

(สำเนา)

เลขรับ ๓๒๓๘/๒๕๖๗ วันที่ ๒๐ ก.พ. ๒๕๖๗
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่ นร ๐๕๐๓/๓๘๕๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติฯ และเอกสารประกอบในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

เศรษฐา ทวีสิน
(นายเศรษฐา ทวีสิน)
นายกรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๔๒

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : saraban@soc.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นายสมิตชัย จันทร์เพ็ญ)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานระเบียบวาระ
สำนักการประชุม

นางสาวพิชญธยาน์ จันทร์เพ็ญ/เจ้าของเรื่อง
กลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติ ๑
นางสาวจิราภา หมอชาติ/พิมพ์
นางภัทรพร กล่อมเสนาะ/ทาน
นายอัครพล ยอดบุญ/ตรวจ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้
มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม
ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน รวมถึงมีสิทธิขั้นพื้นฐาน
และรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้

(๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชังเหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติ
โดยไม่เป็นธรรม

(๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต
และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสื่อมค่า

(๓) การแสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต
และความเชื่อตามจารีตประเพณี

(๔) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๕) การจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน

(๖) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร
ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐ
หรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน

(๗) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ

การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เท่าที่ไม่เป็นการขัด
ต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ
หรือสุขภาพอนามัย

หมวด ๒

คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านกฎหมาย การเกษตร การพัฒนาสังคม มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม

(๕) กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนหกคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมาชิก

(๖) กรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและมีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

การสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรมร่วมกันแต่งตั้งข้าราชการของกระทรวงจำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๗ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีและไม่เกินเจ็ดสิบปี

(๓) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับ

ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) เหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการแทน

กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๗

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

(๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕

(๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ

(๔) ประกาศกำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ประกาศหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๖) ออกระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

ตามมาตรา ๒๙

(๗) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์

(๘) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยา การละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์

(๙) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ กลุ่มชาติพันธุ์

(๑๐) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๑ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณา ทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุม ของคณะกรรมการด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ ให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการและมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การประชุมของคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ ของคณะกรรมการ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำร่างนโยบายและมาตรการเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริม วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมาชิก และคณะกรรมการบริหารพื้นที่ คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๕) ตรวจสอบความสอดคล้องของธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ กับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ความเห็นชอบ ธรรมนูญดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อทราบ

(๖) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการ ให้เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติ ของคณะกรรมการ

หมวด ๓
สมาชิกรวมชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนด วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้มีสมาชิกสมาชิกหนึ่ง เรียกว่า “สมาชิกรวมชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน

การขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และการเลือกสมาชิกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๕ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลซึ่งมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี
- (๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๔
- (๔) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๖) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

มาตรา ๑๖ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับเลือก

เมื่อครบกำหนดวาระตามวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่

ให้สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่

ในกรณีที่สมาชิกพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้สมาชิกประกอบด้วยสมาชิก ทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งสมาชิกแทน

มาตรา ๑๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕
- (๔) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสมาชิก

สามครั้งติดต่อกัน

(๕) สมาชิกมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสาม ของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นเลือกบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลงในสามสิบวันนับแต่วันที่สมาชิกนั้นพ้นจากตำแหน่ง

สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกซึ่งตนแทน แต่ถ้าเวลาเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

มาตรา ๑๙ ให้มีการประชุมสมัชชาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการเลือกสมาชิกเพื่อเลือกประธานสมัชชา รองประธานสมัชชา และเลขานุการสมัชชา

การเลือกประธานสมัชชา รองประธานสมัชชา และเลขานุการสมัชชาตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สมัชชากำหนด

ให้มีการประชุมสมัชชาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น ประธานหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสมัชชาก็ได้

ให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับแก่การประชุมของสมัชชาด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ สมัชชา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม

(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

(๓) เสนอแนะนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี

(๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ

(๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์

(๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๒๑ ให้สมาชิกมีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่

ในการตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่สมาชิกต้องแต่งตั้งบุคคลไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ในการตราข้อบังคับดังกล่าวอย่างน้อยให้สมาชิกคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสตรีด้วย

หมวด ๔

ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๒๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
- (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเพื่อประกอบการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมาย

ในการรับรองสถานะบุคคล

- (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
- (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

(๕) เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย

- (๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธานอนุกรรมการ
- (๒) อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ และผู้แทนคณะกรรมการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
- (๓) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์
- (๔) อนุกรรมการผู้แทนสมาชิก จำนวนสองคน

ให้ผู้อำนวยการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๔ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๒๓ (๓) และ (๔) และการประชุมของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิต

และประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ให้นำความในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อย ต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน

ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์อาจแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้

มาตรา ๒๖ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา

(๒) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

(๓) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพ และความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์

หมวด ๕

พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บท และแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ

ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมสนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บท และแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยขอให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่ดังกล่าวด้วย

เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเสนอแผนแม่บทและแผนที่ตามวรรคสองต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป

มาตรา ๒๘ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๗ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น โดยต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวด้วย

มาตรา ๒๙ ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องดังต่อไปนี้ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย

(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณสุข โภค การสาธารณสุข การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๒) ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๓) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓๐ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ทำหน้าที่ประธานกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๐ ให้ทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๓๑ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการประชุมของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษา สืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๗

(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ

(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๓ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๖ (๑) (๒) (๓) และวรรคสาม เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๓๔ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดทำไว้ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ

มาตรา ๓๕ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยตามมาตรา ๑๔ และจัดให้มีการประชุมสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยครั้งแรก ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีมีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่มาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญเป็นการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยแบ่งออกเป็น ๖ หมวด จำนวน ๓๕ มาตรา มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๒.๑ หมวด ๑ บททั่วไป (ร่างมาตรา ๕)

กำหนดวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน รวมถึงมีสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

๒.๒ หมวด ๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๑๓)

(๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการระดับนโยบาย เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” โดยมีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ ประกาศกำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ประกาศหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทาง

และมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนการออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) คณะกรรมการดังกล่าว ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน กรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๙ คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านกฎหมาย การเกษตร การพัฒนาสังคม มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนหกคน กรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน และให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๓) กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ เช่น การจัดทำร่างนโยบายและมาตรการเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ การทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชา และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องของธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ความเห็นชอบธรรมนูญดังกล่าว ตลอดจนรับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

๒.๓ หมวด ๓ สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

กำหนดให้มี “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน โดยมีหน้าที่ เช่น การเสนอแนะนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ หรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน การเผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน การพิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี การสนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ การเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐ และการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนรายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ

ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๔ หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๒๒ ถึงร่างมาตรา ๒๖)

(๑) กำหนดให้มีการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญประกอบการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนเพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

(๒) กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธานอนุกรรมการ อนุกรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๔ คน อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๗ คน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ อนุกรรมการผู้แทนสมัชชา จำนวน ๒ คน และให้ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน

(๓) กำหนดให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ เช่น การจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา การสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ การสร้างความเข้าใจ และการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๕ หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๒๗ ถึงร่างมาตรา ๓๒)

(๑) กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี บนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งกำหนดขั้นตอน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๒) ในกรณีที่มีการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ที่มีการประกาศให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายใด หากจะมีการให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น ก็ต้องมีการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวด้วย เช่น หากมีการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตอุทยานแห่งชาติ ก่อนที่ประชาชนและชุมชนจะมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น ก็ต้องมีการดำเนินการตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ก่อน หรือหากมีการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ก่อนที่ประชาชนและชุมชนจะมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น ก็ต้องมีการดำเนินการตามมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ก่อน

(๓) กำหนดให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมเนียมของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์ดังกล่าว ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กำหนด

(๔) กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ ยังให้มีหน้าที่และอำนาจในการจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ การเสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ การประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(๕) กำหนดให้มีธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์โดยการจัดทำของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละพื้นที่ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เเท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสุขภาพอนามัย และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเมื่อจัดทำธรรมนูญดังกล่าวแล้ว ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมตรวจสอบความสอดคล้องของธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ความเห็นชอบธรรมนูญดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อทราบ

๒.๖ บทเฉพาะกาล (ร่างมาตรา ๓๓ ถึงร่างมาตรา ๓๕)

(๑) กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง และปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ ตามร่างมาตรา ๖ (๑) (๒) (๓) และวรรคสอง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ และกรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ตามร่างมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ

(๒) กำหนดให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดทำไว้ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ไปพลางก่อน จนกว่าคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูล วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ

(๓) กำหนดระยะเวลาเร่งรัดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมดำเนินการ สรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชา ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

๓. การดำเนินการตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

๓.๑ การรับฟังความคิดเห็นและการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น

กระทรวงวัฒนธรรม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้มีการ ดำเนินการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

(๑) การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ๓ รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบเวทีประชุมรับฟัง ความคิดเห็น รูปแบบระบบสื่อสารทางไกล และรูปแบบการรับฟังความเห็นในระดับพื้นที่ชุมชน ชาติพันธุ์

(๒) การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ศูนย์มานุษยวิทยา สิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน

(๓) การจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕

(๔) การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ศูนย์มานุษยวิทยา สิรินธร (องค์การมหาชน) และเว็บไซต์กระทรวงวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน

กระทรวงวัฒนธรรม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จัดทำ รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติ พันธุ์ พ.ศ. .... ทั้งนี้ รายละเอียดของการรับฟังความคิดเห็นปรากฏตามสรุปผลการรับฟัง ความคิดเห็นประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้นำผลการรับฟังความคิดเห็น ดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

๓.๒ การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

กระทรวงวัฒนธรรม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ สรุปผลได้ดังนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัตินี้มีความจำเป็นต้องตราขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๒) ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีบทบัญญัติบางประการที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรับรองไว้

(๓) ร่างพระราชบัญญัตินี้มีความจำเป็นต้องใช้ระบบคณะกรรมการเพื่อให้มีการตัดสินใจในลักษณะองค์กรกลุ่มในเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีการใช้ระบบอนุญาตในกฎหมายและไม่มีการกำหนดโทษอาญา

๔. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลทำให้ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้รับการส่งเสริมและได้รับความคุ้มครองให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมและยังเป็นการลดช่องว่างทางสังคมด้วย

ศูนย์

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของ
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

จัดทำโดย

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

กระทรวงวัฒนธรรม

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย	
๑. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบของปัญหา	๒
๑.๑ สภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย	๒
๑.๒ สาเหตุของปัญหา	๕
๑.๓ ผลกระทบของปัญหา	๖
๑.๔ ความจำเป็นของการมีร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๘
๑.๕ หลักการของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๑๐
๒. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซง	๑๐
๓. การแก้ปัญหาในปัจจุบัน	๑๒
๓.๑ พัฒนาการนโยบายกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย	๑๒
๓.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบัน	๑๓
๓.๓ ข้อสังเกตการเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายชาติพันธุ์	๑๔
๔. การรับฟังความคิดเห็น	๑๕
๔.๑ ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องแล้ว	๑๕
๔.๒ ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบแล้ว	๑๖
๕. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น	๑๗
๖. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย	๒๐
๖.๑ กฎหมายนี้จำกัดสิทธิและเสรีภาพ หรือก่อให้เกิด หน้าที่หรือภาระอะไรแก่ใครบ้าง	๒๐
๖.๒ มีมาตรการป้องกัน แก้ไข คุ้มครอง หรือเยียวยาให้แก่ ผู้ได้รับผลกระทบตามข้อ ๖.๑ อย่างไร	๒๐
๖.๓ กฎหมายนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ สังคม หรือประชาชนอย่างไร	๒๐
๗. ความพร้อมและต้นทุนของรัฐในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย	๒๒
๗.๑ หน่วยงานผู้รับผิดชอบพระราชบัญญัติ	๒๒
๗.๒ แนวทางและระยะเวลาเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือ บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย	๒๒
๗.๓ แนวทางและระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย	๒๔
๗.๔ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะต้องใช้ในการปฏิบัติตาม และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ ๓ ปีแรก	๒๖

๘. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย	๒๗
๘.๑ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ	๒๗
๘.๒ ผลกระทบต่อสังคม	๒๗
๘.๓ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ	๒๗
ส่วนที่ ๒ เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การกำหนดโทษอาญาและการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ	๒๘
๙. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต	๒๘
๑๐. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบคณะกรรมการ	๒๘
๑๐.๑ ประเภทของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๒๘
๑๐.๒ คณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๒๙
๑๑. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดโทษอาญา	๓๐
๑๒. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ ในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง	๓๐

ภาคผนวก

ก. ตารางสรุปต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะต้องใช้ในการปฏิบัติตาม
และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ ๓ ปีแรก

หน้า

๓๒

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

กฎหมายใหม่

แก้ไข/ปรับปรุง

ยกเลิก

หน่วยงานของรัฐผู้เสนอร่างกฎหมาย กระทรวงวัฒนธรรม

ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในเรื่อง

ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม อันมีเป้าหมายให้ประเทศไทยมีความเท่าเทียมและเสมอภาคในสังคม เสริมสร้างทุนทางสังคมผ่านการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนและเปิดโอกาสให้ภาคีต่าง ๆ ร่วมเป็นกลไกสำคัญในการจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศในเรื่อง

แผนปฏิรูปด้านสังคม เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมที่ ๔ ส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามการรับรองในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตราย ต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

ส่วนที่ ๑

เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๑. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบของปัญหา

๑.๑ สภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า ๖๐ กลุ่มชาติพันธุ์ มีประชากรที่นิยามตนเองว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ คน หรือ ๑ ใน ๗ ของประชากรประเทศ มีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันไป โดยสภาพเศรษฐกิจ-สังคมตามจารีตประเพณี มีวิถีชีวิตที่ปรับตัวเข้ากับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิสังคมที่ตั้งถิ่นฐาน โดยสามารถแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ตามสภาพที่อยู่อาศัยได้ ๔ กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานตามแนวเทือกเขา และบนพื้นที่สูงทางภาคเหนือและภาคตะวันตก พึ่งพาธรรมชาติและป่าไม้เป็นหลัก มีภูมิปัญญาการเกษตรบนพื้นที่สูงที่พึ่งพาธรรมชาติเรียกว่า “ไร่หมุนเวียน” โดยปัจจุบัน FAO ประกาศให้ไร่หมุนเวียนเป็นระบบวนเกษตรที่มีสร้างคามยั่งยืนให้กับระบบนิเวศ และกระทรวงวัฒนธรรมได้ประกาศยกย่องให้ “คี-ฉี่ย” ระบบเกษตรแบบไร่หมุนเวียนของชาวปกากะญอ เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของชาติเมื่อปี ๒๕๕๖ ปัจจุบันมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูงจำนวน ๑๘ กลุ่ม ได้แก่ ได้แก่ ๑) กะยัน ๒) กะเย ๓) กำมู ๔) คณะน ๕) ตารอาง ๖) ปกาเกอญอ ๗) ปะโอ ๘) โพล่ง ๙) ม้ง ๑๐) ลัวะ (มัล ปรีย) ๑๑) อิวเมียน ๑๒) ละว้า ๑๓) ลัวะ (ละเวือะ) ๑๔) ลาหู่ ๑๕) ลีซอ ๑๖) อ่าข่า ๑๗) อาเคอะ ๑๘) จีนยูนนาน
- กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่ราบ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก และเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ที่มีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไป ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีการทำงานที่ตลกศิลป์ต่าง ๆ ปัจจุบันวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในพื้นที่ราบเปลี่ยนแปลงไปในแบบสังคมเมือง ส่งผลให้วัฒนธรรมท้องถิ่นมีแนวโน้มที่จะสูญหายไป เช่น การแต่งกาย ประเพณี ความเชื่อ โดยเฉพาะการห้ามใช้ภาษาของท้องถิ่น ซึ่งมีผลทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ ปัจจุบันมีกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่บนพื้นที่ราบและนิยามตัวเองเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๓๗ กลุ่ม ได้แก่ ๑) ก่อ (อิมปี้) ๒) กะซอง ๓) กะเลิง ๔) กูย ๕) ขแมร์ลือ ๖) จีน ๗) ไทเบ็ง ๘) ของ ๙) ชะโอง ๑๐) ซำเร ๑๑) ไซ้ทะวึ่ง ๑๒) ญ้อ ๑๓) ญ้อกร ๑๔) เยอ ๑๕) ไทหย่า ๑๖) ไทโคราย ๑๗) ไทดำ ๑๘) ไทซิ่น ๑๙) ไทยพวน ๒๐) ไทยวน ๒๑) ยอง ๒๒) ไทลื้อ ๒๓) ไทใหญ่ ๒๔) บรู ๒๕) บีซู ๒๖) ปลัง ๒๗) ผู้ไท ๒๘) มลายู ๒๙) มอญ ๓๐) ไทโย้ย ๓๑) ลาวครั้ง ๓๒) ลาวแง้ว ๓๓) ลาวเวียง ๓๔) เวียด ๓๕) แสก ๓๖) โส้ และ ๓๗) โอก่อง
- กลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานตามหมู่เกาะหรือชายฝั่งทะเล เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกเรียกรวม ๆ ว่า “ชาวเล” มีวิถีชีวิตในการดำรงชีพแบบดั้งเดิม เช่น การตกปลา ดำน้ำแทงปลา หาหอย อย่างไรก็ตาม ด้วยบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นผลชัด ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ ซึ่งพิธีกรรมหรือวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลกำลังสูญหายไป ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกเรียกรวม ๆ ว่า

“ชาวเล” โดยสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ ๓ กลุ่ม ได้แก่ ๑) มอแกน ๒) มอแกลน และ ๓) อูรักลาโวญ

- กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในป่า เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมแบบเฉพาะที่เรียกว่า วัฒนธรรมหาของป่า - ล่าสัตว์ (hunting - Gather culture) โดยเป็นกลุ่มสุดท้ายในประเทศไทยที่ยังคงลักษณะเฉพาะ คือ การเก็บหาพืชพรรณธรรมชาติในการอุปโภคบริโภค ล่าสัตว์ด้วยกระบอกไม้ขางและลูกดอก ไม่มีการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ หรือเก็บกักทุนอาหาร โดยภาพรวมกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าเปรียบเป็นคนขายของของการพัฒนา และมีวิถีชีวิตเคลื่อนย้ายหมุนเวียนอยู่ในป่าตามฤดูกาล อย่างไรก็ตามพัฒนาการทางสังคมที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการบุกรุกพื้นที่ป่ามากขึ้นส่งผลให้วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในป่าถูกบังคับให้ย้ายถิ่นก่อนเวลาที่จำเป็น และการปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอก ทำให้เริ่มรู้จักบริโภควัตถุดิบที่หลากหลาย เริ่มเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมมาเป็นวิถีแบบกึ่งสังคมเมืองมากขึ้น อย่างไรก็ตาม บางส่วนในกลุ่มดังกล่าวยังคงประสบปัญหาการปรับตัวเข้าสู่สังคมเมือง ปัจจุบันมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังอาศัยอยู่ในป่า ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) มานี ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตป่าบริเวณเทือกเขาบรรทัด พื้นที่จังหวัดตรัง สตูล สงขลา และพัทลุง และ ๒) มละบริ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตป่าในพื้นที่ภาคเหนือ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดน่าน

ทั้งนี้ ด้วยสภาพวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยต้องเผชิญกับสภาพปัญหาที่หลากหลาย ซับซ้อน และเปราะบาง โดยสามารถแบ่งสภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยได้ ๒ มิติ ดังนี้

(๑) มิติปัญหาเชิงวัฒนธรรม

สภาพปัญหาเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้พี่น้องกลุ่มชาติพันธุ์ต้องเผชิญกับการถูกลดทอนหรือด้อยค่าคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น การถูกดูถูกเหยียดหยามจากความไม่เข้าใจในวิถีชีวิตที่แตกต่าง การถูกมองว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่สอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบัน ทำให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาและภูมิปัญญาที่เป็นเสมือน “ต้นทุนทางวัฒนธรรม” ของกลุ่มชาติพันธุ์เริ่มสูญหายไป ทั้งนี้ แม้จะเป็นปัญหาเชิงวัฒนธรรมแต่การสูญเสียอัตลักษณ์ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์สูญเสียความภาคภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ขาดความเชื่อมั่นในภูมิปัญญา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่จึงละทิ้งวิถีภูมิปัญญาดั้งเดิม ส่งผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรม เพราะการสูญเสียอัตลักษณ์เท่ากับการสูญเสียองค์ความรู้และภูมิปัญญา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์จากที่เคยมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ในอดีต กลับต้องมีสถานภาพเป็นผู้พึ่งพิงที่ไม่มีความสามารถดูแลและพึ่งพาตนเองได้ เป็นการลดทอนศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์

นอกจากจะเป็นการลดทอนศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์เองแล้ว สถานการณ์ปัญหาเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในแง่การเป็นเงื่อนไขที่นำไปสู่ความขัดแย้งเชิงวัฒนธรรมและอาจจะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการสื่อสาร การไม่ส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมอาจกลายเป็นเงื่อนไขที่นำไปสู่ความเข้าใจผิดและกลายเป็นปัญหาที่กระทบต่อความสงบสุขของชาติ ดังนั้น การสนับสนุนและเปิดพื้นที่ให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้แสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ควบคู่กับการสร้างความเข้าใจในวิถีวัฒนธรรม

ที่แตกต่างกันของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมสังคมไทยให้มีความพร้อมยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ช่วยส่งเสริมให้สังคมไทยสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

(๒) มิติปัญหาเชิงโครงสร้าง

ปัญหาในเชิงวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญของความเหลื่อมล้ำและกลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบัน โดยรากฐานสำคัญของปัญหาเชิงโครงสร้างที่กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยต้องเผชิญ คือ การมีสถานะบุคคล ซึ่งแม้ที่ผ่านมาหน่วยงานรัฐได้มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากที่ยังมีฐานะเป็น “บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน” และปรากฏผ่านข้อมูลเชิงสถิติของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง จำนวน ๕๓๙,๖๙๖ คน” แม้ว่าบางส่วนจะได้รับการขึ้นทะเบียนบุคคล ได้รับเลขประจำตัว ๑๓ หลัก แต่ตัวเลขที่ขึ้นต้นแสดงว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ซึ่งไม่มีสิทธิในความเป็นพลเมืองไทย เช่น กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าชนกลุ่มน้อยที่ขึ้นต้นด้วยเลข ๖ และ ๗ กลุ่มคนไร้รากเหง้า หรือคนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรขึ้นต้นด้วยเลข ๐ ด้วยเหตุนี้ สถานภาพการเป็นบุคคลไร้สัญชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ทำให้เป็นปัญหาการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ เช่น สิทธิด้านการศึกษา สิทธิในหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และสิทธิในการรับบริการสงเคราะห์ช่วยเหลือ เช่น เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพคนพิการ และการกู้ยืมเงินจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นต้น จนกลายเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย

สถานการณ์ปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย คือ การขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาไปสู่ระบอบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๖) จนกระทั่งถึงแผนพัฒนาฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ในยุคแรกของแผนพัฒนาฯ รัฐได้มีนโยบายเปิดป่าเพื่อให้นายทุนสัมปทานป่าไม้ จากเหตุการณ์สำคัญข้างต้นจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการกีดกันกลุ่มชาติพันธุ์ออกจากสิทธิการใช้ทรัพยากรที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคยอาศัยและพึ่งพาป่าในการดำรงชีพ และมีการอพยพผู้คนออกจากป่าในช่วงปี ๒๕๓๗ ตามแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการควบคุมพืชเสพติดบนพื้นที่สูงโดยกรมป่าไม้ ต่อมาตั้งแต่ทศวรรษ ๒๕๐๐ ภาครัฐได้มีการส่งเสริมการปลูกพืชพาณิชย์เชิงเดี่ยวควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน และเขื่อน เป็นต้น นโยบายการพัฒนาข้างต้นทำให้ประเทศสูญเสียพื้นที่ป่าอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ส่วนใหญ่ดำรงชีพอยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ อาทิ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติ เขตห้ามล่า ที่รัฐบาลออกกฎหมายประกาศในภายหลัง สถานการณ์ปัญหาการขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินนี้ ในปัจจุบันได้กลายเป็นปัญหาที่สร้างความขัดแย้งในหลายพื้นที่ ซึ่งหากรัฐไม่ให้ความสำคัญหรือมีแนวทางที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาอาจเป็นเงื่อนไขนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งรุนแรงในอนาคตได้ ดังนั้น การมีพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้มิติทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสิทธิทางวัฒนธรรมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงถือเป็นการวางกลไกในการจัดการปัญหาดังกล่าวที่อาจทวีความรุนแรงขึ้นในอนาคต

๑.๒ สาเหตุของปัญหา

สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์มีรากฐานมาจากอคติของสังคมที่ไม่เข้าใจในวิถีวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ จนกลายเป็นปัญหาอคติที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ โดยพบว่าสังคมไทยยังมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ๓ ประการ ได้แก่

ประการแรก การเข้าใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นคนต่างด้าวไม่ใช่คนไทย ทั้งที่จริงแล้วกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยมาเป็นเวลาช้านาน และมีประวัติศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างชาติไทยให้เป็นปึกแผ่นมาจนถึงปัจจุบัน การมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นคนอื่นจึงผลักให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความเป็นอื่นที่แตกต่าง เป็นรากฐานทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปราะบาง สุ่มเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาความขัดแย้งจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ดังนั้น การสร้างความเข้าใจใหม่ว่าสังคมไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่หล่อหลอมมาจากความหลากหลายของผู้คนและวัฒนธรรม จึงถือว่ามีความจำเป็นที่จะเป็นการวางรากฐานให้สังคมไทยมีความมั่นคงในสังคมอย่างยั่งยืน ลดปัญหาความขัดแย้งที่มีแนวโน้มจะรุนแรงขึ้นในอนาคต และเป็นการหลอมรวมศักยภาพของผู้คนที่หลากหลายเป็น “พลัง” ในการพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

ประการที่สอง การเข้าใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่เป็นผู้ค้ายาเสพติด ทั้งที่จริงแล้วมีกลุ่มชาติพันธุ์เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด และการที่กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มต้องหันไปเป็นผู้ค้ายาเสพติดเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างทางสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำ ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ต้องหันไปพึ่งการค้ายาเสพติดจนเกิดเป็นความเข้าใจผิดว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้ค้าเสพติด นอกจากนี้ ความเข้าใจผิดว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้ค้ายาเสพติด ยังมีสาเหตุสำคัญมาจากนโยบายด้านความมั่นคงในอดีตที่มุ่งสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนที่สร้างภาพเชิงลบให้กลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น หากรัฐมีนโยบายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นแล้ว นอกจากเป็นการแก้ปัญหาเสพติดที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างจากรากฐานความเหลื่อมล้ำในสังคมแล้ว การสร้างความเข้มแข็งและสำนึกความเป็นไทยให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ ยังเป็นกลไกสำคัญของการสร้างความมั่นคงจากฐานรากที่มีศักยภาพในการเป็นแนวป้องกันความมั่นคงชายแดนให้กับรัฐไทยอย่างยั่งยืน

ประการสุดท้าย การเข้าใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้ทำลายป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ เพราะความไม่เข้าใจในวิถีเกษตรกรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงที่มีวิถีการทำไร่หมุนเวียน ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นการทำไร่เลื่อนลอย ทั้งที่จริงแล้วเป็นวิถีการทำเกษตรดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีผลการศึกษาเชิงวิชาการยืนยันแล้วว่ามีส่วนสำคัญในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความสมดุลให้กับทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะที่แนวโน้มบริบทสังคมโลกหันมาสนใจให้ความสำคัญกับวิถีภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมองว่าวิถีของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภูมิปัญญาในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติมีส่วนสำคัญในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ จึงเห็นว่ารัฐบาลของหลายประเทศได้หันมากำหนดนโยบายส่งเสริมวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลไทยจึงควรให้ความสำคัญและเห็นถึงคุณค่าของวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ และกำหนดเป็นนโยบายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ผ่านการมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่จะเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการใช้วิถีชีวิตและภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๑.๓ ผลกระทบของปัญหา

การศึกษาแนวโน้มความเสี่ยงของสังคมไทยในระยะเวลา ๑๐ ปี ข้างหน้า ได้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงสูงในด้านความมั่นคงของมนุษย์ได้แก่ ผู้สูงอายุ เกษตรกร แรงงานนอกระบบ แรงงานข้ามชาติ กลุ่มชาติพันธุ์ และประชากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกลุ่มที่มีความมั่นคงของมนุษย์ต่ำกว่ากลุ่มประชากรอื่น ๆ มาโดยตลอด อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านสิทธิพื้นฐาน ด้านสถานะบุคคล ประชากรกลุ่มนี้จึงเป็นช่องว่างด้านข้อมูลและมักจะไม่ปรากฏตัวตนในการวิเคราะห์แนวโน้ม และสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ เพราะกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มที่ถูกกระบวนการทางสังคมผลักดันให้ตกอยู่ใน สถานะบุคคลชายขอบ ถูกกลืนรอนสิทธิความเป็นมนุษย์ สิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์จึงมีความเปราะบาง สุ่มเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงในชีวิต และจิตใจในระดับรุนแรง

เมื่อคำนึงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ใน ๑๐ ปี ข้างหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งความท้าทายจากระบบทุนนิยมโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และภาวะโลกร้อน ภายใต้บริบทนี้กลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยจะมีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงข้างต้นน้อยกว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ผนวกกับบริบทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ครอบคลุมภัยคุกคามทางเศรษฐกิจ ภัยคุกคามจากโรคระบาด ที่รัฐบาลได้เตรียมการบริหารจัดการโครงสร้างระบบต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงมีข้อกังวลว่าประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นคนชายขอบทั้งด้านสถานภาพและกายภาพอยู่ระหว่างรอยต่อของประเทศ ห่างไกลจากศูนย์กลางความเจริญ ศูนย์กลางอำนาจการปกครอง ยังไม่ได้รับการปฏิบัติในฐานะ “ผู้มีส่วนได้เสีย” ในการร่วมคิดกำหนดอนาคตของตนเองในประเด็นสำคัญต่อการดำรงชีวิต เช่น การจัดการที่ดิน มรดกทางวัฒนธรรม การศึกษา และโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ แนวโน้มความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับประชากรกลุ่มชาติพันธุ์จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ๓ ประเด็น ได้แก่

ประเด็นแรก ความเสี่ยงที่ไม่มีสถานะทางกฎหมาย การไม่ได้รับสถานะทางกฎหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน” เกิดจากการตกหล่นทางทะเบียน ตั้งแต่อดีตใน ๔ กลุ่มคือ (๑) กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าชนกลุ่มน้อย (๒) คนไร้รากเหง้า หรือคนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร (๓) แรงงานข้ามชาติจากสามประเทศเพื่อนบ้าน (พม่า กัมพูชา ลาว) และ (๔) ผู้อพยพลี้ภัยจากประเทศพม่า แม้ว่าบางส่วนจะได้รับการขึ้นทะเบียนบุคคล ได้รับเลข ๑๓ หลัก แต่ก็ขึ้นต้นด้วยตัวเลขที่แสดงว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ซึ่งไม่มีสิทธิในความเป็นพลเมืองไทย ความเสี่ยงในแง่มุมมองของคนกลุ่มนั้นนอกจากความเสี่ยงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่มาจากการไม่ได้รับการรับสิทธิพื้นฐานแล้ว ในเบื้องลึกคนกลุ่มนี้ยังต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่เกิดมาจากความไม่มั่นคงทั้งด้านสถานภาพและจิตใจอีกด้วย

ประเด็นที่สอง ความเสี่ยงจากการขาดสิทธิทางวัฒนธรรม และอคติทางชาติพันธุ์ ความเสี่ยงเรื่องการขาดสิทธิทางวัฒนธรรมนับเป็นความเสี่ยงร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งที่อยู่บนพื้นที่ราบ และที่อยู่บนพื้นที่เขตอนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ ความเสี่ยงในลักษณะนี้เกิดขึ้นมาจากการกระบวนการสร้างชาติของรัฐไทยตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา ซึ่งพยายามสร้าง “อัตลักษณ์ความเป็นไทยจากส่วนกลาง” รวมทั้งพยายามสวมทับอัตลักษณ์ดังกล่าวให้กับกลุ่มคนต่าง ๆ ในประเทศไทย ผลข้างเคียงจากการสร้างชาติของรัฐไทย คือ การปลูกฝังอคติทางชาติพันธุ์ที่คนไทยส่วนกลางมีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ รากเหง้าของอคติในลักษณะนี้สะท้อนได้จากระบบการศึกษาจากส่วนกลางที่ขาดการตระหนัก เรียนรู้และเคารพในวัฒนธรรมและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของไทย อคติดังกล่าวยังได้รับการผลิตซ้ำจากการนำเสนอของสื่อสารมวลชนที่ไม่ตระหนักในความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม และสุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชาติพันธุ์ สภาพปัญหาในเรื่อง

สิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในยุคปัจจุบันจึงมีพลวัตมากขึ้น เนื่องมาจากการขยายตัวของการท่องเที่ยว ซึ่งในด้านหนึ่งแม้ว่าจะทำให้ภาครัฐหันมาให้ความสนใจวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่งแนวทางในการสนับสนุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มักมีลักษณะของ “การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า” ซึ่งมุ่งเน้นแต่การแสวงหากำไร และขาดการให้ความเคารพในสิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

ประเด็นสุดท้าย ความเสี่ยงจากการขาดสิทธิในทรัพยากรและความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ที่มักเกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ เนื่องจากที่ดินดั้งเดิมที่กลุ่มชาติพันธุ์อยู่อาศัยและทำกิน มักจะอยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติที่รัฐบาลออกกฎหมายประกาศในภายหลัง ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถได้รับเอกสารสิทธิในที่ดินของตนเองได้แม้ว่าจะมีมติคณะรัฐมนตรี เรื่องแนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกระเหรี่ยง หรือแนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ที่ให้ยุติการจับกุมและให้ความคุ้มครองกับชุมชนในพื้นที่ข้อพิพาทที่ทำกิน แต่ก็ยังไม่ได้มีการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม นอกจากความเสี่ยงในเรื่องที่ดินและทรัพยากรแล้ว อิทธิพลจากการเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ที่ลุกลามเข้ามายังพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากต้องประสบกับภาวะหนี้สิน จากการทำต้องพึ่งพาวัตถุดิบราคาสูงไม่ว่าจะเป็นปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เมล็ดพันธุ์จากนายทุน ขณะเดียวกันยังไม่สามารถกำหนดราคาสินค้าเกษตรที่ขายได้ รวมทั้งต้องเผชิญกับความเสียหายจากภัยธรรมชาติทำให้การเก็บเกี่ยวไม่เป็นผล ความเสี่ยงในอนาคตของกลุ่มชาติพันธุ์ หากไม่ได้รับการแก้ไขจึงมีแนวโน้มที่จะต้องเป็นกลุ่มที่ประสบกับวัฏจักรหนี้สินขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิต

การเกิดผลกระทบดังกล่าวทำให้เกิดแนวโน้มความเสี่ยงแก่กลุ่มชาติพันธุ์ในเรื่องวิถีชีวิต และอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต หากสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้รับการแก้ไข โดยมีแนวนโยบายและกฎหมายที่ชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลกระทบอย่างสำคัญกับประเทศใน ๓ มิติ ได้แก่

(๑) มิติผลกระทบเชิงสังคม สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ส่งผลกระทบในมิติเชิงสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่เข้าใจในวิถีวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบกับการสร้างภาพลักษณ์เชิงลบที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งแนวนโยบายของรัฐในการจัดการปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผ่านมา ไม่สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงการบริการของรัฐอย่างเสมอภาค รวมทั้ง ไม่สามารถเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกิน นอกจากนี้ การที่สังคมไม่เข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้วิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็น “อัตลักษณ์” และเปรียบเสมือน “ทุนทางวัฒนธรรม” ของกลุ่มชาติพันธุ์ถูกด้อยค่าและลดทอนความสำคัญ ไม่ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมจากรัฐอย่างเป็นระบบ กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่จึงขาดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ ความเป็นชาติพันธุ์และละทิ้งวิถีภูมิปัญญาดั้งเดิม ทำให้สูญเสียศักยภาพในการพึ่งพาตนเองบนฐานทุนทางวัฒนธรรม กลายเป็นกลุ่มคนเปราะบาง ขาดความมั่นคงในปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีวิต เป็นข้อจำกัดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เป็นผลกระทบเชิงสังคม การมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงมีความสำคัญที่จะสร้างสังคมแห่งความเสมอภาคลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เป็นผลกระทบเชิงสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน

(๒) มิติผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ การที่กลุ่มชาติพันธุ์ถูกลดทอนศักยภาพในการพึ่งพาตนเองบนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ส่งผลกระทบต่อเนื่องกลายเป็นผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ เพราะการวางรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติอย่างยั่งยืนต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก คือ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งมีศักยภาพในการแข่งขันสามารถพึ่งพาตนเองได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ของ

ประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันที่กลุ่มชาติพันธุ์ยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงปัจจัยการผลิตขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะขาดความมั่นคงในที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ทำให้ศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะพลเมืองของประเทศที่ควรเป็น “พลังสร้างสรรค์” ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศถูกกดทอนลง ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ เป็นข้อจำกัดในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืนเป็นผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้น การมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมั่นคงและยั่งยืน นอกจากนี้ การที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตทำให้วิถีภูมิปัญญาได้รับการส่งเสริมให้เป็น “ทุนทางวัฒนธรรม” ของชาติ เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

(๓) มิติผลกระทบเชิงความมั่นคง ความไม่เข้าใจและไม่ยอมรับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นรากฐานของอคติทางวัฒนธรรมในสังคมไทย ที่เป็นสาเหตุที่ของการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เกิดความรู้สึกถึงความเหลื่อมล้ำ เกิดความรู้สึกแปลกแยกและไม่ได้รับความเป็นธรรม ประกอบกับการที่สังคมไทยถูกปลูกฝังด้วยอคติทางวัฒนธรรมที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกมองด้วยความเป็นอื่น จึงทำให้ปัญหาเรื่องชาติพันธุ์เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทยที่นำไปสู่ความรุนแรง ทั้งความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงเชิงกายภาพ เช่น การใช้กำลังทำร้ายร่างกายและการถูกเหยียดหยามกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น และความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและโอกาสที่จะทำให้ชีวิตมีคุณภาพได้เท่าเทียมกับคนกลุ่มอื่น โดยที่กลไกเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในกฎระเบียบทางกฎหมาย มาตรการ บรรทัดฐานต่าง ๆ ของสังคม โดยที่มีความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นค่านิยมของสังคมเป็นกลไกกำกับให้เป็นเสมือนว่าทั้งความรุนแรงเชิงกายภาพและความรุนแรงเชิงโครงสร้างเป็นเรื่องปกติที่ไม่ได้เป็นปัญหาของสังคม ซึ่งสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งที่ดำรงอยู่สังคมไทยในลักษณะดังกล่าว ทำให้เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในระยะยาว เพราะหากสังคมไทยยังมีความเปราะบางเสี่ยงจะเกิดความขัดแย้งรุนแรงก็จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นเสมือนการวางแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นในอนาคต ในลักษณะการสร้างกลไกเชิงโครงสร้างในระดับกฎหมาย เพื่อลดเงื่อนไขทางสังคมที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในระยะยาว

๑.๔ ความจำเป็นของการมีพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ประเทศไทยจำเป็นต้องมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะที่เป็นพลเมืองของชาติ เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองอย่างทั่วถึงเป็นธรรมและเสมอภาค ทั้งนี้ ความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ๓ ประการดังนี้

ประการแรก ความจำเป็นในแง่สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศหากไม่มีกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เพราะในปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการถูกละเมิดสิทธิทางวัฒนธรรมอันเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน ด้วยอคติที่ถูกมองว่าเป็นคนต่างดาวไม่ใช่คนไทย ทั้งที่จริงแล้วกลุ่มชาติพันธุ์ต่างอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย มาเป็นเวลาช้านาน การถูกมองว่าผู้ค้ายาเสพติดอันเป็นภาพลักษณ์ที่สืบเนื่องจากสถานการณ์ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกเข้าใจว่าเป็นผู้ค้ายาเสพติด การถูกมองว่าเป็น

ผู้ทำลายป่าไม้ด้วยความไม่เข้าใจในวิถีเกษตรกรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งปัญหาการขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน เพราะถูกจำกัดการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติตามวิถีวัฒนธรรม ปัญหาการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานในฐานะพลเมือง เพราะยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อีกหลายกลุ่มที่ยังไม่ได้รับสัญชาติไทยหรือแม้แต่มีสัญชาติไทย แต่การตั้งถิ่นฐานในถิ่นทุรกันดารที่ไม่ได้รับการพัฒนายังทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของรัฐที่พึงได้รับตามสิทธิพื้นฐานในฐานะพลเมือง ที่สำคัญไปกว่านั้น ปัญหาสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์คือการสูญเสียอัตลักษณ์และภูมิปัญญา อันเป็นต้นทุนสำคัญในการพึ่งพาตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ต้องสูญเสียศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ดังนั้น การมีกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

ประการที่สอง ความจำเป็นในแง่ของการดำเนินการตามแนวนโยบายแห่งรัฐที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้ เพราะพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๐ ที่ระบุว่า “รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย” ประกอบกับมาตรา ๒๗ ไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ฯลฯ มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิอนุรักษ์พื้นฟูหรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงาม รวมทั้งจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน มาตรา ๕๗ รัฐต้องอนุรักษ์พื้นฟู ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม รวมทั้ง อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา พื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในเรื่องการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม” โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

ประการที่สาม ความจำเป็นในแง่การดำเนินการตามพันธะสัญญาระหว่างประเทศที่รัฐบาลไทยได้ให้สัตยาบันไว้ อาทิ สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมหลายฉบับ ส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ คือ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD) และนอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้สนับสนุนหลักการปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples - UNDRIP) ความจำเป็นในแง่นี้จึงมีความสำคัญที่ทำให้บทบาทของประเทศไทยได้รับการยอมรับจากองค์กรระหว่างประเทศว่าได้ดำเนินการตามข้อตกลงต่าง ๆ ที่รัฐบาลไทยได้ให้สัตยาบันและรับรองไว้

๑.๕ หลักการของพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

กฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีเจตนารมณ์ให้เป็นกฎหมาย “ส่งเสริม” ตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ โดยมุ่งให้ความคุ้มครองของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีสิทธิเสมอภาคกันอย่างไม่เลือกปฏิบัติ อันเป็นพื้นฐานหลักสิทธิมนุษยชน โดยวางหลักการและแนวทางในการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เน้นสร้างกลไกการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นระบบมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิถีชีวิต สถานการณ์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีหลักการสำคัญ ๓ ประการ คือ

ประการแรก หลักการ “คุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม” ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในการเลือกดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตน โดยไม่ถูกคุกคามหรือถูกเลือกปฏิบัติจากที่ถูกมองด้วยอคติและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่อวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกละเมิดสิทธิในด้านต่าง ๆ การให้การคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการรักษาคุณภาพทางสังคม อีกทั้ง ยังเป็นการส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมของชาติ

ประการที่สอง หลักการ “ส่งเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์” โดยปรับกระบวนการทัศนในการทำความเข้าใจกลุ่มชาติพันธุ์จากเดิมที่พิจารณาจากกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะผู้ด้อยโอกาสหรือล้าหลัง มาเป็นการเข้าใจในกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยทัศนที่มองเห็นและเข้าใจถึงศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ และปรับแนวทางในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากแนวทาง “การสงเคราะห์” ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องสูญเสียความสามารถในการพึ่งพาตนเองมาเป็นแนวทาง “เสริมศักยภาพ” ให้กลุ่มชาติพันธุ์เข้ามามีส่วนร่วม ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงวางกลไกให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมและสภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอยู่บนหลักการของการเชื่อมั่นในความรู้และศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแนวทางการสร้างความยั่งยืนให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เป็น “พลัง” ในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านความมั่นคงในประเด็นการสร้างกลไกภาคประชาชนในการเสริมความมั่นคงของชาติ

ประการที่สาม หลักการ “สร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม” ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากอคติที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์และทำให้ต้องเผชิญกับปัญหาที่หลากหลายในปัจจุบัน ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงถือเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติในเป้าหมายที่ ๑๐ การลดความเหลื่อมล้ำภายใต้หลักการของความเสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับศักยภาพของคนที่มีความหลากหลาย

๒. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซง

ด้วยกลุ่มชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง เป็นกลุ่มประชากรที่มีความเปราะบาง ยังด้อยสิทธิและยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัย และการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการ ที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยเหตุดังกล่าว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงให้ความคุ้มครองโดยบัญญัติให้ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมทางเชื้อชาติ และกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครอง

การจัดทำพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงถือเป็นแนวนโยบายแห่งรัฐที่จะต้องให้ความคุ้มครองวิถีชีวิตชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ๕ ประการดังนี้

(๑) เพื่อให้รัฐมีแนวนโยบายที่ชัดเจนในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ ประกอบมาตรา ๒๗ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๕๗ บนฐานแนวคิด ความมั่นคงมนุษย์ (Human Security) ที่ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มต้องได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการพัฒนาศักยภาพของตน

(๒) เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่รัฐบาลไทยได้รับรองไว้ เช่น อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination หรือ CERD) ซึ่งในแผนการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ประเทศไทยได้ตอบรับและคำมั่นโดยสมัครใจภายใต้กลไกการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลภายใต้สภาพสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council) หรือ Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘) รัฐบาลไทยได้ให้คำรับรองว่าจะดำเนินการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และนำไปดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ยังเป็นไปตามหลักการของปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples หรือ UNDRIP) ที่รัฐบาลให้การสนับสนุนหลักการของปฏิญญาดังกล่าว

(๓) เพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐ ในการกำหนดมาตรการในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต ที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ละเมิดสิทธิและไม่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ บนพื้นฐานของการยอมรับและเคารพความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในสังคมพหุวัฒนธรรมของไทย ถือเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในอนาคต ด้วยการสร้างกลไกเชิงโครงสร้างที่กฎหมาย เพื่อลดเงื่อนไขทางสังคมที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในระยะยาว

(๔) เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งปัจจัยสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมั่นคงและยั่งยืน

(๕) เพื่อสนับสนุนหลักการเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยเฉพาะเรื่อง “สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” เป็นการสร้างสังคมแห่งความเสมอภาคลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เป็นตัวจุดรั้งการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

๓. การแก้ปัญหาในปัจจุบัน

๓.๑ พัฒนาการนโยบายกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

สังคมไทยให้การยอมรับการมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในดินแดนประเทศไทยมาโดยตลอดอย่างต่อเนื่องดังเห็นได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีการระบุถึงการมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มาตั้งแต่สมัยอยุธยา กระทั่งเมื่อมีการสำรวจประชากรครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็มีการระบุถึงการมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์โดยเรียกว่า “ชาวเขา” อย่างไรก็ตามแม้ประเทศไทยจะยอมรับการมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ก็ตาม แต่รัฐไทยไม่เคยมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย จนกระทั่งในปี ๒๕๐๒ จึงมีการจัดตั้ง “คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขา” พร้อมกับบัญญัติศัพท์ “ชาวเขา” (Hill Tribes) ขึ้นใช้เรียกกบรตากลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงของประเทศไทย ประกอบด้วย กะเหรี่ยง อาข่า ม้ง ลาหู่ อาข่า ถิ่น ลีซู ลัวะ ขมุ และมลาบรี ต่อมาได้มีการจัดตั้งเป็น “กองสงเคราะห์ชาวเขา” ขึ้นในปี ๒๕๐๖ เพื่อเปิดดำเนินการศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ ที่มีชาวเขาอาศัยอยู่ และจัดส่งหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเคลื่อนที่เข้าปฏิบัติการถึงในหมู่บ้าน นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งสถาบันวิจัยชาวเขาขึ้น เพื่อเป็นหน่วยงานทางวิชาการในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า ในยุคเริ่มต้นของนโยบายด้านชาติพันธุ์ รัฐไทยให้ความสำคัญกับเรื่องการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองไทย เนื่องจากมองว่า ชาวเขาเป็นกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตแตกต่างไปจากสังคมส่วนใหญ่ ทั้งยังอยู่ห่างไกลจากการเข้าถึงของหน่วยราชการ และโดยทั่วไปยังขาดสำนึกของความเป็นพลเมืองไทย จึงได้มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองไทย โดยในปี ๒๕๑๙ รัฐบาลได้ประกาศใช้ “นโยบายรวมพวก” (Integration Policy) ในการพัฒนาชาวเขา โดยมุ่งพัฒนาชาวเขาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพสามารถช่วยเหลือตนเองได้และยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีของตนไว้ได้ วัตถุประสงค์ของการพัฒนาชาวเขาในยุคแรกของรัฐบาล คือ การจัดตั้งนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขาและการดำเนินโครงการหลวง ที่เป้าหมายให้กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ต่อมาภายหลังมีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และมีการจัดตั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภารกิจงานชาวเขาซึ่งเดิมเคยอยู่ในสังกัดของกรมประชาสงเคราะห์ก็ได้ถูกยุบเลิกไป และเปลี่ยนเป็นกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยในระยะแรกได้มีการจัดตั้ง “สำนักกิจการชาติพันธุ์” ขึ้นภายในกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ทำหน้าที่ในการจัดการองค์ความรู้และพัฒนาสารสนเทศด้านชาติพันธุ์ เพื่อการพัฒนาสังคมและการเสริมสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ พัฒนานโยบายการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านชาติพันธุ์ของประเทศตามข้อตกลงข้อสัญญา อนุสัญญาระหว่างประเทศ สนับสนุนองค์กรกลุ่มชาติพันธุ์ ในการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ และจัดให้มีระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมในประเด็นการละเมิดรัฐธรรมนูญและอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติทุกรูปแบบ ต่อมาภายหลังได้ยุบเลิกสำนักกิจการชาติพันธุ์ ทำให้งานด้านชาติพันธุ์ของรัฐบาลขาดหน่วยงานกลางในการประสานการทำงาน ในขณะที่ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเดิม ได้เปลี่ยนเป็นศูนย์พัฒนาราชภูมบนพื้นที่สูง ภายใต้กองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มเท่านั้นไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่สูง

๓.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบัน

แม้รัฐบาลไทยจะให้ความสำคัญกับกลุ่มชาติพันธุ์ และมีแนวนโยบายรวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นรูปธรรมมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๒ แต่แนวทางการแก้ไขปัญหาให้ความสำคัญกับมิติความมั่นคงโดยมุ่งให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีกับกลุ่มชาติพันธุ์ และสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองไทย โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตในฐานะทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ เกิดเป็นปัญหาอื่น ๆ ตามมา และส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

ดังนั้น ในปี ๒๕๕๓ กระทรวงวัฒนธรรม จึงเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยมิติวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับการรักษาความสมดุลระหว่างการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะทุนทางวัฒนธรรม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานภูมิปัญญาวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์แบบองค์รวม และครอบคลุมกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่ม โดยเบื้องต้นได้เสนอนำร่องกับกลุ่มชาติพันธุ์ ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวเลและกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง โดยกำหนดให้เป็นแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ตามมติ คณะรัฐมนตรี ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ และแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง ตามมติคณะรัฐมนตรี ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ โดยกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ไว้ ๕ ด้านประกอบด้วย

(๑) ด้านอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์ในเรื่อง อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ (Ethnic identity) และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมชาติ ที่มีความหลากหลาย รวมทั้งส่งเสริมสังคมให้มีความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันแบบพหุวัฒนธรรม โดยให้เรียนรู้ อัตลักษณ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

(๒) ด้านการจัดการทรัพยากร เพิกถอนพื้นที่ที่รัฐประกาศเป็นพื้นที่ป่าไม้อุรุกษ์ ป่าสงวน ซึ่งทับซ้อนกับที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีข้อเท็จจริงจากการพิสูจน์อย่างเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าได้อยู่อาศัย ดำเนินชีวิต และใช้ประโยชน์ในที่ตั้งกล่าวมาเป็นเวลานาน หรือก่อนที่รัฐจะประกาศ กฎหมายหรือนโยบายทับซ้อนพื้นที่ดังกล่าว รวมทั้งยุติการจับกุมและให้ความคุ้มครองกับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่อยู่ในพื้นที่ข้อพิพาทเรื่องที่ทำกินในพื้นที่ดั้งเดิม

นอกจากนี้ ยังเสนอให้มีการตั้งคณะกรรมการหรือกลไกการทำงาน เพื่อกำหนดเขตพื้นที่ ในการทำกิน การอยู่อาศัย และการดำเนินวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมแห่งชาติ (Demarcation Committee/Mechanism) เพื่อจัดการข้อพิพาทการใช้ประโยชน์หรือการถือครองพื้นที่ของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานรัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบ ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานทางด้านวัฒนธรรมและด้าน สิทธิมนุษยชน ตลอดจนนักมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา โดยกำหนดอำนาจหน้าที่มุ่งเน้นการส่งเสริมแนว ทางการจัดการความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์ (Constructive Dialogue) เพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การรักษาความหลากหลายของการสร้างพันธุ์พืช การสร้างความมั่นคงทางอาหาร และการสร้างความสมดุล ของระบบนิเวศ และการส่งเสริมสนับสนุนและยอมรับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่และการจัดการของชุมชน ท้องถิ่นดั้งเดิม เช่น การออกโฉนดชุมชน เป็นต้น

(๓) ด้านสิทธิในสัญชาติ เร่งรัด พิจารณาขอเป็นคนต่างด้าวมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย และได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว รวมทั้ง บุตรที่เกิดในประเทศไทยขอสัญชาติไทย ตามกฎหมายสัญชาติ มาตรา ๗ ทวิ

(๔) ด้านการสืบทอดมรดก ส่งเสริมศูนย์วัฒนธรรมชุมชน โดยเชื่อมโยงและสอดคล้องกับวิถีชีวิตกับฐานคิดดั้งเดิมให้เป็นศูนย์วัฒนธรรมที่มีชีวิต สนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมชุมชน และการทำกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ และที่สำคัญคือการทำหนดพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ (เขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์)

(๕) ด้านการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานด้านการศึกษาและสาธารณสุข ส่งเสริมนโยบาย “พหุภาษา” เพื่อให้เกิดการยอมรับและเข้าใจในภาษาพูดและภาษาเขียนของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในความแตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งปรับปรุงแบบของโรงเรียนให้เกิดความเหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรม ขณะที่ในด้านสาธารณสุข คือ สนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณรายหัวตามหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้กลุ่มชาติพันธุ์

ทั้งนี้ แม้มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจะกำหนดให้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวเลและกะเหรี่ยง แต่ก็ได้กำหนดไว้ในมติคณะรัฐมนตรีด้วยเช่นกันว่า แนวนโยบายดังกล่าวสามารถนำไปปรับใช้กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่มีปัญหาคล้ายคลึงกันได้ ดังนั้นมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จึงถือเป็นแนวนโยบายหลักในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี มติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและกะเหรี่ยงดังกล่าว เป็นเพียงแนวนโยบายที่มีผลบังคับใช้กับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามมติคณะรัฐมนตรีเท่านั้น อีกทั้งสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลาย ซับซ้อนและเปราะบาง มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ การกำหนดแนวนโยบายในระดับที่เป็นมติคณะรัฐมนตรี ทำให้การแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบันมีข้อจำกัดเชิงกฎหมาย และเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงประเด็นมากกว่าเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง ส่งผลให้การดำเนินงานตามแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและกะเหรี่ยง ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาให้เป็นรูปธรรมรวมทั้งยังส่งผลให้เกิดความซับซ้อนของสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในมิติอื่น ๆ ตามมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายให้การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างที่มีแนวทางที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๓.๓ ข้อสังเกตการเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายชาติพันธุ์

การพัฒนาแนวนโยบายด้านชาติพันธุ์และแนวทางการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ของประเทศไทยในปัจจุบันมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายชาติพันธุ์ ๒ ประการ คือ

ประการแรก มโนทัศน์เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ของประเทศไทยยังจำกัดอยู่เพียงความเข้าใจว่า กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงและในป่า ทั้งที่จริงประเทศไทยมีประชากรกลุ่มชาติพันธุ์มากถึง ๒๐ กลุ่ม ตั้งถิ่นฐานอยู่ทั้งในพื้นที่สูง พื้นที่ราบ เกาะแก่งและชายฝั่ง รวมถึงในป่า แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ต่างมีวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลายและมีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน ทำให้ที่ผ่านมาการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์จึงจำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มประชากรชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงและในป่า ในขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอื่นๆ ที่กระจ่ายกันอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ รัฐบาลยังไม่เคยมีแนวนโยบายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ดี การกำหนดนโยบายต่อกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงและในป่าก็มีลักษณะเชิงควบคุมดูแล ภายใต้กระบวนการที่ความมั่นคงมากกว่าการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมศักยภาพบนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้การแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผ่านมาไม่สามารถแก้ไขปัญหา กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยได้อย่างเป็นระบบและไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มชาติพันธุ์ที่กระจ่ายกันอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ

ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ประสบปัญหาทั้งในเชิงวัฒนธรรมที่ต้องสูญเสียอัตลักษณ์และภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และประสบปัญหาเชิงโครงสร้างที่มาจากความเหลื่อมล้ำ กลายเป็นกลุ่มประชากรที่มีความอ่อนแอ เปราะบาง และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

ประการที่สอง แนวทางในการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ที่ผ่านมาเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงประเด็น ที่มีข้อจำกัดในเชิงกฎหมาย โดยไม่พิจารณาว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มประชากรเฉพาะที่มีอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรม ทำให้ที่ผ่านมามาประเทศไทยไม่เคยมีส่วนราชการที่มีบทบาทในการดูแลทางด้านชาติพันธุ์โดยตรง แม้ จะมีความพยายามในการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่ก็ยุติบทบาท ไปและหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับชาติพันธุ์อยู่ในปัจจุบัน แต่ก็ยังมีขอบเขตการทำงานจำกัดเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ บนพื้นที่สูง ทำให้การแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาที่ หลากหลายซับซ้อนและเปราะบางของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง ทำหน้าที่ ติดตามและประเมินสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

ข้อสังเกตทั้ง ๒ ประการดังกล่าว จึงถือเป็นความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริม วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีลักษณะเฉพาะทาง วัฒนธรรม ได้รับการแก้ไขปัญหในระดับโครงสร้าง เพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากแนวทางการแก้ไข ปัญหาเชิงประเด็นที่ไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมและสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จะเป็นแนวทางที่สำคัญในการลด ปัญหาความขัดแย้งรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งการลดความเหลื่อมล้ำจากการกำหนดนโยบาย ของรัฐที่ไม่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความแตกต่างหลากหลาย

๔. การรับฟังความคิดเห็น

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เป็นกฎหมายใหม่ ซึ่งการจัดทำร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ดำเนินการตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง ในกระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงจัดให้มีการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน โดยนำความคิดเห็นที่ได้จากการรับฟังมา ประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน ซึ่งมีการดำเนินงานดังนี้

๔.๑ ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องแล้ว

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้ดำเนินการ ตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง โดยจัดให้มีการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑.ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ๒.ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ๓.สถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ และ ๔.ประชาชนทั่วไป ซึ่งมีการรับฟัง ความคิดเห็นโดยแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ได้แก่

ก่อนการเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ในกระบวนการยกร่าง พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อให้ร่างพระราชบัญญัตินี้มีเนื้อหาที่สอดคล้อง กับสถานการณ์และความต้องการของประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมใน

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติของทุกภาคส่วน ได้จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๓๓ ครั้ง และรับฟังผ่านช่องทางเว็บไซต์ ๑ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔

หลังการเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เมื่อมีการยกร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว กระทรวงวัฒนธรรมมีหนังสือที่ วธ ๐๗๐๐/๑๙๕๖ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ต่อมาสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๓๓๖ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕ แจ้งว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ จึงให้กระทรวงวัฒนธรรมรับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อยุติก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี กระทรวงวัฒนธรรมจึงมอบหมายให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ดำเนินการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดเวทีเปิดการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฉบับปรับปรุงที่ปรับแก้ตามความเห็นของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอีก ๑ ครั้ง และรับฟังผ่านช่องทางเว็บไซต์ ๑ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕

ในการรับฟังความคิดเห็นทั้งสองระยะ มีจำนวนครั้งในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น ๓๔ ครั้ง โดยจำแนกเป็นกระบวนการรับฟังความคิดเห็นดังนี้

๑. การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จำนวน ๑๗ ครั้ง ซึ่งมีผู้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นจำนวน ๒,๗๐๖ คน

๒. การจัดการรับฟังความคิดเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์ จำนวน ๑๖ ครั้ง ซึ่งมีผู้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นจำนวน ๒๘๒ คน

๓. การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่หนึ่ง ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้ให้ความเห็นจำนวน ๓๒ คน และ เนื่องจากได้มีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อความร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นของทุกภาคส่วน ทำให้ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง จึงเปิดรับฟังความคิดเห็นประชาชนทั่วไป ครั้งที่สอง ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และ เว็บไซต์กระทรวงวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ โดยมีผู้ให้ความเห็นจำนวน ๔๔ คน กล่าวโดยสรุป มีผู้ให้ความเห็นผ่านช่องทางเว็บไซต์ทั้งสองครั้งรวมจำนวนทั้งสิ้น ๗๖ คน และมีผู้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในรูปแบบเวทีต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๓,๐๖๔ คน รายละเอียดการรับฟังความคิดเห็นปรากฏในเอกสาร “รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....” (แยกเล่ม)

๔.๒ ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบแล้ว

จากการรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ทั้งสองระยะ มีประเด็นความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

ก่อนการเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มีประเด็นความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ ๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) ประเด็นเรื่องคำนิยาม “กลุ่มชาติพันธุ์”

ตามมาตรา ๓ (๒) ประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๔ - ๒๖ และ (๓) ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๐ - ๓๔

หลังการเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีข้อสังเกตเพิ่มเติม ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงได้นำความเห็นและข้อสังเกตที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นระยะก่อนการเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ ตามข้อสั่งการของรองนายกรัฐมนตรี (วิษณุ เครืองาม) และรับฟังความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปผ่านเว็บไซต์อีกครั้ง ทั้งนี้ จากการรับฟังความคิดเห็นในช่วงที่สอง หลังเสนอเรื่องเข้า ครม. พบประเด็นความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพียงประเด็นเดียว คือ เรื่อง “การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒” โดยมีความเห็นแบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่ง ให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ตามเดิม เนื่องจากมีความเหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว และ แนวทางที่สอง เห็นควรให้ปรับแก้เนื้อความในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ ตามข้อเสนอกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เนื่องจากมีความเห็นที่แตกต่างกันในประเด็นเรื่อง “การใช้ถ้อยคำ” จึงมีการคงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้เช่นเดิม เพื่อให้กระบวนการพิจารณาขึ้นไปมีการพิจารณาประเด็นนี้อย่างรอบคอบยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วน โดยให้รับความเห็นของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปประกอบการพิจารณา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงมีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งผู้แทนมาชี้แจงรายละเอียดที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้นำความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย โดยได้มีการปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ และให้สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องของตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดปรากฏในเอกสาร “รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....” (แยกเล่ม)

๕. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เป็นร่างกฎหมายที่มีความสัมพันธ์หรือใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น ๘ ฉบับ ดังนี้

๕.๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔ ได้หลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ภาษา พิธีกรรม ศิลปวัฒนธรรม ความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติ กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติ

คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๕ (๒) และ (๓) ที่บัญญัติหลักการเกี่ยวกับภูมิปัญญาความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ความเชื่อตามจารีตประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่ขัดข้องกับการดำเนินการตามพระราชพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙

๕.๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖ (๔) และ (๕) ได้บัญญัติหลักการเกี่ยวกับประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมของชาติ บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ในการให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๕ (๕) และ (๖) มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง ซึ่งได้บัญญัติหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่กระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน และมีการกำหนดเกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงสนับสนุนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นบนฐานองค์ความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ ในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๕.๓ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อการสงวน อนุรักษ์คุ้มครอง และบำรุงรักษา รวมไปถึงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ที่วางหลักการให้มีการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามวิถีภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความพร้อมจัดทำข้อมูลชุมชน และจัดทำแผนแม่บทพร้อมทั้งแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์พิจารณาจนประกาศเขตพื้นที่ ทั้งนี้ การประกาศเขตพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้เป็นการยกเลิกหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๔ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการสงวน อนุรักษ์ คุ้มครองและบำรุงรักษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และการบริหารจัดการสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่คุ้มครอง และนอกพื้นที่คุ้มครอง (เมือง พื้นที่เกษตรกรรม)

ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ที่วางหลักการให้มีการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามวิถีภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความพร้อมต้องจัดทำข้อมูลชุมชน และจัดทำแผนแม่บทพร้อมทั้งแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์พิจารณาจนประกาศเขตพื้นที่ ทั้งนี้ การประกาศเขตพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้เป็นการยกเลิกหรือพิกถอนพื้นที่คุ้มครองเพื่อให้การสงวน อนุรักษ์ คุ้มครองและบำรุงรักษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และการบริหารจัดการสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๕ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๘๔

พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๘๔ มีวัตถุประสงค์ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ จึงกำหนดหลักเกณฑ์และขอบเขตในการใช้ป่าไม้ไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์อันดีต่อพื้นที่ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ซึ่งได้วางหลักการส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติได้ โดยต้องเป็นไปตามแผนแม่บทและธรรมนูญพื้นที่วางหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์อันเป็นผลดีต่อทรัพยากรธรรมชาติและหลีกเลี่ยงการแผ้วถางทำลายจนเกิดความเสียหาย ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เดียวกันและไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๘๔

๕.๖ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมและรักษาที่ดินซึ่งเป็นป่าสงวน การทำไม้ และการเก็บหาของป่า จึงกำหนดหลักเกณฑ์และขอบเขตในการดำเนินการใด ๆ ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติไว้ เพื่อให้เกิดประโยชน์อันดีต่อพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติในป่าสงวน กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ซึ่งได้วางหลักการส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติได้ โดยต้องเป็นไปตามแผนแม่บทและธรรมนูญพื้นที่วางหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์อันเป็นผลดีต่อทรัพยากรธรรมชาติและหลีกเลี่ยงการแผ้วถางทำลายจนเกิดความเสียหาย และละเว้นจากการกระทำต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งเป็นความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เดียวกับพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ทั้งนี้ การกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการให้สิทธิชุมชนชาติพันธุ์ในฐานะชุมชนดั้งเดิมอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ โดยไม่กระทบต่อหลักการอนุรักษ์ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

๕.๗ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้วางหลักการเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาและควบคุมการทะเบียนราษฎร การตรวจสอบพิสูจน์ตัวบุคคลและประมวลผลข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๒๕ ซึ่งได้วางหลักการในการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติ การขึ้นทะเบียนประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อนำไปสู่การบันทึกข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร และสามารถนำใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบพิสูจน์ตัวบุคคลและการขึ้นทะเบียนข้อมูลประวัติราษฎรได้ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ทำหน้าที่ในการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคลเพื่อให้เป็นการเสริมข้อมูลในการจัดทำทะเบียนราษฎร ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๘ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้วางหลักการและเงื่อนไขการได้สัญชาติไทย โดยกระบวนการได้สัญชาติจะต้องอาศัยข้อมูลและประวัติรายบุคคลเพื่อนำไปพิจารณาให้สัญชาติไทยกฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๒๕ ซึ่งได้วางหลักการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติรายบุคคล เพื่อเป็นฐานข้อมูลชุมชนและอาจใช้ประโยชน์ในการขอพิสูจน์สิทธิในสัญชาติได้ นำไปสู่แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสถานะบุคคล โดยมีคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิต และประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งทำหน้าที่จัดทำข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงสำคัญในการรับรองสถานะบุคคล ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการรับรองสถานะภาพบุคคลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๖. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๖.๑ กฎหมายนี้จำกัดสิทธิและเสรีภาพ หรือก่อให้เกิดหน้าที่หรือภาระอะไรแก่ใครบ้าง

ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีบทบัญญัติที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เนื่องจากด้วยร่างพระราชบัญญัตินี้มีความมุ่งหมายในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีบทบัญญัติให้รับรองสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิทางวัฒนธรรมเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิและความเสมอภาค ไม่ถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมไม่ว่าจากภาครัฐหรือภาคเอกชน ดังนั้น จึงก่อให้เกิดหน้าที่แก่รัฐที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้เกิดการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้

๖.๒ มีมาตรการป้องกัน แก้อันตราย คุ้มครอง หรือเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบตามข้อ ๖.๑ อย่างไร

- ไม่มี

๖.๓ กฎหมายนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ สังคม หรือประชาชนอย่างไร

๑) ประโยชน์แก่ประเทศ หากร่างพระราชบัญญัตินี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศใน ๓ ด้าน ได้แก่

ด้านที่หนึ่ง ด้านการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดหลักการในคุ้มครอง อนุรักษ์และส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตบนพื้นฐานภูมิปัญญา

และวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติอย่างยั่งยืน

ด้านที่สอง ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติบนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หลักการสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบนฐานภูมิปัญญา จึงเป็นประโยชน์แก่ประเทศในแง่การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ให้เกิดการสร้างสรรคคุณค่าและสร้างมูลค่า รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืนเกิดเป็นความมั่นคงบนฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของประเทศ

ด้านที่สาม ด้านการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ หลักการและเป้าหมายสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่มุ่งส่งเสริมให้สังคมเกิดความเข้าใจความแตกต่างและยอมรับความหลากหลายที่เป็นรากฐานของปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย ดังนั้น การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นการวางแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นในอนาคต ในลักษณะการสร้างกลไกเชิงโครงสร้างในระดับกฎหมายเพื่อลดเงื่อนไขทางสังคมที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรง เป็นประโยชน์ในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ

๒) ประโยชน์แก่สังคม หากร่างพระราชบัญญัตินี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ๒ ประการได้แก่

ประการแรก ประโยชน์ในแง่การสร้างความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การส่งเสริมให้สังคมเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจพร้อมการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่ดูถูกเหยียดหยามทางวัฒนธรรม เป็นการวางรากฐานทางความคิดให้คนไทยเห็นคุณค่าของความหลากหลาย มีทักษะชีวิตที่จะดำรงอยู่ในสังคมที่มีความแตกต่างทั้งทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ วิถีและเพศวิถี เป็นประโยชน์ในการสร้างการเปลี่ยนสังคมไทยให้หลุดพ้นจากการเป็นสังคมเปราะบางที่มีปัจจัยเสี่ยงจากความแตกต่างที่อาจทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งรุนแรงอย่างต่อเนื่องเป็นเงื่อนไขจุดรั้งการพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ

ประการที่สอง ประโยชน์ในแง่การลดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำในสังคม เป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้บนฐานทุนทางวัฒนธรรม ทั้งในระดับของการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจและในระดับของการนำเอาองค์ความรู้และวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่น มาพัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรมทางสังคมในการจัดการปัญหาของชุมชน เพื่อลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้สังคมไทยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานราก เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีขีดความสามารถทางการแข่งขันในระดับสูงอย่างยั่งยืน

๓) ประโยชน์แก่ประชาชน หากร่างพระราชบัญญัตินี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนใน ๒ กลุ่มดังนี้

กลุ่มแรก ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกลุ่มประชาชนที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยจะได้ประโยชน์ทั้งในแง่ของการได้รับการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมสามารถดำรงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน โดยไม่ถูกคุกคามหรือถูกเลือกปฏิบัติ สามารถอนุรักษ์ภูมิปัญญา ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้บนฐานทุนทางวัฒนธรรม

ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีศักยภาพและมีโอกาสที่จะแสวงหาความต้องการของตนเองและสร้างรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีวิต

นอกจากนี้ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ยังได้ประโยชน์จากการได้รับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐอย่างเสมอภาคในฐานะพลเมืองไทย เช่น สิทธิอยู่อาศัย สิทธิทำกิน และสิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทำให้มีกลุ่มชาติพันธุ์มีศักยภาพมากพอที่จะดูแลรับผิดชอบตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ มากกว่านั้นการมีระบบฐานข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ยังทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการยืนยันข้อเท็จจริงสำหรับการพิสูจน์สิทธิในสัญชาติได้อีกด้วย

กลุ่มที่สอง ประชาชนทั่วไป เป็นกลุ่มประชาชนที่ได้รับประโยชน์โดยอ้อมจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยได้รับประโยชน์จากผลกระทบของความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ ทั้งความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงเชิงกายภาพ เช่น การใช้กำลังทำร้ายร่างกายและการดูถูกเหยียดหยาม และความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่เป็นเงื่อนไขไปสู่ความเหลื่อมล้ำที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นประโยชน์กับประชาชนทั่วไปในแง่การลดปัญหาความขัดแย้งรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วไปในสังคม

นอกจากนี้ การที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการส่งเสริมศักยภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงของชาติ เป็น “พลัง” ร่วมพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีเสถียรภาพ เกิดประโยชน์กับประชาชนคนไทยทุกกลุ่มจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนบนฐานของการใช้ศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมของประเทศอย่างเต็มประสิทธิภาพ

๗. ความพร้อมและต้นทุนของรัฐในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

๗.๑ หน่วยงานผู้รับผิดชอบพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ตามประกาศแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ รวมทั้งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ตามมติคณะรัฐมนตรี ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ และแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกระเหรี่ยง ตามมติคณะรัฐมนตรี ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบนพื้นที่สูง

๗.๒ แนวทางและระยะเวลาเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีหลักการและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์หลายประการ เพื่อเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบได้กำหนดแนวทางและระยะเวลาในการเตรียมการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑) การเตรียมความพร้อมด้านสมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีสมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๔ โดยในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๕ กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชาให้ครบองค์ประกอบของสมัชชาตามมาตรา ๑๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ

การเตรียมการในส่วนของการขับเคลื่อนการสร้างเครือข่ายชาติพันธุ์ โดยมีการจัดประชุมเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับภูมิภาคและระดับเครือข่ายเผ่า เพื่อสร้างความเข้าใจกลไกการทำงานในรูปแบบสมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งศึกษาศักยภาพและข้อจำกัดของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และการเลือกสมาชิกสมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๒) การเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๔ กำหนดว่า ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีไปพลางก่อน จนกว่าคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ

การเตรียมการในส่วนนี้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการทั้งในส่วนของการสังเคราะห์ชื่อเรียกและจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ร่วมกับสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย และนักวิชาการด้านชาติพันธุ์ เพื่อเตรียมกระบวนการและแนวทางการรับรองการขึ้นทะเบียนสมาชิกสมัชชาชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย รวมทั้งมีการเตรียมการในส่วนของการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อรองรับการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยครอบคลุมข้อมูลประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา

๓) การเตรียมความพร้อมด้านการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และกำหนดแนวทางการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

การเตรียมการในส่วนนี้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการทั้งในส่วนของการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยจัดให้มีการประชุมเครือข่ายเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษที่จัดตั้งขึ้นแล้วเพื่อทำความเข้าใจหลักการ และแนวปฏิบัติในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการจัดทำข้อมูลและจัดทำแผนแม่บทชุมชน ให้มีความพร้อมเป็นไปตามเงื่อนไขของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และยังสามารถสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทดูแลพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายที่มีมาก่อนหน้านี้ โดยมีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันในการผลักดันการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อสร้างพื้นที่รูปธรรมในการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์และ

ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นไปตามหลักการและแนวปฏิบัติ ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๔) เตรียมความพร้อมของชุมชนชาติพันธุ์และภาคีเครือข่ายด้านชาติพันธุ์ เนื่องจาก การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ต้องมีความพร้อมในเรื่อง ของการจัดทำข้อมูลพื้นที่ การจัดทำแผนบริหารจัดการพื้นที่ และแผนบริหารจัดการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมชุมชนด้วยการทำกระบวนการฝึกอบรมให้แก่ ผู้นำชุมชน เยาวชน คนในชุมชน และภาคีเครือข่ายชาติพันธุ์ ให้สามารถเข้าใจเครื่องมือการเก็บข้อมูลและจัดการข้อมูล ในระดับเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง กระบวนการเตรียมความพร้อมชุมชนเป็นการหนุนเสริมทั้งด้านศักยภาพและ ความรู้ให้กับชุมชน ทำให้คนในชุมชนสามารถทราบถึงอาณาบริเวณการใช้ประโยชน์พื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้ชุมชนสามารถสื่อสารกับสังคมถึงแนวทางการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของตนเองได้ รวมไปถึงทำให้ สามารถบริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ กระบวนการเตรียมความพร้อมชุมชน นอกจากจะทำให้ ชุมชนเข้าถึงสิทธิหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว ยังเป็นการเตรียมความพร้อมชุมชนในการกำหนดพื้นที่ คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามหลักการและแนวปฏิบัติของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๕) เตรียมความพร้อมของส่วนราชการ (หน่วยงานระดับพื้นที่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินงานตามแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ และ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดที่มี ชาวเลและชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่จำนวน ๒๐ จังหวัด โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นหน่วยงานระดับพื้นที่ ที่ดำเนินงานใกล้ชิดกับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ถือว่าเป็นกลไกราชการระดับพื้นที่ที่สำคัญอีกกลไกหนึ่ง

ทั้งนี้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้สร้างความเข้าใจให้กับหน่วยงาน ภายใต้อำนาจวัฒนธรรม ถึงข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของพระราชบัญญัติฯ โดยทำการ ชี้แจงและสร้างความเข้าใจถึงหลักการ กลไกการบริหารจัดการ และแนวทางการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ประกอบกับการเตรียมความพร้อมให้กับเจ้าหน้าที่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด โดยใช้กลไกการดำเนินงาน ด้านการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเลและชาวกะเหรี่ยง เป็นกระบวนการเตรียมความพร้อมแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการให้ เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเรียนรู้ถึงกระบวนการเก็บข้อมูลและการจัดการข้อมูลชุมชน ตามกระบวนการ ของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พร้อมทั้งเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาควิชาการ และกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่

๗.๓ แนวทางและระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เป็นกฎหมายใหม่ที่มี สาระสำคัญเกี่ยวข้องกับทั้งประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ประชาชนทั่วไป และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ ในการสร้างความเข้าใจ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดทำ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีแนวทางและระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจกับกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

๑) แนวทางการสร้างความเข้าใจกับประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มเป้าหมายหลักที่ได้รับ ผลกระทบโดยตรงจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงได้กำหนดแนวทางการสร้างความเข้าใจกับประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางแรก การจัดเวทีสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยพิจารณาถึงข้อจำกัดของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่บางกลุ่มอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลไม่สามารถเข้าถึงระบบเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้ การจัดประชุมสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์จึงจัดทั้งในรูปแบบการประชุมเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งดำเนินการโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โดยตรง และการจัดเวทีสร้างความเข้าใจในโอกาสจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการรวมตัวกันของเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และในระดับชุมชนชาติพันธุ์ ทั้งในรูปแบบของการจัดเวทีในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์และการจัดเวทีออนไลน์ เพื่อให้สร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ให้ทั่วถึงทุกกลุ่มชาติพันธุ์ทุกพื้นที่

อย่างไรก็ดี การจัดเวทีสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกระบวนการที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ช่วงของการสำรวจสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ต่าง ๆ และนำมาประมวลเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้เนื้อหาของพระราชบัญญัติฉบับนี้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ และเมื่อมีการยกร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เสร็จได้มีการจัดเวทีสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง กระบวนการดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการสร้างการตระหนักรู้ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์และเห็นถึงความสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมถึง เป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

แนวทางที่สอง การจัดการอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์ โดยจัดกิจกรรมอบรมผู้นำเครือข่าย และเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีศักยภาพด้านการสื่อสาร มีเป้าหมายเพื่อให้ นักสื่อสารชาติพันธุ์มีบทบาทเป็นผู้สื่อสารสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไปยังกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนต่าง ๆ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่มีข้อจำกัดด้านภาษา การฝึกอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์จึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการสื่อสารให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีความเข้าใจอย่างทั่วถึง

แนวทางที่สาม การผลิตสื่อส่งเสริมความเข้าใจ การสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์นั้น นอกจากการจัดเวทีสร้างความเข้าใจและการอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์แล้ว ยังได้มีการจัดทำสื่อส่งเสริมความเข้าใจในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นสื่อเผยแพร่ไปยังกลุ่มชาติพันธุ์และเป็นเครื่องมือให้นักสื่อสารชาติพันธุ์ที่ผ่านการอบรมได้นำไปใช้ในการสื่อสารต่อกับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ โดยจัดทำเป็นสื่อทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... แอนิเมชัน (Animation) ที่มีเนื้อหาเข้าใจง่ายเพื่อสื่อสารกับกลุ่มชาติพันธุ์ และวิดีโอที่คนขนาดสั้นจำนวน ๓ เรื่องเพื่อเผยแพร่ทำความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยนำเสนอทั้งทางสื่อออนไลน์ และนำเสนอในโอกาสของการจัดกิจกรรมสื่อสารความเข้าใจในระดับพื้นที่

๒) แนวทางการสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีความเกี่ยวข้องกับส่วนราชการหลายหน่วยงานและกฎหมายหลายฉบับ การสร้างความเข้าใจกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ แนวทางการสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการใน ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางแรก การจัดประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งในระดับภาพรวมโดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากทุกกระทรวงเข้าร่วมรับฟังสาระสำคัญและให้ความคิดเห็นกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และในระดับหน่วยงานโดยจัดเวทีประชุมร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบโดยตรงกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ

สภาพความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและประเด็นข้อกังวล และนำมาปรับให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความสอดคล้องและเป็นประโยชน์กับกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้มีการจัดส่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไปยังส่วนราชการพิจารณาให้ความเห็นประกอบการร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย

แนวทางที่สอง การสื่อสารสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงวัฒนธรรม โดยเฉพาะในส่วนของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่ทำงานในระดับพื้นที่ โดยจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนแม่บทบริหารจัดการเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเข้าใจหลักการและแนวปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในการบริหารจัดการข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อสร้างความเข้าใจแนวทางการบริหารจัดการข้อมูลและดำเนินการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

แนวทางที่สาม การจัดทำเอกสารข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อสื่อสารกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมถึงประโยชน์ที่ประเทศชาติจะได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการดำเนินการต่าง ๆ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีการจัดทำเอกสารข้อเสนอเชิงนโยบายทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น รวมทั้งข้อเสนอเชิงนโยบายระดับหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจและผลักดันให้เกิดกลไกสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๓) แนวทางการสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไป ดังที่กล่าวมาแล้วว่าสังคมไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การสร้างความเข้าใจให้กลุ่มประชาชนทั่วไปเข้าใจร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับแนวทางในการสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไปได้ดำเนินการใน ๒ แนวทาง ดังนี้

แนวทางแรก การสื่อสารสาธารณะ (Public Communication) โดยจัดทำสื่อส่งเสริมความเข้าใจในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งแอนิเมชันที่มีเนื้อหาเข้าใจง่ายเพื่อสื่อสารกับกลุ่มชาติพันธุ์ และวีดิทัศน์ขนาดสั้นจำนวน ๓ เรื่อง เพื่อเผยแพร่ทำความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยนำเสนอทั้งทางสื่อออนไลน์ด้วยพิจารณาเห็นว่าในสถานการณ์ปัจจุบันพื้นที่สื่อออนไลน์สามารถเข้าถึงกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ได้มากกว่าสื่อกระแสหลัก และสามารถสร้างกระแสการรับรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ในหลายช่องทางเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

แนวทางที่สอง การชี้แนะสาธารณะผ่านสื่อ (Media advocacy) โดยร่วมมือกับเครือข่ายสื่อมวลชนกำหนดให้ประเด็นชาติพันธุ์เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อสื่อสารทำความเข้าใจถึงสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และตระหนักผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากไม่มีร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งนำเสนอให้สังคมมีความเข้าใจถึงความจำเป็นและประโยชน์ที่ได้จากการมีร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๗.๔ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ ๓ ปีแรก

เนื่องจากประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า ๖๐ กลุ่มชาติพันธุ์ มีประชากรรวมประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ คน หรือ ๑ ใน ๗ ของประชากรประเทศ ประกอบกับสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลาย ซับซ้อนและเปราะบาง และการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความสำคัญ

ในแง่การวางรากฐานทางความคิดให้คนไทยเห็นคุณค่าของความหลากหลาย มีทักษะชีวิตที่จะดำรงอยู่ในสังคมที่มีความแตกต่าง ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันการพลิกโฉมประเทศให้หลุดพ้นจากการเป็นสังคมเปราะบางที่มีความเสี่ยงเกิดปัญหาความขัดแย้งให้เป็นประเทศที่มีความเข้มแข็งจากฐานรากและมีขีดความสามารถทางการแข่งขันในระดับสูงอย่างยั่งยืน ซึ่งส่งผลประโยชน์ต่อประเทศในระยะยาวทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

การดำเนินการในการปฏิบัติและบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในระยะเวลา ๓ ปีแรก ต้องใช้ข้อัตรากำสั่งในการดำเนินงาน ๑๖ ข้อัตรา ซึ่งเป็นข้อัตรากำสั่งที่มีอยู่แล้วใน ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ๓ ข้อัตรา และมีข้อัตรากำสั่งที่ต้องเพิ่มขึ้นอีก ๑๓ ข้อัตรา โดยมีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายคาดว่าจะต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ ๓ ปีแรก จำนวน ๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สามร้อยล้านบาทถ้วน) (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก)

๘. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๘.๑ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

การมุ่งเน้นส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่มีความสำคัญและสามารถนำองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืนมาพัฒนาและยกระดับให้เป็นเศรษฐกิจชุมชนหรือการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ที่จะทำให้เกิดการกระจายรายได้ อย่างทั่วถึงในกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งถูกจัดให้เป็นกลุ่มเปราะบาง ให้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

๘.๒ ผลกระทบต่อสังคม

การคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม การส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ และการสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม หลักการข้างต้นเป็นการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคม อีกทั้งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งมีรากฐานของทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งมาใช้ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างสังคมที่มีคุณภาพ

๘.๓ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นในการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ของผู้คนที่มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็น “ผู้ทำลายป่า” เปลี่ยนเป็น “ผู้ดูแลรักษาป่า” โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ ในการทำงานร่วมกันเพื่อการธำรงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการธำรงรักษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาที่จะก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความมั่นคงของทรัพยากรและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ การให้คุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมยังเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะภูมิปัญญาด้านสมุนไพรไปสู่วิจัยท้องถิ่นเพื่อต่อยอดนวัตกรรม ยกย่องเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กลุ่มชาติพันธุ์ไปสู่ความอยู่ดีมีสุข

ส่วนที่ ๒
เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ
การกำหนดโทษอาญา และการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ

---

๙. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต

- ไม่มี

๑๐. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบคณะกรรมการ

คณะกรรมการ คือ กลุ่มบุคคลที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ดำเนินการด้านบริหารหรือกระทำการบางอย่าง โดยมีเป้าหมายร่วมกัน มีความสัมพันธ์ร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง มีความเป็นอิสระในการแลกเปลี่ยนแนวความคิดระหว่างกรรมการด้วยกัน รวมทั้งต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน การนำระบบ คณะกรรมการมาใช้ในวัตถุประสงค์และบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบจากกฎหมายหรือกฎหมายหลายประการ เช่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ให้คณะกรรมการให้คำปรึกษา ให้คณะกรรมการทำหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำข้อมูลหรือพิจารณาเฉพาะเรื่อง ให้คณะกรรมการทำหน้าที่สะท้อนการมีส่วนร่วมในความเห็นและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของหลายฝ่าย หรือให้คณะกรรมการมีอำนาจในการปฏิบัติการระดับพื้นที่

สำหรับการทำหลักการคณะกรรมการในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้กำหนดให้มีการใช้ระบบคณะกรรมการในประเภทและรูปแบบที่แตกต่างกันเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของร่างพระราชบัญญัติฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑๐.๑ ประเภทของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

การพิจารณาประเภทของคณะกรรมการตามรูปแบบการทำงานของคณะกรรมการหรือองค์กรที่ชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเช่นเดียวกับคณะกรรมการแบ่งออกได้ ๕ ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ ๑ คณะกรรมการนโยบายเป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

ประเภทที่ ๒ คณะกรรมการที่ปรึกษาเป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการกำหนดนโยบายมาตรการและความเห็นต่าง ๆ รวมถึงนำเสนอข้อมูลที่สำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ แก่คณะกรรมการนโยบายด้วย

ประเภทที่ ๓ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดทำฐานข้อมูลสำคัญที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการพิจารณาเฉพาะเรื่องสำหรับเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ของผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ

ประเภทที่ ๔ คณะกรรมการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและสะท้อนการรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเภทที่ ๕ คณะกรรมการปฏิบัติการระดับพื้นที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการบริหาร ดูแล และจัดการพื้นที่ที่กฎหมายกำหนด

๑๐.๒ คณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดคณะกรรมการไว้ ๔ รูปแบบคณะกรรมการ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๖) เป็นคณะกรรมการ นโยบาย ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อความจำเป็นในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการคุ้มครองและส่งเสริม วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามร่างพระราชบัญญัตินี้ สามารถปฏิบัติงานได้อย่าง บรรลุความมุ่งหมายของร่างพระราชบัญญัตินี้ และเป็นคณะกรรมการระดับสูงที่มีอำนาจอย่างเบ็ดเสร็จในการ พิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๑๐)

(๒) คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๒๓) เป็นคณะอนุกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญตั้งขึ้นเพื่อความจำเป็นในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านกฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และผู้รู้ซึ่งสามารถประสานข้อมูล กลุ่มชาติพันธุ์จากสมาชิก เนื่องจากข้อมูลที่ต้องจัดทำนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและ มรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน เพื่อประโยชน์และความจำเป็น อันเกี่ยวกับการรับรองสถานะบุคคลกลุ่มชาติพันธุ์และการอนุรักษ์รักษาไว้ซึ่งวิถีชีวิตวัฒนธรรมและภาษาของ กลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๒๒)

(๓) สมาชิก (มาตรา ๑๔) เป็นคณะกรรมการสำหรับการมีส่วนร่วมและสะท้อนการรับฟังความ คิดเห็นของประชาชนจัดตั้งขึ้นเพื่อความจำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์และเป็นศูนย์กลางใน การประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับ สังคม เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และแนวทางการแก้ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งเสริมการอนุรักษ์หรือ ฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการแต่งตั้งตัวแทนสมาชิกเป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ในคณะกรรมการต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๒๐)

(๔) คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๓๐) เป็นคณะกรรมการ ปฏิบัติการระดับพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อความจำเป็นในการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในแต่ละพื้นที่จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและ ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึง ประสานงานการรับความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของ ประชาชนในพื้นที่คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้เกิดพื้นที่ทำกิน พื้นที่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรม และจิตวิญญาณ พื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธรรมนูญพื้นที่ได้กำหนดไว้ (มาตรา ๓๒)

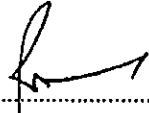
๑๑. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดโทษอาญา

- ไม่มี

๑๒. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือ
ดำเนินกิจการทางปกครอง

- ไม่มี

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลที่ปรากฏในรายงานนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบ และวิเคราะห์
อย่างถี่ถ้วนแล้ว

ลงชื่อ.....

(นายโกมลบุตร จิ่งเสถียรทรัพย์)

ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ นายอภิรักษ์ ธรรมเสนา

โทร. ๐๙๔ ๕๑๔ ๔๑๕๓

อีเมล apinan.t@Sac.or.th

ภาคผนวก

สรุป

ตารางงบประมาณรายละเอียดการคำนวณต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในระยะ ๓ ปี
ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

*****

หมวด/รายการ	รายละเอียดงบประมาณ	วงเงินงบประมาณ			
		ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	รวม
รวม ๑) บริหารจัดการ + ๒) งบดำเนินการ		๑๑๑,๒๓๑,๖๐๐	๙๑,๘๕๙,๒๐๐	๙๖,๙๐๙,๒๐๐	๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐
๑) งบบริหารจัดการ		๑๖,๔๖๑,๖๐๐	๙,๘๓๙,๒๐๐	๙,๓๓๙,๒๐๐	๓๕,๖๔๐,๐๐๐
๑.๑) งบบุคลากร	(๑) เจ้าหน้าที่วุฒิปริญญาตรี (๑๘,๕๐๐ บาท x ๘ คน x ๑๒ เดือน)	๑,๗๗๖,๐๐๐	๑,๗๗๖,๐๐๐	๑,๗๗๖,๐๐๐	๕,๓๒๘,๐๐๐
	(๒) เจ้าหน้าที่วุฒิปริญญาโท (๒๓,๗๐๐ บาท x ๘ คน x ๑๒ เดือน)	๒,๒๗๕,๒๐๐	๒,๒๗๕,๒๐๐	๒,๒๗๕,๒๐๐	๖,๘๒๕,๖๐๐
๑.๒) ค่าใช้สอย	(๑) งบครุภัณฑ์ เครื่องคอมพิวเตอร์เน็ตบุ๊ก สำหรับงานประมวลผล	๘๐๐,๐๐๐			๘๐๐,๐๐๐
	(๒) ชุดโปรแกรมระบบปฏิบัติการสำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์, ชุดโปรแกรมจัดการสำนักงาน, ชุดโปรแกรมป้องกันไวรัส	๒๘๘,๐๐๐	๒๘๘,๐๐๐	๒๘๘,๐๐๐	๘๖๔,๐๐๐
	(๓) งบครุภัณฑ์โสตทัศน	๕๑๒,๔๐๐			๕๑๒,๔๐๐
	(๔) งบครุภัณฑ์สำนักงาน	๕๖๐,๐๐๐			๕๖๐,๐๐๐
	(๕) อุปกรณ์เทคโนโลยีสำรวจจัดการข้อมูล	๒๕๐,๐๐๐			๒๕๐,๐๐๐
	(๖) งบพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการพัฒนาฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	๑๐,๐๐๐,๐๐๐	๕,๕๐๐,๐๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐	๒๐,๕๐๐,๐๐๐
๒) งบดำเนินการ		๙๕,๗๗๐,๐๐๐	๘๒,๐๒๐,๐๐๐	๘๗,๕๗๐,๐๐๐	๒๖๕,๓๖๐,๐๐๐
๒.๑) งบบริหารจัดการประชุม	(๑) คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๗๕๐,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๖๐๐,๐๐๐

หมวด/รายการ	รายละเอียดงบประมาณ	วงเงินงบประมาณ			
		ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	รวม
คณะกรรมการและ อนุกรรมการตาม กลไก พ.ร.บ.	(๓) คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ (จำนวน ๘ คณะ ซึ่งพิจารณาแต่งตั้งโดยคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์)	๖๗๐,๐๐๐	๖๗๐,๐๐๐	๖๗๐,๐๐๐	๒,๐๑๐,๐๐๐
๒.๒) ง บ ด ำ เ นื น ง ำ น ด้านสมัชชากลุ่มชาติ พันธุ์แห่งประเทศไทย	(๑) งบดำเนินการสรรหาสมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย (๖๓ กลุ่ม กลุ่มละ ๕๐๐๐๐)	๓,๑๕๐,๐๐๐			๓,๑๕๐,๐๐๐
	(๒) งบสนับสนุนการจัดประชุมสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย (ปีละ ๒ ครั้ง)	๓,๐๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๙,๐๐๐,๐๐๐
	(๓) งบอุดหนุนการดำเนินงานสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์	๒,๐๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	๖,๐๐๐,๐๐๐
๒.๓) งบพัฒนา ฐานข้อมูล ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตกลุ่มชาติ พันธุ์	(๑) งบสนับสนุนการจัดทำข้อมูลพื้นฐานประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	๓๑,๕๐๐,๐๐๐	๑๘,๙๐๐,๐๐๐	๙,๔๕๐,๐๐๐	๕๙,๘๕๐,๐๐๐
	(๒) งบพัฒนาเครือข่ายฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับตำบล	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐	๖๕,๐๐๐,๐๐๐
	(๓) งบสนับสนุนงานศึกษาวิจัยด้านชาติพันธุ์	๑๒,๐๐๐,๐๐๐	๑๒,๐๐๐,๐๐๐	๑๒,๐๐๐,๐๐๐	๓๖,๐๐๐,๐๐๐
๒.๕) งบส่งเสริม กลไกการคุ้มครอง วิถีชีวิตและพัฒนา ศักยภาพกลุ่มชาติ พันธุ์	(๑) งบสื่อสารสังคมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	๑๒,๐๐๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐	๓๒,๐๐๐,๐๐๐
	(๒) งบส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐,๐๐๐

*****

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

คลัง

รายงานสรุป

ผลการรับฟังความคิดเห็นต่อ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

จัดทำโดย

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

กระทรวงวัฒนธรรม

สารบัญ

	หน้า
รายงานสรุปการรับฟังความคิดเห็น	
๑. วิธีการรับฟังความคิดเห็น	๑
๑.๑ ขั้นตอนก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑
๑.๒ ขั้นตอนหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑
๒. จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น	๓
๒.๑ การรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๔
๒.๒ การรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๘
๓. พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น	๑๐
๓.๑ พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑๐
๓.๒ พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑๑
๔. ประเด็นที่มีการรับฟังความคิดเห็น	๑๑
๔.๑ ก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑๑
๔.๒ หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑๑
๕. ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น	๑๒
๕.๑ ความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑๒
๕.๒ ความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๑	๑๔
๕.๓ ความเห็นของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๒	๒๘
๖. คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็น	๒๙
๖.๑ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นจากการรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๒๙
๖.๒ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นจากการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๓๒
๗. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา	๓๓
๗.๑ การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๓๓
๗.๒ การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๓๔

๗.๒ การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามการตรวจพิจารณาของ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ภาคผนวก

๑. สรุปรายการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ วันอาทิตย์ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ณ ชุมชนชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล	๕๘
๒. สรุปรายการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ วันพุธที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓ ณ ชุมชนกะเหรี่ยง บ้านภูเหม็น (พุ่มย้ง) ตำบลทองหลาง อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี	๖๒
๓. สรุปรายการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ การประชุมสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างความเข้าใจและ การมีส่วนร่วมต่อร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร	๖๔
๔. สรุปรายการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ วันพุธที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือบนพื้นที่สูง ณ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๗๗
๕. สรุปรายการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ วันอังคารที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom C ชั้น ๑๑ โรงแรม เดอะเบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ	๘๓
๖. สรุปรายการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ การประชุมร่วมกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของ หน่วยงานและสร้างความเข้าใจต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... วันจันทร์ที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ณ สำนักงานสภาความมั่นคง แห่งชาติ	๘๖
๗. สรุปรายการรับฟังความคิดเห็นของกระทรวงการต่างประเทศต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครอง และ ส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๘๙
๘. สรุปรายการรับฟังความคิดเห็นของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต่อพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๙๑
๙. สรุปรายการรับฟังความคิดเห็นของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ต่อ ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๙๒

	หน้า
๑๐. สรุปความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๙๔
๑๑.สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ภาคอีสาน วันพฤหัสบดีที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา	๙๖
๑๒.สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ภาคใต้ วันพฤหัสบดีที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา	๑๐๓
๑๓. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาค ภาคเหนือพื้นที่สูง เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔	๑๐๖
๑๔.สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริม วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาค (เหนือราบ) เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔	๑๑๒
๑๕.สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา	๑๒๘
๑๖.สรุปผลการประชุมหารือร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรับฟังความคิดเห็น ต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... วันพุธที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกล	๑๓๑
๑๗.สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาค (กลุ่มสตรีชนเผ่า) ผ่านระบบสื่อสารทางไกล เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔	๑๓๔
๑๘.สรุปการรับฟังต่อความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน “ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)” ครั้งที่ ๑ ก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	๑๕๔
๑๙.สรุปการประชุมหารือประเด็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)	๑๖๑
๒๐.สรุปการรับฟังต่อความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน “ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)” ครั้งที่ ๒ หลังเสนอเรื่องเข้า ครม.	๑๘๔
๒๑.ภาพการประชุมการรับฟังความคิดเห็นภาคีเครือข่ายองค์กรด้านชาติพันธุ์ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกล	๑๘๘
๒๒.ภาพการประชุมการอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์เพื่อสื่อสารและขับเคลื่อน (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์	๑๘๙

คู่มือ

รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

*****

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เป็นกฎหมายใหม่ ซึ่งดำเนินการตามแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ที่กำหนดให้ “รัฐพึงส่งเสริมและความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เเท่าที่ไม่เป็นการขัดข้องต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย” อีกทั้งยังเป็นดำเนินการ ตามประกาศแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔: ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมที่ ๔ ส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวยังสอดคล้องกับตำแหน่งนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖ ที่ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมของคนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเปราะบาง คนพิการ ผู้สูงอายุ และกลุ่มชาติพันธุ์ โดยจะดูแลให้มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีวาม มีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิมด้วย “สวัสดิการโดยรัฐ”

ทั้งนี้ การดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ดำเนินการตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง โดยจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้ง เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชน พร้อมทั้งนำผลการดำเนินงานที่ได้ในข้างต้นมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. วิธีรับฟังความคิดเห็น

๑.๑ ขั้นตอนก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในขั้นตอนก่อนการเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ต่อคณะรัฐมนตรี มีการจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีการจัดรับฟังความคิดเห็นเป็น ๒ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยแบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่

- ๑) รูปแบบเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็น
- ๒) รูปแบบระบบสื่อสารทางไกล
- ๓) รูปแบบการรับฟังความเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔

๑.๒ ขั้นตอนหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ผู้รับผิดชอบจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯ มีหนังสือ กระทรวงวัฒนธรรมมีหนังสือ ที่ วธ ๐๗๐๐/๑๕๕๖ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ต่อมา สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๗/๑๓๔๕๒ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ แจ้งให้ กระทรวงวัฒนธรรม จัดทำแผนบริหารจัดการ

กิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประมาณการรายจ่าย แหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ ตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ศูนย์ฯ จึงจัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประมาณการรายจ่าย แหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ และมีหนังสือกระทรวง วัฒนธรรม ที่ วธ ๐๗๐๐/๒๕๒๗ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ เสนอรายละเอียดข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐต้อง เสนอพร้อมกับการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อคณะรัฐมนตรี

ในขั้นตอนการเสนอร่างพระราชบัญญัติฯ ต่อคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้ดำเนินการสอบถามความเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผลการดำเนินการข้างต้นนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังมีประเด็นข้อเสนอเพิ่มเติม สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จึงมีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๓๓๖ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕ แจ้งต่อกระทรวงวัฒนธรรมว่า ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และข้อมูลตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีข้อเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติที่สมควรพิจารณาให้ได้ข้อยุติก่อนเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาแล้วมีคำสั่งให้กระทรวงวัฒนธรรมรับ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อยุติก่อนเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ กระทรวงวัฒนธรรม จึงมอบหมายให้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ดำเนินการตามคำสั่งรอง นายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) โดยมีวิธีการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้า ครม. ๒ วิธีการ ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ โดยมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมและพิจารณาให้ความเห็นต่อ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและ ส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขใหม่ ตามความเห็นของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น ๑๖ หน่วยงาน ซึ่งผลการหารือที่ประชุมเห็นชอบในหลักการและเจตนารมณ์ของร่าง พระราชบัญญัติฯ โดยมีมติให้ปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติฯ ตามความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีมติให้ สงวนความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในประเด็นเรื่องการใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒ โดยให้คงเนื้อความเดิมไว้ให้พิจารณาในขั้นต่อไป

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การ มหาชน) และเว็บไซต์ กระทรวงวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕

อย่างไรก็ดีภายหลังจากการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และเปิดรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์มานุษยวิทยา สิรินธร (องค์การมหาชน) นำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่ได้รับมาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ และเสนอต่อ คณะรัฐมนตรีอีกครั้ง โดยมีหนังสือกระทรวงวัฒนธรรมที่ วธ ๐๗๐๐/๙๙๓ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกา ยุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ สำนัก เลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/๑๒๔๔๓ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... แจ้งว่า ด้วยคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแนวทางปฏิบัติอัน เนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้กำหนดให้การเสนอร่างกฎหมายใหม่โดยเฉพาะร่าง พระราชบัญญัติซึ่งเป็นเรื่องในทางนโยบาย ไม่เห็นสมควรดำเนินการในระหว่างยุบสภาผู้แทนราษฎร จึงคืนร่าง พระราชบัญญัติพร้อมความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแจ้งว่า หากประสงค์จะเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี ให้เสนอเรื่องอีกครั้งเมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่

เมื่อมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ กระทรวงวัฒนธรรม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้มีหนังสือที่ วธ ๐๗๐๐/๔ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๗ เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ทั้งนี้ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วน โดยให้ความเห็นของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปประกอบการพิจารณา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงมีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งผู้แทนมาชี้แจงรายละเอียดที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้นำความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย ดังปรากฏรายละเอียดตามร่างที่สำนักงานกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ ๒๑๗/๒๕๖๗

๒. จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีการดำเนินงาน ๒ ระยะ คือ

ระยะก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี การรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรี มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น ๓๓ ครั้ง และรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทางเว็บไซต์จำนวน ๑ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔

ระยะหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี หลังจากการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรี ตามกระบวนการของสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จะต้องนำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ถามความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งในกระบวนการข้างต้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีข้อสังเกตบางประการ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) พิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้ กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) รับร่างพระราชบัญญัติหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อสรุป จึงมีการจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน ๑ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ ทั้งนี้ เนื่องจากมีการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ จึงมีการรับฟังความคิดเห็นประชาชนทั่วไปผ่านเว็บไซต์ของ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) www.sac.or.th และเว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรม www2.m-culture.go.th/th และได้มีการเปิดเผยรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ต่อสาธารณะด้วย

ทั้งนี้ จำนวนครั้งในการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้รวมทั้งสองช่วงมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๔ ครั้ง โดยมีผู้ให้ความเห็นในรูปแบบเวที จำนวน ๒,๙๘๘ คน และมีผู้ร่วมให้ความเห็นผ่านเว็บไซต์ ๒ ครั้ง รวม ๗๖ คน กล่าวโดยสรุปมีผู้ร่วมให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

จำนวนทั้งสิ้น ๓,๐๖๔ คน โดยมีรายละเอียดของเวทีรับฟังความคิดเห็น จำนวนครั้ง และวันเวลาในการรับฟังความคิดเห็นทั้งสองระยะ ดังนี้

๒.๑ การรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มีรูปแบบการดำเนินงานแบ่งออกเป็น ๒ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๑๖ ครั้ง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็นจำนวน ๒,๖๗๑ คน

ก. การจัดเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๖ ครั้ง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๑,๐๙๐ คน ประกอบด้วย

(๑) เวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจและรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในงานวันรวมญาติชาวเล ครั้งที่ ๑๑ ณ ชุมชนชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ มีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็นจำนวน ๕๐๐ คน

(๒) เวทีสื่อสารความเข้าใจและรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ การสถาปนาพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษชุมชนกะเหรี่ยงบ้านภูเหม็น (พุมัยย์) ณ บ้านภูเหม็น อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓ มีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๒๐๐ คน

(๓) การประชุมสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยเพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมต่อร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔ โดยมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นสมาชิกชนเผ่าพื้นเมือง ๔๒ กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๒๕๐ คน ร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น

(๔) การสร้างความเข้าใจและรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ภาคเหนือพื้นที่สูง) ณ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ มีตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น ๘ กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่ ปะโอ ละเวือะ ลีซู ลาหู่ กะแย ลีวะ และกะยาง รวมจำนวน ๕๐ คน

(๕) การรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom C ชั้น ๑๑ โรงแรม เดอะเบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ โดยมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมจำนวน ๒๖ หน่วยงาน ๖๐ คน

(๖) การประชุมหารือร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B) มีผู้เข้าร่วมประชุมให้ความคิดเห็นจำนวน ๓๐ คน

ข. การจัดเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็นทางระบบสื่อสารทางไกล Application ZOOM
จำนวน ๑๑ ครั้ง

การจัดเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็นทางระบบสื่อสารทางไกล ซึ่งเป็นการดำเนินการใน
ระยะที่หนึ่งเท่านั้น โดยมีผู้ร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๑,๕๘๑ คน ประกอบด้วย

(๑) การประชุมรับฟังความคิดเห็นภาคีเครือข่ายองค์กรด้านชาติพันธุ์ ผ่านระบบสื่อสารทางไกล
อิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๗๒ คน

(๒) การอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์เพื่อสื่อสารและขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและ
ส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔
โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๕๒ คน

(๓) การขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์
เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๓๑ คน

(๔) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคอีสาน ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔
โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๒๕ คน

(๕) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคใต้ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วม
รับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๓๒ คน

(๖) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคเหนือบนพื้นที่สูง งานวันชนเผ่าพื้นเมือง ปี ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกล
อิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ มีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๔๔ คน

(๗) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคเหนือบนพื้นที่ราบ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔
โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๓๕ คน

(๘) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคกลาง ตะวันตก ตะวันออก ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๗
สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๓๒ คน

(๙) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. .... ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและ
ให้ความคิดเห็น จำนวน ๑,๒๐๐ คน

(๑๐) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. .... กลุ่มเครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทยผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๑๗
สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๕๐ คน

(๑๑) การประชุมทำเรื่องร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๓๘ คน

ก. การจัดการรับฟังความคิดเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์ จำนวน ๑๖ ครั้ง

การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นระดับพื้นที่ ด้วยประชากรกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายและบางส่วนอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงกลุ่มประชากรจำนวนหนึ่งที่มีข้อจำกัดด้านการสื่อสารผ่านภาษาไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงจัดโครงการอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความสามารถในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... โดยสนับสนุนงบประมาณและสื่อให้ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์จัดเวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นในระดับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการจัดเวทีในระดับพื้นที่จำนวน ๑๖ ครั้ง มีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๒๘๒ คน เป็นการดำเนินการในระยะที่หนึ่งเท่านั้น ซึ่งมีรายละเอียดของการรับฟังความคิดเห็นระดับพื้นที่ ดังนี้

ภาคอีสาน มีการจัดเวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคอีสาน จำนวน ๑๐ ครั้ง โดยมีเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ภาคอีสานและผู้แทนชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๑๐๐ คน ดังนี้

- ๑) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์โซ่หะว้าง เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๒) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง ณ เทศบาลตำบลกุดแฮด อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๓) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ภูไท จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๔) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ญ้อ ณ ที่ทำการเครือข่ายญ้อกร บ้านน้ำลาด หมู่ ๔ ตำบลนายางกลัด อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๕) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลละเหว่า อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๖) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ใส่กุสมาลย์ ณ บ้านนายสิทธิชัย บ้านโพธิ์ไพศาล เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๗) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน ณ ศูนย์วัฒนธรรมไทยพวน เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๘) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาล ตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๙) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์กูย ชมรมชาวกูย จังหวัดสุรินทร์ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๑๐) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ไทแสก ณ หมู่ ๕ ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๔

ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก มีการจัดเวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก จำนวน ๕ ครั้ง โดยมีผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก เข้าร่วมรับฟังและให้ความความคิดเห็น จำนวน ๑๕๐ คน ดังนี้

- ๑) เวทีชุมชนบางกะมา ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๔
- ๒) เวทีชุมชนโป่งกระทิง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๔
- ๓) เวทีชุมชนห้วยกระซู ตำบลยางน้ำกัดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๔
- ๔) เวทีชุมชนซับตัวหนอง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๔
- ๕) เวทีชุมชนป่าผาก ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

ภาคใต้ มีการจัดเวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับพื้นที่ภาคใต้ จำนวน ๑ ครั้ง โดยมีผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนชาติพันธุ์ในพื้นที่ภาคใต้ร่วมรับฟังและให้ความความคิดเห็น จำนวน ๓๒ คน

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์

การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ มีผู้ให้ความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น ๓๒ คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ประชาชนทั่วไป จำนวน ๒๐ คน	คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๐
- นักวิชาการ/นักวิจัย จำนวน ๓ คน	คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๘
- นักเรียน/นักศึกษา จำนวน ๓ คน	คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๘
- หน่วยงานรัฐ จำนวน ๒ คน	คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕
- องค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน ๒ คน	คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕
- หน่วยงานภาคเอกชน จำนวน ๑ คน	คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๒
- กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑ คน	คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๒

ก. ความเห็นต่อหลักการของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๓๒ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๗๕
- ไม่เห็นด้วย ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๓
- ไม่ระบุความเห็น ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๓

ข. ความเห็นต่อหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๑ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๓๒ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๘๗
- ไม่เห็นด้วย ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๓

ค. ความเห็นต่อกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๒ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๓๒ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๗๕
- ไม่เห็นด้วย ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕

ง. ความเห็นต่อสมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามหมวด ๓ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๓๒ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๖๒
- ไม่เห็นด้วย ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๘

จ. ความเห็นต่อการทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๔ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๓๒ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๗๕
- ไม่เห็นด้วย ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕

ฉ. ความเห็นต่อการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๕ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๓๒ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๖๒
- ไม่เห็นด้วย ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕
- ไม่ระบุความเห็น ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๓

๒.๒ การรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ตามที่ได้มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติเสรีจเรียบร้อยแล้ว ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงเสนอร่างพระราชบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ทั้งนี้ ตามกระบวนการของสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จะต้องนำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ถามความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยจากการสอบถามความเห็นหน่วยงานยังมีข้อสังเกตบางประการ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) พิจารณาแล้วมีคำสั่งให้ กระทรวงวัฒนธรรม รับร่างพระราชบัญญัติหรือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อสรุป ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงได้นำความเห็นและข้อสังเกตที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นช่วงที่หนึ่ง ก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม. นำมาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ พร้อมทั้งรับฟังความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และเว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรม www2.m-culture.go.th/th

ทั้งนี้ เนื่องจากมีการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ จึงมีการจัดรับฟังความคิดเห็นอีกครั้ง โดยมีรูปแบบการรับฟังความคิดเห็น ๒ วิธี ได้แก่ วิธีที่ ๑ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดเวทีประชุมหารือประเด็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และผ่านระบบสื่อสารทางไกล ซึ่งมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ๑๖ หน่วยงาน จำนวน ๓๕ คน โดยเป็นรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องหลังจากมีการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์

การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และเว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรม www2.m-culture.go.th/th ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ มีผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น ๔๔ คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ประชาชนทั่วไป จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๘
- หน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔
- องค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖
- นักวิชาการ/นักวิจัย จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒

ก. ความเห็นต่อหลักการของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๔๔ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ข. ความเห็นต่อหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๑ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๔๔ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ค. ความเห็นต่อกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๒ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๔๔ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗๒
- ไม่เห็นด้วย ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๒๘

ง. ความเห็นต่อสมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามหมวด ๓ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๔๔ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

จ. ความเห็นต่อการทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๔ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๔๔ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ฉ. ความเห็นต่อการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๕ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๔๔ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๓. พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

๓.๑ พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของ คณะรัฐมนตรี

เนื่องจากประเด็นเรื่องชาติพันธุ์เป็นประเด็นที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของหลากหลาย ประกอบกับ ประชากรกลุ่มชาติพันธุ์กระจายตัวตั้งถิ่นฐานในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ดังนั้น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดในการเปิดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... จึงได้มีการรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย

๑) ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากร่างพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ โดยปัจจุบันประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า ๖๐ กลุ่มชาติพันธุ์ มีจำนวนประชากรประมาณ ๖,๑๐๐,๐๐๐ คนหรือร้อยละ ๙.๖๘ ของประชากรประเทศ การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงได้มีการจัดการรับฟังความคิดเห็นประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับภูมิภาค ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ภูมิภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคใต้ และ ภาคกลาง ตะวันออก-ตะวันตก ซึ่งการดำเนินการรับฟังความคิดเห็น กับกลุ่มชาติพันธุ์ได้ดำเนินการตั้งแต่ การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งนี้ หลังจากการรับฟังความคิดเห็นได้มีการนำ ความคิดเห็นที่ได้จากประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากนี้ กระบวนการรับฟังความคิดเห็นยังเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ อีกด้วย

๒) ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากที่ผ่านมามีส่วนราชการที่มีบทบาทและภารกิจที่เกี่ยวข้อง กับชาติพันธุ์หลายหน่วยงาน ประกอบกับแต่ละส่วนราชการมีข้อกฎหมายในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย จึงต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในประเด็นข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเป็นประโยชน์ ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติที่สอดคล้องกับข้อกฎหมายอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง รวมถึงเป็นการ ทำความเข้าใจกับส่วนราชการถึงหลักการและความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริม วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๓) สถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ เนื่องจากสถานการณ์ ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลาย ซับซ้อน และมีความเปราะบาง จึงมีสถาบันวิชาการหลายแห่ง ดำเนินการศึกษารวบรวมเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีองค์กรภาคประชาสังคม ดำเนินงานด้านชาติพันธุ์ที่มีบทบาทในการทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งการเปิดรับฟังความเห็นจากสถาบันวิชาการ และองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ จึงมีความสำคัญในแง่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการมีพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้

๔) ประชาชนทั่วไป เป็นกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแง่ที่ต้องสร้างความเข้าใจกับประชาชน ทั่วไปถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้ง การเปิดรับฟังความเห็นจากประชาชนทั่วไป จะเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าถึงกฎหมาย สามารถให้ความเห็นที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๓.๒ พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของ คณะรัฐมนตรี

หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มีการปรับแก้เนื้อความในร่าง พระราชบัญญัติ จึงมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติ อีกครั้ง ประกอบด้วย

๑) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากหน่วยงานราชการมีบทบาทและภารกิจที่เกี่ยวข้อง กับการคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ จึงต้องมีการรับฟังความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจถึงหลักการ การคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบหน่วยงานการมีความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติ จึงได้มีการหารือและรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการอีกครั้ง ตามคำสั่งข้อสั่งการของ รองนายกรัฐมนตรี (วิษณุ เครืองาม)

๒) ประชาชนทั่วไป เนื่องจากมีการปรับปรุงเนื้อความในร่างพระราชบัญญัติ จึงต้องมีการ เปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปอีกครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้อความและกลไกที่ปรับปรุงแก้ไข ใหม่ พร้อมทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและ ส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๔. ประเด็นที่มีการรับฟังความคิดเห็น

๔.๑ ก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๑. ประเด็นเรื่อง "หลักการและเจตนารมณ์" ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้
๒. ประเด็นหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓ และ ๕
๓. ประเด็นหมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ตามมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖
๔. ประเด็นหมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๙ - ๓๑
๕. ประเด็นหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๒ - ๓๔
๖. ประเด็นหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕ - ๓๙

๔.๒ หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๑. ประเด็นเรื่อง "หลักการและเจตนารมณ์" ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้
๒. ประเด็นหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓ และ ๕
๓. ประเด็นหมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับนโยบาย ตามร่างมาตรา ๗
๔. ประเด็นหมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๔ - ๒๖
๕. ประเด็นหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๒๗ - ๒๙
๖. ประเด็นหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๐ - ๓๔

๕. ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

จากการรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งช่วงก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของ คณะรัฐมนตรี และ ช่วงหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ภาคส่วนเห็นชอบในหลักการและเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในการเป็นกฎหมาย “ส่งเสริม” อันมีหลักการสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ๑.หลักการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม ๒.หลักการส่งเสริมศักยภาพกลุ่ม ชาติพันธุ์ และ ๓.หลักการสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม อันเป็นแนวทางการ คุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยสามารถ จำแนกความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นตามห้วงเวลาที่เสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่ กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีได้ดังนี้

๕.๑ ความเห็นของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณา ของคณะรัฐมนตรี

ในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจำนวน ๓๓ ครั้ง และผ่านทางเว็บไซต์ ๑ ครั้ง ผู้ให้ความเห็น ทั้งประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สถาบันวิชาการ และองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงาน ด้านชาติพันธุ์ เห็นชอบในหลักการและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยส่วนใหญ่มีความเห็น เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ถือเป็นพลเมืองไทยที่ควรได้รับการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม และได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นเดียวกับพลเมืองไทยทุกคนอย่างมีความเสมอภาคตามหลักการของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ โดยการรับฟังความคิดเห็นช่วงที่หนึ่ง ก่อนเสนอ เรื่องเข้า ครม. พบประเด็นที่มีการถกแถลงจำนวน ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑.ประเด็นเรื่องคำนิยาม “กลุ่มชาติพันธุ์” ๒.ประเด็นเรื่องสมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และ ๓.ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. ประเด็นคำนิยาม “กลุ่มชาติพันธุ์” ในร่างมาตรา ๓ โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับ การนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ว่าเป็น “กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มหรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน” อย่างไรก็ตามมีประเด็นถกแถลงในเรื่องของคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ที่รวมอยู่ในนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ซึ่งจากการรับฟังความคิดเห็นมีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

กลุ่มที่หนึ่ง เห็นควรให้บัญญัติคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ไว้ในนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีความเห็นว่าเป็นคำที่มีนัยยะครอบคลุมถึงกลุ่มคนที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมในประเทศไทย

กลุ่มที่สอง ไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ไว้ในนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีความเห็นว่าเป็นคำที่มีความหมายโดยนัยของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ซึ่งหาก ไม่มีการระบุคำว่าชนเผ่าพื้นเมืองก็สามารถเข้าใจได้ว่าหมายรวมถึงชนเผ่าพื้นเมืองด้วย โดยกระทรวงการ ต่างประเทศมีความเห็นว่า เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมิได้เป็น “ชนเผ่าพื้นเมือง” ตามนัยของ ปฏิญญาสากลแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples) ที่เชื่อมโยงกับกลุ่มชนที่ได้รับความยุติธรรมทางประวัติศาสตร์ จึงไม่สอดคล้องกับ บริบทของไทยที่คนทุกกลุ่มต่างก็อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทยมาแต่ดั้งเดิม การให้คำจำกัดความจึงต้องมีความรัดกุมเพียงพอเพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน

ข. ประเด็นเรื่องสมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย จากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง ๓ กลุ่ม ผู้ให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่ทั้งประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ เห็นด้วยกับหลักการของการที่มีศูนย์กลางเพื่อดำเนินงานในด้านการประสานงาน งานนโยบาย การบริหารจัดการ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ผ่านการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้มีบทบาทสำคัญและเชื่อมประสานการทำงานกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๗ อย่างไรก็ตาม มีประเด็นถกแถลงในแง่ของกลไกดังกล่าวว่าจะมีลักษณะเป็น “สมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” หรือ “สภาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย”

ทั้งนี้ ในกลุ่มที่เห็นว่าควรเป็น “สมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” มีความเห็นว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมในรูปแบบของ “สมัชชา” มีลักษณะของการเป็นศูนย์กลางเพื่อดำเนินงานในด้านการประสานงาน งานนโยบาย การบริหารจัดการ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้เข้ามามีส่วนร่วม ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าควรเป็น “สภาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” มีความเห็นว่า “สภา” เป็นคำที่สื่อความหมายให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นสถาบันหรือองค์กรมากกว่าคำว่า “สมัชชา”

ค. ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้กำหนดหลักการ วิธีการ และเงื่อนไขการดำรงวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ ไว้ในหมวดที่ ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และบทเฉพาะกาลซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้มีประเด็นความเห็นที่แตกต่างเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง ประชากรกลุ่มชาติพันธุ์สถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ เห็นด้วยกับหลักการ วิธีการ และเงื่อนไข ของการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์มีฐานะเป็นกลุ่มคนท้องถิ่นดั้งเดิมที่อยู่อาศัยในพื้นที่มาก่อนที่รัฐจะประกาศให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ หรือเป็นพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์อื่นของรัฐ จึงควรให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ที่ดิน ที่ทำกิน และพื้นที่จิตวิญญาณที่ได้อยู่อาศัยมาก่อน ประกอบกับเมื่อพิจารณาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ เช่น พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ต่างให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของกลุ่มคนท้องถิ่นดั้งเดิมที่อยู่มาก่อนการประกาศอุทยานแห่งชาติ โดยกำหนดให้มีการกันพื้นที่ของชุมชนออกก่อนการประกาศ นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มีพระราชดำรัส เรื่อง “คนกับป่า” ใจความตอนหนึ่งว่า “ในป่าสงวนฯ ซึ่งทางราชการได้ขีดเส้นว่าเป็นป่าสงวนหรือป่าจำแนก แต่เมื่อเราขีดเส้นไว้ ประชาชนก็อยู่ในนั้นแล้ว เราเอากฎหมายป่าสงวนฯ ไปบังคับคนที่อยู่ในป่าที่ยังไม่ได้สงวนที่หลังโดยขีดเส้นบนกระดาษก็ยังคงชอบกลอยู่ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเมื่อขีดเส้นแล้ว ประชาชนที่อยู่ในนั้นก็กลายเป็นผู้ฝ่าฝืนกฎหมายไป ถ้าดูในทางกฎหมายเขาก็ฝ่าฝืน เพราะว่าธรรมชาติเป็นกฎหมายโดยชอบธรรม แต่ว่าถ้าตามธรรมชาติใครเป็นผู้ทำผิดกฎหมายก็ผู้ที่ขีดเส้นนั่นเอง เพราะว่าคนที่อยู่ในป่านั้น เขาอยู่มาก่อนเขามีสิทธิในทางเป็นมนุษย์ หมายความว่าทางราชการบุกรุกบุคคล ไม่ใช่บุคคลบุกรุกกฎหมายบ้านเมือง”

ทั้งนี้ หากพิจารณาตามหลักการของร่างพระราชบัญญัติเห็นได้ว่า การกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้นมีหลักการว่า เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่สืบฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งยังกำหนดเงื่อนไขไว้ว่า การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่

อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น และไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม จึงเห็นว่าการกำหนดให้มีเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างยั่งยืน และช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมไทย รวมทั้งยังเป็นกลไกสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้ใช้ศักยภาพในมิติของภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนราชการในการบริหารจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

กลุ่มที่สอง ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แม้เห็นด้วยกับหลักการของเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แต่มีข้อกังวลใน ๓ ประเด็น ดังนี้

(๑) ประเด็นทางกฎหมายโดยเฉพาะการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาจทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์ที่ประกาศตามกฎหมายที่มีมาก่อนร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

(๒) ประเด็นเรื่องกระบวนการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีความเห็นว่าควรกำหนดลักษณะของพื้นที่ว่าพื้นที่ลักษณะใดที่จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ของธรรมนูญ โดยให้ระบุขั้นตอนและวิธีการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง พร้อมทั้งให้มีการบัญญัติแนวทางดำเนินงานในกรณีที่มีการ “หักท้วงเรื่องการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครอง” และการกำหนดเป้าหมายของการใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๓) ประเด็นข้อกังวลเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ตามร่างมาตรา ๓๒ เนื่องจากการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดชอบทางอาญาในเรื่องเจตนา

๕.๒ ความเห็นของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๑

เนื่องจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องยังมีประเด็นความเห็นเกี่ยวกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีจึงได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) รับร่างพระราชบัญญัติไปทำการหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อสรุปในประเด็นดังกล่าวก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ศูนย์ฯ จึงเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหารือและรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง ซึ่งในการประชุมหารือเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมประชุมและให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติจำนวนทั้งสิ้น ๑๖ หน่วยงาน ดังนี้

- ๑) กระทรวงศึกษาธิการ
- ๒) กระทรวงกลาโหม
- ๓) กระทรวงการคลัง
- ๔) กระทรวงการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๕) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
- ๖) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ๗) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- ๘) กระทรวงมหาดไทย

- ๙) กระทรวงสาธารณสุข
- ๑๐) สำนักงานประมง
- ๑๑) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- ๑๒) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)
- ๑๓) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
- ๑๔) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- ๑๕) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- ๑๖) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ศูนย์ฯ จึงได้นำความเห็นและข้อสังเกตที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็น มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติฯ พร้อมทั้งรับฟังความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปผ่านเว็บไซต์อีกครั้ง ทั้งนี้ จากการรับฟังความคิดเห็นทั้งสองช่วง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเห็นชอบในหลักการและเจตนารมณ์ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยการรับฟังความคิดเห็นในช่วงที่สอง หลังเสนอเรื่องเข้า ครม. พบความคิดเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพียงประเด็นเดียว คือ เรื่อง “การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒” โดยมีความเห็นแบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง ให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ตามเดิม เนื่องจากมีความเหมาะสม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว

แนวทางที่สอง เห็นควรให้ปรับแก้เนื้อความในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ ตามข้อเสนอกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ เนื่องจากมีความเห็นที่แตกต่างกันในประเด็นเรื่อง “การใช้ถ้อยคำ” จึงมีการคงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้เช่นเดิม เพื่อให้กระบวนการพิจารณาขึ้นไปมีการพิจารณาประเด็นนี้อย่างรอบคอบยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามก็ยังมีรายละเอียดของข้อเสนอแนะและการปรับปรุงเนื้อความในร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

๑. ประเด็นเรื่องนิยามคำศัพท์ เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓ ได้แก่ “ชนเผ่าพื้นเมือง” และ “พื้นที่คุ้มครอง”

๑.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงาน

ในร่างมาตรา ๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องการใช้คำนิยามของคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” และ “พื้นที่คุ้มครอง” จำนวน ๓ หน่วยงาน ดังนี้

- ๑. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- ๒. กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
- ๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยมีข้อเสนอแนะและข้อสังเกตให้ทบทวนเรื่องการกำหนดและการใช้คำนิยามของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” และ “ชนเผ่าพื้นเมือง” ในร่างพระราชบัญญัติฯ โดยให้พิจารณาควบคู่กับข้อสงวนของประเทศไทยในพันธกรณีที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี อย่างไรก็ตาม การให้คำนิยามของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ต้องมีความรัดกุมเพียงพอเพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน และในส่วนของคำนิยามคำว่า “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ให้เพิ่มคำนิยามที่ระบุถึงวัตถุประสงค์ของการประกาศพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ

๑.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

๑. ตัดคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ในนิยามกลุ่มชาติพันธุ์

๒. เพิ่มนิยามศัพท์เกี่ยวกับ “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” เพื่อให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการใช้พื้นที่มากยิ่งขึ้น

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ร่างมาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มหรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการส่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน</p> <p>“ชุมชน” หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม</p> <p>“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“สมัชชา” หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p> <p>“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p> <p>“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร</p> <p>“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ</p> <p>“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร</p> <p>“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)</p> <p>“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>ร่างมาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม หรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการส่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน</p> <p>“ชุมชน” หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม</p> <p>“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า <u>พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ และได้มีการดำเนินการตามมาตรา ๓๑</u></p> <p>“สมัชชา” หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p> <p>“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p> <p>“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร</p> <p>“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ</p> <p>“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร</p> <p>“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)</p> <p>“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p>

๒. ประเด็นเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์การคุ้มครอง เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๕

๒.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงาน

ร่างมาตรา ๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ของการคุ้มครองและส่งเสริม จำนวน ๓ หน่วยงาน ได้แก่

๑. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๒. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีข้อเสนอแนะให้ทบทวนเรื่องการดำเนินงานของภาครัฐ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้คำนึงถึงกับสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรม ประกอบกับให้เพิ่มเรื่องการอนุรักษ์ควบคู่กับการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

๑. เพิ่มอนุมาตรา (๓) ขึ้นมาหนึ่งอนุมาตรา

๒. เพิ่มคำว่า “อนุรักษ์” ในอนุมาตรา (๕) และ (๖)

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ร่างมาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชังเหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม</p> <p>(๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสียหาย</p> <p>(๓) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๕</p> <p>(๔) การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน</p> <p>(๕) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน</p> <p>(๖) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ</p> <p>ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง</p>	<p>ร่างมาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชังเหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม</p> <p>(๒) การอนุรักษ์ ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสียหาย</p> <p>(๓) การแสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี</p> <p>(๔) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๐</p> <p>(๕) การจัดการ <u>อนุรักษ์</u> และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน</p> <p>(๖) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ <u>อนุรักษ์</u> และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน</p> <p>(๗) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ</p> <p>ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง</p>

๓. ประเด็นเรื่องกลไกในรูปแบบคณะกรรมการ

๓.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงาน ในประเด็นเรื่องกลไกคณะกรรมการมีหน่วยงานตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอเพิ่มเติมจำนวน ๘ หน่วยงาน ดังนี้

๑. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๒. กระทรวงการคลัง
๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔. กระทรวงสาธารณสุข
๕. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๖. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
๗. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๘. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ๓ ประการ ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๗ ๑๔ ๒๒ ๒๖ ๒๗ และ ๓๔ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติมีกลไกในรูปแบบคณะกรรมการฯ มากเกินความจำเป็น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและลดขั้นตอนการดำเนินงาน จึงมีข้อเสนอแนะให้ทบวงกลไกคณะกรรมการให้มีเพียงตามความจำเป็นเท่านั้น

ประการที่สอง องค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีข้อสังเกต ๒ ประเด็น ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๗ ดังนี้

(๑) ให้มีการเพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการด้านสาธารณสุขและผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้มีหน่วยงานที่กำกับดูแลพื้นที่อนุรักษ์ร่วมเป็นกรรมการด้วย

(๒) ให้มีการทบทวนสัดส่วนของคณะกรรมการโดยพิจารณาความสมดุลระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมทั้งให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการกำหนดจำนวนผู้แทนของกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากมีกลุ่มชาติพันธุ์มีจำนวนหลายกลุ่ม

ประการที่สาม อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๐ เสนอแนะให้มีการขอความเห็นจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และรับฟังความเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นชุดข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

๓.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

๑) ปรับแก้การดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการโดยคงไว้ซึ่งคณะกรรมการเท่าที่จำเป็นเท่านั้น จึงได้ทำการตัดคณะกรรมการออกจำนวน ๒ ชุด ได้แก่

(๑) คณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด (เดิมปรากฏอยู่ในร่างมาตรา ๑๓)

(๒) คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง (เดิมปรากฏอยู่ในร่างมาตรา ๑๕)

ทั้งนี้ ได้คงไว้ซึ่งคณะกรรมการที่สำคัญจำนวน ๒ ชุด ดังนี้

(๑) คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างมาตรา ๗ (กลไกระดับนโยบาย)

(๒) คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ร่างมาตรา ๒๗ (กลไกระดับวิชาการ)

๒) ปรับเพิ่มและลดองค์ประกอบของคณะกรรมการในร่างมาตรา ๗ ดังนี้

(๑) เพิ่ม “กระทรวงสาธารณสุข” ร่วมเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ เพิ่ม “ด้านทรัพยากรธรรมชาติ”

(๓) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จากเดิมจำนวน ๗ คน ปรับลดเหลือจำนวน ๖ คน ทั้งนี้ ในการสรรหา ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์นายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งโดยการสรรหาของมีชชา ซึ่งสมัชชาจะ ประกอบไปด้วยตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง ๖๐ กลุ่ม ที่ได้ทำการขึ้นทะเบียนกับศูนย์ฯ

๓) จากข้อเสนอแนะในประการที่สามเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ

ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้มีการขอความเห็นจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องก่อนประกาศพื้นที่คุ้มครอง ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดตั้งพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามเนื้อหาของร่างมาตรา ๓๐ นั้น ต้องมีการ จัดทำข้อมูลชุมชน แผนแม่บทการบริหารจัดการพื้นที่ โดยจะสามารถประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองได้ก็ต้องผ่านการ พิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ ซึ่งในองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ มีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการโดยตำแหน่งอยู่แล้ว จึงสามารถขอความเห็นชอบหรือข้อมูล ประกอบอื่นใดเพื่อสนับสนุนการพิจารณาประกาศเป็น “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ได้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ร่างมาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย</p> <p>(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ</p> <p>(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ</p> <p>(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ</p> <p>(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชา</p> <p>(๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร และดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด</p>	<p>ร่างมาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย</p> <p>(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ</p> <p>(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ</p> <p>(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ <u>ปลัดกระทรวงสาธารณสุข</u> และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ</p> <p>(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา <u>ด้านทรัพยากรธรรมชาติ</u> ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชา</p> <p>(๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร และดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด</p>

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ให้ผู้อำนวยความสะดวกเป็นกรรมการและเลขานุการ. และให้ผู้อำนวยความสะดวกแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ในกรณีที่เห็นสมควรผู้อำนวยความสะดวก โดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้</p>	<p>ให้ผู้อำนวยความสะดวกเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยความสะดวกแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ในกรณีที่เห็นสมควรผู้อำนวยความสะดวก โดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้</p>
<p>ร่างมาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตาม มาตรา ๕</p> <p>(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล</p> <p>(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์</p>	<p>ร่างมาตรา ๒๗ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตาม มาตรา ๕</p> <p>(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล</p> <p>(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๕) เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์</p>

๔. ประเด็นเรื่องสมัชชา เกี่ยวกับคุณสมบัติและหน้าที่ของสมัชชา โดยเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๑๕ และ ๒๐

๔.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงาน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีข้อสังเกตเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสมัชชา ในประเด็นเรื่องลักษณะต้องห้าม โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ๒ ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ร่างมาตรา ๑๕ คุณสมบัติของสมาชิกในประเด็นเรื่องลักษณะต้องห้าม มีข้อเสนอให้เพิ่มเติมเนื้อความว่าต้องไม่เป็นบุคคลผู้ซึ่งเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด และไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

ประการที่สอง ร่างมาตรา ๒๐ หน้าที่ของสมัชชา ในอนุมาตรา (๔) ได้กล่าวถึงการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติฯ จึงเห็นควรให้คำนิยามถึงประเด็นเรื่อง “การอนุรักษ์” เพิ่มเติมประเด็นดังกล่าวควบคู่ไปด้วย

๔.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

- ๑) ปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๑๕ (ข) ลักษณะต้องห้าม อนุมาตรา (๓)
- ๒) ตามข้อเสนอแนะได้มีการปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๒๐ โดยมีการเพิ่มถ้อยคำว่า “อนุรักษ์” ในอนุมาตรา (๔) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ร่างมาตรา ๒๐ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้</p> <p>(ก) คุณสมบัติ</p> <p>(๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย</p> <p>(๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป</p> <p>(๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๔</p> <p>(ข) ลักษณะต้องห้าม</p> <p>(๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต</p> <p>(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ</p> <p>(๓) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการบริหารพรรคการเมือง</p>	<p>ร่างมาตรา ๑๕ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้</p> <p>(ก) คุณสมบัติ</p> <p>(๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย</p> <p>(๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป</p> <p>(๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๔</p> <p>(ข) ลักษณะต้องห้าม</p> <p>(๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต</p> <p>(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ</p> <p>(๓) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง</p>
<p>ร่างมาตรา ๒๕ สมัชชา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม</p> <p>(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>(๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน</p> <p>(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน</p> <p>(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมือง ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี</p> <p>(๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์อื่นเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕</p> <p>(๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ</p>	<p>ร่างมาตรา ๒๐ สมัชชา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม</p> <p>(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>(๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน</p> <p>(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน</p> <p>(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมือง ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี</p> <p>(๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์อื่นเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕</p> <p>(๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ</p>

๕. ประเด็นเรื่องวัตถุประสงค์การจัดเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๒๗

๕.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงาน

ในร่างมาตรา ๒๗ มีหน่วยงานราชการจำนวน ๓ หน่วยงาน ให้ความเห็นในประเด็นเรื่อง วัตถุประสงค์ของการจัดทำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่

๑. สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
๒. กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ๓ ประการ ดังนี้

๑. ให้มีการเพิ่มเนื้อความที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ให้สาธารณชนทราบ
๒. ให้มีการพิจารณาว่าจะดำเนินการจัดทำข้อมูลใดบ้าง มีหน่วยงานหรือองค์กรใดทำหน้าที่ ในการจัดทำข้อมูล ดูแลรักษา รวมถึงการอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูล
๓. ให้มีการพิจารณา เนื้อความในร่างอนุมาตรา (๕) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ ที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่กฎหมายกำหนด โดยมีข้อห่วง กังวลว่าอาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อนุรักษ์ที่มีอยู่

๕.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

๑. ได้เพิ่มอนุมาตรา (๕) ขึ้นมาหนึ่งอนุมาตรา โดยระบุถึงหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อให้เกิด การตระหนักและเกิดการส่งเสริมความหลากหลายทางชาติพันธุ์
๒. ตามข้อเสนอแนะให้มีการพิจารณาว่าจะมีหน่วยงานใดที่จะทำหน้าที่จัดเก็บ รักษา และ สามารถเข้าถึงชุดข้อมูลได้นั้น ประเด็นข้างต้นสามารถระบุไว้ในระเบียบที่จักต้องดำเนินการจัดทำภายหลัง พระราชบัญญัติประกาศใช้บังคับได้
๓. ในการจัดเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการจัดเก็บชุดข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งสามารถนำชุดข้อมูลนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาเพิกถอนเขตพื้นที่ ทั้งนี้ อำนาจตัดสินใจในการเพิกถอน เขตพื้นที่จะอยู่กับหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ได้จัดทำดังกล่าวเป็นชุดข้อมูล สำคัญสามารถใช้ประกอบการพิจารณาการเพิกถอนเขตพื้นที่ เป็นต้น

โดยมีรายละเอียดในการปรับแก้ ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่ม ชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตาม มาตรา ๕ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตาม กฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครอง วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอน เขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ใน	ร่างมาตรา ๒๗ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่ม ชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตาม มาตรา ๕ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตาม กฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครอง วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขต พื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ใน

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนิน กิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนิน กิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ (๕) <u>เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริม ให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่ม ชาติพันธุ์ และ ให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่ม ชาติพันธุ์</u>

๖. ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เชื่อมโยงกับหมวด ๕ มาตรา ๓๐ - ๓๔

๖.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงาน

มีหน่วยงานราชการให้ความเห็นใน หมวด ๕ (มาตรา ๓๐ - ๓๔) โดยจำแนกข้อสังเกตและ
ความเห็นเพิ่มเติมได้ ๓ ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง เรื่องมาตรการประกาศพื้นที่คุ้มครอง โดยมีส่วนราชการให้ข้อสังเกตและ
ความเห็นเพิ่มเติมจำนวน ๖ หน่วยงาน ดังนี้

๑. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๓. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๕. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
๖. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทั้งนี้ หน่วยงานมีข้อสังเกตในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ
ความทับซ้อนกับกฎหมายฉบับอื่น แนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติ และมาตรการกำกับตรวจสอบพื้นที่
ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๐

ประการที่สอง เรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครอง
เชื่อมโยงกับมาตรา ๓๒ โดยมีส่วนราชการให้ข้อสังเกตและความเห็นเพิ่มเติมจำนวน ๓ หน่วยงาน ดังนี้

๑. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้ หน่วยงานมีข้อสังเกตเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครอง ดังนี้

(๑) การมีสิทธิอยู่อาศัย และใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ต้องไม่ทำลาย
ความหลากหลายทางชีวภาพหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการใช้พื้นที่ทับซ้อน
กับพื้นที่ที่ถูกประกาศกำหนดเขตพื้นที่ตามกฎหมายอื่น

(๒) ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมาตรฐานตรวจสอบสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินจากหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องกับการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภทต่าง ๆ ก่อนให้มีการประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองฯ
การกระทำใด ๆ ในพื้นที่อนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบ
ที่เกี่ยวข้อง

(ก) ให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ
 (ข) ในวรรคท้ายของมาตราที่ว่าด้วยเรื่องการกำหนดให้ผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำ ไม่ถือเป็นความผิดและไม่ต้องรับโทษนั้น ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๒๗ บุคคลย่อม เสมอภาคกันในทางกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ประการที่สาม เรื่องความชัดเจนในการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๔ โดยมีส่วนราชการให้ความเห็นจำนวน ๒ หน่วยงาน ได้แก่ ๑.สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และ ๒.กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีข้อสังเกตให้พิจารณาเรื่องความชัดเจนว่าผู้ใดหรือหน่วยงานใดจะเป็นผู้ให้การรับรองหรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าธรรมนูญที่ได้จัดทำขึ้นนั้น จะไปขัดหรือแย้งหรือเป็นไปตามกรอบหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ ธรรมนูญที่ได้จัดทำขึ้นจะต้องไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและไม่เป็นการลิดรอนสิทธิของกลุ่มประชาชนในพื้นที่

๖.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

ในการพิจารณาความเหมาะสมเรื่องการจัดทำธรรมนูญได้มีการปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๑๓ ๓๐ ๓๓ และ ๓๔ โดยการเพิ่มเนื้อความให้มีกลไกที่เชื่อมโยงกับหลักเกณฑ์และระเบียบของคณะกรรมการในการประกาศพื้นที่คุ้มครอง โดยชุมชนจะต้องจัดทำแผนแม่แบบและแผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบ ประกอบกับได้เพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองในร่างมาตรา ๓๓ โดยการเพิ่มหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ดำเนินการร่วมกับชุมชน เพื่อจัดทำธรรมนูญของพื้นที่และเพิ่มหน้าที่รับผิดชอบของ คมส. ในการให้ความเห็นชอบและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างธรรมนูญพื้นที่คุ้มครองกับแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครองให้มีความสอดคล้องกัน จึงมีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อความในร่างมาตราดังต่อไปนี้

๑. ร่างมาตรา ๑๓ (๘) และ (๙)
๒. ร่างมาตรา ๓๐
๓. ร่างมาตรา ๓๒
๔. ร่างมาตรา ๓๓
๕. ร่างมาตรา ๓๔

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ร่างมาตรา ๑๔ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ</p> <p>(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชนภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา</p>	<p>ร่างมาตรา ๑๓ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ เฉพาะเรื่องตามมาตรา ๓๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ</p> <p>(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชนภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา</p>

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>(๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม</p> <p>(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมาชิก คณะกรรมการบริหารสมาชิก คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๘) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา</p> <p>(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๕</p> <p>(๑๐) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย</p>	<p>(๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม</p> <p>(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมาชิก คณะกรรมการบริหารสมาชิก คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๘) <u>ตรวจสอบความสอดคล้องกับแผนแม่บทและแผนที่พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในการจัดทำธรรมนูญของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๔ (๑)</u></p> <p>(๙) <u>ให้ความเห็นชอบธรรมนูญของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</u></p> <p>(๑๐) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา</p> <p>(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ</p> <p>(๑๒) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย</p>
<p>ร่างมาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้ศูนย์สนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทดังกล่าว</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ</p> <p>ให้ศูนย์สนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอาจขอให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่ดังกล่าวด้วยก็ได้</p>

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้วให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ</p>	<p>เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ</p>
<p>ร่างมาตรา ๓๗ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมเนียมของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณสุขโรคสาธารณสุขการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม</p> <p>(๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๕) ปลูกต้นไม้หรือพืชมงคลชนิดอื่น ๆ</p> <p>(๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมเนียมของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๖ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมเนียมของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณสุขโรคสาธารณสุขการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม</p> <p>(๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๕) ปลูกต้นไม้หรือพืชมงคลชนิดอื่น ๆ</p> <p>(๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมเนียมของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น</p>
<p>ร่างมาตรา ๓๘ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนในพื้นที่ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๓ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินกว่าหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
	<p>ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งให้ทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>
<p>ร่างมาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาศิลปหัตถกรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๕</p> <p>(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บท โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จากคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน</p> <p>(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาศิลปหัตถกรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๑</p> <p>(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บท โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จากคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน</p> <p>(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์</p>

เนื่องจากการพิจารณาเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ที่ประชุมมีความคิดเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในเรื่อง “การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒” โดย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอสงวนความเห็นในร่างมาตรา ๓๒ ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นแบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง คือ

แนวทางที่หนึ่ง ให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ตามเดิม เนื่องจากมีความเหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติที่มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์

แนวทางที่สอง เห็นควรให้ปรับแก้เนื้อความในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ ตามข้อเสนอของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ เนื่องจากมีความเห็นที่แตกต่างในประเด็นเรื่อง “การใช้ถ้อยคำ” ที่ประชุมจึงมีมติให้คงเนื้อความร่างมาตรา ๓๒ ไว้เช่นเดิม โดยให้มีการจัดทำความเห็นของทั้ง ๒ แนวทาง โดยละเอียด เพื่อให้กระบวนการพิจารณาขั้นต่อไปมีการพิจารณาประเด็นนี้อย่างรอบคอบยิ่งขึ้น

๗. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทเฉพาะกาล

๗.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงาน

๑) ประเด็นเรื่องถ้อยคำเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายสำหรับการปฏิบัติงานตามข้อบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๖ มีหน่วยงานราชการให้ข้อสังเกตและข้อเสนอเพิ่มเติมจำนวน ๒ หน่วยงาน คือ ๑.สำนักงานงบประมาณ และ ๒.กระทรวงการคลัง ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้มีการพิจารณาตัดถ้อยคำที่ได้มีการกำหนดประเภทงบประมาณ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประเภทใดก็ตาม จะเป็นไปตามแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายตามความจำเป็นและความเหมาะสม นอกจากนี้ ในส่วนของการดำเนินงานตามร่างพระราชบัญญัตินี้ มีข้อเสนอเพิ่มเติม โดยเห็นควรให้มีการกำหนดชื่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน เนื่องจากจะมีความสัมพันธ์กับการจัดสรรงบประมาณ ประกอบกับเพื่อเป็นประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

๒) ประเด็นเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของของสภาชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๘ โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ข้อสังเกตในร่างมาตรา ๓๘ (หรือร่างมาตรา ๔๓ เดิม) ตามเนื้อความที่กำหนดให้สภาชนเผ่าปฏิบัติหน้าที่แทนสมัชชาในวาระเริ่มแรก สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีข้อสังเกตถึงความเหมาะสมในด้านสถานะทางกฎหมายของของสภาชนเผ่าพื้นเมือง

๗.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

๑) ปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๖

๒) ยกร่างมาตรา ๓๘ ขึ้นใหม่ เพื่อก่อให้เกิดความเหมาะสม

โดยมีรายละเอียดในการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัตินับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัตินับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๔๑ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณจากงบประมาณรายจ่ายบูรณาการหรืองบประมาณรายจ่ายงบกลางให้แก่ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นในปีนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้	ร่างมาตรา ๓๖ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ สำหรับความจำเป็นในปีนั้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้
ร่างมาตรา ๔๓ ให้สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ซึ่งสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทยที่ได้ดำเนินการบริหารและจัดการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทำหน้าที่สมัชชาตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งสมัชชาตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ	ร่างมาตรา ๓๘ ให้ศูนย์ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชา ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชาตามมาตรา ๑๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

อย่างไรก็ดี เมื่อได้มีการปรับลดกลไกคณะกรรมการให้คงเหลือคณะกรรมการตามความจำเป็น (คงเหลือคณะกรรมการเพียง ๒ คณะ คือ ๑. คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และ ๒. คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์) ส่งผลให้งบประมาณในการดำเนินงานในระยะ ๓ ปี

ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีจำนวนลดลง จากเดิมมีความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินงานในระยะ ๓ ปี เป็นเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (ห้าร้อยล้านบาทถ้วน) เมื่อปรับลดกลไกคณะกรรมการทำให้ความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินงานในระยะ ๓ ปี ลดลงไปด้วย จึงมีจำนวนงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ดำเนินงานในระยะ ๓ ปี เป็นยอดเงินสุทธิ จำนวน ๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (สามร้อยล้านบาทถ้วน)

๕.๓ ความเห็นของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๒

ตามที่ กระทรวงวัฒนธรรมมีหนังสือที่ วธ ๐๗๐๐/๙๙๓ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรีอีกครั้ง สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ว(ล)๔๗๒๙ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ แจ้งเวียนถามความเห็นหน่วยงานเกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติฯ ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/ว๑๒๕ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๖ เรื่อง แนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร และได้มีหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๕๐๓/๑๒๔๔๓ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... แจ้งว่า ด้วยคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้กำหนดให้การเสนอร่างกฎหมายใหม่โดยเฉพาะร่างพระราชบัญญัติซึ่งเป็นเรื่องในทางนโยบาย ไม่เห็นสมควรดำเนินการในระหว่างยุบสภาผู้แทนราษฎร

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ว(ล)๔๗๒๙ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ แจ้งเวียนถามความเห็นหน่วยงานเกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติฯ จำนวน ๑๕ หน่วยงาน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ ทั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีข้อสังเกตการใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒ วรรคท้าย อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ข้อสังเกตดังกล่าวได้มีการพิจารณาร่วมกันของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ โดยมีมติให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ เพื่อเสนอพิจารณาในขั้นการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

เนื้อความร่างมาตรา ๓๒

ร่างมาตรา ๓๒ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมเนียมของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้

- (๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณสุข โภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน
- (๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม
- (๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน
- (๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๕) ปลุกต้นไม้หรือพฤษชาติอื่น ๆ

(๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

(๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น

๖. คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็น

จากการรับฟังความคิดเห็นทั้งสองช่วงมีคำชี้แจงเหตุผลข้อสังเกตรายประเด็น ดังนี้

๖.๑ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นจากการรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ก. ประเด็นคำนิยาม “กลุ่มชาติพันธุ์” ในร่างมาตรา ๓

จากประเด็นความเห็นที่มีต่อคำนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประเด็นถกแถลงเป็น ๒ กลุ่มดังกล่าวมาแล้ว ในการวิเคราะห์ผลกระทบ ได้นำประเด็นดังกล่าวมาพิจารณาประกอบแล้วมีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีเจตนารมณ์ให้เป็นกฎหมาย “ส่งเสริม” ตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ที่กำหนดให้ “รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวนทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย” ประกอบมาตรา ๕๗ ที่วางหลักการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน

ในกรณีของร่างมาตรา ๓ ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... นิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” โดยหมายรวมถึง “ชนเผ่าพื้นเมือง” ด้วยนั้น ได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงว่า ประวัติศาสตร์ของประเทศไทยหลอมรวมความเป็นชาติขึ้นจากความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในดินแดนประเทศไทยมาช้านาน “ชนเผ่าพื้นเมือง” ในที่นี้จึงมีความหมายถึงกลุ่มคนท้องถิ่นดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนประเทศไทยและมีประวัติศาสตร์สัมพันธ์กับการร่วมก่อตั้งรัฐชาติไทย สามารถอ้างอิงได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ที่แสดงให้เห็นว่าดินแดนของประเทศไทยในอดีตเป็นดินแดนที่มีผู้คนอาศัยมาต่อเนื่องยาวนานและเป็นกลุ่มคนพื้นเมืองดั้งเดิม

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาตามนัยของปฏิญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าเมืองดั้งเดิม (United Nations Declaration on The Rights of Indigenous People: UNDRIP) ซึ่งปัจจุบันสหประชาชาติได้เปิดกว้างให้ชนเผ่าพื้นเมืองสามารถระบุตนเองได้ (Self-identification) การระบุคำว่าชนเผ่าพื้นเมืองในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงเป็นการคุ้มครองสิทธิในการนิยามตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่นิยามตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง โดยมีได้มีความหมายโดยนัยเชื่อมโยงกับกลุ่มคนที่ได้รับความยุติธรรมทางประวัติศาสตร์เช่นเดียวกับกรณีชนเผ่าพื้นเมืองในบริบทต่างประเทศ

การระบุคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ไว้ในนิยาม “กลุ่มชาติพันธุ์” ตามร่างมาตรา ๓ จึงมีเจตนารมณ์ต้องการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับการมีอยู่ของกลุ่มคนท้องถิ่นดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในดินแดนประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเพื่อประโยชน์ในการสร้างสำนึกความเป็นไทยให้กับคนทุกกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง และควรได้รับการคุ้มครองในฐานะพลเมืองไทยอย่างเสมอภาคกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ข. ประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

ความเห็นที่มีต่อประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยนั้น เป็นประเด็นเรื่องการเลือกใช้ถ้อยคำระหว่างคำว่า “สมัชชา” กับ “สภา” ขณะที่ในแง่ของหลักการทุกภาคส่วนเห็นด้วยกับการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทเป็นศูนย์กลางประสานงานการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเป็นกลไกประสานการทำงานระหว่างเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะภาคประชาชนกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะภาคนโยบาย

อย่างไรก็ดี มีความเห็นของภาคประชาชนส่วนหนึ่งมีประเด็นข้อกังวลถึงสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจนของ “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ว่า องค์กรที่จัดตั้งขึ้นมีสถานะอย่างไรซึ่งจะส่งผลต่อสิทธิและหน้าที่ขององค์กรที่พึงมีหรือพึงได้รับตามกฎหมายอื่น ๆ ในส่วนของภาคประชาชน และมีความเห็นว่า “สมัชชา” มีลักษณะเป็นพื้นที่สำหรับการปรึกษาหารือตามวาระที่กำหนด ส่วนคำว่า “สภา” เป็นคำที่สะท้อนถึง “การมีอำนาจและหน้าที่ของสมาชิกสภาต้องรับผิดชอบ” นอกเหนือจากการประชุมตามวาระ นอกจากนี้คำว่า “สภาชนเผ่าพื้นเมือง” ได้มีการใช้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มีโครงสร้างและตัวตนที่ชัดเจน รวมถึงเป็นที่รับรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ในที่สาธารณะ

ทั้งนี้ ในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้พิจารณาใช้ถ้อยคำว่า “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” โดยพิจารณาจากหลักการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในลักษณะของคณะที่ประชุม โดยใช้ระบบการประชุมและลงความเห็นเพื่อให้ความเห็น ให้คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ สมัชชาจึงเป็นพื้นที่ของการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน เป็นรูปแบบของ “กลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์” ที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

นอกจากนี้ ในการตราบทบัญญัติเกี่ยวกับ “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้พิจารณานำเอาหลักการและแนวคิดของ “สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย” ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาชนที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้มาพิจารณา โดยนำเอาหลักการและรูปแบบของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งเรื่องของการสรรหาสมาชิกสมัชชา บทบาทหน้าที่ของสมัชชา การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสมัชชา และคณะผู้อาวุโสสมัชชา เพื่อให้เกิดกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์

ค. ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

จากการรับฟังความคิดเห็นในประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แม้โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการของเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ก็ยังมีหลายส่วนราชการที่มีความเห็นถึงข้อกังวลเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและกระบวนการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะประเด็นข้อกังวลเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากเป็นการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดชอบทางอาญาในเรื่องเจตนา

ทั้งนี้ ในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับประเด็นข้อกังวลของส่วนราชการ โดยได้มีการนำข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาอย่างรอบด้าน และกำหนดเป็นหลักการของเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ว่าการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่สืบฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริม รวมทั้งยังกำหนดมาตรการในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ในร่างมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสามไว้ด้วยว่า ก่อนการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และต้องเสนอแผนดังกล่าวให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเห็นได้ว่ากลไกการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกลไกที่มีขั้นตอนชัดเจนและมีการพิจารณาจากคณะกรรมการที่มีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการอยู่ จึงเป็นหลักประกันว่ามีกลไกการพิจารณาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อมิติอื่น ๆ ตามมา

ขณะที่ประเด็นข้อกังวลเรื่องการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาจทับซ้อนกับพื้นที่ที่มีการประกาศเป็นพื้นที่อนุรักษ์ หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมายที่มีมาก่อนการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้น ในร่างมาตรา ๓๑ ของ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดหลักการว่า ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในฐานะที่กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนดั้งเดิมที่อาศัยตั้งถิ่นฐานมาก่อนการประกาศพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมาย โดยไม่มีบทบัญญัติใดที่ไปยกเลิกหรือเพิกถอนพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมาย อีกทั้งยังกำหนดไว้ด้วยว่า ประชาชนและชุมชนในเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอาจอยู่ในพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมาย ไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม จึงเป็นหลักประกันว่าการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมาย

สำหรับประเด็นข้อกังวลเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากเป็นหลักการการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดชอบทางอาญาในเรื่องเจตนา นั้น การบัญญัติร่างมาตรา ๓๒ ได้กำหนดหลักการของสิทธิที่มีแต่ดั้งเดิม เนื่องจากในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ตามพระราชบัญญัติฉบับอื่นและพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความเกี่ยวข้องและซ้อนทับกันในเชิงของพื้นที่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติเรื่องการยกเว้นในการมีเจตนาที่จะกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับอื่น ให้กับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่โดยสุจริตได้รับการคุ้มครองจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนั้น “หลักการยกเว้น” จึงเป็นการยกเว้นพระราชบัญญัติฉบับอื่น ๆ ที่ขัดต่อการดำรงวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำเนินกิจกรรมบางประการตามประเพณีวัฒนธรรมที่อาจจะขัดกับพระราชบัญญัติบาง

ฉบับ ให้สามารถดำเนินต่อไปได้ในพื้นที่ที่ประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครอง ซึ่งต้องเป็นไปตามหลักการและเงื่อนไขของธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๓๑ ด้วยเช่นกัน

๖.๒ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นจากการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

จากการรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของทุกภาคส่วนทั้งสองช่วง พบความเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพียงประเด็นเดียว คือ เรื่อง “การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒” โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีข้อสังเกตเรื่องการใช้ถ้อยคำทางกฎหมายในเรื่องของ “การเจตนาหรือไม่เจตนา” เนื่องจากเป็นประเด็นที่สัมพันธ์กับการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดชอบทางอาญาในเรื่องเจตนา ประเด็นข้างต้นอาจทำให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีสถานะเป็นการยกเว้นการกระทำความผิดได้ จึงมีข้อเสนอให้ปรับถ้อยคำและตัดเนื้อความท้ายวรรคสามในร่างมาตรา ๓๒

ในประเด็นข้างต้นที่เกี่ยวกับหลักการเรื่องการยกเว้นองค์ประกอบของการเจตนาหรือไม่เจตนา นั้น ได้มีการบัญญัติหลักการลักษณะดังกล่าวไว้ในพระราชบัญญัติฉบับอื่น ๆ เช่นกัน อาทิ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ๒๕๖๒ ซึ่งการบัญญัติหลักการในร่างมาตรา ๓๒ จึงเป็นเพียง “การเน้นย้ำในหลักการ” ดังกล่าว มิได้เป็นการยกเลิกข้อบังคับทางกฎหมายหรือทำให้กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เกิดความเสียหาย การบัญญัติหลักการดังกล่าวจึงเป็นการป้องกันการตีความโดยใช้กฎหมายหลายฉบับที่ทำให้มีการตีความไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี การตีความถ้อยคำคำว่า “พื้นที่” ของพระราชบัญญัติแต่ละฉบับกับลักษณะของ “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ก็อาจมีการตีความแตกต่างกันได้ การระบุเนื้อความตามร่างมาตรา ๓๒ จึงเป็นการขยายความในเรื่อง “หลักการพื้นที่คุ้มครอง” ว่ามิใช่เรื่องหลักการที่มีลักษณะนามธรรมเพียงมิติเดียว แต่มีลักษณะที่เป็นรูปธรรมในด้านการใช้ประโยชน์รูปแบบอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากมิติด้านพิธีกรรม เช่น การเป็นพื้นที่ทำกิน พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ใช้ประโยชน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต เช่น การทำแนวป้องกันไฟ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมในข้างต้นสามารถดำเนินการได้ หากเป็นการกระทำภายใต้กติกาและกลไกของการเป็นพื้นที่คุ้มครองอย่างเป็นลำดับ โดยเริ่มต้นจากกระบวนการจัดทำข้อมูล การตรวจสอบพื้นที่ การจัดทำธรรมนูญชุมชน การจัดทำแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครอง จนไปสู่กระบวนการรับรองพื้นที่คุ้มครองที่ต้องผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการระดับชาติ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะเป็นการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมหารือและหาข้อสรุปร่วมกัน

นอกจากนี้ การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่คุ้มครองฯ จะดำเนินการภายใต้กติกาของ “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (ระดับชาติ)” ที่ต้องให้ความเห็นชอบใน “แผนแม่บทและธรรมนูญ” ของพื้นที่คุ้มครองฯ โดยหลักเกณฑ์ข้างต้นจะเป็นมาตรการกำกับให้กลุ่มชาติพันธุ์ดำเนินการตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น การบัญญัติหลักการตามร่างมาตรา ๓๒ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาเรื่องการตีความและการถูกดำเนินคดี จึงจำเป็นต้องกำหนดหลักการว่า “หากการกระทำนั้นเป็นไปโดยความสุจริตตามแผนแม่บทและธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองฯ จะไม่มีความผิด” โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการระดับชาติ ทั้งนี้ หากมีการกระทำที่เป็นการละเมิดพระราชบัญญัติฉบับอื่น ๆ เช่น มีการลักลอบเข้าในเขตพื้นที่นอกเหนือจากพื้นที่ที่กำหนดไว้ในแผนพื้นที่คุ้มครอง ก็จะถูกดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติที่มีอยู่ เพราะฉะนั้นในการบัญญัติเนื้อความตามร่างมาตรา ๓๒ จึงเป็นเนื้อความที่ผสมผสานกับพระราชบัญญัติฉบับอื่นที่ใช้บังคับอยู่ก่อน และเป็นการมุ่งคุ้มครองเฉพาะพื้นที่ที่มีความเจาะจง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการกำหนดขอบเขตและมีการจัดทำแผนร่วมกัน ดังนั้น เมื่อทุกภาคส่วนเห็นชอบในหลักการร่วมกันแล้ว มีเพียงความเห็นที่

ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน “เรื่องการใช้ถ้อย” จึงได้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ เพื่อให้ประเด็นดังกล่าวได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบถี่ถ้วนในขั้นต่อไป

๗. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา

จากการรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ทั้งสองช่วง มีประเด็นความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ใน ๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) ประเด็นเรื่องคำนิยาม “กลุ่มชาติพันธุ์” (๒) ประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์ แห่งประเทศไทย และ (๓) ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้นำความเห็นและข้อสังเกตดังกล่าวมาประกอบการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

๗.๑ การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนการนำเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๑. ปรับแก้ร่างมาตรา ๓ นิยามคำศัพท์ ดัดถ้อยคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” และเพิ่มนิยามความหมาย “พื้นที่คุ้มครอง”
๒. ปรับแก้ร่างมาตรา ๕ วัตถุประสงค์การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเพิ่มเนื้อความในอนุมาตรา (๓) และเพิ่มคำว่า “อนุรักษ์” ในมาตรา (๕) และ (๖)
๓. ปรับแก้ร่างมาตรา ๗ คณะกรรมการ ทำการเพิ่มถ้อยคำ “ปลัดกระทรวงสาธารณสุข” เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และเพิ่มถ้อยคำว่า “ด้านทรัพยากรธรรมชาติ” ในอนุมาตรา (๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. ปรับแก้ร่างมาตรา ๑๓ หน้าที่ได้รับผิดชอบ ศมส. ปรับเพิ่มอนุมาตราขึ้นใหม่ (๒) อนุมาตรา ได้แก่ อนุมาตรา (๘) และ (๙)
๕. ปรับแก้ร่างมาตรา ๑๕ คุณสมบัติของสมาชิกสมัชชา โดยปรับปรุงเนื้อความในอนุมาตรา (๓) ทั้งหมด
๖. ปรับแก้ร่างมาตรา ๒๗ วัตถุประสงค์ของการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยเพิ่มอนุมาตราขึ้นหนึ่งอนุมาตราเป็น “อนุมาตรา (๕)”
๗. ปรับแก้เนื้อความในร่างมาตรา ๓๐ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
๘. ปรับเพิ่มเนื้อความในร่างมาตรา ๓๓ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
๙. ปรับแก้ร่างมาตรา ๓๔ คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครอง ปรับแก้เนื้อความในอนุมาตรา (๑)
๑๐. ปรับแก้เนื้อความในร่างมาตรา ๓๘ ทั้งหมด
๑๑. ตัดกลไกกรรมการใน “คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด” และ “คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง” ทำให้จำนวนมาตราในร่างพระราชบัญญัติลดลง
๑๒. ปรับแก้รายละเอียดงบประมาณการดำเนินงาน ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะต้องใช้ ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ ๓ ปีแรก

เนื่องจากการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ตัดกลไกคณะกรรมการบางประเภทออก ส่งผลให้ต้องปรับเลขมาตราใหม่ทั้งฉบับ ด้วยเหตุนี้ร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงประกอบด้วยสาระสำคัญ ๕ หมวด ๓๙ มาตรา

๗.๒ การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในการรับฟังความคิดเห็นระยะที่ ๒ มีการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติตามข้อเสนอแนะของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยได้มีการปรับลดกลไกคณะกรรมการให้คงเหลือคณะกรรมการตามความจำเป็น (คงเหลือคณะกรรมการเพียง ๒ คณะ คือ ๑. คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และ ๒. คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์) ส่งผลให้งบประมาณในการดำเนินงานในระยะ ๓ ปี ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีจำนวนลดลง จากเดิมมีความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินงานในระยะ ๓ ปี เป็นเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (ห้าร้อยล้านบาทถ้วน) เมื่อปรับลดกลไกคณะกรรมการทำให้ความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินงานในระยะ ๓ ปี ลดลงไปด้วย จึงมีจำนวนงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ดำเนินงานในระยะ ๓ ปี เป็นยอดเงินสุทธิ จำนวน ๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (สามร้อยล้านบาทถ้วน)

ทั้งนี้ ในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นช่วงที่สอง หลังเสนอเรื่องเข้า ครม. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเห็นชอบในหลักการและเนื้อความตามร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้ไข โดยคงเหลือเพียงประเด็นเรื่อง “การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒” ประเด็นเดียว ที่มีความเห็นไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ได้นำความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่ได้จากการรับฟังทั้งสองช่วงดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ด้วยแล้ว

๗.๓ การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วน โดยให้ความเห็นของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปประกอบการพิจารณา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงมีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งผู้แทนมาชี้แจงรายละเอียดที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้นำความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย โดยได้มีการปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ และให้สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องของตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” และ “หน่วยงานของรัฐ” ให้ชัดเจนและครบถ้วนยิ่งขึ้น และตัดนิยามคำว่า “ชุมชน” ออก เนื่องจากมีความหมายเป็นการทั่วไป จึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดนิยามคำนี้ไว้

(๒) มาตราการศึกษาการ (ร่างมาตรา ๔) กำหนดเพิ่มให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ทำหน้าที่รักษาการร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เนื่องจากกระทรวง การ

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และจัดสวัสดิการสังคมให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์

(๓) หมวด ๑ บททั่วไป

(๓.๑) แก้ไขเพิ่มเติมวรรคประสงคในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ร่างมาตรา ๕)

(๓.๒) ตัดร่างมาตรา ๖ เดิม ออก เนื่องจากภารกิจของหน่วยงานของรัฐ ย่อมเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้

(๔) หมวด ๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๔.๑) กำหนดเพิ่มให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ และกำหนดให้ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ และปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง เนื่องจากมีภารกิจเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามข้อสังเกตของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นอกจากนี้ ได้กำหนดให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ แทนผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เนื่องจากร่างกฎหมายฉบับนี้มีการใช้อำนาจรัฐในหลายเรื่อง จึงควรกำหนดให้หน่วยงานระดับกระทรวงเป็นผู้รับผิดชอบและขับเคลื่อนภารกิจแทนองค์การมหาชน (ร่างมาตรา ๖)

(๔.๒) กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ประกาศกำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ เพื่อความชัดเจนว่ากลุ่มใดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามข้อสังเกต ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ ได้แก้ไขหน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น (ร่างมาตรา ๑๐)

(๔.๓) กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ แทนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เพื่อให้หน่วยงานระดับกระทรวง เป็นผู้รับผิดชอบและขับเคลื่อนภารกิจ และแก้ไขหน้าที่และอำนาจให้สอดคล้องกับภารกิจ (ร่างมาตรา ๑๓) นอกจากนี้ ได้แก้ไขคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการให้เป็นไปตามแนวทางการร่างกฎหมายของสำนักงานฯ

(๕) หมวด ๓ สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

(๕.๑) แก้ไขหน้าที่และอำนาจของสมัชชาให้มีความสอดคล้องกับภารกิจที่ต้องดำเนินการ เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น (ร่างมาตรา ๒๐)

(๒) ตัดคณะกรรมการบริหารสมัชชา (ร่างมาตรา ๒๒ เดิม) ออก เนื่องจาก มีหน้าที่และอำนาจซ้ำซ้อนกับสมัชชา เพื่อมิให้มีการตั้งคณะกรรมการเกินความจำเป็น

(๖) หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์

(๖.๑) แก้ไขวัตถุประสงค์ของการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้แทนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ ชี้แจงว่า ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดเก็บ จะไม่รวมไปถึงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดกลไกหรือมาตรการที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (ร่างมาตรา ๒๒ และร่างมาตรา ๒๕)

(๖.๒) แก้ไขรูปแบบการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นให้แต่งตั้งเป็น “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์” แทน เพื่อมิให้มีการตั้งคณะกรรมการเกินความจำเป็น และกำหนดเพิ่มให้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะอนุกรรมการดังกล่าว รวมทั้งกำหนดหน้าที่และอำนาจที่ต้อง

ดำเนินการให้สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องดำเนินการ (ร่างมาตรา ๒๓ และร่างมาตรา ๒๖) นอกจากนี้ ได้กำหนด คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของ คณะอนุกรรมการให้เป็นไปตามแนวทาง การร่างกฎหมายของสำนักงาน

(๗) หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๗.๑) กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการ ดำเนินการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แทนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ เพื่อให้สอดคล้องกับ การกำหนดให้หน่วยงานระดับกระทรวงเป็นผู้รับผิดชอบและขับเคลื่อนภารกิจตามกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒๗)

(๗.๒) ตัดการกำหนดให้สิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากร ธรรมชาติ ตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์สามารถสืบทอดทางมรดกทางทายาทโดย ธรรม ออก ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มีวางหลักให้สิทธิอยู่อาศัยและใช้ ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวเป็นของชุมชน แต่มิได้เป็นของบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นการ เฉพาะเจาะจง (ร่างมาตรา ๓๑ (เดิม))

(๗.๓) แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติของ ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จากเดิมที่กำหนดให้ต้องเป็นไปตามที่กำหนด ไว้ในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เท่านั้น เป็นกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของการกำหนดพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้มีผล เป็นการเพิกถอนพื้นที่อนุรักษ์ที่มีการกำหนดไว้แล้วตามกฎหมายอื่น เพียงแต่ประสงค์ให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถ เข้าไปใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ดังกล่าวได้ภายใต้ขอบเขตของพื้นที่ที่มีการตกลง ร่วมกัน ประกอบกับในปัจจุบันก็ได้มีการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการจัดให้ประชาชนอยู่อาศัยหรือทำกินใน พื้นที่อนุรักษ์ต่าง ๆ ตามกลไกที่บัญญัติไว้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยาน แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กำหนดให้มีการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติภายใน อุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดิน ทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขต อุทยานแห่งชาติ และมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กำหนดให้มี การจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขต ห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินใน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัติสงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่า ใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามที่ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมอุทยาน แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) ชี้แจง (ร่างมาตรา ๒๘ และร่างมาตรา ๒๙)

(๗.๔) ตัดการกำหนดบทยกเว้นความผิด (ร่างมาตรา ๓๒ เดิม) ออก เนื่องจาก ไม่สอดคล้อง กับหลักความเสมอภาคกันในทางกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และอาจมีผลเป็นการเอื้อ ประโยชน์ต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ หรือเป็นการสร้างโอกาสทางอ้อมต่อการแสวงหาผลประโยชน์จาก ทรัพยากรในพื้นที่

(๘) บทเฉพาะกาล

(๘.๑) ตัดบทเฉพาะกาลที่กำหนดให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณ ให้ศูนย์และ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๓๖ เดิม) ออก เนื่องจากเป็นเรื่องทางปฏิบัติ ที่หน่วยงานสามารถ เสนอขอตั้งงบประมาณเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานงบประมาณ ตามภารกิจหรือโครงการที่ ได้รับมอบหมายอยู่แล้ว

(๘.๒) ดัดบทเฉพาะกาลที่กำหนดรองรับให้เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตาม มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคง ในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยง และพื้นที่ ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ตาม บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือส่งเสริมและ คุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวง วัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และ เครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้จัดตั้งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ตามกฎหมายนี้ไปพลางก่อน เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงว่า บันทึก ข้อตกลงว่าด้วย ความร่วมมือดังกล่าวได้สิ้นอายุแล้ว และเพื่อให้ทุกกลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำเนินการเพื่อเข้าสู่ ระบบการคุ้มครองตามกฎหมายนี้พร้อมกัน และแม้ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแล้ว ก็ไม่มีผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์หรือสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองไว้ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ ดังกล่าว (ร่างมาตรา ๓๙ เดิม)

ทั้งนี้การปรับแก้การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา มีรายละเอียดดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p style="text-align: center;">หลักการ</p> <p>ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์</p>	<p style="text-align: center;">หลักการ</p> <p>ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่ม ชาติพันธุ์</p>
<p style="text-align: center;">เหตุผล</p> <p>โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีเป็นของ ตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง ที่มีวิถีระบบการเกษตรแบบพื้นที่ สูงและพึ่งพาทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะ แก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิต พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่ง ดำรงชีวิตด้วยการเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบ ซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และ วัฒนธรรมของตนเองอยู่ แม้ที่ผ่านมามีนโยบายและมาตรา ในการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ความไม่เข้าใจในวิถี วัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้การกำหนด นโยบายไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติ พันธุ์ ทำให้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยอีกหลายกลุ่ม ไม่ได้ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนด สถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่ง</p>	<p style="text-align: center;">เหตุผล</p> <p>โดยที่มาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทย กลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตาม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้ อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็น อันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติ พันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้</p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p>มีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยเหตุดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงให้ความคุ้มครองโดยบัญญัติให้ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมทางเชื้อชาติ และกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิม ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้</p>	
<p>หมวดหนึ่ง บททั่วไป</p>	
<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....”</p>	<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....”</p>
<p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป</p>	<p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป</p>
<p>มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน</p> <p>“ชุมชน” หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม</p> <p>“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ และได้มีการดำเนินการตามมาตรา ๓๐</p> <p>“สมัชชา” หมายความว่า สมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p>	<p>มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม ซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทย และมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด</p> <p>“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“สมัชชา” หมายความว่า สมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p> <p>“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p>“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p> <p>“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ</p> <p>“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร</p> <p>“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)</p> <p>“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ <u>องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น</u> หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ</p> <p>“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร</p> <p>“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)</p> <p>“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p>
<p>มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของตน</p> <p>ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้</p>	<p>มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน</p>
<p>มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชังเหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม</p> <p>(๒) การอนุรักษ์ ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสียหาย</p> <p>(๓) การแสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี</p> <p>(๔) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๐</p> <p>(๕) การจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน</p>	<p>มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครอง <u>ชาว</u> <u>ไทย</u>กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ <u>ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตาม</u> <u>วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจ</u> <u>ได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน รวมถึงมีสิทธิขั้นพื้นฐานและ</u> <u>รับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้</u></p> <p>(๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชังเหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม</p> <p>(๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสื่อมค่า</p> <p>(๓) การแสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี</p> <p>(๔) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>
<p>(๖) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน</p> <p>(๗) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ</p> <p>ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง</p>	<p>(๕) การจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน</p> <p>(๖) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐ หรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน</p> <p>(๗) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ</p> <p>การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เท่าที่ไม่เป็นการขัด ต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย</p>
<p>มาตรา ๖ ให้หน่วยงานของรัฐมีการกิจกรรมร่วมกันดำเนินการเพื่อให้มีการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีตามที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจตามกฎหมายในการจัดบริการสาธารณะใดที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ โดยให้คำนึงถึงมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีตามวรรคหนึ่ง</p>	<p>ตัด</p>
<p>หมวดสอง คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>	
<p>มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย</p> <p>(๑) นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ</p> <p>(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ</p> <p>(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวง</p>	<p>มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย</p> <p>(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ</p> <p>(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ</p> <p>(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ</p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p>วัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ</p> <p>(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนหกคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมาชิก</p> <p>(๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร และดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด</p> <p>ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ จำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ</p>	<p>ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสภา ความมั่นคงแห่งชาติ และ<u>ผู้อำนวยการ</u></p> <p>(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหา จากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านกฎหมาย การเกษตร การพัฒนาสังคม มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม</p> <p>(๕) กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนหกคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยการสรรหาของสมาชิก</p> <p>(๖) กรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยการสรรหาจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและมีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี</p> <p>การสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด</p> <p><u>ให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรมร่วมกัน แต่งตั้งข้าราชการของกระทรวงจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ</u></p>
<p>-</p>	<p>มาตรา ๗ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) มีสัญชาติไทย</p> <p>(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีและไม่เกินเจ็ดสิบปี</p> <p>(๓) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต</p> <p>(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ</p> <p>(๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ</p>
<p>มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่าสองวาระติดต่อกันไม่ได้</p>	<p>มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละสี่ปี</p> <p>เมื่อครบกำหนดวาระตามวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการ ตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ขึ้นใหม่ ให้</p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p>เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ</p> <p>ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน</p> <p>ในกรณีที่วาระของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นก็ได้ และให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่</p>	<p>กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ</p> <p>ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) เหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน</p> <p>ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการแทน กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้</p>
<p>มาตรา ๙ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ</p> <p>(๑) ตาย</p> <p>(๒) ลาออก</p> <p>(๓) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต</p> <p>(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ</p> <p>(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ</p> <p>(๖) คณะกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ</p>	<p>มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ</p> <p>(๑) ตาย</p> <p>(๒) ลาออก</p> <p>(๓) คณะกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ</p> <p>(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๗</p>
<p>มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) กำหนดนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในกรณีที่มีความจำเป็นให้เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป</p>	<p>มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) กำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ</p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p>(๒) ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕</p> <p>(๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ</p> <p>(๔) ประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๐</p> <p>(๕) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการและการใช้พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๒</p> <p>(๖) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างศูนย์กับหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์จัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๗) กำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๖</p> <p>(๘) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕</p> <p>(๙) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๑๐) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๑๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ที่ปรึกษา หรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย</p> <p>(๑๒) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>	<p>(๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕</p> <p>(๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ</p> <p>(๔) ประกาศกำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๕) ประกาศหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๖) ออกระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา ๒๙</p> <p>(๗) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ ในการจัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๘) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๙) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ กลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๑๐) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ และอำนาจ ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย</p>
<p>มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม</p> <p>ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้</p>	<p>มาตรา ๑๑ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุม ของคณะกรรมการด้วยโดยอนุโลม</p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p>กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม</p> <p>การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด</p> <p>วิธีการประชุมและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด</p>	
<p>มาตรา ๑๒ ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด</p>	
-	<p>มาตรา ๑๒ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ ให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการและมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย</p> <p>การประชุมของคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม</p>
<p>มาตรา ๑๓ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ และงานวิชาการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ</p> <p>(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา</p> <p>(๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม</p>	<p>มาตรา ๑๓ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำร่างนโยบายและมาตรการเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ</p> <p>(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริม วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๓) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมาชิกและคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๔) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๕) ตรวจสอบความสอดคล้องของธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>
<p>(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมาชิก คณะกรรมการบริหารสมาชิกฯ คณะผู้อาวุโส และ คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ ในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๘) ตรวจสอบความสอดคล้องกับแผนแม่บทและแผนพื้นที่พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในการจัดทำ ธรรมนูญของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่ม ชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๔ (๑)</p> <p>(๙) ให้ ให้ความเห็นชอบธรรมนูญของ คณะ กรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๑๐) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็น การละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อ คณะกรรมการเพื่อพิจารณา</p> <p>(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจและ หน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ</p> <p>(๑๒) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย</p>	<p>ความเห็นชอบธรรมนูญดังกล่าว <u>และเมื่อดำเนินการเสร็จ แล้ว ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อทราบ</u></p> <p>(๖) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการ ละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อ พิจารณา</p> <p>(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่และ อำนาจซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ</p>
<p>หมวด ๓ สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p>	
<p>มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้มีการ จัดตั้งสมาชิกฯ ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่ม ชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ และ การเลือกสมาชิกให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด</p>	<p>มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนด วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ <u>ให้มี สมาชิกสมาชิกหนึ่ง เรียกว่า “สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์แห่ง ประเทศไทย”</u> ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติ พันธ์ุ ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้า คน</p> <p>การขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และการเลือกสมาชิกให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด</p>
<p>มาตรา ๑๕ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้าม ดังต่อไปนี้</p>	<p>มาตรา ๑๕ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้าม ดังต่อไปนี้</p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p>(ก) คุณสมบัติ</p> <p>(๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย</p> <p>(๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป</p> <p>(๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๔</p> <p>(ข) ลักษณะต้องห้าม</p> <p>(๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต</p> <p>(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ</p> <p>(๓) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง</p>	<p>(๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลซึ่งมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย</p> <p>(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี</p> <p>(๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๔</p> <p>(๔) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต</p> <p>(๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ</p> <p>(๖) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง</p>
<p>มาตรา ๑๖ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับการเลือกตั้งและอาจได้รับการเลือกใหม่อีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสามวาระติดต่อกันไม่ได้</p> <p>สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกใหม่จะเข้ารับหน้าที่</p>	<p>มาตรา ๑๖ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับการเลือกตั้ง</p> <p>เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่ ให้สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่</p> <p>ในกรณีที่สมาชิกพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้สมาชิกประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งสมาชิกแทน</p>
<p>มาตรา ๑๗ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ</p> <p>(๑) ครบวาระ</p> <p>(๒) ตาย</p> <p>(๓) ลาออก</p> <p>(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕</p> <p>(๕) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสามครั้งติดต่อกัน</p> <p>(๖) สมาชิกมีมติให้พ้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ</p>	<p>มาตรา ๑๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระสมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ</p> <p>(๑) ตาย</p> <p>(๒) ลาออก</p> <p>(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕</p> <p>(๔) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสมาชิก สามครั้งติดต่อกัน</p> <p>(๕) สมาชิกมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสาม ของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ</p>
<p>มาตรา ๑๘ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตามมาตรา ๑๖ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้น</p>	<p>มาตรา ๑๘ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นเลือกบุคคล</p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p>เลือกบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลงในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง</p> <p>สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกซึ่งตนแทน แต่ถ้าเวลาเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้</p>	<p>แทนตำแหน่งที่ว่างลงในสามสิบวันนับแต่วันที่สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง</p> <p>สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิก ซึ่งตนแทน แต่ถ้าเวลาเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้</p>
<p>มาตรา ๑๙ ให้มีการประชุมสมัชชาภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่มีการเลือกสมาชิกเพื่อเลือกประธาน รองประธาน เลขาธิการ และกรรมการบริหารสมัชชา</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกประธาน รองประธาน เลขาธิการ และกรรมการบริหารสมัชชาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่สมัชชากำหนด</p> <p>ให้มีการประชุมสมัชชาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น ประธานหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสมัชชาก็ได้</p> <p>การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก สมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด</p>	<p>มาตรา ๑๙ ให้มีการประชุมสมัชชาภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่มีการเลือกสมาชิกเพื่อเลือกประธานสมัชชา รองประธานสมัชชา และเลขาธิการสมัชชา</p> <p>การเลือกประธานสมัชชา รองประธานสมัชชา และเลขาธิการสมัชชิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สมัชชากำหนด</p> <p>ให้มีการประชุมสมัชชาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น ประธานหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสมัชชาก็ได้</p> <p>ให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับแก่การประชุมของสมัชชาด้วยโดยอนุโลม</p>
<p>มาตรา ๒๐ สมัชชา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม</p> <p>(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>(๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ หรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน</p> <p>(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน</p>	<p>มาตรา ๒๐ สมัชชา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม</p> <p>(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>(๓) เสนอแนะนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ หรือความหลากหลาย ทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน</p> <p>(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน</p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p>(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมาชิกในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี</p> <p>(๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๕</p> <p>(๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ</p>	<p>(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมาชิกในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี</p> <p>(๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ</p>
<p>มาตรา ๒๑ ให้สมาชิกมีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้รวมถึงการประชุมสมัชชาระดับกลุ่มชาติพันธุ์ และระดับภูมิภาค</p> <p>ในการตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่สมาชิกต้องแต่งตั้งบุคคลไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ในการตราข้อบังคับดังกล่าวอย่างน้อยให้สมาชิกคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสตรีด้วย</p>	<p>มาตรา ๒๑ ให้สมาชิกมีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่</p> <p>ในการตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่สมาชิก ต้องแต่งตั้งบุคคลไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ในการตราข้อบังคับดังกล่าวอย่างน้อยให้สมาชิกคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสตรีด้วย</p>
<p>มาตรา ๒๒ ให้มีคณะกรรมการบริหารสมัชชาคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานสมัชชา เป็นประธาน และกรรมการอื่นอีกจำนวนไม่เกินสิบห้าคนซึ่งที่ประชุมสมัชชาเลือกจากสมาชิก โดยคำนึงถึงสัดส่วนจากกลุ่มชาติพันธุ์ ภูมิภาค เพศ และให้เลขานุการสมัชชาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการบริหารสมัชชา</p>	ตัด
<p>มาตรา ๒๓ ให้นำความในมาตรา ๑๗ มาใช้กับการพ้นจากตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการบริหารสมัชชา และอาจพ้นด้วยกรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสมัชชา</p>	ตัด
<p>มาตรา ๒๔ คณะกรรมการบริหารสมัชชามีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารและดำเนินงาน ของสมัชชาให้เป็นไปตามมาตรา ๒๐ และที่กำหนดในข้อบังคับของสมัชชา</p>	ตัด
<p>มาตรา ๒๕ ให้สมัชชาแต่งตั้งคณะผู้อาวุโส จำนวนไม่เกินยี่สิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่สมัชชาในการ</p>	ตัด

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p>ดำเนินงานคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการดำเนินงานของสมัชชา รวมทั้งทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยประเด็นปัญหาที่ไม่สามารถหาข้อยุติในสมัชชาได้</p> <p>การแต่งตั้งคณะผู้อาวุโสตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ ภูมิภาค และเพศ</p>	
<p>มาตรา ๒๖ ผู้อาวุโส ตามมาตรา ๒๕ ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์หรือเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาชาติพันธุ์</p> <p>(๒) มีความประพฤติและเป็นแบบอย่างที่ดี</p> <p>(๓) มีความเสียสละและมีจิตอาสา</p>	ตัด
<p>หมวด ๔</p> <p>ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์</p>	
<p>มาตรา ๒๗ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕</p> <p>(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล</p> <p>(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๕) เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์</p>	<p>มาตรา ๒๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเพื่อประกอบการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมาย ในการรับรองสถานะบุคคล</p> <p>(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๕) เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลาย ของกลุ่มชาติพันธุ์</p>
<p>มาตรา ๒๘ ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย</p> <p>(๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเป็นประธาน</p> <p>(๒) กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการศูนย์</p>	<p>มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย</p> <p>(๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเป็นประธานอนุกรรมการ</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะกรรมการพิจารณา</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>
<p>(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ</p> <p>(๔) กรรมการจำนวนสองคน ซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการบริหารสมัชชา</p> <p>(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์ ด้านมนุษยศาสตร์ ด้านภาษาและวัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์</p> <p>ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ</p>	<p>(๒) อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ และผู้แทนคณะกรรมการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร</p> <p>(๓) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์</p> <p>(๔) อนุกรรมการผู้แทนสมัชชา จำนวนสองคน</p> <p>ให้ผู้อำนวยการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์จำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ</p>
<p>-</p>	<p>มาตรา ๒๔ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๒๓ (๓) และ (๔) และการประชุมของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ให้นำความในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม</p>
<p>มาตรา ๒๔ ให้คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๔ มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน</p> <p>ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๔ อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้</p>	<p>มาตรา ๒๕ ให้คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อย ต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน</p> <p>ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์อาจแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจ ของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้</p>
<p>-</p>	<p>มาตรา ๒๖ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ และงานวิชาการ ของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิต</p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะกรรมการพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
	<p>และประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา</p> <p>(๒) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม</p> <p>(๓) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพ และความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์</p>
<p>หมวด ๕</p> <p>พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>	
<p>มาตรา ๓๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ</p> <p>ให้ศูนย์สนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยขอให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่ดังกล่าวด้วย</p> <p>เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ</p>	<p>มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจ เชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บท และแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ</p> <p>ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมสนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บท และแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยขอให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่ดังกล่าวด้วย</p> <p>เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเสนอแผนแม่บทและแผนที่ตามวรรคสองต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป</p>
<p>มาตรา ๓๑ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๐ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ</p>	<p>มาตรา ๒๘ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๗ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่</p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p>ชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น และไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม</p>	<p>กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น <u>โดยต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับพื้นที่ดังกล่าวด้วย</u></p>
<p>มาตรา ๓๒ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณสุข โภคสาธารณสุข การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม</p> <p>(๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วยหนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๕) ปลูกต้นไม้หรือพืชมงคลชนิดอื่น ๆ</p> <p>(๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น</p>	<p>มาตรา ๒๙ ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องดังต่อไปนี้ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย</p> <p>(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณสุข โภคสาธารณสุข การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๒) ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะ ของชุมชน</p> <p>(๓) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๔) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลาย ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด <u>ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง</u></p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
<p>มาตรา ๓๓ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินกว่าหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามวรรคหนึ่ง ให้ทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>	<p>มาตรา ๓๐ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แล้ว ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ จำนวนไม่เกิน หนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการ คนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ทำหน้าที่ประธานกรรมการ บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่ง ให้ทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>
-	<p>มาตรา ๓๑ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระ และการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการประชุม ของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด</p>
<p>มาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรม และจิต วิญญาณ และพื้นที่ สงวน และ รักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษา สืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๐</p> <p>(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>	<p>มาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อย ต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรม และจิตวิญญาณ และพื้นที่ สงวน และรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษา สืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๗</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะกรรมการพิจารณา</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>
<p>(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน</p> <p>(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์</p>	<p>(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วม ของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน</p> <p>(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์</p>
<p>บทเฉพาะกาล</p>	
<p>มาตรา ๓๕ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วย กรรมการตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๓) และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ</p>	<p>มาตรา ๓๓ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ประกอบด้วย กรรมการตามมาตรา ๖ (๑) (๒) (๓) และวรรคสาม เพื่อปฏิบัติหน้าที่ ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ</p>
<p>มาตรา ๓๖ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงานประมาณจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ สำหรับความจำเป็นในปีนั้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>ตัด</p>
<p>มาตรา ๓๗ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์ได้จัดทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะจัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ</p>	<p>มาตรา ๓๔ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดทำไว้ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะจัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ</p>
<p>มาตรา ๓๘ ให้ศูนย์ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชา ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชาตามมาตรา ๑๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ</p>	<p>มาตรา ๓๕ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยตามมาตรา ๑๔ และจัดให้มีการประชุม</p>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะกรรมการพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
	สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ครั้งแรก ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
<p>มาตรา ๓๙ ให้เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะกรรมการเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยง และพื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ “ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์” ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไทย มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้จัดตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๐ ไปพลางก่อน และให้ศูนย์ร่วมกับชุมชนจัดทำแผนแม่บทและธรรมนูญว่าด้วยการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ</p>	ตัด

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
กระทรวงวัฒนธรรม

ภาคผนวก

กระบวนการรับฟังความคิดเห็น
ก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการ
พิจารณาของคณะรัฐมนตรี

สรุป

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

วันอาทิตย์ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

ณ ชุมชนชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

๑. สรุปสาระสำคัญและความคิดเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

งานวันรวมญาติชาวเล ครั้งที่ ๑๑ จัดขึ้นที่เกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล ด้วยเหตุผลที่มีความประสงค์จะสื่อสารสภาพปัญหาในพื้นที่ให้กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในระดับนโยบาย ได้ทราบถึงปัญหาในพื้นที่และร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งในการจัดงานครั้งนี้มีความแตกต่างไปจากการจัดงานครั้งอื่น ๆ โดยมีวาระสำคัญในการลงนามในบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการ “ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์” ระหว่าง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยงและเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ และมีแนวปฏิบัติที่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ และเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยง ซึ่งมีข้อตกลงในการประสานความร่วมมือทั้งสิ้น ๓ ประการ ได้แก่

๑. สนับสนุนและผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม สนับสนุนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เครือข่ายเข้าถึงการพัฒนาที่อยู่อาศัย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

๒. ส่งเสริมสิทธิการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลบนฐานภูมิปัญญาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการจัดทำแผนแม่บทบริหารจัดการพื้นที่ และการจัดทำกติกาชุมชน เพื่อประกาศเป็น “พื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์”

๓. ส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ให้เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน เร่งรัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิทธิภูมิปัญญาวัฒนธรรม

นอกจากการลงนามเพื่อสร้างความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาแล้ว งานวันรวมญาติชาวเลครั้งนี้ ยังถือเป็นพื้นที่แรกที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรและคณะทำงานยกร่างพระราชบัญญัติ ได้นำเจตนารมณ์หลักการ และรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติ ชี้แจงให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในงาน โดยการชี้แจงครั้งนี้ได้เปิดพื้นที่ในการรับฟังปัญหาและความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับ พ.ร.บ. ฉบับนี้โดยตรง ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ชาวกะเหรี่ยงจากภาคเหนือ ภาคตะวันตก กลุ่มชาติพันธุ์ม้งนิ จากจังหวัดพัทลุง และชาวเลจากพื้นที่จังหวัดอื่น ได้ร่วมให้ความเห็นและเสนอความ

ต้องการที่ประสงค์ให้ปรากฏใน พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประเด็นที่เป็นข้อห่วงกังวล คือ เรื่องการเข้าถึงสิทธิและการรับรองสิทธิต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการเน้นย้ำถึงสิทธิในที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และสิทธิในการดำรงวิถีชีวิตตามจารีตประเพณีดั้งเดิม โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สิทธิในที่อยู่อาศัย ให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการอยู่อาศัยครอบคลุมทั้งพื้นที่อยู่อาศัยตามฤดูกาล และพื้นที่อยู่อาศัยถาวร โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕

๒) สิทธิในพื้นที่ทำกิน ให้ชาวเลมีสิทธิในที่ทำกินโดยครอบคลุมพื้นที่ทำกินทางทะเลและพื้นที่ทำกินทางเกษตรบนบก โดยเฉพาะการอนุญาตให้ชาวเลสามารถจับปลาและสัตว์น้ำในน่านน้ำระยะใกล้ฝั่งได้ โดยมีข้อเสนอให้มีการทำปะการังเทียมในเขตน้ำลึกระยะไกลออกไปจากฝั่ง จากเดิมที่มีการสร้างแนวปะการังเทียมในเขตน้ำตื้นทำให้ชาวเลไม่สามารถทำประมงบริเวณนั้นได้ จึงเสนอให้มีการทำปะการังเทียมในบริเวณน่านน้ำที่ลึกออกไป เพื่อเพิ่มบริเวณหาปลาที่ปลอดภัยลดความเสี่ยงของการเผชิญกับพายุให้แก่ชาวเล และให้ชาวเลได้มีสิทธิในการเข้าไปจับปลาตามเกาะแก่งต่าง ๆ เพื่อดำรงตามวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมดั้งเดิมได้ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕ และร่างมาตรา ๓๗

๓) การมีสิทธิในพื้นที่จิตวิญญาณ (พื้นที่ฝังศพ) ให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าไปประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ และสามารถฝังศพได้ในพื้นที่จิตวิญญาณ พื้นที่สุสานได้ตามเดิม ข้อเสนอนี้มีสาเหตุมาจากความเดือดร้อนของชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะที่มีปัญหากับผู้ประกอบการ ที่ถือครองกรรมสิทธิเหนือพื้นที่จิตวิญญาณของชาวเล ทำให้ถูกห้ามไม่ให้มีการฝังศพและการเข้าไปยังพื้นที่บริเวณสุสาน (มีเพียงสุสานโต๊ะคีรีเท่านั้นที่เข้าไปได้และอนุญาตให้มีการฝังศพเฉพาะลูกหลานสายตรงเท่านั้น) ชาวเลจึงมีความต้องการให้มีการคุ้มครองพื้นที่จิตวิญญาณ เพื่อให้ชาวเลได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามจารีตประเพณีเช่นเดิม โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕ และร่างมาตรา ๓๗

๔) สิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยเงื่อนไขของการอยู่ในพื้นที่อุทยานทำให้ชาวเลไม่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้ตามเดิม ถูกสั่งห้ามจากเจ้าหน้าที่ จึงมีข้อเสนอว่าอยากให้ชาวเลได้มีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากไม้ล้ม (ไม้ที่หักโค่นตามธรรมชาติ) หรือไม้ลอยที่ลอยมาตามน้ำ สำหรับซ่อมแซมบ้านหรือเรือที่ใช้ในการดำรงชีวิต โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕ และร่างมาตรา ๓๗

๕) สิทธิในการเข้าถึงบริการสุขภาพ ในกรณีของชาวเลมักจะประสบกับโรคน้ำหนึบ จึงอยากให้มีแนวทางในการรักษาเบื้องต้นที่ถูกต้องเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะพิการ รวมไปถึง กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอื่นที่มีบัตรเลขศูนย์ ให้พวกเขาสามารถเข้าถึงบริการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานได้อย่างทั่วถึง โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕

๖) การศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หลายพื้นที่มีหลักสูตรท้องถิ่นที่ส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเอง หากแต่ยังไม่ได้มีรับรองและการสนับสนุนด้านงบประมาณจากการศึกษาส่วนกลาง จึงมีข้อเสนอให้มีการจัดตั้งกรมหรือกองในการศึกษาดูแลรับผิดชอบเรื่องหลักสูตรท้องถิ่น และระบบการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์โดยเฉพาะ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ร่าง มาตรา ๕

๗) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนด เห็นชอบ และร่วมวางแผนทางการพัฒนาพื้นที่ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม สร้างประโยชน์ คำนึงถึงวัฒนธรรม และป้องกันผลเสีย

ที่อาจจะกระทบต่อกลุ่มคนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕

๘) สิทธิในการเลือกดำรงชีวิตตามวิถีดั้งเดิม สิทธิในการดำรงวิถีชีวิตที่กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเลือกดำรงชีวิตในลักษณะใดก็ได้ตามความสมัครใจ โดย พ.ร.บ. จะต้องมีการคุ้มครองด้านที่อยู่อาศัยที่ทำกิน อาชีพ การดำรงชีวิต และแนวทางในการดำเนินชีวิตตามวิถีเดิมแก่กลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕

๙) บทบาทของสตรี เนื่องจากสตรีในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีบทบาทในการขับเคลื่อนงานและสะท้อนถึงปัญหาค่อนข้างมาก จึงมีข้อเสนอในเรื่องความเสมอภาคตามหลักสากล เห็นควรให้มีการเพิ่มบทบาทและสัดส่วนของสตรี ให้มีสัดส่วนจำนวนหนึ่งในคณะกรรมการที่ได้จัดตั้งใน พ.ร.บ.ฉบับนี้ เพื่อทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงในการสะท้อนและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหากลุ่มสตรีชาติพันธุ์ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๑๙

๑๐) การออกกฎหมายหรือระเบียบเฉพาะพื้นที่ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับปัญหาในแต่ละพื้นที่ เมื่อมี พ.ร.บ. แล้วอาจจะต้องมีการออกระเบียบหรือประกาศเฉพาะพื้นที่ สำหรับพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยว เป็นการสร้างกฎเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดการเคารพต่อวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่สำหรับผู้ประกอบการในพื้นที่บริเวณเชื่อมต่อกับเขตชุมชนชาติพันธุ์ จะต้องมีการระบุออกมาเพื่อกำหนดสัดส่วนของผู้ประกอบการ กำหนดสัดส่วนภาษี เพื่อนำเงินรายได้ส่วนต่างนั้นกลับมาพัฒนาชุมชนชาติพันธุ์หรือชุมชนใกล้เคียงที่ถูกพัฒนาเป็นพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว

๑๑) การยกเลิกกฎหมายหรือระเบียบบางประการที่ละเมิดสิทธิทางวัฒนธรรม สิทธิของชุมชน โดยเฉพาะกฎหมายของกรมอุทยานฯ ที่คุ้มครองเพียงต้นไม้และสัตว์ป่า โดยที่ไม่คำนึงถึงวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่อาศัยและพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ

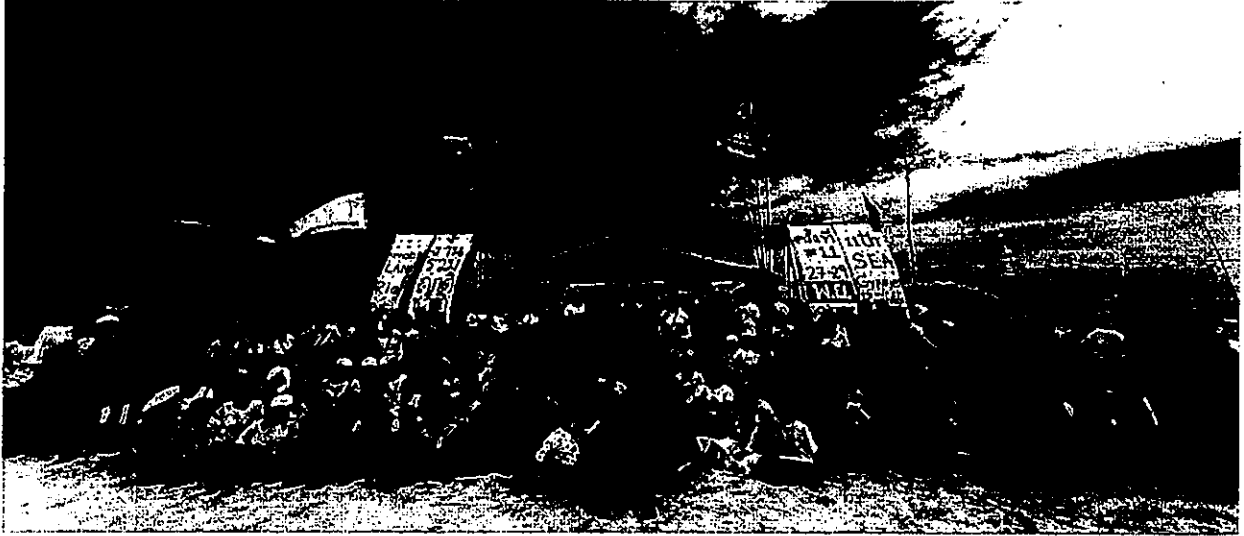
๑๒) การเพิ่มมาตรการเยียวยาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐใน พ.ร.บ.ฉบับนี้

จากการรับฟังความเห็นของร่าง พ.ร.บ.ฯ ในงานวันรวมญาติชาวเลสะท้อนให้เห็นถึงข้อห่วงกังวลของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีต่อวิถีชีวิต ที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และพื้นที่จิตวิญญาณ ซึ่งหลักการในข้างต้นคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติฯ ได้ทำการเขียนไว้ในร่างมาตราต่าง ๆ แล้ว หากแต่มีประเด็นพิจารณาเพิ่มเติม อาทิ เรื่องมรดกทางวัฒนธรรม ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.๒๕๕๙ และเรื่องการประมง ตาม พ.ร.บ.การประมง พ.ศ.๒๕๕๘

.....
ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
พฤศจิกายน ๒๕๖๓

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็นชาวเลต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
ในงานวันรวมญาติชาวเล ครั้งที่ ๑๑ ณ ชุมชนชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
เมื่อวันที่ ๒๙ พ.ย. ๒๕๖๓

คู่มือ

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

วันพุธที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓

ณ ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านภูเหม็น (พุ่มยง) ตำบลทองกลาง อำเภอห้วยคด จังหวัดอุทัยธานี

๑.สรุปสาระสำคัญและความคิดเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง (โพล่ว) ในงาน “การสถาปนาพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษชุมชนกะเหรี่ยงบ้านภูเหม็น (พุ่มยง)” ณ บ้านภูเหม็น อ.ห้วยคด จ.อุทัยธานี เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๓ โดยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่ได้เสนอความต้องการที่อยากให้ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติ ทั้งสิ้น ๕ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑) สิทธิในการดำรงวิถีชีวิตตามจารีตประเพณีดั้งเดิมของตน มีความประสงค์ให้ พ.ร.บ.คุ้มครองวิถีชีวิตที่พึงพาทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นไปตามจารีตประเพณีดั้งเดิม โดยมีข้อห่วงกังวลถึงอุปสรรคในการประกอบพิธีกรรม อาทิ พิษสมุนไพร ผักพื้นบ้าน และขี้ผึ้ง ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการทำเทียนเพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งต้องเข้าไปเก็บในบริเวณเขตป่าของอุทยาน ทำให้ชาวบ้านกังวลใจว่าจะไม่สามารถทำการเก็บได้เนื่องจากผิดกฎหมายของอุทยาน โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕ ร่างมาตรา ๓๕ และร่างมาตรา ๓๗

๒) สิทธิในการเข้าถึงความหลากหลายทางพันธุ์พืชในพื้นที่อุทยาน พ.ร.บ.ฉบับนี้จะคุ้มครองชาวบ้านให้สามารถเข้าถึงพืชพรรณที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ สามารถเก็บเพื่อบริโภค เพื่อประกอบพิธีกรรม และใช้ประโยชน์เพื่อสรรพคุณทางยาได้หรือไม่ (พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.๒๕๔๒) โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๓๕ และร่างมาตรา ๓๗

๓) สิทธิในการปกป้องพืชไร่และผลทางการเกษตรของตนจากสัตว์ป่า ด้วย พ.ร.บ.ป่าไม้ และ พ.ร.บ. อุทยานฯ ที่คุ้มครองเพียงต้นไม้และสัตว์ป่าแต่ไม่มีการคุ้มครองกลุ่มคนที่อยู่กับป่า ทำให้เกิดเงื่อนไขมากมายที่กลายมาเป็นข้อจำกัดของคนอาศัยอยู่กับป่า ประกอบกับระยะหลังได้มีสัตว์ป่าเข้ามากินผลผลิตก่อให้เกิดความเสียหายทางการเกษตร จึงมีการตั้งของสังเกตว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีแนวทางในการช่วยเหลืออย่างไร หรือชาวบ้านในพื้นที่สามารถกระทำการสิ่งใดเพื่อเป็นการปกป้องพืชไร่ของตนเองไว้ได้บ้าง ซึ่งใน พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ จะกล่าวถึงมาตรการการป้องกัน การเผชิญเหตุ หรือมาตรการการเยียวยาเมื่อได้ผลกระทบในเรื่องนี้หรือไม่ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๓๕ และร่างมาตรา ๓๗

๔) การส่งเสริมในเรื่องของอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ภาษาพูดและเขียน ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ร่างมาตรา ๓๕ และร่างมาตรา ๓๗

๕) เรื่องกองทุนฟื้นฟูเกษตรกร เสนอให้ทำการศึกษาเรื่องงบประมาณอุดหนุนของกองทุนเนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นเกษตรกรได้เข้าร่วมกับกองทุนฟื้นฟูเกษตรกรนี้จำนวนมาก หากแต่กลับมิได้รับการคุ้มครองและสามารถเข้าถึงสิทธิในประโยชน์ต่าง ๆ ได้เท่าที่ควร จึงเสนอให้มีการศึกษาเปรียบเทียบและแนวทางในการฟื้นฟูของกองทุน

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)

๙ ธันวาคม ๒๕๖๓

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านภูเหม็น (พุ่มยิง) ต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ณ บ้านภูเหม็น อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๙ ธ.ค. ๒๕๖๓

.....

คู่มือ

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
การประชุมสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างความเข้าใจ
และการมีส่วนร่วมต่อร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔
ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

ด้วย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.) ร่วมกับเครือข่ายสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย จัดประชุมสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย เพื่อทำการสร้างความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมต่อร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ๓ ฉบับ ได้แก่ ๑.(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ยกร่างโดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.) ๒.(ร่าง) พระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ... ยกร่างโดย สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (สขพ.) และ ๓.(ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ยกร่างโดย คณะกรรมการมารีการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร (กมธ.) เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร นั้น

การประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้อหาและหลักการในตัวกฎหมาย รวมไปถึงเป็นการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์สมาชิกในสภาชนเผ่าพื้นเมือง ที่มีต่อร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ ที่ยกร่างโดย ศมส. ซึ่งการประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ๑.สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย มากกว่า ๓๔ กลุ่มชาติพันธุ์ ๒.สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองในระดับพื้นที่ ๓.คณะกรรมการบริหารกิจการสภา ๔.ผู้อาวุโสของสภาชนเผ่าพื้นเมือง ๕.กองเลขานุการสภาชนเผ่าพื้นเมือง ๖.ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนและเครือข่ายภาคประชาสังคม ๗.สื่อมวลชน และ ๘.สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบัดนี้การประชุมได้แล้วเสร็จ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงขอนำเรียนสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการประชุมโดยมีรายละเอียด ดังนี้

สรุปสาระสำคัญของการประชุม

การประชุมครั้งนี้ถือเป็นเวทีการรับฟังความคิดเห็นและการสร้างความเข้าใจให้แก่ภาคประชาชนพื้นที่แรก จึงมีการจัดแบ่งประเด็นหารือและรับฟังออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการชี้แจงถึงเจตนารมณ์หลักการ และกลไกการทำงานต่าง ๆ ภายใน พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ โดยเน้นการสร้างความเข้าใจในร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ (ศมส.) ซึ่งมีการจัดรูปแบบการรับฟังความคิดเห็นแบบแบ่งกลุ่มย่อย โดยจัดแบ่งผู้เข้าร่วมประชุมเป็นกลุ่มตามภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ จำแนกได้ ๕ ภูมิภาค ได้แก่ ๑.กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือพื้นที่สูง ๒.ภาคเหนือพื้นที่ราบ ๓.ภาคกลางและภาคตะวันตก ๔.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ๕.ภาคใต้ เพื่อทำการชี้แจงในข้อสังเกตและรับฟังข้อเสนอแนะเบื้องต้นของพื้นที่ จากนั้นเป็นการสรุปข้อสังเกตต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการร่างฯ อภิปรายชี้แจงตอบข้อสังเกต และทำการบันทึกข้อเสนอของผู้เข้าร่วมประชุม ส่วนที่สอง เป็นการหารือถึงแนวทางการรับฟังร่างกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... (ศมส.) โดยเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ร่วมเสนอแนวทางการจัดเวทีรับฟังกฎหมาย เพื่อให้มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้

ที่ประชุมได้มีการสรุปถึงความแตกต่างของร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้มีการตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ทั้งสิ้น ๕ ประเด็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ความแตกต่างของ พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ

องค์ประกอบของ ร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ ๑.ร่าง พ.ร.บ. ฉบับที่ดำเนินการโดย คมส. ประกอบไปด้วย ๕ หมวด ๑ บทเฉพาะกาล ๔๔ มาตรา ๒.ร่าง พ.ร.บ. ฉบับที่ดำเนินการโดย สขพ. ประกอบไปด้วย ๖ หมวด ๑ บทเฉพาะกาล ๔๐ มาตรา และ ๓.ร่าง พ.ร.บ. ฉบับที่ดำเนินการโดย กมธ. ประกอบไปด้วย ๕ หมวด ๑ บทเฉพาะกาล ๔๕ มาตรา โดย ร่าง พ.ร.บ. ทั้งสามฉบับมีเจตนารมณ์เช่นเดียวกัน คือ ยึดหลักการของการมีส่วนร่วม การส่งเสริม การคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหลักการที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยุทธศาสตร์ชาติ และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยร่วมเป็นภาคี อย่างไรก็ตาม ร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับมีความแตกต่างในรายละเอียดของตัวบทกฎหมายบางประการ ดังนี้

๑. การใช้คำว่า “สภา” หรือ “สมัชชา” โดย ร่าง พ.ร.บ. ของ สขพ. ใช้คำว่า สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ร่าง พ.ร.บ. กมธ. ใช้คำว่า สภากลุ่มชาติพันธุ์ และ ร่าง พ.ร.บ. ของ คมส. ใช้คำว่า สมัชชา โดยหลักการแล้วทั้งสองคำมีกลไกการทำงานเช่นเดียวกัน หากแต่จะแตกต่างกันในเรื่องของรูปแบบการจัดตั้งองค์กร

๒. การจัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยร่าง พ.ร.บ. ของ สขพ. และ กมธ. มีหลักการการจัดทำข้อมูลโดยทั่วไป แต่ในส่วนของ คมส. ได้มีการกำหนดรูปแบบและแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเชื่อมโยงกับการแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ หลายด้าน อาทิ เรื่องการพิสูจน์สถานะบุคคล และการจัดพื้นที่คุ้มครอง เป็นต้น

๓. การกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดย ร่าง พ.ร.บ. ของ คมส. ได้มีการกำหนดให้มีพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งได้กล่าวถึงสิทธิที่จะได้ใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีต้องยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ แต่ในข้อเท็จจริงและในทางปฏิบัติยังไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐมากนัก

๔. การกำหนดบทลงโทษ มีเพียงในร่างของ กมธ. เท่านั้น

๕. หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักใน พ.ร.บ.

ร่าง พ.ร.บ. คมส. กำหนดให้กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้รับผิดชอบ ร่าง พ.ร.บ. สขพ. กำหนดให้สำนักงานสภาชนเผ่าพื้นเมืองเป็นผู้รับผิดชอบ และ ร่าง พ.ร.บ. กมธ. กำหนดให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้รับผิดชอบ

๒. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากที่ประชุม ๕ ประเด็นหลัก คือ

๒.๑ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องการเลือกใช้ “ถ้อยคำ” และ “การนิยามคำศัพท์”

๑.๑ การใช้นิยามคำศัพท์ของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” และ “ชนเผ่าพื้นเมือง”

๑) ข้อสังเกตเรื่องการเลือกใช้นิยามศัพท์ระหว่างคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” และ “ชนเผ่าพื้นเมือง” ว่าสองคำมีความหมายแตกต่างกันอย่างไร มีนัยยะของการเลือกใช้คำอย่างไร และสามารถใช้พร้อมกันทั้งสองคำ “กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ได้หรือไม่

๒) ข้อสังเกตเรื่องการนิยามความหมายของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ในร่างมาตรา ๓ เนื้อความว่า “หรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง” ในส่วนนี้ เห็นควรให้มีการนำเนื้อความของ พ.ร.บ.สภาชนเผ่าพื้นเมืองฯ ร่างมาตรา ๓ “ชนเผ่าพื้นเมือง” มาบูรณาการในการให้ความหมายของคำนิยาม โดยมีการเสนอแนะให้เพิ่มเนื้อความ ได้แก่ ๑. การอยู่อาศัยในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือหลายพื้นที่ เนื่องจากมีบางกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการเคลื่อนย้ายจากพื้นที่ป่ามาดำรงชีพในพื้นที่เมือง ๒. การมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับทรัพยากรในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์ชาวจีน ชาวมุสลิม และ ๓. การมีได้เป็นกลุ่มครอบครัวทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม โดยอภิปรายว่าเป็นความหมายครอบคลุมและบ่งชี้ถึงความเป็นชนเผ่าพื้นเมืองมากกว่า

๓) ประเด็นเรื่องความเหมาะสมของการเลือกใช้คำนิยามเพื่อสื่อความหมาย ที่ประชุมได้เล็งเห็น ถึงความเหมาะสมของการใช้คำศัพท์ที่สามารถสื่อความหมายได้ครอบคลุมทุกกลุ่มชาติพันธุ์ประเทศไทย ทั้งนี้ ประเด็นเรื่องนิยามคำศัพท์ที่ประชุมได้มีข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการร่างเพิ่มเติมว่า ให้มีการพิจารณาถึงความเหมาะสมของความหมายและความเหมาะสมของการผลักดัน พ.ร.บ. ให้เกิดการบังคับใช้โดยมีที่คณะที่ปรึกษากว้างต่อการเลือกใช้คำอื่นที่นอกเหนือจากคำว่าชนเผ่าพื้นเมืองได้ ถ้าหากสามารถใช้คำว่าชนเผ่าพื้นเมืองได้ ในนำนิยามของ พ.ร.บ.ชนเผ่าพื้นเมืองมาปรับใช้

๑.๒ การใช้นิยามคำศัพท์ของคำว่า “สมัชชา” และ “สภา” ที่ประชุมมีความเห็นต่อเรื่องการใช้ว่า “สมัชชา” และ “สภา” แบ่งออกเป็นสองความเห็น คือ

๑) ความเห็นที่หนึ่ง ที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นควรให้ใช้คำว่า “สภา” โดยเห็นว่าสภาเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของชนเผ่าพื้นเมือง ประกอบกับการบ่งชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกับร่าง พ.ร.บ. สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย โดยมีการอภิปรายว่าการจัดตั้งองค์กรในรูปแบบของสภา จะทำให้สมาชิกมีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่การดำเนินงานและมีรูปแบบการบริหารจัดการแบบ “ฉันทามติหรือฉันทานุมัติ” ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่ชัดเจนมากกว่าการจัดตั้งในรูปแบบ “สมัชชา”

๒) ความเห็นที่สอง เสนอให้เลือกใช้คำที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ โดยให้ยึดหลักการในบทบาทหน้าที่และการดำเนินงานของ “สภาชนเผ่าพื้นเมือง” ไว้ ซึ่งเห็นชอบถึงกลไกการทำงานในระดับจังหวัดและระดับประเด็นตามร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ (คสมส.)

๑.๓ เห็นชอบเพิ่มคำนิยามที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่อง “พหุวัฒนธรรม” และ “พหุชาติพันธุ์”

๒.๒ ข้อสังเกตเรื่องกลไกคณะกรรมการในร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ (คสมส.)

๑) ประเด็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการมีกลไกคณะกรรมการระดับชาติ ตามความในร่างมาตรา ๗ ที่ประชุมได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับกลไกคณะกรรมการของ พ.ร.บ. ทั้งสามฉบับ โดยได้ตั้งข้อสังเกตว่ามีเพียงร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ คสมส. เท่านั้น ที่มีกลไกคณะกรรมการระดับชาติโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ซึ่งมีข้อสังเกตว่าการมีคณะกรรมการชุดนี้จะส่งผลดีหรือส่งผลเสียต่อกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไร

๒) ประเด็นเกี่ยวกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด ร่างมาตรา ๑๓ โดยมีการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบเป็นกรรมการและเลขานุการ ๒ กระทรวง คือ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งในประเด็นนี้ที่ประชุมได้พิจารณาถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของหน่วยงาน ประกอบกับพันธกิจและแนวนโยบายของทั้งสองหน่วยงาน ซึ่งทำให้เห็นถึงบทบาท ภารกิจ และเป้าประสงค์ของการดำเนินงานที่ค่อนข้างแตกต่างกัน จึงมีข้อห่วงกังวลถึงกลไกการ

คุ้มครองและการแก้ไขปัญหภายใน พ.ร.บ. ที่อยู่ในความรับผิดชอบของทั้งสองหน่วยงานอาจจะไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓) ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ในคณะกรรมการระดับจังหวัด ตามเนื้อความในร่างมาตรา ๑๓ อนุมาตรา (๔) ที่มีการกำหนดไว้ไม่เกิน ๓ คน ในข้อเท็จจริงแต่ละจังหวัดจะมีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายกลุ่มและจำนวนมากน้อยไม่เท่ากัน กรณีเช่นนี้สมัชชาที่มีอำนาจในการเสนอตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์จะมีแนวทางในการบริหารจัดการอย่างไร

๔) ข้อสังเกตในประเด็นเกี่ยวกับกลไกการปฏิบัติงานระดับพื้นที่ พบว่ากลไกเหล่านั้นทำให้เกิดปัญหาและความซับซ้อนของระบบ ซึ่งใน พ.ร.บ. ฉบับนี้จะสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาในลักษณะดังกล่าวได้อย่างไร

๕) เสนอให้มีการพิจารณาเพิ่มสัดส่วนของผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในกลไกระดับต่าง ๆ โดยให้มีการกำหนดสัดส่วนของหญิงชายให้ชัดเจน

๖) เสนอให้มีการกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการระดับต่าง ๆ ให้ชัดเจน

๗) เสนอให้มีการเพิ่มบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในเรื่องต่าง ๆ ให้เหมาะสม อาทิ เพิ่มบทบาทของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๘) เสนอให้มีการเพิ่มหน้าที่และอำนาจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับเรื่องร้องเรียน

๒.๓ ข้อสังเกตเรื่องการขัดแย้งกันทางกฎหมายที่มีการบังคับใช้ในพื้นที่ ปัญหาเรื่องพื้นที่ซ้อนทับในกรณีเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยตามแนวทางการคุ้มครองพื้นที่วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หมวด ๕

๑) ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องการขัดกันทางกฎหมายระหว่างร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ ฉบับนี้ กับกฎหมายของกระทรวงทรัพยากรฯ กรมอุทยาน และกรมป่าไม้ ในทางปฏิบัติพบเจ้าหน้าที่ยังมีการจับกุมชาวบ้าน และมีการกันเขตพื้นที่โดยที่ไม่แจ้งแก่ชาวบ้านก่อนล่วงหน้า จึงมีข้อห่วงกังวลว่าในภายภาคหน้าจะมีปัญหาเรื่องที่ดินทำกินไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก เนื่องจากมีอัตราการเกิดภายในเพิ่มขึ้นแต่ถูกจำกัดเรื่องที่ดินที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯฉบับนี้จะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไร

๒) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ดำเนินงานโครงการสำรวจการครอบครองที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) โดยได้ทำการสำรวจชุมชนและยึดถือหลักการที่ว่าด้วยการให้ชุมชนสามารถถือครองที่ดินได้เพียง ๒๐ ปี ปฏิบัติการนี้มีส่วนเชื่อมโยงกับ พ.ร.บ. ฉบับนี้หรือไม่อย่างไร และหรือ พ.ร.บ.ฉบับนี้ส่งผลได้บ้างต่อโครงการนี้

๓) พ.ร.บ. ฉบับนี้จะสามารถครอบคลุมถึงการสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ในพื้นที่อุทยานฯ และพื้นที่ห่างไกลได้หรือไม่

๔) ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนกันในการใช้ประโยชน์ที่ดินและแม่น้ำระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชาติพันธุ์กับชาวบ้านบริเวณใกล้เคียง และกลุ่มชาติพันธุ์กับนักท่องเที่ยว จะมีการบริหารจัดการอย่างไร

๒.๔ ข้อสังเกตต่อประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรม

๑) เสนอให้มีการเพิ่มเนื้อความที่ครอบคลุมถึงศักดิ์ศรีชาติพันธุ์ สิทธิขั้นพื้นฐาน และการนิรโทษกรรม เนื่องจากพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของกลุ่มชาติพันธุ์มักประสบปัญหาความเดือดร้อนการบุกรุกพื้นที่

ทั้ง ๆ ที่พื้นที่บริเวณนั้นเป็นที่อยู่และทำกินมาตั้งแต่ต้น จึงเห็นควรให้มีการนิโทษกรรมในกรณีของกลุ่มชาติพันธุ์ ถูกฟ้องดำเนินคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และพื้นที่จิตวิญญาณ

๒) ข้อเสนอต่อมาตรา ๓๖ เนื้อความว่า “ให้ประชาชนและชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่ธรรมณูญกำหนด” ในมาตรานี้เห็นชอบให้มีการขยายเนื้อความให้มีความครอบคลุมถึง “ภูเขาและพื้นที่ทางทะเล”

๓) การจัดทำธรรมณูญชุมชน มีข้อสังเกตในกรณีที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยพื้นที่ผสมผสานกับบุคคลที่มีใช้กลุ่มชาติพันธุ์ หรือมีหลาย ๆ ชุมชนที่ใช้พื้นที่ทับซ้อนกัน จะมีมาตรการหรือการบริหารจัดการอย่างไร โดยมีข้อเสนอให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ให้ชัดเจน

๔) ในกรณีที่พื้นที่นั้นเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและทำกินของกลุ่มชาติพันธุ์ หากแต่ยังมิได้ถูกประกาศเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามหมวด ๕ จะสามารถกระทำหรือได้รับการคุ้มครองตามมาตรา ๓๗ ได้หรือไม่

๒.๕ ข้อเสนอต่อประเด็นเรื่องการศึกษา

๑) เห็นควรให้มีการเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการศึกษา หลักสูตรภาษาชาติพันธุ์และหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเสนอให้มีการบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนขั้นพื้นฐานในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในวิถีของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมไปถึงให้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของกลุ่มชาติพันธุ์ในสถานศึกษาด้วย

๒) เห็นควรให้มีการกำหนดสิทธิพิเศษด้านการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์

๓. การดำเนินงานขับเคลื่อนและการรับฟังความคิดเห็นร่างพ.ร.บ.ฯ ในระยะต่อไป

จากการหารือร่วมระหว่าง คมส. และสภาชนเผ่าพื้นเมือง ที่ประชุมได้ลงมติให้มีการจัดเวทีรับฟังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในระดับในภูมิภาคทั้ง ๕ ภูมิภาค และในระดับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ต่าง ๆ โดยมีแผนงานขับเคลื่อน ๓ แผนงาน ดังนี้

๑. แผนการเปิดเวทีรับฟังความเห็นในระดับพื้นที่และภูมิภาค ซึ่งจะมีทั้งการรับฟังความเห็นในเวทีระดับภูมิภาค โดยเป็นไปตามภูมิศาสตร์ที่กำหนดร่วมกัน คือ ๕ ภูมิภาค และเวทีย่อยแต่ละพื้นที่รวมประมาณ ๑๐ พื้นที่ ได้แก่ ๑.ภาคเหนือพื้นที่สูง ๒.ภาคเหนือพื้นราบ ๓.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔.ภาคกลางและตะวันตก และ ๕.ภาคใต้ และเวทีย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าและม้ง โดยพื้นที่อื่น ๆ จะทำการพิจารณาตามลักษณะการตั้งถิ่นฐานและจำนวนประชากรในพื้นที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ

๒. แผนการขับเคลื่อนในระดับนโยบายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา โดยการทำงานกับสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการ และการสร้างความเข้าใจกับส่วนราชการ ๔ หน่วยงาน ประกอบด้วย ๑) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๓) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และ ๔) กระทรวงวัฒนธรรม

๓. แผนการสื่อสารความเข้าใจกับสาธารณะและการสร้างกระแสสังคม โดยการจัดทำสื่อภาพเคลื่อนไหว (animation) และแผ่นพับในภาษาท้องถิ่นหรือภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ทั่วถึงทุกพื้นที่

๒. ความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมโดยละเอียด

ความเห็นที่ ๑ นายเกรียงไกร นำเสนอประเด็นชวนคิด ใน ๔ ส่วน คือ (๑) หลักการสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (๒) การกำหนดกลไกต่าง ๆ มิได้มีนัยแสดงถึงการปกครองตนเองแบบแบ่งแยก แต่เป็นการใช้กลไกในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต (๓) การดำเนินการใด ๆ มิได้เป็นไปเพื่อการมีลักษณะจำเพาะ หรือมีการยกเว้น หรือการปฏิบัติที่ทำให้เหนือ หรือผิดแผกต่างไปจากอื่น ๆ แต่เป็นการทำเพื่อลดความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่จริง และ (๔) การกำหนดนิยาม/คำ ความหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งคำว่า “ชาติพันธุ์” และ “ชนเผ่าพื้นเมือง”

ความเห็นที่ ๒ นายเคน นำเสนอความเห็น การเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับคุณความงาม/คุณูปการของการมีกลุ่มชาติพันธุ์/ชนเผ่าพื้นเมือง

ความเห็นที่ ๓ นายวุฒิ นำเสนอความเห็นในส่วนเริ่มต้นของการนำเสนอความเป็นมา ควรเน้นที่ลักษณะการทำให้เห็น ลด หรือละลายมายาคติ เจตนาธรรม และการเขียน อาทิ ร่างฯ ของ คมส. เริ่มจากการนำเสนอวิถีดั้งเดิม ในขณะที่ ร่างฯ ของ กมธ. เน้นการทำให้เห็นความหลากหลาย เป็นสำคัญ ซึ่งจะเชื่อมโยงกับหน่วยงาน หรือกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความเห็นที่ ๔ นายมานพ และ นายณัฐพล นำเสนอความเห็นในส่วนการดำเนินการพัฒนากฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องของสภาผู้แทนราษฎร โดยมีการนำเสนอรายงานจากกลไกต่าง ๆ ทั้ง คณะกรรมาธิการ คณะอนุกรรมาธิการ รวมถึงกลไกสามัญ และวิสามัญต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมสถานการณ์ ความห่วงใย หรือความกังวลต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ กระบวนการทำงานในการนำเสนอร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ เป็นส่วนที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เปรียบเทียบ และนำไปสู่การปรับปรุงต่าง ๆ จนสามารถสกัดเป็นร่างฯ ที่ได้รับการยอมรับ และนำเสนอไปตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามขั้นตอนการดำเนินการออกกฎหมายจะใช้ร่างของรัฐ (ดำเนินการและพัฒนาโดย คมส.) เป็นหลัก ในขณะที่มีร่างเทียบเคียง ซึ่งหากมีกระบวนการยื่นเรื่องนำเสนอกับกลไกอื่น ๆ (อาทิ พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล) อาจจะเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการดำเนินการ

ความเห็นที่ ๕ นายวิทวัส นำเสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า ร่าง พ.ร.บ.ฯ ที่พัฒนาและจัดทำโดย คมส. เป็นส่วนหนึ่งที่พัฒนาจากกระบวนการเคลื่อนไหว หรือการดำเนินการของภาคประชาชน หรือภาคประชาสังคม

ความเห็นที่ ๖ นายสุรินทร์ นำเสนอเพิ่มเติม ในส่วนร่างมาตรา ๓๒ (๔) ของ ร่าง พ.ร.บ. ที่พัฒนาและจัดทำโดย คมส. ในส่วนของการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ “เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนด” เพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมืองและการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งในส่วนนี้ หากนำมาพิจารณาและเชื่อมโยงกับประเด็นการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบัน อาจจะใช้ในส่วนของ การแก้ไขปัญหา หรือการจัดการข้อพิพาทที่ดินและป่า แต่ควรปรับเปลี่ยนเป็น “เพื่อการแสดงสิทธิในการถือครอง และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน” เนื่องจากลักษณะการออกกฎหมาย หรือการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ (ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ เป็นต้นมา) เป็นลักษณะของการกำหนดการออกเอกสารสิทธิ์จากการแจ้งการถือครองหรือการทำกินเป็นสำคัญ แต่ไม่ได้แสดงสิทธิในการทำกินหรือการถือครองตามวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์/ชนเผ่าพื้นเมือง

ความเห็นที่ ๗ นายอภิรักษ์ (๑) “ชนเผ่าพื้นเมือง หรือชนดั้งเดิม” ว่า (๑.๑) การสะท้อนนัยยะของการมีประชาชน หรือกลุ่มคนในพื้นที่ใด ๆ ก่อนการประกาศเป็นรัฐชาติ ซึ่งในส่วนของงานศึกษาประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ทำให้เห็นว่า ประเทศไทยไม่มีชนกลุ่มใดที่มีสถานะเป็นชนเผ่าพื้นเมืองหรือชนดั้งเดิม เนื่องจากไม่พบ

หลักฐานชัดเจนว่า มีการถือครองของกลุ่มชนใดมาก่อน และ (๑.๒) ความจำเป็นต้องทำความเข้าใจที่เหมาะสม คือ การพิจารณาว่าจะดำเนินการ หรือเสนอให้เห็น “แนวทางร่วมกัน” ซึ่งคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างสมดุล และการต้องปะทะกับอุดมการณ์รัฐชาติ หรือชาตินิยม และ

(๒) ร่าง พ.ร.บ.ฯ ที่ คมส. นำเสนอให้เห็นลักษณะการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิม (primitive society) เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะการพึ่งพิง และใช้ทรัพยากรเพื่อการหาอยู่หากิน และการดำรงชีวิตแบบยั่งยืน ในขณะที่จำเป็นต้องสื่อสารสร้างความเข้าใจ แก้ไขความเข้าใจหรือความผิดที่ผิดพลาด (มายาคติ) ทั้งในระดับสังคมทั่วไป ระดับกลุ่มชุมชน และระดับบุคคล ซึ่งส่วนนี้ จะทำให้เห็นแนวทางในการขับเคลื่อนต่าง ๆ ร่วมกัน

(๓) การดำเนินการที่จะไปหลังจากนี้ คือ การติดตามหลักการ เจตนารมณ์ หรือข้อบัญญัติที่เห็นพ้องร่วมกัน ในการตรากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความเห็นที่ ๘ นายศักดิ์ดา การกำหนดนิยาม “ชนเผ่าพื้นเมือง” เป็นส่วนที่เกิดจากการนำเสนอตัวตน และกำหนดตนเอง การเลือกใช้คำในภาษาไทย คือ ชนเผ่าพื้นเมือง โดยพยายามหาคำที่เทียบเคียงกับคำสากล คือ

(๑) “Indigenous peoples” แต่ในส่วนของ “ชนเผ่าพื้นเมือง” ตามบริบทของการเลือกใช้ ในสังคมไทย มีพัฒนาการมาจากทั้งคำว่า “ชนเผ่า” หรือ “ชนพื้นเมือง” ซึ่งอาจจะถอดความคิดเบื้องหลัง โดยไม่ได้แสดงนัยหรือโยงกับการเป็นผู้อยู่ได้ หรือถูกล่าอาณานิคมแต่อย่างใด

(๒) คุณูปการของร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ คือ การสร้าง หรือกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ซึ่งเป็นส่วนขยายเพิ่มเติมจากบทบัญญัติ หรือหลักการใหญ่ ๆ ที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพันธกรณี/สนธิสัญญาหลักต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความเห็นที่ ๙ นางสุนี (๑) กระบวนการพัฒนา จัดทำ และขับเคลื่อนร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ มีกระบวนการที่ดีในส่วนของกรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง โดยใน พ.ร.บ.ฯ ฉบับ สขพ. มีการนำเสนอตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ เป็นต้นมา และมีการทำกระบวนการกับกลไกต่าง ๆ (อาทิ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย) และการดำเนินการทำข้อเสนอผ่านกลไกรัฐบาล จนทำให้เกิดการพัฒนาและจัดทำอีก ๒ ร่าง ทั้งในส่วนที่ดำเนินการและพัฒนาโดย คมส. และโดย กมธ. ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนา การเปรียบเทียบ โดยในส่วนที่เห็นทั้ง ๓ ร่าง คือ การมีคำว่า “สภาฯ” และ “กลไก” ที่กำหนดด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ในขณะที่ ยังจำเป็นต้องติดตาม ทำความเข้าใจในทุกกระบวนการเพื่อมิให้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่จำเป็น หรือสำคัญ ถูกตัด หรือลดทอน (๒) กระบวนการยื่น ร่าง พ.ร.บ. ฉบับ สขพ. ยังคงต้องดำเนินการต่อ โดยหารายชื่อเพิ่มเติมตามที่กำหนดเป้าหมาย ๑๕,๐๐๐ ราย และนำเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

ความเห็นที่ ๑๐ นายชูพินิจ (๑) จากการศึกษา หรือสำรวจข้อเท็จจริงทั้งหมดที่ผ่านมา ประเทศไทย ยังไม่มีกฎหมายใด ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับชนเผ่าพื้นเมือง เฉกเช่นกับบริบทของเมืองในสังคมโลก ที่ในช่วงประมาณ ๒๐ ปีที่ผ่านมา มักจะไม่ได้มีกฎหมาย หรือนโยบายใด ๆ ที่เกี่ยวกับความเป็นชนพื้นเมืองมากนัก แต่ในหลาย ๆ ประเทศ ที่มีการทบทวนประวัติศาสตร์ เขตแดน หรือการพัฒนารัฐชาติ รวมถึงการทบทวนกลุ่มที่มีอยู่ในประเทศต่าง ๆ ทำให้เกิดการสร้างคำที่เป็นกลาง (generic) ในการเรียกขาน ซึ่งในการนำเสนอในการประชุมสหประชาชาติ (นิยามจากการนำเสนอของ Martinez Cobo) มีการนำคำว่า “indigenous peoples” มาปรับใช้ ซึ่งในส่วนของประเทศไทย ใช้คำว่า “ชนพื้นเมือง” แม้จะเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ แต่รัฐพึงคิด และทบทวน อาทิ ในประเทศไทยมีกลุ่มวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ครอบงำ หรือถูกครอบงำทางสังคม อาทิ มลาบรี หรือม่านนิ ในขณะที่การพิจารณาตรา/บัญญัติกฎหมายของไทย กลับมองข้าม

การมีอยู่ของประชากรหรือกลุ่มคนในลักษณะดังกล่าว แต่กลับเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้ และที่ดิน) เป็นสำคัญ ส่งผลให้เกิดการคุกคามในหลาย ๆ รูปแบบ มองข้ามข้อเท็จจริงในลักษณะดังกล่าว และส่งผลกระทบมาถึงการรับรองสถานะบุคคล รวมถึงการพิจารณาสัญชาติไทย

(๒) ร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ มีส่วนที่เทียบเคียง คือ

(๒.๑) มีการกล่าวโยงถึง พันธกรณี/ตราสารระหว่างประเทศ (แต่อยู่ในส่วนที่ต่างกัน) โดยครอบคลุมประเด็นส่งเสริมและคุ้มครอง แต่ในประเทศไทยยังไม่มีมิติของการคุ้มครอง

(๒.๒) การใช้คำว่า “สภา” (สพข. และ กมธ. ใช้คำนี้) “สมัชชา” (คมส. ใช้) ซึ่งเป็นกลไกในการทำงาน แต่ในส่วนของร่างฯ สพข. มีการกำหนด บทบาทหน้าที่ของสมาชิก

(๒.๓) มีการกล่าวถึงการจัดทำฐานข้อมูลต่าง ๆ โดยทั่วไป แต่ในส่วนของ คมส. กำหนดรูปแบบและแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมาย เพื่อเป็นการปรับปรุง ติดตามผลวัดการเปลี่ยนแปลง และสามารถกำหนดแนวทางในการดำเนินการได้ชัดเจน และเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

(๒.๔) ร่างฯ คมส. กำหนดให้มีการกำหนดพื้นที่ดูแลหรือคุ้มครองทางวัฒนธรรม ซึ่งมีการดูแลไปถึงระบบสิทธิที่ได้รับการดูแล คุ้มครอง ทั้งการใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติ หรืออื่น ๆ โดยไม่ต้องไปยกเลิก หรือแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ [แต่ในข้อเท็จจริงยังมีการต่อต้าน หรือไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานรัฐมากนัก เนื่องจากยังคงใช้อำนาจ หรือปฏิบัติตามกฎหมายที่หน่วยงานนั้น ๆ เป็นผู้รักษาการณีกฎหมายอยู่เป็นสำคัญ

(๒.๕) ร่างฯ ทั้ง ๓ ฉบับ เน้นที่การจัดการตนเอง (self-governance) เป็นสำคัญ

(๒.๖) ร่างฯ ของ กมธ. มีการกำหนดบทลงโทษ

(๒.๗) ร่างฯ ทั้ง ๓ ฉบับ มีบทเฉพาะกาลกำหนดให้มีการดำเนินการของ สพข. ไปพลาง ๆ ก่อน จนกว่าจะมีการกำหนด หรือตั้งกลไกตามกฎหมาย

ความเห็นที่ ๑๑ นายวิวัฒน์ และนายเกรียงไกร มีความเห็นในการเน้นย้ำกระบวนการคิด และมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของสภาชนเผ่าฯ โดยขอให้เห็นความเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปปรับ หรือพิจารณาร่วมกัน และให้ความสำคัญกับข้อเสนอในประเด็นหลัก ๆ อาทิ ชนเผ่าพื้นเมือง สภา และอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการถกเถียง และนำไปสู่การทำความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งการพิจารณาให้ความสำคัญกับสัดส่วนของผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมืองอยู่ในกลไกต่าง ๆ

ความเห็นที่ ๑๒ นายไวยิ่ง มีความเห็นในการให้ความสำคัญกับการใช้คำเรียกตามที่สภาชนเผ่าฯ โดยเฉพาะคำว่า “สภา” และระบบการบริหารจัดการที่ใช้คำว่า “ฉันทมติ หรือฉันทานุมติ”

ความเห็นที่ ๑๓ นางสาวชุตินา และนายปณัฏชย์ มีความเห็นว่า การรับฟังความคิดเห็นควรมีกระบวนการย่อยหรือนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่าย และทำเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการทำความเข้าใจ

ความเห็นที่ ๑๔ ดร.ประหยัด มีความเห็นว่า แกนนำหรือสมาชิกของสภาชนเผ่าฯ ควรทำความเข้าใจเนื้อหาจริง ๆ ในการทำงานของ ร่าง พ.ร.บ.ฯ และนำไปขยายผลกับสมาชิกอย่างจริงจัง

ความเห็นที่ ๑๕ นายสุพจน์ มีความเห็นว่า การดำเนินการใด ๆ ทั้งการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯ และการขับเคลื่อน ควรคำนึงถึงการรักษาอัตลักษณ์ ตัวตนของเครือข่ายชนเผ่าฯ

ความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมจากการแบ่งกลุ่มย่อยระดับภาค ๕ กลุ่ม

๑. กลุ่มย่อยภาคเหนือพื้นที่สูง มีผู้เข้าร่วม ๓๕ คน มีความเห็น ทั้งสิ้น ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. ชื่อพระราชบัญญัติ ขนเผ่าพื้นเมืองมีความเห็นด้วยกับชื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

๒. นิยาม กลุ่มชาติพันธุ์ เห็นควรให้ร่างพระราชบัญญัติของศูนย์ฯ นำเอาเนื้อความคำนิยามคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ในร่างของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมาบูรณาการให้เกิดความสมบูรณ์ ทั้งนี้ มีข้อเสนอให้เพิ่มประเด็น ๑) การอยู่อาศัยในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือหลายพื้นที่มาประกอบค่านาม เนื่องจากมีบางกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการเคลื่อนย้ายจากพื้นที่ป่ามาดำรงชีพในพื้นที่เมือง ๒) การมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ชาวจีน ชาวมุสลิม และ ๓) การมีได้เป็นกลุ่มครอบครัวทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม

ทั้งนี้ ในประเด็นคำนิยาม มีผู้เข้าร่วมประชุมบางส่วนมีข้อเสนอให้พิจารณาถึงโอกาสที่จะสามารถทำให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ถูกบังคับใช้ หากมีความจำเป็นเพื่อให้เกิดการยอมรับจากหน่วยงานรัฐก็สามารถเปิดกว้างรับคำอื่นที่นอกเหนือจากคำว่า ชนเผ่าพื้นเมืองได้

๓. “สมัชชา” กับ “สภา”

เวทีการประชุมกลุ่มย่อยมีมติให้ใช้คำว่า “สภา” เพื่อให้มีความเชื่อมโยงกับร่างของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย อีกทั้งมองว่า บทบาทของสภาเป็นองค์กรที่มีบทบาทมากกว่าการเป็นสมัชชาที่ทำหน้าที่เป็นเพียงที่ประชุมถกเถียงในประเด็นต่างๆ และยุติในวงประชุม นั้น โดยไม่มีการขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์

๔. กลไกอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

๔.๑ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เวทีการประชุมกลุ่มย่อยได้มีการเปรียบเทียบความแตกต่างของกลไกข้างต้น มีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยไม่มีกลไกดังกล่าว ซึ่งแตกต่างจากร่างพระราชบัญญัติฯ (ฉบับคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร) และ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ฉบับที่ดำเนินการโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร) ความแตกต่างข้างต้นจึงนำมาสู่การตั้งข้อสังเกตในประเด็นจุดอ่อน จุดแข็ง รวมทั้งข้อดีและข้อเสียของการมีคณะกรรมการระดับชาติ

๔.๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ระดับจังหวัด มีความเห็น ให้คงความยืดหยุ่นกลไกกรรมการและเลขานุการระหว่างผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูมบนพื้นที่สูง และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เนื่องจากการทำงานของทั้งสองหน่วยงานมีจุดอ่อนและจุดแข็งที่ต่างกันตามบริบทเฉพาะพื้นที่

ทั้งนี้ ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับในประเด็นสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ ในคณะอนุกรรมการระดับจังหวัด จำนวน ๓ คน ในกรณีนี้แต่ละจังหวัดมีจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์มากน้อยแตกต่างกัน สมัชชาจะดำเนินการอย่างไร

๕. ร่างมาตรา ๕ ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อเสนอให้นำเนื้อความในหมวดการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ จากร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... (ฉบับคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร) มาบูรณาการ ในมาตรา ๔ และ หมวด ๕ ในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ฉบับดำเนินการโดย คมส.)

๒. กลุ่มย่อยภาคเหนือพิจารณา

๑. ความห่วงกังวล

๑.๑ เมื่อ พ.ร.บ. ฉบับนี้เสร็จจะคุ้มครองพื้นที่ตาม พ.ร.บ. อุทยาน และ กระบวนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ได้หรือไม่

๑.๒ พ.ร.บ. ฉบับนี้จะครอบคลุมถึงพื้นที่หมู่บ้านที่ไม่มีไฟฟ้า การพัฒนา ถนน ในชนบทได้หรือไม่ เช่น กรณีในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น ตำบลห้วยปูลิง (เรื่องไฟฟ้า) หมู่บ้านแม่สอยอู๋ ย่อมบ้านห้วยเสือเฒ่า (ไม่มีไฟฟ้า ถนน) บ้านห้วยแก้วล่าง ต.ผาป่อง (อยู่ในเขตป่าสงวน)

๒. คำถาม

๒.๑ ตามความในร่างมาตรา ๓๗ หากพื้นที่นั้นยังมิได้ประกาศเป็นเขตคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จะได้รับการคุ้มครองตามเนื้อความในร่างมาตรา ๓๗ หรือไม่

๒.๒ กรณีเรื่องของที่ดิน

๑) การทำรังวัดของกระทรวงทรัพยากรฯ ไม่เป็นไปตามการใช้ประโยชน์จริงของชาวบ้าน จึงมีข้อห่วงกังวลว่าในภายภาคหน้าที่ดินทำกินจะไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกภายในที่มีการขยายเพิ่มขึ้น

๒) หากกฎหมายมีการขัดกันทางกฎหมายของกระทรวงทรัพยากรฯ กรมอุทยาน กรมป่าไม้ จะมีการดำเนินคดีจับกุมหรือไม่ ซึ่งในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่พบว่ามีการจับกุมชาวบ้าน และทำการกันเขตพื้นที่โดยที่ไม่แจ้งแก่ชาวบ้านก่อนล่วงหน้า

๓) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ดำเนินงานโครงการสำรวจการครอบครองที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ได้ทำการสำรวจชุมชนโดยมีหลักการว่า ให้ชุมชนสามารถถือครองที่ดินได้เพียง ๒๐ ปี ปฏิบัติการนี้มีส่วนเชื่อมโยงกับ พ.ร.บ. ฉบับนี้หรือไม่ เชื่อมโยงอย่างไร หรือ พ.ร.บ. ฉบับนี้ มีผลอย่างไรบ้างต่อโครงการนี้

๒.๓ ข้อเสนอ หากนำเรื่องกำหนดโทษและการดำเนินคดีระบุไว้ใน พ.ร.บ. ฉบับนี้ จะเป็นเหตุที่ทำให้กฎหมายฉบับนี้ไม่ผ่านการพิจารณาได้หรือไม่

๒.๔ ประเด็นเรื่องการเลือกใช้นิยามศัพท์ระหว่างคำว่า กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีผลแตกต่างกันอย่างไร โดยมีข้อเสนอว่าหากเรื่องใช้คำใดคำหนึ่ง ให้เลือกใช้คำที่สามารถเป็นไปได้มากที่สุด และถ้าหากมีคำว่าสภาชนเผ่าพื้นเมืองระบุอยู่ด้วยนั้น ให้เลือกใช้นิยามคำศัพท์ชนเผ่าพื้นเมืองจากร่าง พ.ร.บ. ฉบับของสภาชนเผ่าพื้นเมือง

๓. ข้อเสนอ

๓.๑ เสนอให้นำร่างมาตรา ๓ ของกรมการทะเบียนมาบรรจุไว้ในร่างของ คมส.

๓.๒ หากมีการนิยามคำว่าชนเผ่าพื้นเมืองให้นำนิยามคำศัพท์ของสภาชนเผ่ามาใช้

๓. กลุ่มย่อยภาคกลาง และตะวันตก

๑. ร่างมาตรา ๓ เห็นควรให้คงนิยามคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง”
๒. ข้อเสนอ ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อเสนอทั้งสิ้น ๘ ประเด็น ดังนี้
  - ๑) การกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาข้อมูล ประวัติ กลุ่มชาติพันธุ์
  - ๒) การนิยามครอบคลุม “พหุวัฒนธรรม” “พหุชาติพันธุ์”
  - ๓) การเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจในการรับเรื่องร้องเรียน
  - ๔) การเพิ่มเติมบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
  - ๕) การกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการบริหารจัดการทรัพยากร
  - ๖) การจัดการเรื่องการเรียนรู้การสอนภาษา หลักสูตรท้องถิ่น
  - ๗) การมีบทลงโทษในกรณีที่ไม่มีการปฏิบัติ (เทียบเคียง ม.๑๕๗)
  - ๘) การคำนึงถึงสัดส่วนคนทำงานที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงการกำหนดสัดส่วนหญิงชาย

๔. กลุ่มย่อยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. ความครอบคลุมของสถานการณ์ปัญหา ที่ประชุมมีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้พัฒนาจากสถานการณ์พื้นฐานในแต่ละพื้นที่ อาทิ ปัญหาหรือข้อพิพาทพื้นที่ดิน พื้นที่ทำกิน ปัญหาสถานะบุคคล ส่วนใหญ่เป็นปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคใต้) ปัญหาการสูญหายของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และปัญหาด้านสิทธิความเสมอภาค

๒. หมวด ๓ สมัชชา ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีความเห็นว่า ให้มีการพิจารณาจากคำที่ทุกฝ่ายสามารถยอมรับได้ โดยยังคงมีลักษณะ คือ “สภา” และมีกลไกระดับจังหวัด หรือระดับประเด็น

๓. ร่างมาตรา ๔ ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อเสนอให้มีความเชื่อมโยงกับรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๔. การสูญหายของอัตลักษณ์ทางภาษา วัฒนธรรม ประเพณี จำนวน ๑๖ กลุ่มชาติพันธุ์ ที่อยู่ในภาวะวิกฤตทางภาษา ทำให้ภาษามีแนวโน้มอยู่ในภาวะใกล้สูญหายไปพร้อมกับภูมิปัญญาและองค์ความรู้ท้องถิ่น ได้แก่ กะชอง ชอง ชัมเร ช้าง ชม เลอเวือะ ก่อง แสก โซ (ทะเว็ง) ญัฮกูร มอแกน อูรักลาโว้ย มานี อิมปี มลาปรี และบิซู ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ประชุม เห็นควรให้เนื้อหาในร่างพระราชบัญญัตินี้ เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านการศึกษา หรือหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น

๕. ร่างมาตรา ๑๘ ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อเสนอให้มีข้อเสนอให้มีการพิจารณาบทบาทหน้าที่ของศูนย์อย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๖. ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดิน ในกลุ่มชาติพันธุ์ญัฮกูร ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ ใช้ที่ดินเป็นเอกสาร สค.๑ ปัจจุบันข้อพิพาทข้างต้นยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหา รวมทั้งปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในการใช้ประโยชน์ในกลุ่มชาติพันธุ์ญัฮกูร กลุ่มชาติพันธุ์กูย และกลุ่มชาติพันธุ์ภูไท

๕. กลุ่มย่อยภาคใต้

๑. หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีข้อเสนอให้เพิ่มเติมเนื้อความที่ครอบคลุมถึงศักดิ์ศรีชาติพันธุ์ และสิทธิขั้นพื้นฐาน และการนิรโทษกรรมกรณีการกระทำความผิด หรือถูกฟ้องคดีต่าง ๆ

๒. ร่างมาตรา ๓๖ ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีความเห็นให้มีการขยายเนื้อความในร่างมาตรา ๓๖ ให้มีความครอบคลุมภูเขาและพื้นที่ทางทะเล รวมทั้ง

๓. การจัดทำธรรมนูญชุมชน ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อสังเกตในกรณีของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยพื้นที่ ผสมผสานกับบุคคลที่มีเชื้อกลุ่มชาติพันธุ์ หรือมีหลาย ๆ ชุมชนที่ใช้พื้นที่ทับซ้อนกัน

๔. การศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ประชุมกลุ่มย่อย มีข้อเสนอให้เพิ่มเติมในประเด็นการส่งเสริม ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะระบบการศึกษาต้องมีหลักสูตรทั้งระดับชาติ และท้องถิ่น ที่มี เรื่องราวของชาติพันธุ์ และสร้างความเข้าใจในวิถีของชาติพันธุ์ การมีมาตรการต่าง ๆ ในสถานศึกษา ต้องสร้างความเท่าเทียมและเสมอภาค ไม่แบ่งแยกต้องไม่สร้างมายาคติ หรือความเกลียดชัง การกำหนดโควตาพิเศษ สำหรับเด็กและเยาวชนของกลุ่มชาติพันธุ์ และกลไกและหลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

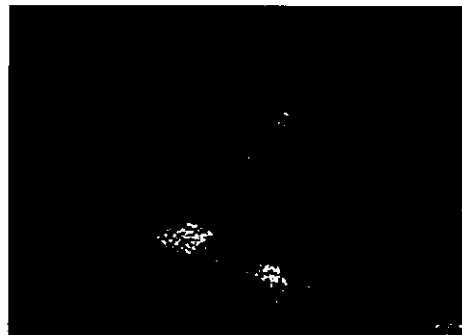
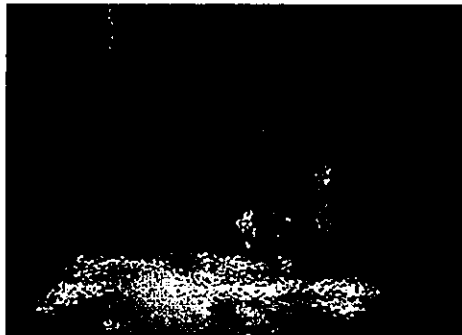
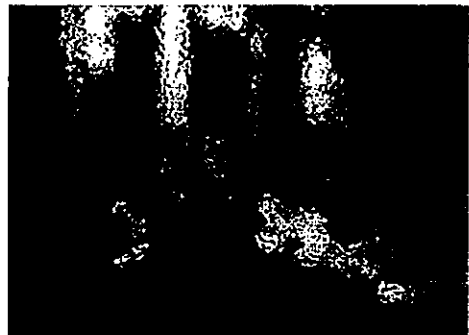
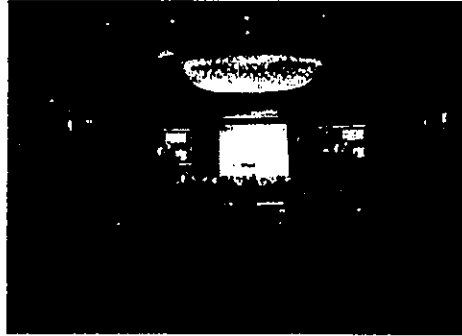
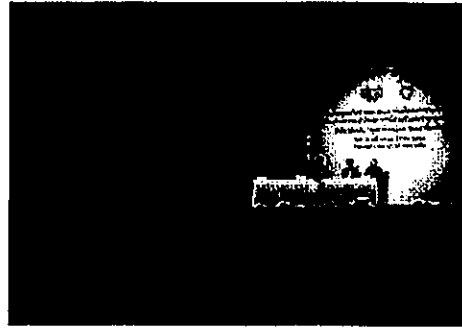
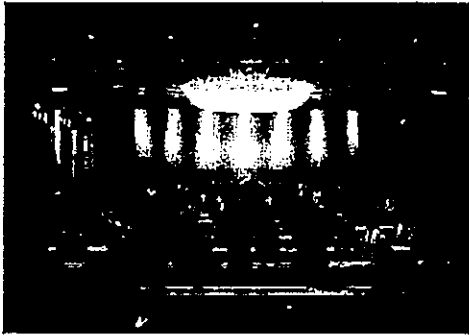
.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)
มีนาคม ๒๕๖๔

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมต่อร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔

.....

คู่มือ

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

วันพุธที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔

กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือบนพื้นที่สูง ณ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ด้วยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.) ร่วมกับสภาชาติพันธุ์แม่ฮ่องสอน จัดประชุม เพื่อสร้างความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ให้กับภาคีเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือบนพื้นที่สูง เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ ณ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจในร่างพระราชบัญญัติฯ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ๙ กลุ่ม ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ ปะโอ ละเวือะ ลีซู ลาหู่ กะแย ลาหู่ ลีวะ และกะยาง

การประชุมในครั้งนี้เป็นการประชุมในรูปแบบของการสร้างความเข้าใจและการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งมีตัวแทนจากคณะจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯ นายอภิรักษ์ ธรรมเสนา เป็นผู้นำเสนอความเป็นมา เจตนารมณ์ และหลักการสำคัญของการยกย่องพระราชบัญญัติฯ ประกอบกับการอภิปรายถึงกลไกการแก้ไขปัญหาภายในร่างพระราชบัญญัติฯ และแนวทางการดำเนินงานตามที่พระราชบัญญัติฯ รับรอง ซึ่งที่ประชุม ได้ทำการแลกเปลี่ยนและตั้งข้อสังเกตในประเด็นต่าง ๆ ประกอบกับให้ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการ และกระบวนการดำเนินงานขับเคลื่อนพระราชบัญญัติฯ ทั้งนี้ ศมส. ได้ทำการบันทึกความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วยข้อสังเกตและข้อเสนอแนะหลัก จำนวน ๕ ประเด็น ดังนี้

๑. ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องนิยามคำศัพท์/กลุ่มชาติพันธุ์ ความตามร่างมาตรา ๓

๑.๑ นายรอน ข้อห่วงกังวลเรื่องการตีความกฎหมายคลาดเคลื่อนไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่กฎหมายระบุไว้ในแต่ละมาตรา จึงเสนอแนะให้มีการเพิ่มนิยามคำศัพท์ให้กับ “คำศัพท์ที่มีลักษณะเฉพาะ” เช่น ยั่งยืนยาวนาน เป็นต้น เพื่อเป็นการอธิบายความหมายให้กับผู้ปฏิบัติงานจะได้ไม่เกิดการตีความกฎหมายคลาดเคลื่อนไปจากเจตนารมณ์ที่ได้ตั้งไว้

๑.๒ นายปณชัย ข้อเสนอแนะเรื่อง “กลุ่มคน” ให้มีการเพิ่มคำนิยามที่หมายรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่กำลังรอสถานะบุคคล และให้มีการใช้นิยามคำศัพท์ที่มีลักษณะเปิดกว้าง โดยให้คำนึงถึงกลุ่มคนที่ไม่ได้เรียกตัวเองว่ากลุ่มชาติพันธุ์ เช่น คนเผ่า คนผู้ไทย เป็นต้น

๑.๓ นายรอน พระราชบัญญัตินี้ถือเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะกิจหรือไม่ โดยมีการอภิปรายข้อสงสัยว่า หากในอนาคตประเทศไทยเมื่อทุกคนในประเทศไทยไม่ใช่ชาติพันธุ์ ไม่มีกลุ่มคนใดเรียกตนเองว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” แล้ว กฎหมายฉบับนี้จะยังคงบทบาทอยู่หรือไม่ และในขณะเดียวกันถ้าทุกคนในประเทศไทยมองว่าตนเองเป็นชาติพันธุ์กฎหมายฉบับนี้จะมีความหมายอยู่หรือไม่ และกฎหมายฉบับนี้จะมีการดำเนินการในการคัดกรองอย่างไร ๑.๔ ข้อเสนอให้ใช้คำว่า “ชาติพันธุ์” และ “ชนเผ่าพื้นเมือง” ซึ่งที่ประชุมมี ๒ ความเห็น คือ

ความเห็นที่หนึ่ง นางวนิจชญา เสนอให้ใช้คำว่า ชนเผ่าพื้นเมือง โดยได้อภิปรายว่าจะทำให้ชนเผ่าพื้นเมืองได้รับการคุ้มครองตามสิทธิที่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองรับรอง เช่น การใช้สิทธิในเรื่องการถือครองที่ดินตามบรรพบุรุษ เป็นต้น จึงเห็นควรให้มีการใช้คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” หรือใช้คำว่า ชนเผ่าพื้นเมืองควบคู่กับคำว่ากลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้ได้รับการคุ้มครองตามสิทธิดังกล่าว

ความเห็นที่สอง นายประเสริฐ เพื่อให้การขับเคลื่อนพระราชบัญญัติล่ง สำหรับแม่ฮ่องสอนไม่ติดขัดว่าจะใช้คำนิยามใด โดยมีความเห็นว่าการใช้คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” เป็นคำที่มีนัยยะแสดงถึงการลดทอน การดูหมิ่น และการถูกกดทับ จึงเห็นควรว่าหากใช้คำว่า “ชาติพันธุ์” จะเป็นคำที่มีความหมาย

๒. ข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ ความตามร่างมาตรา ๑๙

๒.๑ นางวนิจชญญา และนางอ่อนศรี มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องของการเพิ่มสัดส่วนของสตรีและเยาวชนในคณะกรรมการระดับจังหวัด โดยอภิปรายว่าเนื่องจากบางเหตุการณ์เกิดขึ้นและกระทบกับเยาวชนและสตรีชนเผ่าโดยตรง เช่น เรื่องประเพณีกลุ่มอุยชน ฯลฯ เสนอให้มีการเปิดพื้นที่ให้กับเยาวชนได้เป็นกระบอกเสียงในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อตัวเอง อีกทั้งพระราชบัญญัติฉบับนี้จะบังคับใช้ในช่วงอายุของพวกเขา เยาวชนจึงมีความสำคัญ จึงเห็นควรให้มีการระบุสัดส่วนของเยาวชนและสตรีให้ชัดเจน หรือให้มีการระบุในเนื้อความว่า “ให้มีการคำนึงถึงสัดส่วนของเยาวชนและสตรี”

๒.๒ นายกันตพงศ์ เสนอให้มีเกณฑ์การคัดเลือกที่ชัดเจน โดยเสนอให้มีการระบุให้ชัดเจนว่าทุกพื้นที่ ทุกจังหวัดที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ จะต้องมิตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ในโครงสร้างคณะกรรมการ

๒.๓ นายรอน การคัดเลือกตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เสนอให้ใช้ระบบการคัดเลือกในรูปแบบของการเลือกตัวแทนของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับจังหวัด จังหวัดละ ๕ คน โดยให้ตัวแทนทั้ง ๕ คน มีอำนาจหน้าที่ในการจัดตั้งคณะกรรมการ และคัดเลือกตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มในพื้นที่เข้ามาช่วยเหลืองานตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการฯ ซึ่งระบบการเลือกตัวแทนเช่นนี้จะมีความเหมาะสมกับกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากในการคัดเลือกตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ละ ๕ คนนั้น มีข้อจำกัดหลายเรื่อง เช่น สัดส่วนของตัวแทนจำนวน ๕ คน บางชาติพันธุ์อาจไม่พร้อมด้านคน ด้านองค์ความรู้ และด้านบริหารจัดการ จึงเสนอให้ใช้ “ระบบคัดเลือกตัวแทนทุกกลุ่มชาติพันธุ์” ในพื้นที่ระดับจังหวัด ภูมิภาค และระดับชาติ โดยตัวแทนนั้นจะเป็นผู้ดูแลกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในจังหวัด ซึ่งจะต้องทราบรายละเอียดว่าภายในจังหวัดนั้น ๆ มีกี่กลุ่มชาติพันธุ์ อีกทั้งลักษณะของกลุ่มคนที่มีการเคลื่อนย้ายตามปัจจัยต่าง ๆ จึงเห็นควรที่จะต้องคำนึงถึงการดูแลในระดับจังหวัดมากกว่าระดับกลุ่ม ในส่วนของ และเรื่องตัวแทนเยาวชนและสตรีนั้น เป็นกลไกระดับชุมชนที่จะต้องมิตัวอยู่แล้วจึงไม่ห่วงกังวล แต่เห็นควรให้คำนึงถึงเรื่อง “กลุ่มคน” ระดับจังหวัดให้มีการดูแลที่ครอบคลุมซึ่งในขณะเดียวกันระบบการคัดเลือกตัวแทนเช่นนี้มีจุดอ่อนที่ “ตัวแทนที่เป็นบุคคล” ว่าจะสามารถสรรหาบุคคลที่มีองค์ความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมในการบริการกิจการต่าง ๆ

๒.๔ นางวนิจชญญา ตั้งข้อสังเกตเรื่องค่าตอบแทนในการดำเนินงานของตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ในสมัชชาว่าจะต้องมีค่าตอบแทนอย่างไร เนื่องจากตัวแทนจะมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน

๓. ข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องส่งเสริมและการคุ้มครอง ความตามร่างมาตรา ๕ และ ๓๗

๓.๑ ในเรื่องการส่งเสริมและการคุ้มครอง บทบาทหน้าที่นี้จะอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด โดยมีการเสนอแนะให้มีการจัดตั้งสำนักงานคุ้มครองและส่งเสริมสำหรับบริหารจัดการกิจกรรม (ส่วนกลาง) และจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่

๓.๒ ให้มีความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้มีการดูแลจากรัฐให้ทั่วถึง ประกอบการให้กลุ่มชาติพันธุ์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการ การระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาของตัวเอง ที่ผ่านมามีกลุ่มชาติพันธุ์ประสบปัญหาภาครัฐมักจะสรรหาแนวทางการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ ขึ้นเอง ซึ่งมักจะไม่ได้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และไม่สามารถใช้แก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

๓.๓ นางสาวพรรณรัตน์ ตั้งข้อสังเกต ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑.เรื่องการส่งเสริมความเสมอภาค ในความเป็นพลเมืองไทยตามพระราชบัญญัตินี้ อาจจะต้องมีการเตรียมตัวตอบคำถามกับสังคมว่าเป็น เรื่องการทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิเท่าเทียมกับพลเมืองไทยอื่น ๆ โดยที่มีได้ให้สิทธิพิเศษเหนือใคร ๒.เรื่องการ คุ่มครองวัฒนธรรม เห็นควรให้มีการพิจารณาในประเด็นเรื่อง “วัฒนธรรมที่ไม่ควรส่งเสริม” เช่น เรื่องการ คลุมถุงชน และประเพณีการดูดสาว เป็นต้น ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเหล่าที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงเสนอแนะให้เพิ่ม เนื้อความว่า “วัฒนธรรมที่ไม่ควรส่งเสริมด้วย” ๓.เรื่องการรณรงค์ด้านวิชาการ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยวิถีของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีระบบและโลกทัศน์เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งภาควิชาการ ได้มีการศึกษาและรณรงค์ให้คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าความสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ จึงเห็นควรให้มีการรณรงค์สร้าง ความเข้าใจดังกล่าวให้กับหน่วยงานภาครัฐด้วยเช่นกัน เพื่อเป็นการสร้างมโนทัศน์ใหม่ให้แก่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มองกลุ่มชาติพันธุ์เป็นภาคีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มากกว่ามองว่าเป็นคู่แข่ง ซึ่งจะทำให้เกิดมโนทัศน์ว่าการอยู่กับป่าของกลุ่มชาติพันธุ์ก็เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้เช่นกัน

๓.๔ นายปณชัย เรื่องการพัฒนาและการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ที่ผ่านมามีการส่งเสริม ด้านการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับพื้นที่ มีการเลือกนำเสนอประเพณีวัฒนธรรมเพียงกลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์ หนึ่งทำให้ประวัติศาสตร์และการรับรู้ด้านวัฒนธรรมของหลาย ๆ กลุ่มชาติพันธุ์ถูกหลงลืมไป จึงเห็นควรให้มีการ ส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย

๓.๕ เรื่องการใช้ประโยชน์และการมีส่วนร่วมของชาติพันธุ์ อยากรัฐช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมี การมีส่วนร่วมในการวางแผนงานที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ทุกเรื่อง เนื่องจากมีข้อกังวลเรื่องการถูกตัดถอนสิทธิ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติออกไป

๓.๖ การปกป้องคุ้มครองภูมิปัญญา ให้มีการพัฒนาส่งเสริมองค์ความรู้ใหม่ นวัตกรรมเพื่อ พัฒนาสุขภาพ ชีวิต เพื่อเพิ่มมูลค่าและผลิตผลของกลุ่มชาติพันธุ์

๓.๗ นางอ่อนศรี การคุ้มครองเศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจชุมชนบางอย่างขัดกับหลักกฎหมาย ของประเทศแต่เป็นช่องทางสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านปัญหานี้จะมีแนวทางอย่างไรต่อไป จึงเสนอแนะให้ รัฐช่วยส่งเสริมเรื่องการทำข้าวแช่ ที่เป็นช่องทางในการสร้างรายได้ของชาวบ้าน

๔. ข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องการยกเว้นทางกฎหมายและบทลงโทษ

๔.๑ นายณรงค์เดช มาตรา ๓๗ วรรค ๓ ได้กล่าวถึงการนิรโทษกรรมหรือการยกเว้นกฎหมาย ให้กับประชาชน จะสามารถยกเว้นกฎหมายในลักษณะเดียวกันให้กับหน่วยงานในท้องถิ่นได้ด้วยหรือไม่ เนื่องจากการสร้างถนนในพื้นที่ป่าหรือเขตอุทยานนั้น หน่วยงานท้องถิ่นยังคงต้องยึดหลักกฎหมายของกรม อุทยาน อีกทั้งหน่วยปฏิบัติในท้องถิ่นที่ต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ๆ ก็มีได้มีอำนาจบอกว่าสามารถปฏิบัติได้ จึงเห็นควรให้เพิ่มวรรคท้ายของมาตรา ๕ ระบุให้ชัดเจนเช่นเดียวกับวรรคท้ายของมาตรา ๓๗ โดยให้ระบุว่า “หน่วยงานท้องถิ่นสามารถดำเนินการสร้างถนนในพื้นที่ป่าได้ ทั้งนี้ การกระทำใดที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน ในพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาตินั้นขัดแย้งกับพระราชบัญญัติฉบับอื่นใดให้ใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้แทน” เป็นต้น

๔.๒ นางวนิจชญากลไกในการเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจาก คณะกรรมการบริหารระดับชาติแล้ว มีช่องทางเข้าชื่อที่ให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมาย ได้ง่ายและสบายใจได้หรือไม่ จึงเสนอแนะให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ระบุถึงแนวทางการเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรม ข้อบังคับทางกฎหมาย และช่องทางการร้องเรียนให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์

๔.๓ นางวณิชญา เสนอแนะให้มีการเพิ่มเรื่องบทลงโทษในพระราชบัญญัตินี้ และให้มีระบุเรื่องมาตรการเยียวยาหากกลุ่มชาติพันธุ์ถูกละเมิด เช่น ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน การประทุษร้ายการได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐ และการได้รับผลกระทบจากการเข้าไม่ถึงสวัสดิการของรัฐ เป็นต้น จะสามารถใช้กลไกของกฎหมายฉบับนี้ร้องเรียนได้หรือไม่ นางอ่อนศรี ศรีอำพร มีความเห็นสอดคล้องในเรื่องบทลงโทษโดยอภิปรายตัวอย่างเพิ่มเติมในกรณีของ เด็ก และสตรี ที่ถูกละเมิด ซึ่งในความเป็นจริงยังพบปัญหานี้อยู่ในหลายพื้นที่ จึงเห็นควรให้มีบทลงโทษเพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ควรเกิดขึ้นในยุคสมัยนี้แล้ว

๕. ข้อสังเกตต่อประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรม นางวณิชญา ตั้งข้อสังเกตเรื่องเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษหากพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมือง ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรม จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่

๕. ข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องการผลักดันร่างพระราชบัญญัติ

๕.๑ การรณรงค์สร้างความเข้าใจ

๕.๑.๑ นางอ่อนศรี เสนอแนะให้มีกระบวนการสร้างความเข้าใจในร่างพระราชบัญญัติให้ครอบคลุมทุกกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเป็นการสร้างความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้กับกลุ่มชาติพันธุ์

๕.๑.๒ การสร้างความเข้าใจพระราชบัญญัติ การไม่เข้าใจถึงที่มาและความสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ว่ามีประโยชน์และมีความสำคัญต่อชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไร ประกอบกับการมีร่างพระราชบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมากถึง ๓ ฉบับ ก่อให้เกิดความสับสนและสร้างความเข้าใจคลาดเคลื่อนให้แก่ชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ว่าควรจะต้องยึดร่างฉบับใด

๕.๒ กระบวนการผลักดันร่างกฎหมาย

๕.๒.๑ นายวรินทร์ มีข้อห่วงกังวล ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑.เรื่องกระบวนการผลักดันกฎหมาย กังวลว่าเมื่อพระราชบัญญัตินี้เข้าสู่กระบวนการวินิจฉัยในสภาจะเกิดการตัดแปรเนื้อความจนไม่คงรูปเดิมตามที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมให้ความเห็น โดยได้อภิปรายเพิ่มเติมในกรณีตัวอย่างพระราชบัญญัติป่าชุมชนให้ที่ประชุมทราบ ว่าท้ายที่สุดแล้วเนื้อความในพระราชบัญญัติไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามที่ยกร่าง ๒.เรื่องการระบุกลุ่มชาติพันธุ์ในร่างพระราชบัญญัติ ในส่วนนี้มีข้อห่วงกังวลเรื่องการคุ้มครองเกรงว่าจะไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ๓.เรื่องหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อทราบแน่ชัดแล้วว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ มีความประสงค์ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้มีการสานสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่มาก ๆ เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างทางความสัมพันธ์

๕.๒.๒ นางยา ข้อห่วงกังวลเรื่องเงื่อนไขที่ทำให้กฎหมายบังคับใช้ไม่ได้ผล ๒ เรื่อง ได้แก่ ๑.เมื่อพระราชบัญญัติใช้บังคับแล้วในทางปฏิบัติจะเป็นไปตามที่ประชาชนได้ร่วมยกร่างกันหรือไม่ ประชาชนจะสามารถใช้ได้จริงหรือไม่ และ ๒.เมื่อพระราชบัญญัตินี้บังคับใช้แล้วแต่เจ้าหน้าที่ยังปฏิบัติเช่นเดิม กลุ่มชาติพันธุ์ก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากพระราชบัญญัตินี้ได้เช่นกัน ในข้อเท็จจริงรัฐบาลได้ทำการลงสัตยาบันในปฏิญญาฯ หลายฉบับแต่ก็มิได้ปฏิบัติตาม ประกอบการปฏิบัติการหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หลายหน่วย ยังไม่เป็นไปตามที่กฎหมายต่าง ๆ ระบุไว้ จึงมีข้อห่วงกังวลว่าเมื่อพระราชบัญญัตินี้บังคับใช้แล้วแต่ประชาชนไม่สามารถใช้กฎหมายนี้ได้จริง กลับเป็นไปตามกฎหมายฉบับ ๆ อื่นที่บังคับใช้ก่อนหน้านี้ การมีพระราชบัญญัตินี้ก็ไม่มีประโยชน์ใดต่อกลุ่มชาติพันธุ์ จึงอยากได้ความมั่นใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์จะได้ประโยชน์จากพระราชบัญญัตินี้โดยตรง โดยได้อภิปรายเพิ่มเติมในส่วนของช่องทางการร้องทุกข์ว่า

กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนหนึ่งทราบว่าต้องร้องทุกข์ผ่านช่องทางใด หากแต่หน่วยงานภาครัฐหลาย ๆ หน่วยมักมีทัศนคติว่ากลุ่มชาติพันธุ์คือตัวปัญหา จึงทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เองไม่กล้าออกไปเรียกร้องหรือเป็นกระบอกเสียงให้กับสิ่งใด

๕.๓ แนวทางการสร้างความเข้าใจร่างพระราชบัญญัติฯ

๕.๓.๑ เสนอแนะให้มีการจัดเวทีเพื่อทำการอบรม สร้างความเข้าใจ และรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติฯ ให้กับทุกกลุ่มชาติพันธุ์

๕.๓.๒ เสนอแนะให้มีการจัดทำสื่อเพื่อใช้ในการสื่อสารสาธารณะ เช่น การจัดทำภาพเคลื่อนไหว แผ่นพับ หรือหนังสือในรูปแบบเข้าใจง่าย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติ ประกอบกับทำจัดทำสื่อเสียง (เสียงสเปค) เพื่อเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงของหมู่บ้าน โดยให้เลือกใช้ภาษาที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มคนในพื้นที่ ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนใช้ภาษาถิ่นภาคเหนือเป็นภาษากลางในการสื่อสาร ในส่วนของปัจเจกบุคคลที่เป็นพื้นที่้องสำคัญเชื่อมระหว่างรัฐและชาวบ้านในพื้นที่แม่ฮ่องสอน คือ อาจารย์ประเสริฐ ประดิษฐ์ ซึ่งสามารถใช้ช่องทางการกระจายข่าวเสียงตามสายของอาจารย์ประเสริฐได้

๕.๓.๓ ด้วยพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่เฉพาะ กลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล จึงเสนออีกหนึ่งกลไกสำคัญในการสื่อสารพระราชบัญญัติให้เกิดความครอบคลุมทุกพื้นที่ คือ “การประชุมหมู่บ้านประจำเดือน” เป็นพื้นที่ที่สามารถสื่อสาร สร้างความเข้าใจ และขอข้อเสนอแนะชาวบ้านต่อพระราชบัญญัติฯ จากนั้นผู้นำชุมชนจะทำการสรุปข้อเสนอแนะและส่งกลับไปยัง คสมส. แต่กลไกนี้จะสำคัญที่สุดต้องมีกระบวนการอบรมให้กับผู้นำชุมชน เพื่อสร้างพื้นที่เรียนรู้ แลกเปลี่ยน ซึ่งหลังจากนั้นผู้นำชุมชนจะต้องกลับมาสร้างทีมงานสื่อสาร สร้างแกนนำ สร้างกิจกรรม และคิดรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น สื่อบทเพลง หรือกลอน เป็นต้น เพื่อนำสารเหล่านั้นสื่อสารให้กับลูกบ้าน โดยจะมีพื้นที่สาธารณะสำหรับใช้สื่อสารและปัจเจกบุคคลที่สามารถเข้าถึงทุกพื้นที่ได้ อาทิ สถานศึกษา โรงเรียน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และปราญชาวบ้าน

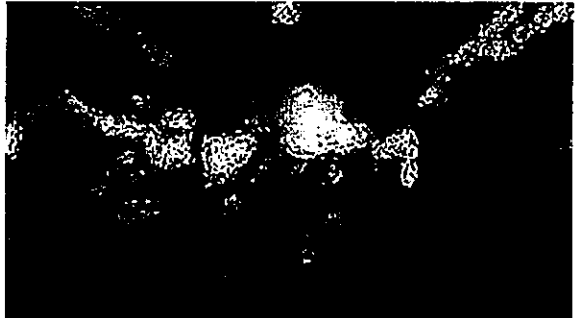
๕.๓.๔ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านการประชาสัมพันธ์รณรงค์พระราชบัญญัติฯ โดย คสมส. และ ศูนย์ไทยใหญ่ศึกษา ซึ่งในอนาคตอยากให้มีการจัดตั้งศูนย์ให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์ ในส่วนของการแก้ไขปัญหาเสนอแนะให้ “ศูนย์พัฒนาราชภรณ์พื้นที่สูง” เป็นตัวแทนประสานงานขับเคลื่อนเรื่องนี้

๕.๓.๕ นายปณชัย สถานการณ์ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ถูกเฝ้าระวังเรื่องการเคลื่อนไหวในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานในประเทศและภายนอกประเทศ จึงเสนอให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานร่วมกัน และเสนอให้มีช่องทางการติดตามข่าวสาร การกระจายข่าว เพื่อติดตามความก้าวหน้าของกระบวนการผลักดันร่างพระราชบัญญัติฯ อีกทั้งให้ช่องนี้เป็นพื้นที่กลางสำหรับใช้ในการประสานขอความร่วมมือของกลุ่มชาติพันธุ์ เรื่องต่าง ๆ ประกอบกับให้มีการจัดทำสายด่วนเพื่อเป็นพื้นที่สาธารณะในการติดต่อสอบถาม ให้คำปรึกษาแก่กลุ่มชาติพันธุ์

๕.๓.๖ ที่ประชุมมีความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการหลังทำประชาพิจารณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้คณะทำงานจัดทำร่างฯ กลับมาชี้แจงอภิปรายต่อกลุ่มชาติพันธุ์อีกครั้งหนึ่งว่า ได้มีการปรับแก้ตามข้อเสนอในส่วนใดบ้าง ส่วนใดที่ไม่ปรับแก้ หรือมีการพิจารณาตัดเนื้อความเหล่านั้นออกเพราะสาเหตุใด

ภาพการประชุม

การสร้างความเข้าใจและรับฟังความเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ภาคเหนือพื้นที่สูง) ณ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น ๕๐ คน

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
เมษายน ๒๕๖๔

คู่มือ

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

วันอังคารที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔

ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom C ชั้น ๑๑ โรงแรม เดอะเบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ

.....

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นส่วนราชการต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ในวันอังคารที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรม เดอะเบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ ซึ่งมีคณะกรรมการร่างเป็นประธานในการประชุม และมีส่วนราชการ เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น ๓๐ หน่วยงาน ๒๔ กระทรวง ทั้งนี้ การประชุมได้แล้วเสร็จ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงขอนำเรียนสรุปสาระสำคัญของการประชุม ดังนี้

๑.สรุปสาระสำคัญและความเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

การประชุมครั้งนี้มีประเด็นพิจารณาสำคัญทั้งสิ้น ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑) ประเด็นเรื่องกรอบ การคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ๒) ประเด็นเรื่องกลไกคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับ หน่วยงาน และ ๓) ประเด็นของมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐ อาทิ เรื่องการจัดทำ ข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ และเรื่องการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในการประชุมครั้งนี้มีความ ประสงค์เพื่อขอความเห็นของส่วนราชการที่มีส่วนได้ส่วนเสียและมีภารกิจเชื่อมโยงกับ (ร่าง) พ.ร.บ. ฉบับนี้ ทั้งนี้ ความเห็นของส่วนราชการมีได้ชัดชัดในหลักการของ พ.ร.บ. เพราะเป็นไปตามมาตรา ๗๐ และเป็นไป ตามแผนปฏิรูปประเทศ แต่ได้มีการตั้งข้อสังเกตและข้อห่วงกังวลในประเด็นต่าง ๆ ทั้งสิ้น ๖ เรื่อง ดังนี้

๑. ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องนิยามคำศัพท์ตามเนื้อความในมาตรา ๓

๑.๑ การตั้งข้อสังเกตต่อการนิยามความหมายของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ควรมีความชัดเจนว่า เป็นชาติพันธุ์กลุ่มใดบ้างที่จะได้รับการคุ้มครองส่งเสริม และกลุ่มชาติพันธุ์ไทยมลายูได้รับการคุ้มครอง ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้หรือไม่

๑.๒ การตั้งข้อสังเกตต่อ คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตถึงการมีอยู่ของ “ชนเผ่าพื้นเมือง” โดยส่วนราชการส่วนใหญ่ได้เสนอให้มีการพิจารณาคัดคำว่าชนเผ่าพื้นเมืองออก จากนิยาม กลุ่มชาติพันธุ์ดังปรากฏในมาตรา ๓ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ ในประเทศไทยมิได้เป็นชนเผ่าพื้นเมืองตามนัยของปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนพื้นเมืองดั้งเดิม (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples: UNDRIP) ซึ่งถ้อยคำ “indigenous” จะ ผูกโยงกับกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองที่ได้รับความทุกข์ทรมานจากความอยุติธรรมในประวัติศาสตร์ (historic injustices) จากการล่าอาณานิคมหรือยึดครองพื้นที่ (colonization) ”

๒. ข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องกลไกของคณะกรรมการ ตามมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕

๒.๑ ข้อเสนอแนะเรื่องสัดส่วน ที่ประชุมได้ตั้งข้อสังเกตถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับสัดส่วนของ กรรมการในกลไกทั้ง ๔ กลไก ได้แก่ ๑) คณะกรรมการระดับชาติ ๒) คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด ๓) คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง และ ๔) คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยเห็นควรให้พิจารณาปรับเพิ่มสัดส่วนของหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

๒.๒.๑ คณะกรรมการระดับชาติ ตามมาตรา ๗ ควรเพิ่มกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการคลัง ร่วมเป็นกรรมการ

๒.๒.๒ คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๓ ควรเพิ่ม กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (GISTDA) เป็นกรรมการ ในส่วนของผู้เชี่ยวชาญควรเพิ่ม ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน

๓. ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องความทับซ้อนของอำนาจสั่งการ

เนื่องจาก พ.ร.บ. ฉบับนี้มีรัฐมนตรีรักษาการร่วมสองกระทรวง (กระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) จึงมีข้อห่วงกังวลว่าอาจจะมีการทับซ้อนกันในเรื่องของอำนาจสั่งการ หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานมีความเห็นตรงกันว่า ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน เนื่องจากอำนาจการสั่งการนี้จะเชื่อมโยงกับการออกระเบียบหรือประกาศตามอำนาจของ พ.ร.บ. ที่มีก็จะ เป็นไปตามแนวนโยบายของแต่ละกระทรวง ประกอบกับภารกิจและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ก็มีส่วนสำคัญต่อแนวทางในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

๔. ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องการจัดแย้งกับกฎหมายอื่น

ที่ประชุมมีการทักท้วงเนื้อความในมาตรา ๓๗ โดยอภิปรายว่า เนื้อความในมาตราดังกล่าวมีการหักล้างกับพ.ร.บ. อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ๑) พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และ ๒) พ.ร.บ. ที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมทั้งเนื้อความในมาตรา ๓๗ วรรคท้าย มีความขัดแย้งกับหลักการของกฎหมายอาญา ซึ่งเป็น ประเด็นที่มีความขัดแย้งกับหลักการในมาตรา ๗๐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเนื้อความตอนท้ายที่ระบุว่า “ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ ประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย” ดังนั้น ในการร่างกฎหมายควรมี การพิจารณากฎหมายอื่นขัดหรือแย้ง หรือกฎหมายอื่นที่มีความสอดคล้องกับการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

๕. ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๒-๓๔

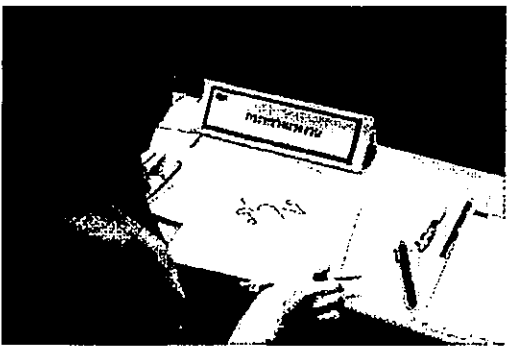
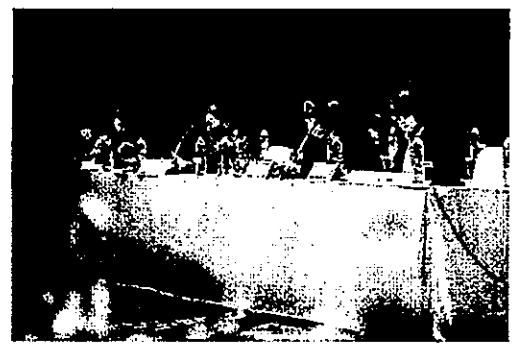
ในประเด็นนี้หน่วยงานภาครัฐมิได้ขัดต่อหลักการในการจัดทำฐานข้อมูลวิถีชีวิตและ ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยเห็นควรให้เพิ่มสัดส่วนของหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ และ เห็นควรให้พิจารณาปรับหมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นมาตราหนึ่งใน พ.ร.บ. ฉบับนี้แทน เนื่องจาก พ.ร.บ. ฉบับนี้ อาจมีการบังคับใช้ระยะยาว ส่วนการจัดทำข้อมูลฯ อาจเกิดขึ้น ในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น จึงเห็นควรให้ปรับลดเหลือเพียงมาตราหนึ่งเท่านั้น

๖. ข้อห่วงกังวลในประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๗

ที่ประชุมมีข้อห่วงกังวลถึงการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครอง เกรงว่าในภายภาคหน้าหากมีกลุ่มคน จำนวนหนึ่งมีความต้องการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อจะได้รับสิทธิในการคุ้มครองตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ จะมีแนวใน การกลั่นกรองและป้องกันอย่างไร ประกอบกับหากกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เฝ้าระวังของทางภาครัฐ (พื้นที่สีแดง) จะมีการมาตราในการบริหารจัดการอย่างไร ในประเด็นเรื่องเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์จะต้องมีการพิจารณาเงื่อนไขด้านความมั่นคง เงื่อนไขทางกฎหมายของหน่วยงานในพื้นที่ และ เงื่อนไขของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน เพื่อไม่ก่อให้เกิดการขัดกันในด้านกฎหมาย

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต
กลุ่มชาติพันธุ์ ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom C ชั้น ๑๑ โรงแรม เดอะเบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ เมื่อวันที่ ๙
มีนาคม ๒๕๖๕

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ตมส.)
มีนาคม ๒๕๖๕

คู่มือ

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
การประชุมร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงาน
และสร้างความเข้าใจต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
วันจันทร์ที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B)

ตามที่ คณะทำงานจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
ได้ประชุมร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สมช.) เพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานด้านความ
มั่นคงต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน
๒๕๖๔ นั้น ที่ประชุมได้มีการรับความคิดเห็นและการสร้างความเข้าใจในพระราชบัญญัติฯ ซึ่งสำนักงานสภา
ความมั่นคงแห่งชาติได้ให้ประเด็นสังเกต ๓ กรอบสำคัญแก่คณะทำงานจัดทำร่างฯ ดังนี้

ความเห็นของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑. กรอบแนวคิดพื้นฐานที่นำมาสู่การยกเว้น

ข้อมูลและข้อเท็จจริงพื้นฐานประกอบร่างพระราชบัญญัติยังไม่ครอบคลุมต่อการเปลี่ยนแปลงใน
สถานการณ์ปัจจุบัน สภาพปัญหาที่จะนำมาสู่กฎหมายควรชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น
สภาพปัญหา ผลกระทบ และปัจจัยแวดล้อม เป็นต้น กรอบแนวคิดพื้นฐานในการยกเว้นจึงควรคำนึงถึงปัจจัย
แวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ปรับเปลี่ยน ทั้งเรื่องสภาพพื้นที่ การ
แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างเฉียบพลัน
รวมถึงความชัดเจนของข้อมูลการกำหนดขอบเขตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้

๒. กรอบเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ ๕ ประเด็น

๒.๑ นิยามคำศัพท์

๑) เห็นควรให้พิจารณาคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” อีกครั้ง เนื่องจากไม่สอดคล้องกับ
เจตนารมณ์ของประเทศไทยที่แสดงต่อสหประชาชาติว่าประเทศไทยไม่มี “ชนเผ่าพื้นเมือง” ดังนั้น การ
บัญญัติกฎหมายโดยมีถ้อยคำดังกล่าวอาจขัดกับท่าทีที่ผ่านมาของประเทศ จึงควรมีการพิจารณาประเด็นนี้
อย่างรอบคอบ

๒) คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ในร่างพระราชบัญญัติฯ หากอ้างอิงตามรัฐธรรมนูญ
พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ที่ระบุไว้ว่า “รัฐพึงส่งเสริมชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ” ในที่นี้หมายถึง กลุ่มคนที่
มีสถานะบุคคลหรือไม่ จึงมีข้อสังเกตต่อว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะจำกัดเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้สถานะ
บุคคลแล้วหรือไม่อย่างไร

๒.๒ กลไกของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

๑) ควรพิจารณาเรื่องสัดส่วนของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการในแต่ละระดับ ให้มีความ
ครอบคลุมทุกกลุ่มและมีสัดส่วนที่เหมาะสมกับผู้แทนภาครัฐ เช่น คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต
กลุ่มชาติพันธุ์ เห็นควรให้เพิ่มสัดส่วนของผู้แทนภาครัฐให้มีความเหมาะสมกับผู้แทนจากชุมชน

๒) ควรพิจารณากลไกในระดับคณะกรรมการเฉพาะเรื่องอีกครั้ง โดยมีข้อห่วงกังวลในเรื่องของโครงสร้างคณะกรรมการเฉพาะเรื่องในพื้นที่ที่ไม่มีศูนย์พัฒนาราชกรบนพื้นที่สูง ซึ่งได้ให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติหน้าที่ จึงมีข้อห่วงกังวลว่าหน่วยงานในระดับพื้นที่จะมีความพร้อมทางด้านบุคลากรและกระบวนการดำเนินงานมากนักน้อยเพียงใด จึงเห็นควรให้มีการพิจารณาโครงสร้างของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องอย่างละเอียด เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน

๓) มีข้อห่วงกังวลต่อกลไกเชิงปฏิบัติของคณะกรรมการระดับชาติ ในเรื่องของการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในการควนโทหรือวันการบังคับใช้กฎหมายอื่นที่ขัดต่อธรรมนูญของพื้นที่ ซึ่งในกระบวนการพิจารณากำหนดเขตพื้นที่และการรับรองธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองฯ หน่วยงานที่ร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ย่อมพิจารณาแนวทางต่าง ๆ บนฐานกฎหมายขององค์กรต้นสังกัด จึงมีข้อห่วงกังวลในเชิงปฏิบัติว่าจะสามารถหาทางออกของข้อจำกัดต่าง ๆ ได้มากนักน้อยเพียงใด ซึ่ง สมช. มีความเห็นว่าในเชิงการแก้ไขปัญหาข้างต้นอาจต้องมีการหารือรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกับกรมอุทยานฯ กรมป่าไม้ และกรมธนารักษ์ เกี่ยวกับการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองฯ ตาม (ร่าง) พระราชบัญญัติฉบับนี้ว่าจะมีช่องว่างทางกฎหมายของแต่ละหน่วยงานอย่างไรบ้าง

๒.๓ การจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ เนื้อความตาม หมวด ๔ เห็นว่าในการจัดทำฐานข้อมูลเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายปกติของหน่วยงาน ที่สามารถดำเนินการในรูปแบบโครงการได้ และการดำเนินงานจัดเก็บข้อมูลมีจุดสิ้นสุดของการทำงาน จึงเห็นควรว่าการจัดทำข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบของนโยบายหรือคำสั่งทางบริหาร นำมาใช้ในการบริหารจัดการจะมีความยืดหยุ่นมากกว่าการบัญญัติขึ้นเป็นพระราชบัญญัติที่ต้องบังคับใช้ อย่างไรก็ตาม สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งในเรื่องของการจัดทำข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลด้านประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ และแผนที่การกระจายตัวอาศัยตามภูมิศาสตร์ต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๔ หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ข้อสังเกตในเรื่องของการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เห็นควรให้มีการพิจารณาถึงหลักประชากรศาสตร์ หากประชากรในพื้นที่คุ้มครองฯ มีการขยายตัวขึ้น เขตพื้นที่ที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้นจำเป็นต้องขยายเพิ่มเติมหรือไม่ ด้วยลักษณะการขยายตัวของกลุ่มประชากรและการเคลื่อนย้ายเข้าออกจากพื้นที่ตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ยังคงสอดคล้องกับลักษณะประชาชนในพื้นที่อยู่หรือไม่ ในขณะเดียวกันหากมีกลุ่มคนอื่นเรียกร่องเขตพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรม โดยใช้สิทธิว่าได้รับผลกระทบตามมาตรา ๕ จะมีมาตรการในการคัดกรองอย่างไร

๒.๕ ความชัดเจนของงบประมาณดำเนินงานใน (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ ตามเนื้อความในมาตรา ๔๑ ความว่า “ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณจากงบประมาณรายจ่ายบูรณาการหรืองบประมาณรายจ่ายงบกลางให้แก่ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นในปีนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้” เห็นควรให้มีการพิจารณาถ้อยคำเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณใหม่ควรมีการระบุให้ชัดเจนว่าในการดำเนินงานช่วงปีแรกของการใช้บังคับพระราชบัญญัติและปีถัดไปจะเป็นอย่างไร ใช้งบประมาณประเภทใด เนื่องจากงบประมาณรายจ่ายบูรณาการกับงบกลางมีลักษณะการใช้ กรอบวิธีการ และการบริหารที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ เมื่อทำการพิจารณาแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ในร่างพระราชบัญญัติฯ เห็นถึงการอุดหนุนงบประมาณผ่านการดำเนินงานของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ๓ ลักษณะ ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านธุรการ และการสนับสนุนการดำเนินงานของสมาชิก ซึ่งลักษณะการดำเนินงานในข้างต้นยังไม่มี ความชัดเจน

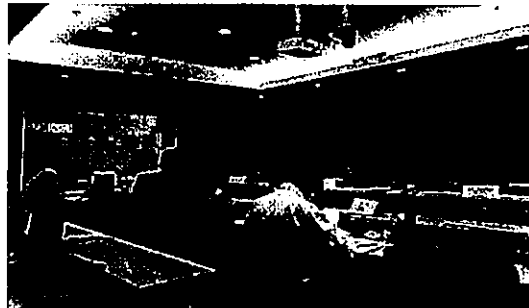
ว่ามีกระบวนการการสนับสนุนเครือข่ายในลักษณะใดบ้าง เพราะการดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติฯ จะมีผลผูกพันกับงบประมาณตลอดไป จึงเห็นควรให้พิจารณาเรื่องถ้อยคำและงบประมาณใน มาตรา ๔๑ อีกครั้ง เพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนต่อการจัดสรรงบประมาณ

๓. กรอบกระบวนการรับฟัง

๑) ควรมีการได้รับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้านครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เพื่อให้ได้ความเห็นประกอบร่างพระราชบัญญัติฯ อย่างครบถ้วน

๒) คำวินิจฉัยผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นภายหลังจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนใดบ้าง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้ผลประโยชน์โดยตรงและได้ผลกระทบโดยตรงคือใครบ้าง ในส่วนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต้องมีการคำนึงถึงผลกระทบเช่นเดียวกัน จึงต้องมีการรับฟังกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนการจัดทำพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของ มาตรา ๗๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ภาพการประชุม

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
(ศมส.)

สรุป

สรุปความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ
ต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

ตามที่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้มีหนังสือถึงกระทรวงการต่างประเทศ (กต.) เพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลด้านกฎหมายระหว่างประเทศ ปฏิญญาสากล หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลผูกพันกับประเทศไทย พร้อมทั้งขอข้อมูลด้านการใช้นิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อใช้ประกอบข้อมูลในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือตอบกลับ โดยชี้แจงถึง ๑.พันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ ๒.การกล่าวถึงคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ในเวทีระหว่างประเทศ และ ๓.ความเห็นเรื่องคำนิยามในพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑.พันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่

๑.๑ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD) ซึ่งไทยได้เป็นภาคีตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีผลผูกพันตามกฎหมายระหว่างประเทศ แม้อันอนุสัญญา CERD ไม่ได้กล่าวถึงคำนิยามของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการเฉพาะ แต่กระทรวงการต่างประเทศได้กล่าวถึงคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศ (domestic ethnic groups)” ตามพันธกรณีของไทยต่ออนุสัญญาดังกล่าวในหลายบริบท โดยคำนี้ถึงวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา ในเรื่องของการป้องกันการถูกเลือกปฏิบัติซึ่งเกิดขึ้นได้กับทุกกลุ่มบุคคลและชนกลุ่มชนต่าง ๆ อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง กะเหรี่ยง ลาหู่ จินยูนาน มาลาญมุสลิม ฯลฯ ในการอ้างถึงกลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทของอนุสัญญาของกระทรวงการต่างประเทศ จึงมีจุดประสงค์เพื่อให้กลุ่มบุคคลข้างต้นได้รับความคุ้มครองอย่างครบถ้วน

๑.๒ ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of indigenous Peoples: UNDRIP) ไทยได้ร่วมลงคะแนนเสียงสนับสนุนแต่ไม่ได้ร่วมอุปถัมภ์ ปฏิญญาฯ ซึ่งเป็นการประกาศเจตนารมณ์ทางการเมืองว่า รัฐบาลสนับสนุนหลักการของปฏิญญาฯ ในการปกป้องของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรณีที่กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิม แม้ไม่ได้มีพันธกรณีระหว่างประเทศที่ต้องปฏิบัติตาม

๒.การกล่าวถึงคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ในเวทีระหว่างประเทศกระทรวงการต่างประเทศได้กล่าวถึงกลุ่มบุคคลซึ่งมีความยืดหยุ่นทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมหลายรูปแบบอย่างระมัดระวัง โดยคำเรียกกลุ่มชนในแต่ละรูปแบบมีรายละเอียดแตกต่างกันและไม่สามารถใช้แทนกันได้ในทุกบริบท อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic groups) ชนพื้นเมือง (indigenous groups/people) หรือ ชนเผ่า (tribal groups) ฯลฯ

๓.ความเห็นเรื่องคำนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ในพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... กระทรวงการต่างประเทศเห็นควรให้มีการพิจารณาคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” อีกครั้ง เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมิได้เป็น “ชนเผ่าพื้นเมือง” ตามนัยของปฏิญญาฯ ที่เชื่อมโยงกับกลุ่มชนที่ได้รับความอยุติธรรมทางประวัติศาสตร์ (historic injustices) กล่าวคือมักเป็นกลุ่มคนที่มีถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่หนึ่ง ๆ และถูกขับไล่รุกรานโดยชนอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาภายหลัง จึงไม่สอดคล้องกับบริบทของไทยซึ่งคนทุกกลุ่มต่างก็อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทยมาแต่ดั้งเดิม โดยไม่ได้มี

ชนกลุ่มใดเป็นผู้รุกรานจากต่างถิ่น จึงเห็นควรให้มีการจำกัดนิยามของกลุ่มชาติพันธุ์ให้ครอบคลุมบุคคลต่าง ๆ ที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม เพื่อให้ไทยสามารถป้องกันจากการเลือกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของกลุ่มบุคคล ดังกล่าว ดังนั้นคำจำกัดความควรรัดกุมเพียงพอเพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
(ตมส.)

คู่มือ

สรุปความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

.....

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร นั้น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำความเห็นเพิ่มเติมเป็นลายลักษณ์อักษรมายัง ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ร่างมาตรา ๓ เห็นควรให้นิยามคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ให้มีความชัดเจนว่าหมายความว่า “ชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิมหรือประชากรชาติท้องถิ่นดั้งเดิม (indigenous peoples)” หรือประสงค์หมายความถึง “ชนพื้นเมือง (tribe)” หรือ “กลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic groups)”

๒. ร่างมาตรา ๓๗ อาจทำให้มีปัญหาในเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากเป็นการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดชอบทางอาญาในเรื่องเจตนา อีกทั้งอาจก่อให้เกิดประเด็นเรื่องความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ การให้สิทธิพิเศษโดยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ควรคำนึงถึงสิทธิของประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณรอบพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งอาจได้รับผลกระทบด้วย

๒.๒ การกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งเป็นที่แน่นอน อาจไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มที่ต้องการโยกย้ายถิ่นฐานตามช่วงเวลา ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ซึ่งจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ที่มุ่งให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุขไม่ถูกรบกวน

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
กรกฎาคม ๒๕๖๔

คู่

สรุปความเห็นของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

.....

ตามที่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร นั้น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้จัดทำความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรมายังศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โดยมีรายละเอียดทั้งสิ้น ๕ ประเด็น ดังนี้

๑. ประเด็นเรื่องคำนิยามตามร่างมาตรา ๓ คำจำกัดความของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม หรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสังฆทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ความเชื่อ และวิถีตามจารีตประเพณีร่วมกัน จะขัดแย้งกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี เนื่องจากจุดยืนประเทศไทยไม่มีชนเผ่าพื้นเมือง

๒. ประเด็นสังเกตเรื่องสัดส่วนของคณะกรรมการและอนุกรรมการ ในร่างมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ มีสัดส่วนที่ไม่สมดุลกัน ซึ่งคณะกรรมการและอนุกรรมการในพระราชบัญญัติฯ มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเห็นควรให้มีการเพิ่มกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในมาตรา ๗

๓. ประเด็นสังเกตใน หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๓.๑ การกำหนดพื้นที่คุ้มครองทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยงานภาครัฐ ในการประกาศพื้นที่คุ้มครองได้ให้อำนาจคณะกรรมการฯ เป็นผู้กำหนดพื้นที่ โดยมิได้มีการกำหนดว่าพื้นที่ไว้แต่ต้นแสดงว่าสามารถกำหนดพื้นที่ทั่วไปได้ ไม่ว่าพื้นที่นั้นจะอยู่ในความดูแลตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐหรือไม่ ซึ่งหากไปกำหนดพื้นที่คุ้มครองทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยงานอื่น ย่อมมีปัญหาขัดแย้งในการปฏิบัติงานในหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายกับหน่วยงาน จึงมีข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานรัฐ ภายหลังจากการกำหนดพื้นที่คุ้มครอง

๓.๒ การประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ควรมีการสอบถามความเห็นและความยินยอมจากหน่วยงานภาครัฐรับผิดชอบดูแลพื้นที่ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชุมชนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากอาจมีผลกระทบต่อพื้นที่ชุมชนใกล้เคียง

๓.๓ มาตรา ๓๗ ที่กล่าวว่า “หากผู้ที่มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้กระทำหรือตเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น” เนื้อความข้างต้นเป็นการหักล้างกับบทบัญญัติของกฎหมายอื่น โดยทำการยกเลิกความผิดที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติอื่น หากกำหนดยกเว้นความรับผิดชอบให้กับกลุ่มบุคคลเพียงบางกลุ่มตามร่างพระราชบัญญัตินี้ อาจขัดต่อมาตรา ๗๐ จึงเห็นว่าไม่อาจจะกำหนดให้หักล้างความผิดต่อบทบัญญัติของกฎหมายอื่นได้

๔.ประเด็นเรื่องความไม่สมดุลในสัดส่วนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเห็นว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองฯ ตามเนื้อความในมาตรา ๓๘ มีสัดส่วนที่ไม่สมดุล เนื่องจากมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากตัวแทนของชุมชนในพื้นที่ทั้งหมด มีหน้าที่ในการบริหารพื้นที่และมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำธรรมนูญ เพื่อการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามมาตรา ๓๗ จึงเห็นว่าการกำหนดธรรมนูญโดยกลุ่มชุมชนที่อาศัยในพื้นที่คุ้มครองซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายเดียว โดยไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปมีส่วนร่วม อาจทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และเกิดความขัดแย้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ จึงเห็นควรให้มีการกำหนดสัดส่วนของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน อีกทั้งให้เพิ่มสัดส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิด้านทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย เพื่อให้การเสนอข้อมูลก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นไปอย่างรอบด้าน

๕.ประเด็นเรื่องบทเฉพาะกาลในมาตรา ๔๔ ในการกำหนดพื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ “ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์” ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓” นั้น เห็นว่าการกำหนดพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่นำร่องภายใต้บันทึกข้อตกลงดังกล่าว ไม่มีกระบวนการจัดตั้งที่มีการร่วมกันพิจารณาตรวจสอบจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากจะกำหนดเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๕ อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งกับบทบัญญัติของกฎหมายอื่น ซึ่งจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ ที่จะมีสถานะเป็นกฎหมาย “ส่งเสริม” จึงเห็นว่าไม่ควรกำหนดในบทเฉพาะกาลให้เป็นพื้นที่คุ้มครองตามมาตรา ๓๕

ทั้งนี้ หากร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้แล้ว โดยพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีการยกเว้นกฎหมายสิ่งแวดล้อมนั้น จะเป็นการบังคับใช้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นการเฉพาะเจาะจงเพียงเท่านั้น ซึ่งกรณีนี้ทุกคนควรอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันอย่างเท่าเทียม หากปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกันก็ ย่อมขัดกับหลักความเสมอภาค

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ตมส.)
มิถุนายน ๒๕๖๔

คำสั่ง

สรุปความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

.....

ตามที่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร เมื่อการประชุมแล้วเสร็จ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ได้ทำหนังสือเพื่อขอความเห็นส่วนราชการโดยละเอียดอีกครั้ง ซึ่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้จัดทำความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรมายังศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ด้วยเช่นกัน ทั้งขอแนะนำเรียนสาระสำคัญความเห็นกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประกอบไปด้วย ๑.ความเห็นของสำนักงานปลัดกระทรวงฯ ๒.ความเห็นของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช และ ๓.ความเห็นของกรมป่าไม้ ดังนี้

สาระสำคัญ

๑.ประเด็นเรื่องคำนิยามตามร่างมาตรา ๓ คำจำกัดความของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม หรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ความเชื่อ และวิถีตามจารีตประเพณีร่วมกัน จะขัดแย้งกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี เนื่องจากจุดยืนประเทศไทยไม่มีชนเผ่าพื้นเมือง

๒.ประเด็นสังเกตเรื่องสัดส่วนของคณะกรรมการและอนุกรรมการ ในร่างมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ มีสัดส่วนที่ไม่สมดุลกัน ซึ่งคณะกรรมการและอนุกรรมการในพระราชบัญญัติฯ มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเห็นควรให้มีการเพิ่มกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในมาตรา ๗

๓.ประเด็นสังเกตใน หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๓.๑ การกำหนดพื้นที่คุ้มครองทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยงานภาครัฐ ในการประกาศพื้นที่คุ้มครองได้ให้อำนาจคณะกรรมการฯ เป็นผู้กำหนดพื้นที่ โดยมีได้มีการกำหนดว่าพื้นที่ไว้แต่ต้นแสดงว่าสามารถกำหนดพื้นที่ทั่วไปได้ ไม่ว่าพื้นที่นั้นจะอยู่ในความดูแลตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐหรือไม่ ซึ่งหากไปกำหนดพื้นที่คุ้มครองทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยงานอื่น ย่อมมีปัญหาขัดแย้งในการปฏิบัติงานในหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายกับหน่วยงาน จึงมีข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานรัฐภายหลังจากการกำหนดพื้นที่คุ้มครอง

๓.๒ การประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ควรมีการสอบถามความเห็นและความยินยอมจากหน่วยงานภาครัฐรับผิดชอบดูแลพื้นที่ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชุมชนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากอาจมีผลกระทบต่อพื้นที่ชุมชนใกล้เคียง

๓.๓ มาตรา ๓๗ ที่กล่าวว่า “หากผู้ที่มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น” เนื้อความข้างต้นเป็นการหักล้างกับบทบัญญัติของกฎหมายอื่น โดยทำการยกเลิกความผิดที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติอื่น

หากกำหนดยกเว้นความรับผิดชอบให้กับกลุ่มบุคคลเพียงบางกลุ่มตามร่างพระราชบัญญัตินี้ อาจขัดต่อมาตรา ๗๐ จึงเห็นว่าไม่อาจจะกำหนดให้หักล้างความผิดต่อบทบัญญัติของกฎหมายอื่นได้

๔. ประเด็นเรื่องความไม่สมดุลในสัดส่วนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเห็นว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองฯ ตามเนื้อความในมาตรา ๓๘ มีสัดส่วนที่ไม่สมดุล เนื่องจากมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากตัวแทนของชุมชนในพื้นที่ทั้งหมด มีหน้าที่ในการบริหารพื้นที่และมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำธรรมนูญ เพื่อการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามมาตรา ๓๗ จึงเห็นว่าการกำหนดธรรมนูญโดยกลุ่มชุมชนที่อาศัยในพื้นที่คุ้มครองซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายเดียว โดยไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปมีส่วนร่วม อาจทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และเกิดความขัดแย้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ จึงเห็นควรให้มีการกำหนดสัดส่วนของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน อีกทั้งให้เพิ่มสัดส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิด้านทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย เพื่อให้การเสนอข้อมูลก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นไปอย่างรอบด้าน

๕. ประเด็นเรื่องบทเฉพาะกาลในมาตรา ๔๔ ในการกำหนดพื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ “ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์” ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓” นั้น เห็นว่าการกำหนดพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่นาร่องภายใต้บันทึกข้อตกลงดังกล่าว ไม่มีกระบวนการจัดตั้งที่มีการร่วมกันพิจารณาตรวจสอบจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากจะกำหนดเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๕ อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งกับบทบัญญัติของกฎหมายอื่น ซึ่งจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ ที่มีสถานะเป็นกฎหมาย “ส่งเสริม” จึงเห็นว่าไม่ควรกำหนดในบทเฉพาะกาลให้เป็นพื้นที่คุ้มครองตามมาตรา ๓๕

ทั้งนี้ หากร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้แล้ว โดยพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีการยกเว้นกฎหมายสิ่งแวดล้อมนั้น จะเป็นการบังคับใช้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นการเฉพาะเจาะจงเพียงเท่านั้น ซึ่งกรณีนี้ทุกคนควรอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันอย่างเท่าเทียม หากปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกันก็ดี ย่อมขัดกับหลักความเสมอภาค

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (คมส.)
มิถุนายน ๒๕๖๔

สรุป

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ....
ภาคอีสาน วันพฤหัสบดีที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

๑. สรุปสาระสำคัญและความเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

ตามที่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ร่วมกับสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ได้จัดเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชนต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ นั้น กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคอีสาน มีข้อเสนอ ๔ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑. การคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้มีการขึ้นทะเบียนหรือจดลิขสิทธิ์ อาทิ ความรู้เกี่ยวกับตำรับยาสมุนไพรพื้นบ้าน กลองตุ้มของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท การรำลายกลองกลุ่มชาติพันธุ์ไทโส้ การรำของกลองเลงของชาวไทโย้ย เป็นต้น

๒. การส่งเสริมการธำรงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีข้อเสนอให้มีเครื่องมือและรูปแบบในการสืบทอดทางวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑) การส่งเสริมหลักสูตรท้องถิ่นในสถาบันการศึกษาที่มีความต่อเนื่องในการดำเนินงาน รวมทั้งมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๒) การส่งเสริมให้มีศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีชีวิต ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาเพื่อหนุนเสริมศักยภาพของการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

๓) การสนับสนุนงบประมาณ โดยเฉพาะค่าตอบแทนให้กับผู้รู้ในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๔) การส่งเสริมศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๓. การจัดตั้งศูนย์ประสานงานกลางของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อดำเนินการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรง อาทิ การพัฒนายกระดับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปสู่การสร้างคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่ม

๔. การส่งเสริมให้มีการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นระบบ อาทิ ข้อมูลประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ จำนวนชุมชนชาติพันธุ์ จำนวนประชากร เป็นต้น

๒. ความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมโดยละเอียด

๑. กลุ่มชาติพันธุ์โซ่ทะวืง

คุณพรนิภา เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์โซ่ทะวืง เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถแสดงออกทางอัตลักษณ์ได้ ทั้งนี้ มีความต้องการให้ร่างพระราชบัญญัติครอบคลุมถึงการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ และการสนับสนุนงบประมาณ

๒. กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท

คุณจรรยา กล่าวถึงเครือข่ายความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทข้ามพรมแดนรัฐชาติ ภายใต้ชื่อ “สมาคมผู้ไทโลก” ที่เครือข่ายทั้งภายในกลุ่มชาติพันธุ์และเครือข่ายกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ซึ่งเครือข่ายชาติพันธุ์

ข้างต้นจะช่วยเสริมพลังให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความเข้มแข็ง ประกอบกับหากร่างพระราชบัญญัติฯ ใช้บังคับ จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่กลุ่มชาติพันธุ์สามารถนำมาใช้ในการดำรงรักษาอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ได้ จึงเห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มีการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ มีความเห็นเพิ่มเติมให้มีการส่งเสริมการสืบทอดทุนวัฒนธรรม ด้วยการส่งเสริมหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม การสืบทอดองค์ความรู้หมอพื้นบ้าน การส่งเสริมการปลูกเมล็ดฝ้ายและลายผ้าคราม ซึ่งปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทวัยรุ่นได้กลายเป็นผู้ประกอบการผู้ไทสองฝั่งโขงในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าอ้อมคราม

คุณสวาท ผู้อาวุโสกลุ่มชาติพันธุ์ ได้บอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของชาวผู้ไทในอดีตที่มีมรดกภูมิปัญญาที่สำคัญคือ การทอผ้า ซึ่งเห็นควรให้มีการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการทอผ้ามาสู่คนรุ่นลูกหลาน

คุณอภิชาติ เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีการทำขันหมากเบ็งเพื่อสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ มีความต้องการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีเฒ่าของชุมชนผู้ไทที่มีภาวะใกล้สูญหาย

คุณธนาพันธุ์ เยาวชนต้นกล้ากลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท มีความเห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทไม่มีมรดก ภูมิปัญญาที่สำคัญคือ “กลองตุ้ม” เป็นศูนย์รวมจิตใจของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทเซโปน นอกจากนี้กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยังมีความเข้มแข็งของการทอผ้าที่มี “ลายผ้า” เป็นของตนเอง นอกจากนี้ ยังเห็นว่า “สมาคมผู้ไทโลก” ถือเป็นเครือข่ายทางสังคมที่มีความสำคัญที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไททุกทั่วทุกสารทิศได้มีโอกาสมาพบปะและสืบทอดประเพณีร่วมกัน จากทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ข้างต้น จึงมีความต้องการให้มีการส่งเสริมการสืบทอดวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท โดยการสร้างศูนย์วัฒนธรรมผู้ไทเซโปน ซึ่งเป็นการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจากทุกหมู่บ้านที่มีบรรพบุรุษมาจากเมืองเซโปน สปป.ลาว

๓. กลุ่มชาติพันธุ์ญ้อ

คุณพนม เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฯ ทั้งนี้ มีความต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนที่มีชีวิต ในการถ่ายทอดเรื่องความวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะการอนุรักษ์ภาษา

คุณสุระศักดิ์ มีข้อเสนอ ๔ ประการ ดังนี้

๑) การทบทวนบทบาทของโรงเรียนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมามักประสบปัญหาด้านการขาดแคลนงบประมาณและการพัฒนาหลักสูตรไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวญ้อ ทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอเสนอให้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ญ้อมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร

๒) การมีหลักสูตรท้องถิ่นที่มีบุคลากรทางการสอนที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ญ้อหรือเป็นบุคคลที่ผ่านกระบวนการฝึกอบรมและมีความเข้าใจในวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

๓) บทบาทของผู้อำนวยการโรงเรียนมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณี

๔) ความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและชุมชน กล่าวคือ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนต้องมีศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการ โดยมีผู้รู้จากชุมชนทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายของพันธุ์พื้นบ้าน ข้าวไร่ การจักสาน ตำรายาสมุนไพร การทำขนม การตัดเย็บเสื้อผ้า การฟ้อนรำ เป็นต้น มรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมข้างต้นมีความจำเป็นต้องมีกระบวนการถ่ายทอด

ระหว่างผู้ใหญ่ไปสู่เด็กและเยาวชน เพื่อให้คนรุ่นหลังได้มีการสานต่อการส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

คุณสุรดา มีความต้องการให้มีการส่งเสริมศักยภาพของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ ได้สะท้อนความเห็นของเด็กและเยาวชนที่ต้องการให้มีศูนย์เรียนรู้แบบครบวงจร โดยเฉพาะการมีพิพิธภัณฑ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ อยุธยา เพื่อจัดเก็บสิ่งของมีค่าของกลุ่มชาติพันธุ์ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้เรื่องราววิถีชีวิต เช่น กำไลข้อมือ เป็นต้น

๔. กลุ่มชาติพันธุ์ไทย้อ

นายประยัตต์ทรัพย์ เห็นว่า ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ประสบปัญหาด้านการสืบทอดทางวัฒนธรรม จึงมีความต้องการให้มีการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นไว้ในระบบโรงเรียน หลักสูตรข้างต้นควรมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น องค์ความรู้ในการทอผ้าย้อมคราม การอนุรักษ์การแต่งกาย เป็นต้น

คุณสุกิจ มีความต้องการ ดังนี้

- ๑) การส่งเสริมให้มีหลักสูตรท้องถิ่นมีความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- ๒) การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
- ๓) การมีผู้รู้ในชุมชนเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมในชุมชน
- ๔) การมีงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพชีวิตของผู้รู้หรือผู้อาวุโสในชุมชนให้สามารถรับค่าตอบแทนจากการถ่ายทอดองค์ความรู้
- ๕) การเปิดโอกาสให้เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดกิจกรรมในการสืบทอดทางวัฒนธรรม

๕. กลุ่มชาติพันธุ์กูย

คุณสนอง อาจารย์คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี รองประธานชมรมชาวกูยแห่งประเทศไทย มีความเห็นในด้านการคุ้มครองและการส่งเสริม ดังนี้

การคุ้มครอง

- ๑) สิทธิในการรวบรวมประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์
- ๒) การคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาภาษาวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ อาทิ ภาษา กูย การแต่งกาย การคล้องข้าง (ปะกำข้าง) การไหว้บรรพบุรุษ โขนตา การไหว้เจ้าที่ แทรนหญ่จื้ออะ (ตะกูด) ความเชื่อด้านจิตวิญญาณ (แกลม) เป็นต้น

การส่งเสริม

- ๑) การส่งเสริมหลักสูตรท้องถิ่น ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์กูยซึ่งเป็นข้อมูลที่แท้จริงและมีความเป็นปัจจุบัน รวมทั้งมีการส่งเสริมหลักสูตรภาษา กูย ในโรงเรียนทุกชุมชนที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่
- ๒) การส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ กูย อาทิ การแต่งกาย การเลี้ยงช้างบ้าน และการแสดงความสามารถของช้าง ประเพณีการแซนโฎนตา ประเพณีการแต่งงานของ

ชาวช่าง ความเชื่อด้านจิตวิญญาณ เช่น แกลม/ หมุดหมึก/สะเอง ความเชื่อเรื่องการขอฝนด้วยการเคาะพ
ตะก้อด

ทั้งนี้ มีความเห็นว่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ต้องได้รับความคุ้มครองประกอบด้วย
ภาษา การแต่งกาย ทรัพย์สินทางปัญญา และคชสาร

๖. กลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน

คุณเตชินทร์ มีความต้องการให้มีการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีไทพวนอย่างยั่งยืน

ผู้แทนจากชมรมไทพวนบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี มีความต้องการ ดังนี้

๑) การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี อาทิ การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรมของ
พิพิธภัณฑ์ไทพวนบ้านผือ การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้การทอผ้าสวดลายที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น การย้อมผ้า
ด้วยน้ำส้มควันไม้ เป็นต้น

๒) การจัดสรรงบประมาณให้กับกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรง

๓) หน่วยงานราชการควรมีการส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในระบบการศึกษา

๗. กลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย

นายวีระพงษ์ ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ยได้สะท้อนทุนวัฒนธรรมของชาวไทโย้ย ผ่านศูนย์วัฒนธรรม
ชาวไทโย้ย ที่มีการจัดแสดงวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ การจัดแสดงเกี่ยวกับผ้าไหมมัดหมี่ลายโบราณ ย้อมสี
ธรรมชาติ เครื่องปั้นดินเผา กลองเลง ไท อุน คนโท อุปกรณ์เครื่องมือ วิถีชีวิต เครื่องมือหาปลา ซึ่งเป็นมรดก
ภูมิปัญญาวัฒนธรรมชาวไทโย้ย

นายพัฒนายุทธ ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย สะท้อนให้ความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ ผ่านการจัดตั้ง
ศูนย์วัฒนธรรมไทโย้ย การจัดหลักสูตรท้องถิ่น ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล
การสนับสนุนจากท้องถิ่นด้านงบประมาณ และการถ่ายทอดวิถีชีวิตสามรุ่นวัย อาทิ วัยเด็กและเยาวชน
วัยกลางคน และวัยสูงอายุ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ ผู้แทนจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย
มีความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติในมิตินิติการคุ้มครองและการส่งเสริม ดังนี้

การคุ้มครอง

๑) การศึกษา รวบรวม สืบเคราะห์ ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย ให้เป็นที่ยอมรับจาก
ภาคส่วนราชการ

๒) การรวบรวมภาษา ปัจจุบันมีการดำเนินโครงการร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล

๓) การคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม อาทิ งานฝีมือ งานช่าง รวมทั้งการคุ้มครองพื้นที่
ทางจิตวิญญาณ (พื้นที่ตอนป่า) ที่สูญหายไปเนื่องจากโครงการพัฒนาของรัฐ ทำให้ประเพณี
และพิธีกรรมสูญหายไป

การส่งเสริม

๑) การส่งเสริมวิถีวัฒนธรรมไทโย้ย ๘ มิติ ประกอบด้วย

- มิติที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐาน เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาและการตั้ง
ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์

- มิติผ้าทอพื้นบ้านและงานหัตถกรรม ผ้ามัดหมี่ย้อมครามจากสีธรรมชาติ ลวดลายดั้งเดิม และลวดลายสมัยใหม่ประยุกต์ให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาด ปัจจุบันมีการสั่งซื้อสินค้าจำนวนมาก โดยเฉพาะการสั่งซื้อจากคิงพาวเวอร์ (KING POWER) และประเทศญี่ปุ่น

- มิติวิถีชีวิตและการทำมาหากิน จากศักยภาพด้านการเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความหลากหลายทางชีวภาพอาชีพส่วนใหญ่ของชาวไทโย้ยทำนา ทำประมง เป็นพื้นที่รอยต่อกับลำน้ำยามกับแม่น้ำสงคราม

- มิติภูมิปัญญาท้องถิ่น มีจุดเด่นเรื่องการกินปลาลำน้ำยามและแม่น้ำสงคราม การมีสมุนไพรรักษาโรค มีผลิตภัณฑ์ข้าวเม่า ซึ่งเป็นอัตลักษณ์สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย

- มิติฮีตเก่าครองหลัง ที่มีความคล้ายคลึงกับความเชื่อของชาวอีสาน

- มิติด้านความเชื่อ พลังศรัทธา เช่น ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา มีความเชื่อเรื่องผีไทย ผีลาว ผีจีน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความผสมผสานทางความเชื่อในพื้นที่เดียวกัน รวมทั้งความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับจักรวาลวิทยา การไหลเรือไฟ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดจนกระทั่งตาย - มิติภาษาไทย ที่มีเฉพาะภาษาพูดแต่ไม่มีภาษาเขียน

- มิติศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ชาวไทโย้ยมีกลองเลงในการแสดงบุญประเพณีบุญผะเหวด บุญแข่งเรืองานไหลเรือไฟ ที่ทุกชุมชนมีการนำกลองเลงมาใช้ในการแสดง

๒) การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการนำเอาทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างเป็นมูลค่าเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยการบรรจุแผนพัฒนาดังกล่าวไว้ในแผนของ อปท.

๘. กลุ่มชาติพันธุ์ไทโล้ (กุ่มมลาย)

นายสิทธิชัย ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ไทโล้ มีความเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฯ โดยมีความเห็นเพิ่มเติมให้มีการส่งเสริมการรักษารักษาอัตลักษณ์ทางภาษา วัฒนธรรม โดยเฉพาะ พิธีเหยา และการรำลายกลอง ที่ต้องไม่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์

๙. กลุ่มชาติพันธุ์ไทแสก

นายปรีชา มีความต้องการให้มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ภาษาแสก ปัจจุบันมีการดำเนินโครงการร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล อย่างไรก็ตามมีความต้องการให้มีศูนย์เรียนรู้ เพื่อเป็นพื้นที่ในการจัดแสดงเรื่องราววิถีชีวิตชาวแสก โดยเฉพาะมิติด้านภาษา และดนตรีชาติพันธุ์ ที่เห็นควรให้มีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังในช่วงวันเสาร์และอาทิตย์

๑๐. กลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง

นายสำเร็จ มีความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฯ ดังนี้

๑) หลักการและเจตนารมณ์ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับหลักการและเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติ เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์สามารถแสดงออกทางวัฒนธรรมของตนเอง

๒) หมวดที่ ๑ หลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อ โดยเฉพาะในมาตรา 5 เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์มีวัฒนธรรมความเชื่อ ประเพณี ที่มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง จึงควรได้รับการคุ้มครอง

๓) หมวดที่ ๒ กลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เห็นด้วยกับกลไกและการปฏิบัติการเพื่อให้การส่งเสริมและคุ้มครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) หมวด ๓ กลไกการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ เห็นด้วยอย่างยิ่งที่สมัชชา ต้องประกอบด้วยผู้รู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ของตนเอง

๕) หมวด ๔ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ เห็นด้วยอย่างยิ่งเนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นระบบ

๖) หมวด ๕ การกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

นายชัยยุทธ มีความต้องการได้รับการคุ้มครองและส่งเสริม ๒ ประการ ดังนี้

๑) การส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

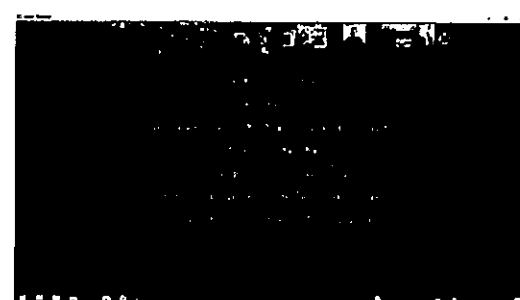
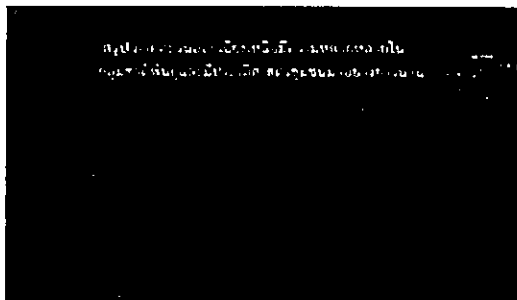
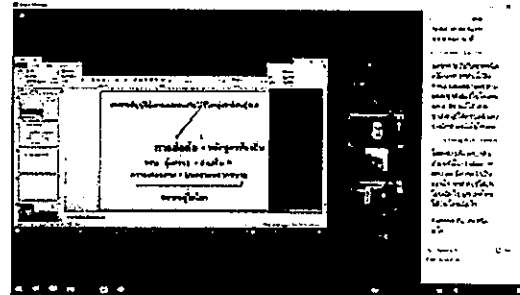
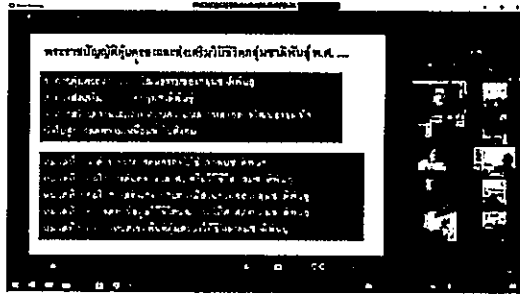
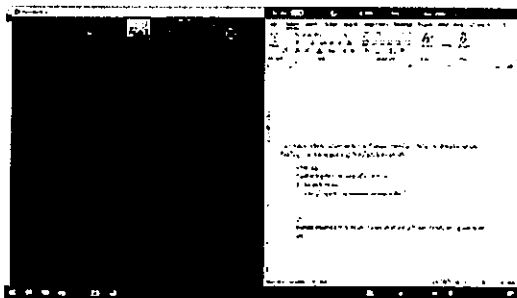
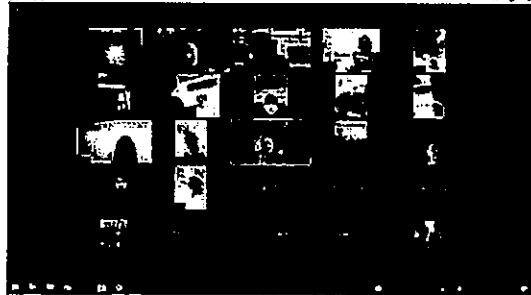
๒) การคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อาทิ อาหารและพืชสมุนไพรประจำกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีสรรพคุณในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) แต่กลับมีข้อจำกัดในการนำมาใช้ในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนเนื่องจากไม่ได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยา

.....
ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๖๔

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
ระดับภูมิภาคอีสาน ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

.....

คู่มือ

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

ภาคใต้ วันพฤหัสบดีที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์

สรุปสาระสำคัญและความคิดเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

ตามที่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ร่วมกับสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ได้จัดเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชนต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ นั้น กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคใต้ จำนวน ๔๐ คน มีความเห็น ๔ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑. ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...

กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคใต้ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับร่าง พ.ร.บ. ฯ จำนวน ๔๐ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ประสบปัญหาด้านความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณ เนื่องจากอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ถูกหน่วยงานรัฐประกาศเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ การไม่มีเอกสารสิทธิในที่อยู่อาศัยจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ประสบปัญหาการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน การถูกเจ้าหน้าที่รัฐจำกัดสิทธิทางวัฒนธรรม การขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมทางสังคม การถูกเลือกปฏิบัติจากประเด็นปัญหาข้างต้น กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคใต้จึงมีความเห็นว่า ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้สามารถคุ้มครองและส่งเสริมให้ชาวเลมีสิทธิในพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณ รวมถึงมีสิทธิได้รับการศึกษา การเข้าถึงสถานะบุคคลได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความเข้มแข็งและมีความภาคภูมิใจในตนเอง

๒. ประเด็นที่ต้องการได้รับ “การคุ้มครอง”

๑) การคุ้มครองพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่วัฒนธรรมและพื้นที่จิตวิญญาณ เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความมั่นคงในชีวิต ดังนี้

๑.๑) การคุ้มครองที่อยู่อาศัย โดยการเสนอให้มีการจัดทำพระราชบัญญัติที่อยู่อาศัยเพื่อคุ้มครองการสร้างที่อยู่อาศัยตามวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติและคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งปัจจุบันพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นพื้นที่ของรัฐ

๑.๒) การคุ้มครองพื้นที่ทำกิน อาทิ พื้นที่เกษตรกรรม สวนผสม แปลงผัก พื้นที่ทำกินในทะเลพื้นที่

๑.๓) การคุ้มครองพื้นที่วัฒนธรรมและพื้นที่ทางจิตวิญญาณ อาทิ ศาลบรรพบุรุษ สุสาน ลานพิธีกรรม ซึ่งเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกภาคเอกชนบุกรุกด้วยการออกเอกสารสิทธิ์ทับซ้อนพื้นที่

ทั้งนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ภาคใต้ มีข้อเสนอให้มีการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นทางการและได้รับการยอมรับเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการใช้ทรัพยากรจากป่าเพื่อการดำรงชีพตามวิถีดั้งเดิม

๒) การคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ที่ครอบคลุมวิถีวัฒนธรรม ภาษา ความเชื่อ ประเพณี
๓) ประเด็นที่ต้องการให้มี “การส่งเสริม”

๑) การส่งเสริมสิทธิขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑.๑) การส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต อาทิ การมีบัตรประจำตัวประชาชน ระบบสาธารณสุขปลอดภัย และการเข้าถึงบริการสุขภาพ ที่เห็นควรให้มีการจ้างงานตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ในการทำหน้าที่เป็นล่ามและพี่เลี้ยงโดยเฉพาะการจัดหาล่าม

๑.๒) การส่งเสริมสิทธิคนพิการ ผู้สูงอายุ เยาวชนและเด็กกลุ่มชาติพันธุ์

๑.๓) การส่งเสริมการศึกษา โดยมีกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษาเพื่อให้เด็กกลุ่มชาติพันธุ์สามารถปรับตัวได้

๑.๔) การเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๑.๕) การส่งเสริมอาชีพ โดยมุ่งส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและนำเอาอัตลักษณ์หรือทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มาใช้ในการสร้างอาชีพเพื่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้

๒) การส่งเสริมกลไกในการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์

๒.๑) การส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐและกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๒) การส่งเสริมกลไกระบบพี่เลี้ยงในการสนับสนุนการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๓) การส่งเสริมอัตลักษณ์ทางภาษากลุ่มชาติพันธุ์

๒.๔) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

๔) ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคใต้ มีความเห็น ๓ ประการดังนี้

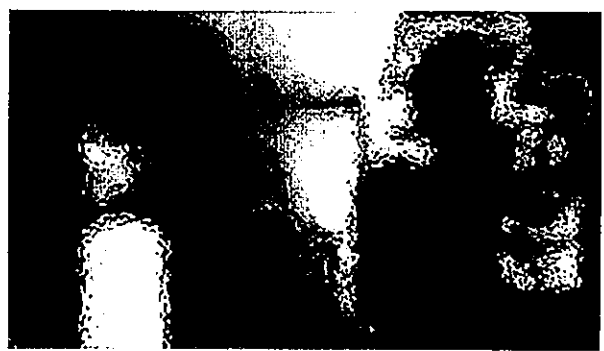
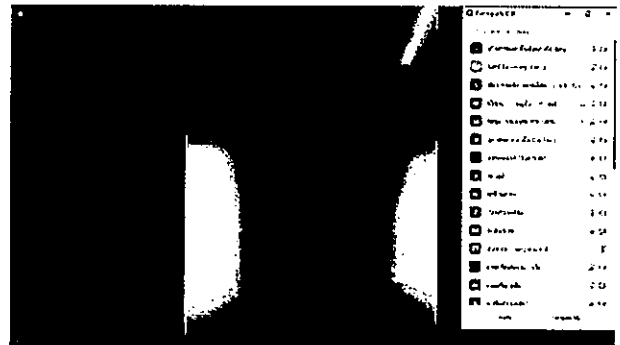
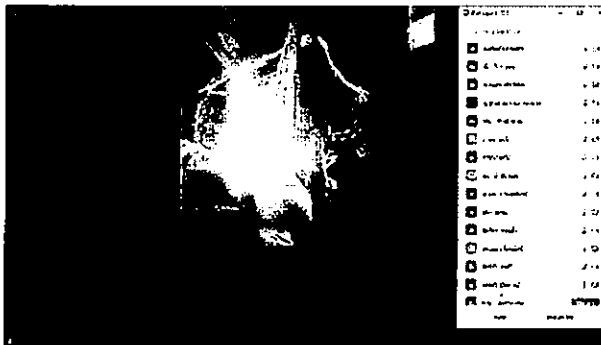
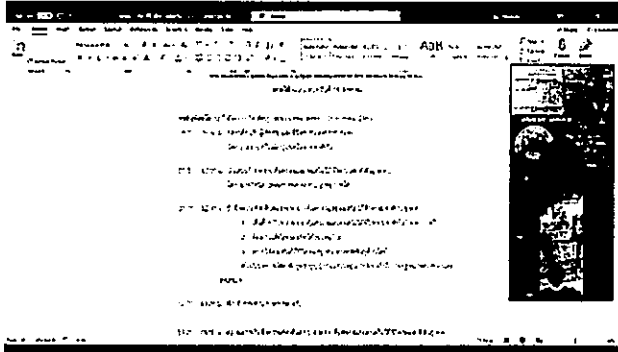
ประการแรก เห็นควรให้เพิ่ม มติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ ไว้ในมาตรา ๔๔ ของร่าง พ.ร.บ.ฯ

ประการที่สอง เห็นควรให้เพิ่มสัดส่วนของสมาชิกในหมวด ๓ ให้มีความเหมาะสม เนื่องจากเห็นว่าการจัดตั้งกลไกข้างต้นควรมีความครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่

ประการที่สาม เห็นควรให้มีการระบุกรอบระยะเวลาในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความชัดเจน

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๖๔

ภาพการประชุม
การรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
ระดับภูมิภาคใต้ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๖๔

สรุป

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
ระดับภาค ภาคเหนือพื้นที่สูง เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔

*****

การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
ในระดับภาค เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับภาค ภาคเหนือพื้นที่สูง ได้จัดขึ้นในวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔
โดยใช้ระบบZoom มีเข้าร่วมจำนวน ๓๘ คน จาก ๑๐ กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ม้ง คะฉิ่น ละวื้อะ ถิ่น ละหู่ ลีซอ อ่าชา
ดาราอาง เมี่ยน และปกากะญอ โดยมีความเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต
กลุ่มชาติพันธุ์ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. หลักการและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ

(ร่าง) พระราชบัญญัตินี้ บัญญัติขึ้นตามหลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐
โดยมีหลักการ ๓ ประการ คือ ๑) หลักการ “คุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม” ๒) หลักการ “ส่งเสริมศักยภาพ
กลุ่มชาติพันธุ์” ๓) หลักการ “สร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม” และมีแนวทางสร้าง
กลไกการมีส่วนร่วมเพื่อให้การคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มอย่างความเสมอภาคไม่ถูกเลือกปฏิบัติ
เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ต่อ “หลักการและเจตนารมณ์” ของร่างพระราชบัญญัตินี้

เห็นชอบในหลักการ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่จะส่งเสริมศักยภาพของชนเผ่าพื้นเมืองและสนับสนุน
การจัดการตนเองด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดสืบทอดวัฒนธรรม การจัดการและใช้ประโยชน์
ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นยังเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กลไก
การขับเคลื่อนงานของชนเผ่าพื้นเมืองในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับชาติ และยังเป็นกฎหมายที่จะ
คุ้มครองไม่ให้ชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานและการพัฒนาตามนโยบายของรัฐและ
เอกชน พร้อมทั้งมีการประกาศพื้นที่คุ้มครองวัฒนธรรมซึ่งจะเป็นยืนยันถึงมาตรการที่เป็นการส่งเสริม
และคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีข้อเสนอ ดังนี้

๑. ให้เพิ่มการเชื่อมโยงกับพันธกรณีและข้อผูกพันระหว่างประเทศ โดยเฉพาะปฏิญญาสหประชาชาติ
ว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองที่รัฐบาลไทยร่วมรับรองไปเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๐ และพัฒนาการของ
เครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย และสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย
๒. คำนึงตาม เสนอให้ใช้ “ชนเผ่าพื้นเมือง” เนื่องจากคำนิยาม “กลุ่มชาติพันธุ์” นั้น ครอบคลุม
ทุกคนในโลกเป็นชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่ง เป็นการนิยามแสดงลักษณะร่วมในด้านวัฒนธรรม
ประเพณี ภาษา จึงไม่ได้สะท้อนลักษณะเฉพาะหรือตัวตนของชนเผ่าพื้นเมืองแต่อย่างใด
ส่วนคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” สะท้อนถึงการที่ไม่ใช่กลุ่มที่ครอบงำทางสังคม เศรษฐกิจ และ
วัฒนธรรม และเป็นคำในความหมายสากลที่ได้รับการรับรองจากสภารบขององค์การสหประชาชาติ
(UN) ทั้งนี้กฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศทุกฉบับ จะระบุถึงการคุ้มครองส่งเสริมสิทธิ
ชนเผ่าพื้นเมือง ไม่มีการระบุชาติพันธุ์ เช่น ข้อตกลงปารีส ซึ่งสามารถเป็นการบังคับทางกฎหมาย
ระหว่างประเทศได้ และประเทศไทยก็เซ็นรับรองแล้ว รวมถึงยังมีกลไกเอกชนชนเผ่าพื้นเมืองใน
UN คือ Permanent Forum on Indigenous Issues มีผู้เชี่ยวชาญพิเศษ Special Rapporteur

on the rights of indigenous peoples และมีวันชนเผ่าพื้นเมืองประจำปี ทุกวันที่ ๙ สิงหาคม และที่สำคัญคือเป็นคำที่เครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองใช้มาตลอด และใช้อย่างเป็นทางการกว่า ๒๐ ปี เป็นที่รู้จักในทางสาธารณะและหน่วยงานต่าง ๆ และที่สำคัญคือเป็นการที่ชนเผ่าพื้นเมืองใช้เรียกตัวเอง

๓. นอกจากนั้นให้เพิ่มเติมความหมายในคำนิยามให้ครอบคลุม “ชนเผ่าพื้นเมืองทั้งที่มีสัญชาติ มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย และกลุ่มคนไร้รัฐไร้สัญชาติที่อยู่ในระหว่างการพิสูจน์หรือพัฒนา สถานะบุคคลตามกฎหมาย”

๒. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๕ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

เห็นชอบในหลักการ โดยได้มีข้อเสนอต่อมาตรา ๕ (๔) เดิมคือ (๔) การจัดการและใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน โดยมีความเห็นว่าเนื่องจากชนเผ่าพื้นเมืองมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปมาก มีข้อห่วงกังวลว่าจะเป็นการจำกัดสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น การจัดทำที่พัก และสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้น กฎหมายฉบับนี้จะครอบคลุมกิจกรรมการข้างต้นหรือไม่ จึงเสนอให้เพิ่มคำว่า “เศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม หรืออนุรักษ์” ทั้งนี้ ในส่วนของบทบัญญัติที่ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ควรมีความชัดเจนและควรเพิ่ม บทลงโทษในกรณีที่นโยบายรัฐ หน่วยงานรัฐ หรือเจ้าหน้าที่รัฐ รวมไปถึงจนถึงองค์กรพัฒนาเอกชนดำเนินการที่เป็น การละเมิดสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง

๓. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ตามมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

๑. ข้อเสนอต่อมาตรา ๗ “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ซึ่งเห็นด้วย กับหลักการของมาตรา ๗ โดยเห็นควรว่าสัดส่วนขององค์ประกอบในอนุมาตรา (๔) (๕) และ (๖) ควรจะเป็น สัดส่วนที่อยู่ฝ่ายภาคประชาชนมากกว่า ซึ่งสามารถแจ้งได้ว่าสัดส่วนดังกล่าวมาจากภาคส่วนที่มีทัศนคติที่ดีต่อ ชนเผ่าพื้นเมือง จึงมีข้อเสนอเพิ่มเติมดังนี้

- ๑.๑ อนุมาตรา (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ให้เพิ่มเติม “ประธานสมัชชา/สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย”
- ๑.๒ อนุมาตรา (๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เพิ่มเติม “ด้วยความเห็นชอบของสมัชชา/สภา”
- ๑.๓ อนุมาตรา (๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนเจ็ดคนให้ปรับเป็น “หกคน”
- ๑.๔ อนุมาตรา (๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน เพิ่มเติม “ด้วยความเห็นชอบของสมัชชา/สภา”
- ๑.๕ วรรคท้ายเนื้อความว่า “การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ” เสนอให้เพิ่มเนื้อความว่า “โดยให้สภาชนเผ่าพื้นเมืองส่งตัวแทนมาร่วมอยู่ในกลไกสำนักงาน”

๒. ข้อเสนอต่อมาตรา ๑๐ อำนาจและหน้าที่คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีข้อเสนอ ให้เพิ่มเติมเนื้อความในอนุมาตรา (๑๒) ว่า “เผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ ที่ดีระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม”

๓. ข้อเสนอต่อมาตรา ๑๓ องค์ประกอบของคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ระดับจังหวัด โดยมีข้อเสนอเพิ่มเติมเนื้อความ ดังนี้

๑. อนุมาตรา (๖) ผู้แทนภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านชาติพันธุ์ เห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า “ด้วยความเห็นชอบจากสมัชชา/สภา”
๒. วรรคสองฝ่ายเลขานุการเห็นควรเพิ่มเนื้อความว่า “โดยให้มีรองเลขานุการเป็นสัดส่วนที่มาจากองค์กรที่มาจากเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมือง”
๓. วรรคสามเนื้อความว่า “หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งอนุกรรมการใน (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด” โดยได้มีข้อสังเกตว่า รัฐมนตรีจะทำการกำหนดอย่างไรและกำหนดโดยกระทรวงใด

๔. ข้อเสนอต่อมาตรา ๑๕ อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด โดยมีข้อเสนอให้เพิ่มเนื้อความในอนุมาตรา (๕) ความว่า “เผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม”

๕. ข้อเสนอต่อมาตรา ๑๖ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง เสนอให้ปรับแก้เนื้อความ ดังนี้ “ในการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในเรื่องสถานะบุคคล การจัดการและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา วัฒนธรรมและภาษา ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและความเท่าเทียมทางสังคม และส่งเสริมกิจการสำหรับเด็ก เยาวชน สตรี กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ และผู้พิการ หรือเรื่องอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้”

๔. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๙ - ๓๑ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

๑. ข้อเสนอต่อหมวดที่ ๓ “สมัชชา” ไม่เห็นด้วย โดยเสนอให้ปรับถ้อยคำจาก “สมัชชา” เป็น “สภา” เนื่องจากคำว่า “สมัชชา” มีลักษณะเป็นพื้นที่หรือเวทีสำหรับปรึกษาหารือตามวาระที่กำหนด ส่วนคำว่า “สภา” เป็นคำที่สะท้อนถึงการมีอำนาจและหน้าที่ของสมาชิกสภาต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากการประชุมตามวาระเท่านั้น และสภาชนเผ่าพื้นเมืองนั้นมีการใช้มานาน มีกลไก โครงสร้าง และตัวตนที่ชัดเจน รวมถึงยังเป็นที่ยอมรับของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ และสาธารณชนแล้ว

นอกจากนั้น ในร่างพระราชบัญญัติไม่มีการกำหนดสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจนขององค์กร “สมัชชาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ทำให้มีข้อห่วงกังวลว่า สมัชชาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนั้นมีสถานะอย่างไร เป็นองค์กรนิติบุคคล หรือเป็นองค์การมหาชน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ขององค์กรที่พึงมีหรือพึงได้รับตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. ข้อเสนอต่อมาตรา ๑๙ การเลือกสมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตามข้อบัญญัติในมาตรา ๑๙ นั้น เห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า “ให้คำนึงถึงสัดส่วนด้านเพศและวัย”

๓. ข้อเสนอต่อมาตรา ๒๐ เกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิก โยมีข้อสังเกตว่าคุณสมบัติที่กำหนดไว้ นั้นไม่ครอบคลุมกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเป็นคนไร้รัฐไร้สัญชาติซึ่งอยู่ระหว่างการพิสูจน์หรือพัฒนาสิทธิในสถานะบุคคลตามกฎหมาย โดยเสนอให้การปรับแก้เนื้อความคุณสมบัติของสมาชิก (ก) (๑) ให้ใช้ถ้อยคำว่า “มีสัญชาติไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ถาวรตามกฎหมาย เพิ่มเติม รวมถึงบุคคลที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมืองที่ประสบปัญหาไร้รัฐไร้สัญชาติที่อยู่ระหว่างการพิสูจน์หรือพัฒนาสถานะบุคคลตามกฎหมาย”

ซึ่งการกำหนดคุณสมบัติและประเภทของตัวบุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมืองที่ประสบปัญหา ไร้รัฐไร้สัญชาติที่อยู่ในระหว่างการพิสูจน์หรือพัฒนาสถานะบุคคลตามกฎหมายให้เป็นไปตามกฎหมาย

๔. ข้อเสนอต่อมาตรา ๒๕ เห็นชอบในหลักการ ซึ่งมีข้อกังวลเกี่ยวกับความอิสระในการบริหารจัดการ โดยมีข้อเสนอให้เพิ่มเติมเนื้อความ ดังนี้

๑. อนุมาตรา (๒) เห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า “ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูหรือพัฒนาจากฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ”

๒. อนุมาตรา (๕) เห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า “รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ องค์ความรู้ และปฏิบัติการในระดับพื้นที่ เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน”

๓. อนุมาตรา (๙) เห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า “ติดตาม เฝ้าระวัง รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ และติดตามผลการดำเนินการตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศ”

๔. อนุมาตรา (๑๐) เห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า “พิจารณาให้ความเห็นชอบบกลไกต่าง ๆ ตามมาตรา ๗ (๓) (๔) (๖) และมาตรา ๑๓ (๖)”

๕. ข้อเสนอต่อมาตรา ๓๐ ให้เพิ่มจำนวนเป็น “ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๒๕ คน”

๕. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๒ - ๓๔ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร เห็นชอบในหลักการ โดยมีข้อเสนอต่อมาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในอนุมาตรา (๔) โดยเห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า “เพื่อสร้างการเรียนรู้ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจที่ดีระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมพหุวัฒนธรรม”

๖. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕ - ๓๙ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร เห็นชอบในหลักการ โดยมีข้อเสนอ ดังนี้

๑. ข้อเสนอต่อมาตรา ๓๕ เสนอว่า คำว่า “เศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม” ที่ปรากฏในมาตรา ๓๕ ต้องมีการทำให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยมีข้อห่วงกังวลว่าปัจจุบันมีชุมชนที่ได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ และอาจไม่ได้ครอบคลุมในนิยามเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม เช่น การทำพื้นที่ท่องเที่ยว การทำที่พัก อย่างกรณีทุบเบ็ก ม่อนแจ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ ชนเผ่าพื้นเมืองส่วนใหญ่มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปมาก ดังนั้น ควรมีการนิยามความหมายของ “เศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม” ให้มีความชัดเจนและครอบคลุมกับบริบทในปัจจุบัน และเสนอให้เพิ่ม “เศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรมและนวัตกรรม” โดยหากมีพื้นที่ที่อยู่ในคุ้มครองวัฒนธรรม สามารถพัฒนาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจแบบใหม่ที่ไม่ใช่ในลักษณะนายทุน แต่ต้องดำเนินการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และภูมิปัญญา สำหรับการจัดทำแผนแม่บทเสนอให้ เมื่อจัดทำแผนแม่บทเสร็จแล้วให้กลไกระดับต่าง ๆ เสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยที่ศูนย์มีหน้าที่เฝ้าระวัง ความสะดวกและสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนแม่บท

๒. ข้อเสนอต่อมาตรา ๓๖ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๕ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนด ในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น และไม่สามารถจำหน่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคล

ได้ได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม และเพิ่มเติม “การบริจาคเพื่อใช้สาธารณะประโยชน์ และการแบ่งปันที่ดินให้แก่ผู้ไร้ที่ดินทำกิน”

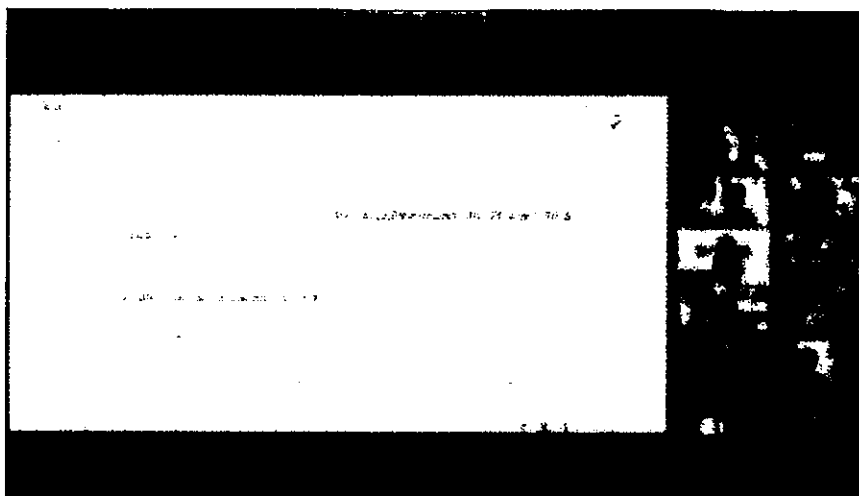
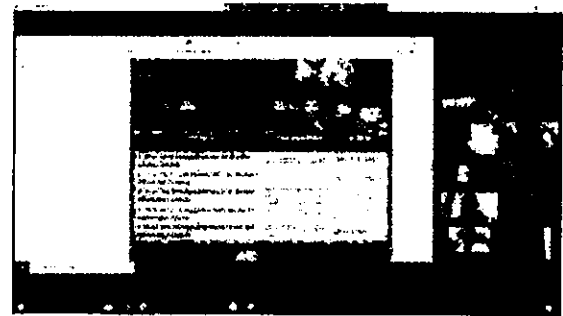
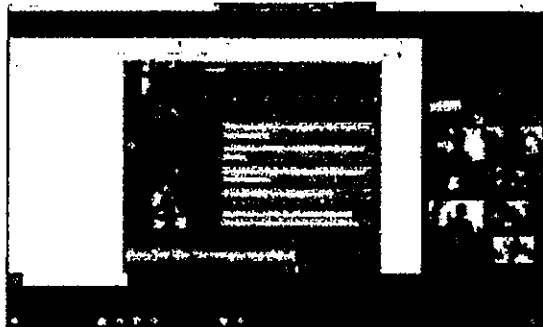
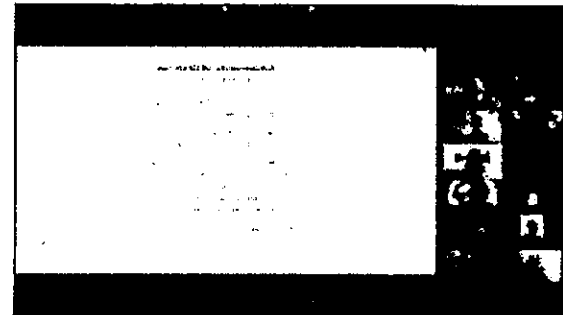
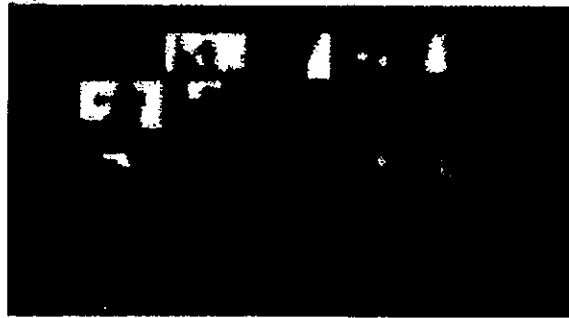
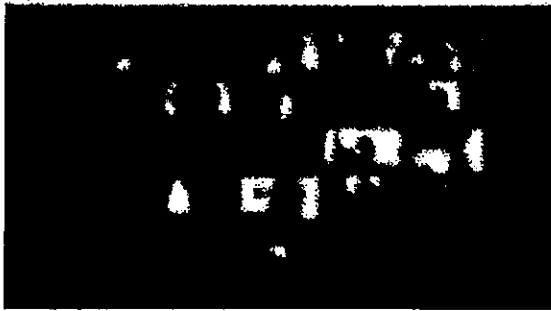
*****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)
เมษายน ๒๕๖๔

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
ระดับภูมิภาคเหนือบนพื้นที่สูง งานวันชนเผ่าพื้นเมือง ปี ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์
เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ๔๔ คน

.....

คู่มือ

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
ระดับภาค (เหนือราบ) เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

ในการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
ในระดับภาค เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับภาคมีความเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริม
วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง ที่มาและความสำคัญ

สืบเนื่องจากเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (คชท.) ร่วมกับภาคีองค์กรและเครือข่าย
ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ได้จัดกิจกรรมรณรงค์ให้รัฐและสาธารณะชนเข้าใจ
ปัญหาและสถานการณ์ที่ชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยประสบอยู่ตลอดจนเป็นการสร้างการยอมรับตัวตน
อัตลักษณ์ และคุณค่าวิถีวัฒนธรรมและเคารพสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (สขพ.) ขึ้น เพื่อเป็นกลไก
หลักของชนเผ่าพื้นเมืองที่ทำหน้าที่ในการผลักดันนโยบายและกฎหมายส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และ
ประสานความร่วมมือกับภาคีทุกภาคส่วนในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสนับสนุนการจัดการ
แก้ไขปัญหาที่ชนเผ่าพื้นเมืองประสบอยู่อย่างจริงจัง โดยมีภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งคือ

การรณรงค์และผลักดันให้มีกฎหมายส่งเสริมสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยขึ้นมาภายใต้ชื่อ
“(ร่าง) พระราชบัญญัติสภาพชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....” ซึ่งในขณะนี้อยู่ระหว่างการชักชวน
ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายและจากการจัดประชุมสมาชิกชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย
เพื่อสร้างความเข้าใจการมีส่วนร่วมต่อร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกลุ่มชาติและชนเผ่าพื้นเมืองขึ้นใน
ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ กรุงเทพมหานคร มีความเห็นร่วมกันว่าควร
จัดเวทีสร้างความเข้าใจในระดับภาคโดยเฉพาะร่าง พรบ.คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
(ฉบับ สมส.) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย
จึงมีความจำเป็นในการรับฟังความคิดเห็นกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ก่อนเข้าสู่กระบวนการของรัฐสภาต่อไป
จึงได้จัดเวทีประชุมระดับภาคเหนือขึ้นมีวัตถุประสงค์

๑. ให้สมาชิกชนเผ่าพื้นเมือง ภาคเหนือราบ ได้มีส่วนร่วมพิจารณาให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติ
คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตและทำความเข้าใจในสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับ สมส.
๒. เป็นเวทีแลกเปลี่ยนปรึกษาหารือและหาข้อสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาที่มีผลกระทบต่อ
วิถีกลุ่มชาติพันธุ์และร่วมกันแสวงหาทางออก

ส่วนที่สอง สถานการณ์โดยทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

ในเขตภาคเหนือราบสภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในเขตภาคเหนือราบ
ส่วนใหญ่ยังเป็นปัญหาลักษณะเดิมที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งได้แก่ปัญหาที่ทำกิน สิทธิในการถือครองที่ดิน
การขาดปัจจัยเนื่องจากสภาพยากจน การไม่มีสัญชาติ (บัตรประชาชน) ทำให้ขาดสวัสดิการที่จำเป็นที่ควรจะ
ได้รับจากรัฐ ขัดขวางในการจัดการเมล็ดพันธุ์พืช

ปัญหาการได้รับสัญชาติ ยังมีกลุ่มที่ตกสำรวจสภาพตามกฎหมาย มีการเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าไม่ใช่
คนไทย จึงให้เสียสิทธิในการได้รับสวัสดิการที่จำเป็น การจัดทำข้อมูลพื้นฐานไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะเด็กในวัย

เรียนไม่ได้รับเงินอุดหนุนการศึกษา และในสถานการณ์โควิด ๑๙ ไม่ได้รับสวัสดิการที่รัฐเยียวยาและท้องถิ่น
จัดให้

ปัญหาการถูกจับกุมในเรื่องที่ทำกิน ที่ดิน เช่นกรณีเหมืองแร่ ยังนโยบายบายของรัฐที่ไม่เอื้อและทำ
ให้เกิดผลกระทบต่อกลุ่มชนเผ่าพื้นเมือง ที่มีวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพและวิถีทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของ
ชนเผ่า

ส่วนที่สาม การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาค
ของกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาค ภาคเหนือพื้นที่ราบ เห็นควรให้ปรับแก้ด้วยคำตามข้อเสนอของที่
ประชุม โดยรายละเอียดการแก้ไขด้วยคำปรากฏตามเอกสารแนบนี้

*****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๖๔

(เอกสารแนบภาคเหนือพื้นที่ราบ)
(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริม
วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...
บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

เหตุผล

โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเองอยู่ กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวมีความด้อยสิทธิและยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยเหตุดังกล่าวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงให้ความคุ้มครองโดยบัญญัติให้ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมทางเชื้อชาติ และกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิม ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และ
ชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต
กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มหรือ
เป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และกระตังสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ความเชื่อ และ
วิถีชีวิตตามจารีตประเพณีร่วมกัน

“กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง”

“ชุมชน” หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม

“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” หมายความว่า พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่
ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

“สมัชชา” หมายความว่า สมัชชาของกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

“สภา” หมายความว่า สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสมัชชาสภากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
และชนเผ่าพื้นเมือง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานคร

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนา
สังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการ
ตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑ บททั่วไป

มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยผูกพัน มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ดังต่อไปนี้

(๑) การได้รับการดูแลและสิทธิส่วนรวม สิทธิและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม สิทธิในการศึกษา สุขภาพ การจ้างงาน และภาษาอย่างเสรี และไม่ถูกละเมิดหรือเหยียดหยามหรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

(๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางชีวภาพ เมล็ดพันธุ์ วัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายและเสียหาย

(๓) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๓๕

(๔) การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และพื้นที่ของบรรพชนตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน

(๕) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน

(๖) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ

ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖ ให้หน่วยงานของรัฐมีภารกิจร่วมกันดำเนินการเพื่อให้มีการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้เป็นไปตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจตามกฎหมายในการจัดบริการสาธารณะใดที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ โดยให้คำนึงถึงมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๒ คณะกรรมการ

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (๑๐ คน)

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านกฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตาม พระราชบัญญัตินี้ โดยต้องเป็นบุคคลที่ชนเผ่าพื้นเมืองให้การยอมรับ

(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวนภูมิภาคละ ๒ เขตคน และผู้แทน เยวชน ๑ คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชาสภา โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงชาย (๑๑ คน)

(๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน

องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหากำไร และดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และต้องได้รับการยอมรับ จากสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนด

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ และเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่าสองวาระติดต่อกันไม่ได้

เมื่อครบกำหนดวาระตามวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ตามวาระ

ในกรณีที่กรรมการตามวาระหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้ง กรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้ง ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่วาระของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นก็ก็ได้ และให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการ เท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีแพ่งและอาญาร้ายแรง เว้นแต่โทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) คณะกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมือง ในกรณีที่มีความจำเป็นให้เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป

(๒) ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕

(๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ

(๔) ประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๓๕

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการและการใช้พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๓๗

(๖) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างศูนย์กับหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์จัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๗) กำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ต่อกกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๖

(๘) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๕

(๙) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๑๐) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๑) แต่งตั้งคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัดและคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง หรือแต่งตั้งคณะกรรมการ ที่ปรึกษา หรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๒) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

วิธีการประชุมและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ และ คณะอนุกรรมการ ระดับจังหวัดได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัด โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมของแต่ละจังหวัด ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

คณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัด ตามวรรคหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานอนุกรรมการ (๑ คน)

(๒) วัฒนธรรมจังหวัด และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นอนุกรรมการ (๒ คน)

(๓) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรายชื่อจำนวนไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ (2 คน)

(๔) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในจังหวัด โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงชาย และเยาวชน ซึ่งสมัครสมาชิกเสนอรายชื่อไม่เกินสามคน เป็นอนุกรรมการ

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านกฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรายชื่อจำนวนไม่เกินสามคน เป็นอนุกรรมการ โดยต้องเป็นบุคคลที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองให้การยอมรับ

(๖) ผู้แทนภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านชาติพันธุ์ชนและเผ่าพื้นเมือง ในจังหวัดซึ่งเลือกกันเอง จำนวนไม่เกินสามคน เป็นอนุกรรมการ โดยต้องเป็นบุคคลที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองให้การยอมรับ

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูมบนพื้นที่สูงจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ ในกรณีที่จังหวัดใดไม่มีศูนย์พัฒนาราชภูมบนพื้นที่สูงจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอชื่อข้าราชการในสังกัดสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหรือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดคนหนึ่งเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งอนุกรรมการใน (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๔ คณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบ และแผนปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองของจังหวัด

(๒) ให้ความเห็นต่อคณะกรรมการในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๓) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน และกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสำรวจและจัดทำข้อมูลพื้นฐานกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองของจังหวัด

(๕) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง เป็นประธานอนุกรรมการ

(๒) ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นอนุกรรมการ

(๓) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควรแต่งตั้ง จำนวนไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๔) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากสภาผู้แทนราษฎรไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งมีความรู้ความสามารถในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในเรื่องสถานะบุคคล การจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภาษา การศึกษา หรือด้านอื่นที่คณะกรรมการเห็นสมควร เป็นอนุกรรมการ

(๖) ผู้แทนภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวนไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์คนหนึ่งเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และอาจแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้

การได้มาซึ่งประธานอนุกรรมการตาม (๑) และอนุกรรมการตาม (๔) และ (๕) ให้ศูนย์เสนอรายชื่อต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง

มาตรา ๑๖ ให้คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ มีอำนาจและหน้าที่ ในการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในเรื่องสถานะบุคคล การจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภาษา หรือการศึกษา หรือเรื่องอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาและกำหนดแนวทางเพื่อประโยชน์ต่อการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๒) กำกับ และติดตาม การดำเนินการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕ และแนวทางตาม (๑)

(๓) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบ และแผนปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย หรือที่เกี่ยวข้อง

(๔) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕ และแนวทางตาม (๑)

(๕) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๗ให้นำมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับแก่คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๘ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อความเห็นชอบ

(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา

(๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และ แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมาชิก คณะกรรมการบริหารสมาชิก คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๘) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตาม อำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการและ คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๕

(๑๐) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๓ ~~สมาชิก~~ สภา

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้มีการจัดตั้ง ~~สมาชิก~~ สภา ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน

หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการเลือกสมาชิกให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย

(๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป

(๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๙

(ข) ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการบริหารพรรคการเมือง

มาตรา ๒๑ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับเลือกและอาจได้รับการเลือกใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสามวาระติดต่อกันไม่ได้

สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๒๒ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ครบวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐

(๕) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสามครั้งติดต่อกัน

(๖) ~~สมัชช~~สมัชชามีมติให้พ้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตาม มาตรา ๒๑ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นเลือกบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลงในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่สมาชิกนั้นพ้นจากตำแหน่ง

สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกซึ่งตนแทน แต่ถ้าเวลาเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

มาตรา ๒๔ ให้มีการประชุมสมัชชากายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการเลือกสมาชิก เพื่อเลือกประธาน รองประธาน เลขาธิการ และกรรมการบริหารสมัชช

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกประธาน รองประธาน เลขาธิการ และกรรมการบริหารสมัชช

สภาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่สมัชช

กำหนดให้มีการประชุมสมัชช

สภาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นประธานหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสมัชช

สภาก็ได้ การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก สมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๕ สมัชช

สภา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกับสังคม

(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

(๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ต่อคณะกรรมการ

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

(๖) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ

(๘) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๕

(๙) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๒๖ ให้สมัชชา-สภา มีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้รวมถึงการประชุมสมัชชา-สภาระดับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และระดับภูมิภาค

มาตรา ๒๗ ให้มีคณะกรรมการบริหารสมัชชา-สภา คณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานสมัชชา-สภา เป็นประธาน และกรรมการอื่นอีกจำนวนไม่เกินสิบห้าคนซึ่งที่ประชุมสมัชชา-สภาเลือกจากสมาชิก โดยคำนึงถึงสัดส่วนจากกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ภูมิภาค เพศ และให้เลขานุการสมัชชาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการบริหารสมัชชา-สภา

มาตรา ๒๘ ให้นำความในมาตรา ๒๒ มาใช้กับการพ้นจากตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการบริหารสมัชชา-สภา และอาจพ้นด้วยกรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสมัชชา-สภา

มาตรา ๒๙ คณะกรรมการบริหารสมัชชา-สภามีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารและดำเนินงาน ของสมัชชา-สภาให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และที่กำหนดในข้อบังคับของสมัชชา-สภา

มาตรา ๓๐ ให้สมัชชาแต่งตั้งคณะผู้อาวุโส จำนวนไม่เกินยี่สิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่สมัชชาในการดำเนินงานคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการดำเนินงานของสมัชชา-สภารวมทั้งทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยประเด็นปัญหาที่ไม่สามารถหาข้อยุติในสมัชชา-สภาได้

การแต่งตั้งคณะผู้อาวุโสตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ภูมิภาค และเพศ

มาตรา ๓๑ ผู้อาวุโส ตามมาตรา ๓๐ ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หรือเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
- (๒) มีความประพฤติและเป็นแบบอย่างที่ดี
- (๓) มีความเสียสละและมีจิตอาสา

หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕
- (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล
- (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๓ ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ประกอบด้วย

- (๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธาน
  - (๒) กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการศูนย์
  - (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ
  - (๔) กรรมการจำนวนสองคน ซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการบริหารราชการสภา
  - (๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์ ด้านมนุษยศาสตร์ ด้านภาษาและวัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์
- ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๓ มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่

ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา ข้อมูลผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน

ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๓ อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทว่าด้วยการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยให้ศูนย์สนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทดังกล่าว

เมื่อจัดทำแผนแม่บทเสร็จแล้วให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ และในกรณีที่มีจำเป็นจะให้มีแผนที่แนบท้ายประกาศด้วยก็ได้

มาตรา ๓๖ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๕ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง นั้น และไม่สามารถจำหน่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม หรือแบ่งปันให้ผู้ใดในชุมชน หรือจำหน่ายโอนให้กับคนในชุมชนเท่านั้น

มาตรา ๓๗ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ดังต่อไปนี้

- (๑) ก่อสร้าง แ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณสุข โภคสาธารณสุข การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน
- (๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม
- (๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภค บริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ กิจกรรมสาธารณสุขของชุมชน และการพัฒนานวัตกรรมทางเศรษฐกิจ บนฐานวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนที่ยั่งยืน

(๕) ปลุกต้นไม้หรือพืชนานาชนิดอื่น ๆ

(๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลาย ทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตาม ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดหรือต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและ ทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำผิดและไม่ต้องรับผิดชอบ ตามกฎหมายนั้น

มาตรา ๓๘ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนในพื้นที่โดยให้มีสัดส่วนหญิงชายและเยาวชน จำนวนไม่น้อยกว่า เจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มี อำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยอย่างน้อย ต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ พื้นที่บรรพชน และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอด ศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๕

(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ

(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จากคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองและศูนย์

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๐ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วย กรรมการตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๓) และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๑ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณจากงบประมาณรายจ่ายบูรณาการหรืองบประมาณรายจ่ายงบกลางให้แก่ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นในปีนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๒ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งศูนย์ได้จัดทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๙ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ

มาตรา ๔๓ ให้สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยซึ่งสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทยที่ได้ดำเนินการบริหารและจัดการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทำหน้าที่ที่สมัชชาตามพระราชบัญญัตินี้ ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งสมัชชาสภาตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๔ ให้เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยง และพื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ “ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้จัดตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๕ ไปพลางก่อน และให้ศูนย์ร่วมกับชุมชนจัดทำแผนแม่บทและธรรมนูญว่าด้วยการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

คู่มือ

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ....

ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๗.๓๐ - ๒๑.๓๐ น.

.....

๑. สรุปสาระสำคัญและความเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

ตามที่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ร่วมกับสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ได้จัดเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชนต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ นั้น กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก มีข้อเสนอประเด็นหลัก ๕ ประเด็น ดังนี้

๑. ประเด็นด้านการส่งเสริม - การคุ้มครอง

๑) การส่งเสริมการเข้าถึงสถานะบุคคล โดยเสนอให้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ สามารถจัดตั้งกลไกในการแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคล โดยเฉพาะกระบวนการได้มาซึ่งสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม ลดขั้นตอนกระบวนการในพิสูจน์สัญชาติ เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงได้อย่างครอบคลุม รวมทั้ง มีข้อเสนอให้ใช้มิติทางวัฒนธรรมในการพิสูจน์สถานะบุคคล อาทิ การยืนยันตำแหน่งที่อยู่อาศัยด้วยระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก (GPS)

๒) การธำรงอัตลักษณ์วัฒนธรรมที่ใกล้สูญหาย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้คนรุ่นใหม่ขาดความตระหนักในรากเหง้าของบรรพบุรุษ จึงมีข้อเสนอ ๒ ประการ ดังนี้

ประการแรก การส่งเสริมให้มีการสอนภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ บรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ

ประการที่สอง การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความตระหนักและภาคภูมิใจ ในการรักษารากเหง้าทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ตน

๓) การส่งเสริมการเข้าถึงพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน ส่งเสริมให้เกิด “สิทธิหน้าหมู่” เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิที่จะได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในผืนป่าและในที่ดิน

๔) การคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม

๕) การกำหนดลักษณะพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาจากโครงการของรัฐและเอกชน โดยเสนอให้มีการกำหนดรูปแบบพื้นที่เพื่อกำหนดลักษณะการพัฒนาที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังเช่น การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำเพื่อป้องกันการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่มีประสิทธิภาพและขาดการพิจารณาในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๖) การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและลดอคติที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอให้มีการใช้ช่องทางการสื่อสารในระบบออนไลน์เพื่อสร้างการรับรู้การมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะการเป็นคนไทย

๒. ประเด็นคำนิยาม ที่ประชุมมีความเห็น ดังนี้

แนวทางที่ ๑ เห็นด้วยกับร่าง พ.ร.บ. ที่นำคำนิยามของคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ใช้แทนการระบุ คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” เนื่องจากเห็นว่า แนวทางข้างต้นเป็นกลวิธีในการขับเคลื่อนกฎหมาย

แนวทางที่ ๒ เสนอให้มีการระบุคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ในร่าง พ.ร.บ. เนื่องจากถ้อยคำดังกล่าวเป็นคำที่เป็นที่รู้จักและถูกใช้ในบริบทสังคมโลกอย่างแพร่หลาย

๓. ประเด็น “สภา” “สมัชชา” ที่ประชุมมีความเห็น ดังนี้

แนวทางที่ ๑ มีความเห็นเห็นว่า สามารถใช้ได้ทั้งคำว่า “สภา” และ “สมัชชา” ทั้งนี้ขอให้ยึดถือหลักการของการเป็นพื้นที่ในการระดมความคิดเห็นเพื่อขับเคลื่อนการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

แนวทางที่ ๒ มีความเห็นให้ใช้คำว่า “สภา” เนื่องจากเห็นว่า สภาเป็นการทำงานอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเป็นกลไกที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองร่วมดำเนินการมา ในขณะที่สมัชชาเป็นการจัดประชุมที่มีการประชุม ๑ ปี ต่อครั้ง

๔. กลไกการมีส่วนร่วม

๑) การจัดตั้งองค์กรด้านชาติพันธุ์ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเชื่อมโยงการทำงานในการขับเคลื่อนการคุ้มครองและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความทั่วถึงในระดับชุมชน

๒) การมีส่วนร่วมด้านข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีข้อเสนอต่อมาตรา ๔๒ ที่ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์ได้จัดทำไว้ ข้อมูลข้างต้นต้องเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะเจ้าของวัฒนธรรมเป็นผู้ให้ข้อมูลและรับรองข้อมูลดังกล่าว

๕. ข้อห่วงกังวล เนื้อความในมาตรา ๓๗ - ๓๙ ที่มีความทับซ้อนกับพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื้อความใน มีความทับซ้อนและอาจทำให้เกิดข้อพิพาทกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อาทิ พื้นที่เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษบ้านเลตองคุ แม้ว่าได้รับการคุ้มครองก่อนมีพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในขณะที่เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษที่จะมีการขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นภายใต้ร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนที่เกิดขึ้นภายหลัง พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ จะได้รับการยอมรับหรือไม่ ทั้งนี้ เห็นควรให้มีการออกแบบแนวทางในการสร้างความมั่นใจในการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ให้ได้รับความคุ้มครอง

*****

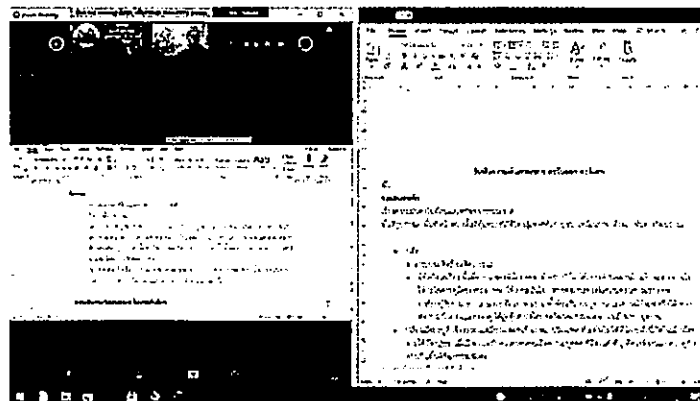
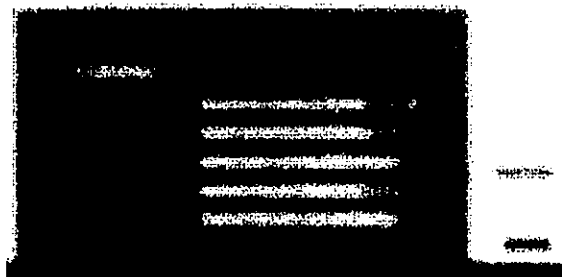
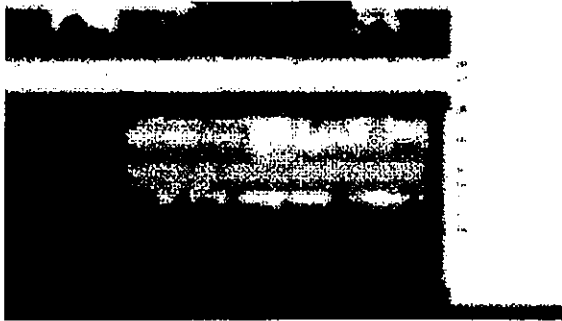
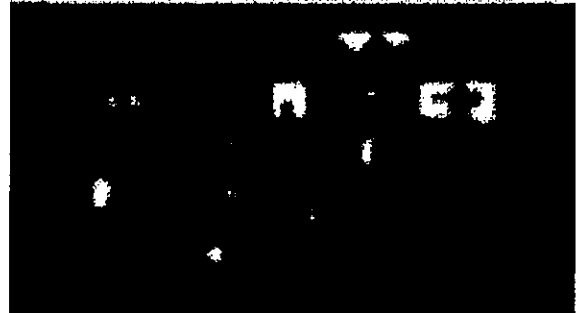
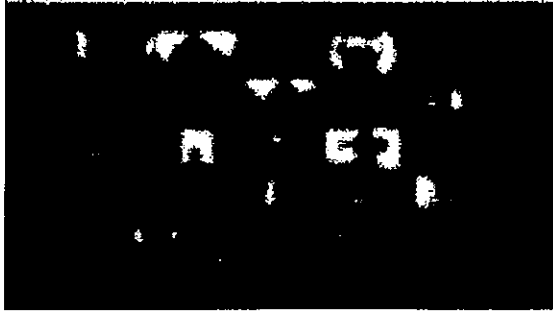
ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)

สิงหาคม ๒๕๖๔

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
ระดับภูมิภาคกลาง ตะวันตก ตะวันออก ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

แนวทางที่สอง ข้อเสนอให้ตัดเนื้อความในมาตรา ๓๗ วรรคท้าย เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเป้าหมายในการทำงานสนับสนุนกลไกการดำเนินงานร่วมกับพระราชบัญญัติอื่นที่บังคับใช้ในพื้นที่ ทั้งนี้ จึงเห็นว่าหากการพิจารณาอย่างรอบด้านในกระบวนการก่อนการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองและสามารถสร้างความเชื่อมั่นได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไม่มีการกระทำความผิดตามกฎหมายหลัก เห็นควรให้ตัดเนื้อความในมาตรา ๓๗ วรรคท้าย

แนวทางที่สาม ข้อเสนอให้ระบุเนื้อความที่มีลักษณะเฉพาะในมาตรา ๓๗ วรรคท้าย เนื่องจากเนื้อความดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับกฎหมายฉบับอื่นที่มีบทลงโทษทางอาญา การเขียนในลักษณะกว้างอาจเป็นช่องว่างในการตีความ

- ๓) ข้อเสนอในการบัญญัติ “หลักเกณฑ์ธรรมนูญ” ของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
- ๓.๑. ให้มีการการระบุขั้นตอนและวิธีการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
  - ๓.๒. ให้มีการระบุกระบวนการดำเนินการในกรณีที่มีการทักท้วงเรื่องการประกาศเขตพื้นที่เกิดขึ้น
  - ๓.๓. ให้มีการระบุลักษณะของพื้นที่ที่สามารถประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๖๔

สรุป

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
ระดับภาค (กลุ่มสตรีชนเผ่า) ผ่านระบบสื่อทางไกล เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

*****

ในการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต
กลุ่ม ชาติพันธุ์ในระดับภาค เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับภาคมีความเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติ
คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง ที่มาและความสำคัญ

กลุ่มสตรีชนเผ่าพื้นเมือง ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในเรื่องของการสื่อสาร และอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล
ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมเวที
ทำความเข้าใจ และรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เท่าที่ควร สตรีชนเผ่าถือเป็นกลุ่มบุคคลที่มี
บทบาทสำคัญในการสืบทอด ถ่ายทอด ดำรงอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตความเป็นชนเผ่า โดยเฉพาะภูมิปัญญา
ที่เกี่ยวข้องกับระบบการเกษตร การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ภูมิปัญญาความรู้ด้านพืชสมุนไพร งานหัตถกรรม
รวมถึงบทเพลงดั้งเดิมต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่ต้องเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงชนเผ่าได้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อ
ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ที่จะส่งผลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในอนาคต โดยมีผู้เข้าร่วม
รับฟังและให้ความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริม จำนวน ๔๙ คน ๒๒ กลุ่มชาติพันธุ์
โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ตัวแทนแกนนำสตรีชนเผ่าภาคเหนือ จำนวน ๒๐ คน
๒. ตัวแทนแกนนำสตรีชนเผ่าภาคใต้ จำนวน ๕ คน
๓. ตัวแทนแกนนำสตรีชนเผ่าภาคตะวันตก จำนวน ๕ คน
๔. ตัวแทนแกนนำสตรีชนเผ่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๔ คน
๕. เจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการเครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทย จำนวน ๖ คน
๖. วิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...
ผู้ดำเนินรายการ จำนวน ๓ คน

ส่วนที่สอง สถานการณ์โดยทั่วไปของสตรีชนเผ่าพื้นเมือง

ประเทศไทยเป็นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าพื้นเมืองต่าง ๆ มากกว่า ๖๐ กลุ่ม อย่างไรก็ตาม คำว่า
ชนเผ่าพื้นเมืองยังไม่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจากรัฐ โดยมีเพียงกลุ่มชาติพันธุ์ ๙ กลุ่ม ที่อาศัยอยู่ใน
ภาคเหนือที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นชนกลุ่มน้อย การไม่ยอมรับการมีอยู่และตัวตนของกลุ่มชนเผ่าพื้นเมือง
ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้บางส่วนยังไม่ได้รับสัญชาติไทย และเข้าไม่ถึงการบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ เช่น
การรักษาพยาบาล และการศึกษา เพราะรัฐไม่มีการจัดหาบริการเหล่านี้ให้ในพื้นที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่ รวมถึง
ค่าใช้จ่ายในการเข้ารับบริการมีราคาสูง นอกจากนี้ การไม่ยอมรับในตัวตนของพวกเขาทำให้พวกเขาไม่สามารถ
ใช้และเป็นเจ้าของทรัพยากรโดยเฉพาะทรัพยากรที่ดิน และป่าไม้ที่พวกเขาอาศัยอยู่ และใช้ในการทำมาหากิน
สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน

ชนเผ่าพื้นเมืองไม่เพียงแต่ถูกมองว่าเป็นคนชายขอบ ไม่ใช่คนไทย ไม่มีการศึกษา และยากจนเท่านั้น แต่พวกเขายังถูกมองว่าเป็นนักค้ายาเสพติด และเป็นกลุ่มคนที่ทำลายป่าไม้ของประเทศ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดของประเทศไทยมักอยู่ในบริเวณที่ชนเผ่าพื้นเมืองเหล่านี้อาศัยอยู่และทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีวิต การที่เจ้าหน้าที่รัฐไม่เข้าใจวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และตัวตนของกลุ่มคนเหล่านี้ ทำให้โครงการต่าง ๆ ของรัฐที่เข้ามาในชุมชนไม่ได้เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการ และทักษะความสามารถของพวกเขา โครงการส่งเสริมการทำเกษตรพาณิชย์เชิงเดี่ยวในชุมชนเผ่า เป็นตัวอย่างหนึ่งที่สร้างความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และอัตลักษณ์ตัวตนของกลุ่มคนเหล่านี้เป็นอย่างมาก เพราะเป็นการเกษตรที่ต้องใช้ทุนสูง และมักต้องใช้วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ชุมชนไม่มี จึงต้องหาซื้อจากข้างนอก จนทำให้ชาวบ้านส่วนหนึ่งต้องเป็นหนี้เป็นสิน และต้องขายที่ดินขายทรัพย์สินอื่น ๆ เพื่อเอามาใช้หนี้ และสุดท้ายต้องกลายเป็นเพียงแรงงานรายวันในเมืองหรือเป็นแรงงานให้กับบริษัทการเกษตรขนาดใหญ่เท่านั้น เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการชนเผ่า กลายเป็นผู้รับผลกระทบด้านลบจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้โดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะสตรีชนเผ่า พวกเขาไม่ได้เป็นเพียงแค่ลูกสาว เป็นแรงงานหลักที่ต้องคอยช่วยเหลือพ่อแม่ในการทำเกษตรเชิงพาณิชย์เท่านั้น แต่พวกเขายังเป็นภรรยา และเป็นแม่ของลูกที่ต้องคอยดูแลปากท้องและทุกข์สุขของทุกคนในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจึงทำให้ผู้หญิงเหล่านี้ต้องมีภาระเพิ่มมากขึ้น และเกิดปัญหาด้านสุขภาพจิต เช่นเกิดความเครียด กังวลกับความเปลี่ยนแปลง และภาระการงานที่เพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

วัฒนธรรมของสังคมชนเผ่าส่วนใหญ่เป็นสังคมชายเป็นใหญ่ โดยสังคมมีการเลี้ยงดูและให้คุณค่าความหมายของผู้ชายและผู้หญิงแตกต่างกัน โดยผู้หญิงและผู้ชายจะถูกเลี้ยงดูและมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ตามเพศสภาพอย่างชัดเจนตั้งแต่เด็ก พื้นที่ของผู้ชายผูกติดกับพื้นที่สาธารณะ และพื้นที่ของผู้หญิงผูกติดกับบ้าน ผู้ชายถูกให้คุณค่าว่ามีความสำคัญและมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้หญิง และเป็นผู้นำของครอบครัวในทางตรงกันข้าม ผู้หญิงถูกให้คุณค่าว่าเป็นผู้ช่วยของผู้ชาย และมีหน้าที่หลักคือรับผิดชอบงาน เมื่อผู้หญิงถูกให้ความสำคัญน้อยกว่าผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสนในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัวและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชนน้อยกว่าผู้ชาย หรือแทบไม่มีส่วนร่วมเลย

การเลี้ยงดู การปลูกฝังบทบาทหน้าที่ของผู้หญิง และผู้ชายในสังคมชนเผ่าตั้งแต่เด็ก ได้สร้างให้เกิดบทบาทหน้าที่และพื้นที่แก่ผู้หญิงและผู้ชายในสังคมที่แตกต่างกันในเชิงอำนาจอย่างชัดเจน ในสังคมชนเผ่าบางกลุ่ม เช่น ม้ง และอาข่า ชีวิตและความเป็นความตายของผู้หญิงอยู่ภายใต้การตัดสินใจของผู้ชายแทบทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจของพ่อ สามี และลูกชาย ทำให้ผู้หญิงชนเผ่าส่วนใหญ่แทบไม่มีพื้นที่อิสระทางความคิดเป็นของตนเอง การที่พวกเขาจะตัดสินใจใด ๆ ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ชายที่กำกับดูแลผู้หญิงเหล่านั้น ไม่ว่าจะป่จะเป็นพ่อ สามี หรือลูกชาย เมื่อผู้หญิงไม่มีพื้นที่ อำนาจ และอิสรภาพในการตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของตนเอง ผู้หญิงจึงมักถูกกระทำความรุนแรงเมื่อพวกเขาพยายามที่จะลุกขึ้นมาคิด และตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตของพวกเขาด้วยตัวเอง เช่น เรื่องการมีลูก เป็นต้น ผู้หญิงชนเผ่าส่วนใหญ่ไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าอยากมีลูกกี่คน ทุกอย่างอยู่ที่ผู้ชายคือสามีเป็นคนตัดสินใจ หรือแม้แต่เรื่องการตรวจภายใน ในสังคมชนเผ่าบางชนเผ่า ผู้หญิงไม่กล้าไปตรวจภายในเพราะผู้ชายซึ่งเป็นสามีไม่ยอมให้ไปตรวจ เพราะถือว่าร่างกายของผู้หญิงเป็นของผู้ชาย (สามี) เท่านั้น จึงห้ามให้ชายอื่นเห็น และหากภรรยาแอบไปตรวจและสามีรู้ ก็จะทำให้เกิดความรุนแรงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทุบตีทำร้าย หรือด่าทอผู้หญิง (ภรรยา) ตลอดจนการนำเรื่องไปบอกกล่าวแก่บิดามารดาและญาติพี่น้องของฝ่ายหญิงเพื่อให้การสั่งสอนกับฝ่ายผู้หญิงต่อไป

ดังนั้น ผู้หญิงชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย (ชนเผ่าพื้นเมือง) ถูกกดทับสองระดับคือ ภายในที่เกิดจากวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ของสังคมตัวเอง และจากนโยบายหรือวิถีคิดของระบบหรือสถาบันต่าง ๆ ของรัฐไทย เช่น ระบบสวัสดิการสังคม ระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษา ระบบของกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมและระบบสาธารณสุข รวมถึงสื่อกระแสหลักที่มีฐานอคติการดูถูกเหยียดหยามและตีตราอัตลักษณ์และวิถีชีวิตคนชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเป็นฐานเดิม ผู้หญิงชนเผ่าจึงประสบกับความรุนแรงและแรงกดดันรูปแบบต่าง ๆ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากระบบบริการต่าง ๆ ของสังคมไทยกระแสหลัก ความรุนแรงทับซ้อนทั้งจากภายในวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมไทยกระแสหลักส่งผลกระทบต่อความปลอดภัย ความมั่นคง ความก้าวหน้าและโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของผู้หญิงชาติพันธุ์

ส่วนที่สาม การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาคของกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาค ภาคเหนือพื้นที่ราบ

๑. หลักการและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ

(ร่าง) พระราชบัญญัติฉบับนี้ บัญญัติขึ้นตามหลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ โดยมีหลักการ ๓ ประการ คือ ๑) หลักการ “คุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม” ๒) หลักการ “ส่งเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์” ๓) หลักการ “สร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม” และมีแนวทางสร้างกลไกการมีส่วนร่วมเพื่อให้การคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มอย่างความเสมอภาคไม่ถูกเลือกปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ต่อ "หลักการและเจตนารมณ์" ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

เห็นชอบในหลักการทั้ง ๓ ประการ เนื่องจากเพราะเป็นหลักการที่เอื้อให้กลุ่มชาติพันธุ์และ ชนเผ่าพื้นเมืองได้รับการคุ้มครอง มีสิทธิในการดำรงวิถีชีวิตตามประเพณี วัฒนธรรม และสามารถพัฒนาชนเผ่าพื้นเมืองได้รับการคุ้มครอง มีสิทธิในการดำรงวิถีชีวิตตามประเพณี วัฒนธรรม และสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองไปพร้อมกับสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้

๒. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามเนื้อความในมาตรา ๕ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

เห็นชอบในหลักการ เนื่องจากกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองมีอัตลักษณ์ทางภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญา ดังนั้น หลักการในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ร่วมกับรัฐได้อีกทั้งสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานของรัฐได้อีกด้วย

๓. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ตามมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

เห็นชอบในหลักการ ในการมีคณะกรรมการมาตรา ๗ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ เป็นรองประธาน และเป็นผู้รับผิดชอบผลักดันเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ อีกทั้ง ควรเพิ่มกรรมการผู้แทนชาติพันธุ์ให้มีเยาวชนและสตรี โดยให้คำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสม

๔. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๙ - ๓๑ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

เห็นชอบในหลักการ ในการตั้งสมัชชาเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงาน การคุ้มครอง และการส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งสมัชชาจะเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน เสนอนโยบาย มาตรการ ตลอดจน สร้างความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ เอกชน ตลอดจนแนวทางการแก้ปัญหา และการรายงานผล ทั้งนี้ ในการแต่งตั้งผู้อาวุโสเห็นควรให้คำนึงถึงผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมืองโดยเฉพาะ

๕. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๒ - ๓๔ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

เห็นชอบในหลักการ เนื่องจากเห็นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดทำข้อมูลที่ต้องการและข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการจัดการทรัพยากรในเขตพื้นที่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะสำคัญอย่างข้อมูลบุคคล ข้อมูลเขตพื้นที่คุ้มครอง และข้อมูลเศรษฐกิจของชุมชน

๖. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕ - ๓๙ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

เห็นชอบในหลักการ เนื่องจากเป็นการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีสิทธิ์และใช้ประโยชน์ใน ที่ดินและในทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน

๗. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ในประเด็นอื่นๆ

๑. เห็นควรให้มีการกำหนดคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” หลังคำว่า “ชาติพันธุ์”

๒. เห็นควรให้ใช้คำว่า “สภา” แทนคำว่า “สมัชชา”

๓. เห็นควรให้ปรับแก้ถ้อยคำตามข้อเสนอของที่ประชุม โดยรายละเอียดการแก้ไขถ้อยคำปรากฏ ตามเอกสารแนบนี้

*****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๖๔

(เอกสารแนบสตรีชนเผ่า)
(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริม
วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...
บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

เหตุผล

โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีพด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเองอยู่ กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวมีความด้อยสิทธิและยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยเหตุดังกล่าวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงให้ความคุ้มครองโดยบัญญัติให้ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมทางเชื้อชาติ และกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิม ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชน
เผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติ
พันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มหรือเป็น
ชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ความเชื่อ และวิถีชีวิต
ตามจารีตประเพณีร่วมกัน

“ชนเผ่าพื้นเมือง” ถึง บุคคลหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานร่วมกันโดยมีวิถีปฏิบัติตามจารีต
ประเพณีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ ตลอดจนมีภาษาและแบบแผนทางวัฒนธรรมของตนเองมาจนถึงปัจจุบัน
เป็นกลุ่มคนที่มีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือหลายพื้นที่และพึ่งพาผูกพัน
กับทรัพยากรในพื้นที่นั้นๆ มิได้เป็นกลุ่มครอบงำทางเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และวัฒนธรรม และพิจารณา
ตนเองว่ามีความแตกต่างไปจากภาคส่วนอื่นๆ ของสังคมมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอดวิถีชีวิต
อัตลักษณ์ ระบบภูมิปัญญาสู่คนรุ่นอนาคตอันเป็นไปตามแบบแผนทางวัฒนธรรม สถาบันทางสังคม และระบบ
นิติธรรมของตน รวมทั้งเป็นกลุ่มที่รักษาสันติวัฒนธรรม อันเป็นแนวปฏิบัติตามจารีตประเพณี ยิ่งกว่านั้น ยัง
ระบุตัวตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองและได้รับการ ยอมรับจากกลุ่มอื่นๆ

“ชุมชน” หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม

“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” หมายความว่า พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่
ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ “สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกกลุ่มชาติ
พันธุ์แห่งประเทศไทย

“สภา” หมายความว่า สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
และชนเผ่าพื้นเมือง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึง กรุงเทพมหานคร
“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑ บททั่วไป

มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามพระราชบัญญัตินี้ พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยผูกพัน มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ดังต่อไปนี้

- (๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชังเหยียดหยามหรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
- (๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางชีวภาพ เมล็ดพันธุ์ วัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายและเสียหาย
- (๓) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๓๕
- (๔) การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน
- (๕) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน

(๖) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและบริการสาธารณะของรัฐ
ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖ ให้หน่วยงานของรัฐมีภารกิจร่วมกันดำเนินการเพื่อให้มีการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้เป็นไปตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจตามกฎหมายในการจัดบริการสาธารณะใดที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ โดยให้คำนึงถึงมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๒ คณะกรรมการ

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านกฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดย๓๕๖ต้องเป็นบุคคลที่ชนเผ่าพื้นเมืองให้การยอมรับ

(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวน ๕ คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชาสภา โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงชาย

(๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน

องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร และดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และ

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ให้ผู้อำนวยความสะดวกเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยความสะดวกแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ และเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่าสองวาระติดต่อกันไม่ได้

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่วาระของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นก็ได้ และให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๖) คณะกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในกรณีที่มีความจำเป็นให้เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป
- (๒) ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕
- (๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ
- (๔) ประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๓๕
- (๕) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการและการใช้พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๓๗
- (๖) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างศูนย์กับหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์จัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
- (๗) กำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๖
- (๘) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๕
- (๙) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
- (๑๐) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (๑๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัดและคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง หรือแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ที่ปรึกษา หรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (๑๒) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

วิธีการประชุมและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ และได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัด โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมของแต่ละจังหวัด ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

คณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัด ตามวรรคหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานอนุกรรมการ

(๒) วัฒนธรรมจังหวัด และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นอนุกรรมการ

(๓) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรายชื่อจำนวนไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๔) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในจังหวัด ซึ่งสมัชชาสภาเสนอรายชื่อไม่ คน เป็นอนุกรรมการ โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงชาย และเยาวชน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านกฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรายชื่อจำนวนไม่เกินสามคน เป็นอนุกรรมการ

(๖) ผู้แทนภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านชาติพันธุ์ชนและเผ่าพื้นเมือง ในจังหวัดซึ่งเลือกกันเอง จำนวนไม่เกินสามคน เป็นอนุกรรมการ โดยต้องเป็นบุคคลที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองให้การยอมรับ

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ ในกรณีที่จังหวัดใดไม่มีศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอชื่อข้าราชการในสังกัดสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหรือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดคนหนึ่งเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งอนุกรรมการใน (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๔ คณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบ และแผนปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองของจังหวัด

(๒) ให้ความเห็นต่อคณะกรรมการในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๓) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน และกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสำรวจและจัดทำข้อมูลพื้นฐานกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองของจังหวัด

(๕) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง เป็นประธานอนุกรรมการ

(๒) ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นอนุกรรมการ

(๓) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควรแต่งตั้ง จำนวนไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๔) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากสมาคมฯ ไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งมีความรู้ความสามารถในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในเรื่องสถานะบุคคล การจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภาษา การศึกษา หรือด้านอื่นที่คณะกรรมการเห็นสมควร เป็นอนุกรรมการ

(๖) ผู้แทนภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวนไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์คนหนึ่งเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และอาจแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้

การได้มาซึ่งประธานอนุกรรมการตาม (๑) และอนุกรรมการตาม (๔) และ (๕) ให้ศูนย์เสนอรายชื่อต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง

มาตรา ๑๖ ให้คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ มีอำนาจและหน้าที่ ในการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในเรื่องสถานะบุคคล การจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภาษา หรือการศึกษา หรือเรื่องอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาและกำหนดแนวทางเพื่อประโยชน์ต่อการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๒) กำกับ และติดตาม การดำเนินการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕ และแนวทางตาม (๑)

(๓) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบ และแผนปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย หรือที่เกี่ยวข้อง

(๔) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕ และแนวทางตาม (๑)

(๕) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๗ ให้นำมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๘ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อความเห็นชอบ

(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เกี่ยวกับชุมชน ภูมิ ปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา

(๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และ แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุ วัฒนธรรม

(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชา คณะกรรมการบริหารสมัชชา คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๘) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชน เผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตาม อำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการและ คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๕

(๑๐) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๓-สมาชิก สภา

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้มีการจัดตั้งสมัชชา สภา ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการเลือกสมาชิกให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) คุณสมบัติ

- (๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย
- (๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป
- (๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๙

(ข) ลักษณะต้องห้าม

- (๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๓) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการบริหารพรรคการเมือง

มาตรา ๒๑ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับเลือกและอาจได้รับการเลือกใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสามวาระติดต่อกันไม่ได้

สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๒๒ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ครบวาระ
  - (๒) ตาย
  - (๓) ลาออก
  - (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐
  - (๕) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสามครั้งติดต่อกัน
  - (๖) สมัชชาสมามติให้พ้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกที่มีอยู่
- เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตาม มาตรา ๒๑ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นเลือกบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลงในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่สมาชิกนั้นพ้นจากตำแหน่ง

สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

มาตรา ๒๔ ให้มีการประชุมสมัชชาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการเลือกสมาชิก เพื่อเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการบริหารสมัชชาสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการบริหารสมัชชาสภาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่สมัชชาสภากำหนด

ให้มีการประชุมสมัชชาสภาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นประธานหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสมัชชาสภาก็ได้

การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก สมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๕ สมัชชาสภา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกับสังคม

(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

(๓) เสนออนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ต่อคณะกรรมการ

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

(๖) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมือง ตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ

(๘) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๕

(๙) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๒๖ ให้สมัชชาสภา มีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้รวมถึงการประชุมสมัชชาสภาระดับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และระดับภูมิภาค

มาตรา ๒๗ ให้มีคณะกรรมการบริหารสมัชชาสภา คณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานสมัชชาสภา- เป็นประธาน และกรรมการอื่นอีกจำนวนไม่เกินสิบห้าคนซึ่งที่ประชุมสมัชชาสภาเลือกจากสมาชิก โดย

คำนึงถึงสัดส่วนจากกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ภูมิภาค เพศ และให้เลขานุการสมัชชาเป็นเลขานุการของ คณะกรรมการบริหารสภา

มาตรา ๒๘ ให้นำความในมาตรา ๒๒ มาใช้กับการพ้นจากตำแหน่งกรรมการใน คณะกรรมการบริหารสภา และอาจพ้นด้วยกรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภา

มาตรา ๒๙ คณะกรรมการบริหารสภา มีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารและ ดำเนินงาน ของสภาให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และที่กำหนดในข้อบังคับของสภา

มาตรา ๓๐ ให้สมัชชาแต่งตั้งคณะผู้อาวุโส จำนวนไม่เกินยี่สิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่ ให้คำปรึกษาแก่สมัชชาในการดำเนินงานคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และ การดำเนินงานของสภา รวมทั้งทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยประเด็นปัญหาที่ไม่สามารถหาข้อยุติในสภา ได้

การแต่งตั้งคณะผู้อาวุโสตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า พื้นเมือง ภูมิภาค และเพศ

มาตรา ๓๑ ผู้อาวุโส ตามมาตรา ๓๐ ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หรือเป็นผู้ทรง ภูมิปัญญาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
- (๒) มีความประพฤติและเป็นแบบอย่างที่ดี
- (๓) มีความเสียสละและมีจิตอาสา

หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มี วัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕
- (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล
- (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และชน เผ่าพื้นเมือง
- (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนด เพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่น ของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๓ ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและ ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ประกอบด้วย

- (๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธาน

- (๒) กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการศูนย์
- (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ
- (๔) กรรมการจำนวนสองคน ซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการบริหารระดับเทศบาล
- (๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์ ด้านมนุษยศาสตร์ ด้านภาษาและวัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์ ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๓ มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา ข้อมูลผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน

ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๓ อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่สืบสานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทว่าด้วยการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยให้ศูนย์สนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทดังกล่าว

เมื่อจัดทำแผนแม่บทเสร็จแล้วให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ และในกรณีที่เป็นจะให้ให้มีแผนที่แนบท้ายประกาศด้วยก็ได้

มาตรา ๓๖ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๕ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง นั้น และไม่สามารถจำหน่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม

มาตรา ๓๗ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมเนียมของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ดังต่อไปนี้

(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณสุข โภคสาธารณสุข การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

(๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ กิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๕) ปลูกต้นไม้หรือพืชนานาชนิดอื่น ๆ

(๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ถูกหมายไต่เบียดให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดหรือต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมเนียมของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนั้น

มาตรา ๓๘ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนในพื้นที่โดยให้มีสัดส่วนหญิงชายและเยาวชน จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ พื้นที่บรรพชน และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอด ศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๕

(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ

(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จากคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองและศูนย์

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๐ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วย กรรมการตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๓) และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๑ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณจากงบประมาณรายจ่ายบูรณาการหรืองบประมาณรายจ่ายงบกลางให้แก่ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นในปีนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๒ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งศูนย์ได้จัดทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๙ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ

มาตรา ๔๓ ให้สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยซึ่งสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทยที่ได้ดำเนินการบริหารและจัดการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทำหน้าที่สมัชชาตามพระราชบัญญัตินี้ ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งสมัชชาสภาตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๔ ให้เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัยพื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยง และพื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ “ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้จัดตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา

๓๕ ไปพลาถก่อน และให้ศูนย์ร่วมกับชุมชนจัดทำแผนแม่บทและธรรมนูญว่าด้วยการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมือง ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

สรุป

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...
ออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน “ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)” ครั้งที่ ๑

ในกระบวนการการรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินงานรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รูปแบบออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน “ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)” เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน โดยมีผู้ร่วมให้แสดงความคิดเห็นจำนวน ๓๒ คน เห็นด้วยกับ พระราชบัญญัติฯ จำนวน ๓๑ คน (คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๘๘) และ ไม่เห็นด้วยจำนวน ๑ คน (คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๒) มีรายละเอียดความเห็นทั้ง ๗ ประเด็น ดังนี้

๑. ความเห็นต่อหลักการร่างพระราชบัญญัติ

ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อหลักการของร่าง พ.ร.บ. จำนวน ๒๕ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าในบริบทสังคมไทยนั้น ประชาชนทุกคนควรมีเสรีภาพเท่าเทียมกัน รองลงมาเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อหลักการของร่าง พ.ร.บ. จำนวน ๕ คน เนื่องจากเห็นว่าเกี่ยวข้องกับสิทธิที่มนุษยชาติจะได้รับการรับรองอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า มีผู้ไม่เห็นด้วยกับหลักการของร่าง พ.ร.บ. จำนวน ๑ คน โดยให้เหตุผลว่า คนไทยเกิดจากการผสมผสานของผู้คนทุกกลุ่ม การเป็นประชาชนชาวไทยจึงไม่ควรแบ่งแยกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ และมีผู้ไม่ระบุความเห็น จำนวน ๑ คน

๒. ความเห็นต่อหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๕

ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๕ จำนวน ๓๑ คน โดยให้ความเห็นเพิ่มเติม ๒ ประการ ดังนี้

ประการแรก กลุ่มชาติพันธุ์ ถือเป็นกลุ่มคนที่เกิดอยู่บนผืนแผ่นดินไทย หากมีร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและส่งเสริมสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่จะนำมาสู่ความมั่นคงทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชน ทั้งนี้ การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิทางวัฒนธรรมควรตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานด้านมนุษยธรรม

ประการที่สอง กฎหมายฉบับอื่นที่ขัดหรือแย้งกับร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้เห็นควรให้ยกเลิกกฎหมายฉบับอื่น

นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่ามีผู้ไม่เห็นด้วยกับร่าง พ.ร.บ. นี้ จำนวน ๑ คน โดยมองว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นการสร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

๓. ความเห็นต่อหมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ตามร่างมาตรา ๗ ร่างมาตรา ๑๓ และร่างมาตรา ๑๖

ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ตามร่างมาตรา ๗ ๑๓ และ ๑๖ จำนวน ๓๐ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติม ๓ ประการ ดังนี้

ประการแรก มองว่า กลุ่มชาติพันธุ์ คือ คนไทย ที่มีวิถีชีวิตวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน ถือเป็นความสวยงามและเป็นสิ่งที่มีการสืบทอดมาอย่างยาวนาน เห็นควรให้มีการส่งเสริมทำให้เกิดการเรียนรู้และสร้างพลังขับเคลื่อนให้ชุมชนชาติพันธุ์สามารถธำรงรักษาวิถีชีวิตที่ที่ดำรงสืบต่อไป

ประการที่สอง เห็นควรให้เพิ่มจำนวนผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ในมาตรา ๗ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มี ๗ คนนั้น ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ในไทยที่มีมากถึง ๖๓ กลุ่ม

ประการที่สาม ข้อเสนอในการเลือกบุคคลที่เข้ามาทำหน้าที่ตามร่างมาตรา ๗ ๑๓ และ ๑๖ ขอให้คำนึงถึงคุณสมบัติด้านความสามารถและการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์

ทั้งนี้ มีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน ๒ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า กลไกเชิงโครงสร้างดังกล่าวไม่ได้มุ่งทำให้ชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิในการกำหนดตนเองอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นโครงการการทำงานจากบนลงล่าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ที่มุ่งส่งเสริมสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง รวมถึงมีผู้ให้ความเห็นว่าการกลไกข้างต้นเป็นการสร้างความแตกแยก

๔. ความเห็นต่อหมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๙ - ๓๑

ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๙ - ๓๑ จำนวน ๒๙ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติม ๒ ประการ ดังนี้

ประการแรก เห็นด้วยกับโครงสร้างของสมัชชาที่มีสมาชิกแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ และมีคณะผู้อาวุโสเป็นที่ปรึกษา รวมทั้งการมีกระบวนการสรรหาที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์

ประการที่สอง เห็นด้วยกับการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในการเป็นพื้นที่ในการนำเสนอปัญหา การแลกเปลี่ยน และการหาแนวทางแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทั้งนี้ ในการจัดตั้งสมัชชา ควรประกอบด้วยสัดส่วนของผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ มีผู้ไม่เห็นด้วยกับ หมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๙ - ๓๑ จำนวน ๓ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติมให้ใช้คำว่า “สภาชาติพันธุ์” แทนคำว่า “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์” รวมทั้งมีผู้ให้ความเห็นว่าการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์เป็นการสร้างความแตกแยก

๕. ความเห็นต่อหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๒ - ๓๔

ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๒ - ๓๔ จำนวน ๓๐ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติม ๒ ประการ ดังนี้

ประการแรก เห็นควรให้มีการต่อยอดหลักสูตรท้องถิ่น

ประการที่สอง เห็นควรให้มีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่าร้อยละ ๗๐ ของประชากรในพื้นที่ มีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเป็นฐานข้อมูลในตำบลเพื่อให้คนรุ่นใหม่สามารถสืบทอดมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งในมิติภาษา วิถีชีวิต และวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นข้อมูลสำคัญในการแสดงอัตลักษณ์ให้คนภายนอกได้เรียนรู้วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้สะดวกมากขึ้น

นอกจากนี้ยังมีผู้ไม่เห็นด้วยกับหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๒ - ๓๔ จำนวน ๒ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์ควรเป็นหน้าที่ของสมัชชา และมีผู้ให้ความเห็นว่าการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์เป็นการสร้างความแตกแยก

๖. ความเห็นต่อหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่าง มาตรา ๓๕ - ๓๗

ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเนื้อความในหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครอง วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๕ - ๓๗ จำนวน ๒๘ คน และไม่แสดงความเห็น จำนวน ๑ คน โดยมีรายละเอียดความเห็น ๒ ประการ เพิ่มเติม ดังนี้

ประการแรก เห็นควรให้ยกเลิกพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศทับซ้อนพื้นที่ชุมชน เนื่องจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาและ อนุรักษ์วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์

ประการที่สอง เห็นควรให้มีการระบุเนื้อความเพิ่มเติมว่าในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ ต้องให้ผู้แทนจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาร่วมรับฟัง ทิศทางและร่วมจัดทำแผนแม่บทหรือธรรมนูญพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อสร้าง ความเข้าใจร่วมกันและเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มชนพื้นเมืองในพื้นที่ และหน่วยงานราชการในอนาคต

ทั้งนี้ ยังมีผู้ไม่เห็นด้วยกับเนื้อความในหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๕ - ๓๗ จำนวน ๓ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าภายใต้รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย ชาวไทยทุกคนต้องมีความเท่าเทียมกันในทุกพื้นที่ โดยไม่ควรมีการแบ่งเขตพื้นที่คุ้มครอง เฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์

๗. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ในประเด็นอื่นๆ

จากการรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ประเด็นการส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีข้อเสนอแนะ ๔ ประการ ดังนี้

๑) การส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานดังที่ประชาชนทั่วไปได้รับ

๒) การส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคบนพื้นฐานความเป็นมนุษย์

๓) การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน ในการสนับสนุน และส่งเสริมการดำรงอัตลักษณ์และสืบทอดทางวัฒนธรรมให้กับคนรุ่นหลัง อาทิ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และการส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเด็กและ เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และสร้างความภาคภูมิใจในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถยกระดับไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยทุนวัฒนธรรม

๔) การส่งเสริมการศึกษาเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในยุคปัจจุบัน ที่กลุ่มชาติพันธุ์มักถูกเอาเปรียบและถูกดูหมิ่นเหยียดหยามจากคนภายนอกกว่าเป็นกลุ่มคน ที่ไม่มีการศึกษา

๒. ประเด็นบทบาทของหน่วยงานรัฐและภาคเอกชน

๑) เห็นควรให้ร่าง พ.ร.บ. นี้ มีการสนับสนุนกลไกเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการเปิดโอกาสให้ภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงการจัดตั้งศูนย์อำนวยการในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อทำงานเชื่อมโยงกับกลไกเชิงนโยบาย อาทิ นโยบายของศูนย์พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพื่อสืบสานวัฒนธรรมทางภาษาการแต่งกายวิถีชีวิตรวมถึงสิ่งอื่นๆในพื้นที่ที่ทำกินก็ดี สิทธิอย่างอื่นใดที่อยู่ภายใต้กฎหมายอื่นก็ดีหรือกฎหมายไม่เปิดช่องให้กระทำได้ดี ทั้งทั้งนี้ให้สอดคล้องกับจารีตประเพณีดั้งเดิมของชุมชนและท้องถิ่นนั้น

๒) หน่วยงานภาครัฐควรเร่งดำเนินการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้เกิดขึ้นทันที ภายหลังจากร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้บังคับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ

๓. ประเด็นการใช้คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์”

ความเห็นที่ ๑ ไม่เห็นด้วยกับการใช้คำดังกล่าว เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกิดในประเทศไทยได้รับสิทธิการเป็นพลเมืองไทยเช่นเดียวกับคนไทยกลุ่มอื่น ๆ จึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์”

ความเห็นที่ ๒ คำนิยามของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” มีข้อเสนอให้ระบุเนื้อความเพิ่มเติมจากคำนิยามที่มีอยู่เดิมเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น ความว่า “*เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอำนาจต่อรองทางการเมืองหรือการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ในประเทศ “ด้อยกว่า” หรือ “น้อยกว่า” กลุ่มชาติพันธุ์หลักของประเทศ หรือเป็น “กลุ่มคนชายขอบ” ที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรหลักหรือถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องสิทธิหรือสวัสดิการต่าง ๆ หรือเป็น “กลุ่มชนพื้นเมือง” ที่อาศัยและมีวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนเองในพื้นที่นั้น ๆ มาอย่างยาวนานตั้งแต่ต้นก่อนที่จะประกาศเป็นเขตพื้นที่ต่าง ๆ ของรัฐชาติ*”

๔. ประเด็นการจัดตั้งสมัชชา กลุ่มชาติพันธุ์

ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากองค์กรดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นคนไทยหากมีองค์กรอิสระเกิดขึ้น ทั้งนี้ จึงเห็นวามตรการภายใต้ร่าง พ.ร.บ. นี้บรรลุเป้าหมายในด้านการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว

๕. ประเด็นหมวด ๔ และหมวด ๕

เห็นควรให้เพิ่มเติมด้านการศึกษา ที่ต้องมีการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเรียนรู้ทั้งหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรวิถีชีวิต เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์

๖. ประเด็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และคนไทยพื้นราบ

การมีพระราชบัญญัติเฉพาะที่ให้การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จะก่อให้เกิดปัญหาให้กับสังคมเพิ่มมากขึ้น อาทิ กรณีตัวอย่างความขัดแย้งจากการใช้ทรัพยากรพื้นที่ต้นน้ำระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขากับคนไทยพื้นราบในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

*****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)

เอกสารแนบ
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ร่วมแสดงความเห็น

๑. ผู้ร่วมให้ความเห็น จำนวน ๓๒ คน

๒. เพศ

ผู้ให้ความเห็นทั้งหมด ๓๒ คน จำแนกได้ คือ

- ๒.๑) เพศชาย ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕
- ๒.๒) เพศหญิง ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘
- ๒.๓) ไม่ต้องการระบุเพศ ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓

๓. อายุ จำแนกได้ คือ

- ๓.๑) อายุ ๒๑-๕๙ ปี จำนวน ๒๘ คน
- ๓.๒) อายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๒ คน
- ๓.๓) อายุ ๑๒ - ๒๐ ปี จำนวน ๑ คน
- ๓.๔) ไม่ระบุอายุ จำนวน ๑ คน

๔. อาชีพ/สังกัด

- ๔.๑) ประชาชนทั่วไป จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕
- ๔.๒) นักวิชาการ/นักวิจัย จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๔
(ศูนย์ศึกษานิติชาติพันธุ์ ม.ทักษิณ, ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาไทย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี)
- ๔.๓) นักเรียน/นักศึกษา จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๔
(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยรามคำแหง)
- ๔.๔) หน่วยงานรัฐ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓
(การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอมก๋อย (กศน.), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต ๑)
- ๔.๕) องค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓
(สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย, สภาวัฒนธรรมอำเภออุ้มผาง)
- ๔.๖) หน่วยงานภาคเอกชน จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑
(Hear & Found Co., Ltd)
- ๔.๗) กลุ่มชาติพันธุ์ ชนเผ่าพื้นเมือง จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑

๕. ความเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติฯ

- ๕.๑) ในฐานะการเป็นประชาชนทั่วไป จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๙
- ๕.๒) ในฐานะประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓
- ๕.๓) ในฐานะสถาบันวิชาการ จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๔
- ๕.๔) ในฐานะหน่วยงานราชการ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓
- ๕.๕) ในฐานะองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑
- ๕.๖) ในฐานะชาติพันธุ์ชนเผ่าพื้นเมือง จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑

๖. กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑๐ กลุ่มชาติพันธุ์

ผู้ให้ความเห็นในส่วนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑๐ กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย

๑) กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ๔ คน	๖) กะเหรี่ยงไผ่ลั่ว ๑ คน
๒) อ่าข่า ๓ คน	๗) ปกาเกอะญอ ๑ คน
๓) ลาหู่ ๓ คน	๘) มอญ ๒ คน
๔) ผู้ไท ๒ คน	๙) เมี่ยน ๑ คน
๕) กูยและเขมร ๒ คน	๑๐) มานี ๑ คน

.....

กระบวนการรับฟังความคิดเห็น
หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการ
พิจารณาของคณะรัฐมนตรี

คู่มือ

สรุปการประชุมหารือประเด็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และผ่านระบบสื่อสารทางไกล
*****

๑. เรื่องเดิม

อ้างถึง หนังสือ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๓๓๖ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... โดย สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) แจ้งว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรมรับร่างพระราชบัญญัติฯ ดำเนินการหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อสรุปของร่างพระราชบัญญัติฯ ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา นั้น

๒. ข้อเท็จจริง

กระทรวงวัฒนธรรม ได้มอบหมายให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.) ในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักรับข้อเสนอของหน่วยราชการมาทำการปรับปรุงแก้ไขในร่างพระราชบัญญัติฯ ให้มีความเหมาะสม เมื่อดำเนินการดังกล่าวแล้วเสร็จ ศมส. จึงเชิญหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องประชุมหารือเพื่อชี้แจงร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งจัดประชุมหารือแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ โดยที่ประชุมหารือทั้งสิ้น ๗ ประเด็น ได้แก่

๑. ประเด็นเรื่องนิยามศัพท์ “ชนเผ่าพื้นเมือง” และ “พื้นที่คุ้มครอง” ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๓)

๒. ประเด็นเรื่องวัตถุประสงค์การคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๕)

๓. ประเด็นเรื่องกลไกคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ โดยให้ พิจารณาให้เหลือเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมกับการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๗ ๑๔ ๒๒ ๒๖ ๒๗ และ ๓๔)

๔. ประเด็นเรื่องสมัชชา เกี่ยวกับคุณสมบัติและหน้าที่ของสมัชชาตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๑๔ และ ๒๐)

๕. ประเด็นเรื่องการจัดทำฐานข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๒๗)

๖. ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๓๐ - ๓๔)

๗. ประเด็นข้อสังเกตของบทเฉพาะกาล ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๓๖ และ ๔๓)

โดยมีรายละเอียดการปรับแก้ดังนี้

๑. ประเด็นเรื่องนิยามคำศัพท์ เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓ ได้แก่ “ชนเผ่าพื้นเมือง” และ “พื้นที่คุ้มครอง”

๑.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงานราชการ

ในร่างมาตรา ๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องการให้คำนิยามของคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” และ “พื้นที่คุ้มครอง” จำนวน ๓ หน่วยงาน ดังนี้

๑. สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
๒. กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยมีข้อเสนอแนะและข้อสังเกตให้ทบทวนเรื่องการกำหนดและการใช้คำนิยามของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” และ “ชนเผ่าพื้นเมือง” ในร่างพระราชบัญญัติฯ โดยให้พิจารณาควบคู่กับข้อเสนอของประเทศ ไทยในพันธกรณีที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี อย่างไรก็ตาม การให้คำนิยามของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ต้องมีความรัดกุมเพียงพอเพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน และในส่วนของคำนิยามคำว่า “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ให้เพิ่มคำนิยามที่ระบุถึงวัตถุประสงค์ของการประกาศพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ

๑.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

๑. ตัดคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ในนิยามกลุ่มชาติพันธุ์
๒. เพิ่มนิยามศัพท์เกี่ยวกับ “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” เพื่อให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการใช้พื้นที่มากยิ่งขึ้น

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ร่างมาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติฯ</p> <p>“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มหรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการส่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน</p> <p>“ชุมชน” หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม</p> <p>“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“สมัชชา” หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p> <p>“สมาชิกร” หมายความว่า สมาชิกรสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p> <p>“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร</p>	<p>ร่างมาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติฯ</p> <p>“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม หรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการส่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน</p> <p>“ชุมชน” หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม</p> <p>“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า <u>พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ และได้มีการดำเนินการตามมาตรา ๓๑</u></p> <p>“สมัชชา” หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p> <p>“สมาชิกร” หมายความว่า สมาชิกรสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย</p> <p>“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร</p>

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ</p> <p>“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร</p> <p>“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)</p> <p>“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ</p> <p>“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร</p> <p>“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)</p> <p>“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p>

๒. ประเด็นเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์การคุ้มครอง เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๕

๒.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ร่างมาตรา ๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ของการคุ้มครอง และส่งเสริม จำนวน ๓ หน่วยงาน ได้แก่

๑. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๒. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีข้อเสนอแนะให้ทบทวนเรื่องการค้าขายของภาครัฐ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริม กลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้คำนึงถึงกับสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรม ประกอบกับให้เพิ่มเรื่องการอนุรักษ์ ควบคู่กับการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

๑. เพิ่มอนุมาตรา (๓) ขึ้นมาหนึ่งอนุมาตรา
๒. เพิ่มคำว่า “อนุรักษ์” ในอนุมาตรา (๕) และ (๖)

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ร่างมาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน และรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชังเหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม</p> <p>(๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสียหาย</p> <p>(๓) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕</p> <p>(๔) การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน</p>	<p>ร่างมาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน และรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชังเหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม</p> <p>(๒) การอนุรักษ์ ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสียหาย</p> <p>(๓) <u>การแสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี</u></p> <p>(๔) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕</p>

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>(๕) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน</p> <p>(๖) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ</p> <p>ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง</p>	<p>(๕) การจัดการ <u>อนุรักษ์</u> และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน</p> <p>(๖) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ <u>อนุรักษ์</u> และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน</p> <p>(๗) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ</p> <p>ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง</p>

๓. ประเด็นเรื่องกลไกในรูปแบบคณะกรรมการ

๓.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นเรื่องกลไกคณะกรรมการมีหน่วยงานตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจำนวน ๘ หน่วยงาน ดังนี้

๑. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๒. กระทรวงการคลัง
๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. กระทรวงสาธารณสุข
๕. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๖. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
๗. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๘. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ๓ ประการ ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๗ ๑๔ ๒๒ ๒๖ ๒๗ และ ๓๔ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติมีกลไกในรูปแบบคณะกรรมการฯ มากเกินความจำเป็น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและลดขั้นตอนการดำเนินงาน จึงมีข้อเสนอแนะให้ทบทวนกลไกคณะกรรมการให้มีเพียงตามความจำเป็นเท่านั้น

ประการที่สอง องค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีข้อสังเกต ๒ ประเด็น ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๗ ดังนี้

- (๑) ให้มีการเพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการด้านสาธารณสุขและผู้ทรงคุณวุฒิด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้มีหน่วยงานที่กำกับดูแลพื้นที่อนุรักษ์ร่วมเป็นกรรมการด้วย

(๒) ให้มีการทบทวนสัดส่วนของคณะกรรมการโดยพิจารณาความสมดุลระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมทั้งให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการกำหนดจำนวนผู้แทนของกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากมีกลุ่มชาติพันธุ์มีจำนวนหลายกลุ่ม

ประการที่สาม อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๐ เสนอแนะให้มีการขอความเห็นจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และรับฟังความเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นชุดข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

๓.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

๑) ปรับแก้การดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการโดยคงไว้ซึ่งคณะกรรมการเท่าที่จำเป็นเท่านั้น จึงได้ทำการตัดคณะกรรมการออกจำนวน ๒ ชุด ได้แก่

(๑) คณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด (เดิมปรากฏอยู่ในร่างมาตรา ๑๓)

(๒) คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง (เดิมปรากฏอยู่ในร่างมาตรา ๑๕)

ทั้งนี้ ได้คงไว้ซึ่งคณะกรรมการที่สำคัญจำนวน ๒ ชุด ดังนี้

(๑) คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างมาตรา ๗ (กลไกระดับนโยบาย)

(๒) คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ร่างมาตรา ๒๗ (กลไกระดับวิชาการ)

๒) ได้ปรับเพิ่มและลดองค์ประกอบของคณะกรรมการในร่างมาตรา ๗ ดังนี้

(๑) เพิ่ม “กระทรวงสาธารณสุข” ร่วมเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ เพิ่ม “ด้านทรัพยากรธรรมชาติ”

(๓) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ ปรับลดจากเดิมจำนวน ๗ คน ปรับลดเหลือจำนวน ๒ คน ทั้งนี้ ในการสรรหาผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์นายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งโดยการสรรหาของมีชฯ ซึ่งสมัชชฯจะประกอบไปด้วยตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง ๒๐ กลุ่ม ที่ได้ทำการขึ้นทะเบียนกับศูนย์ฯ

๓) จากข้อเสนอแนะในประการที่สามเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้มีการขอความเห็นจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องก่อนประกาศพื้นที่คุ้มครอง ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดตั้งพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามเนื้อความในร่างมาตรา ๓๐ นั้น ต้องมีการจัดทำข้อมูลชุมชน แผนแม่บทการบริหารจัดการพื้นที่ โดยจะสามารถประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองได้ก็ต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ ซึ่งในองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ มีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการโดยตำแหน่งอยู่แล้ว จึงสามารถขอความเห็นชอบหรือข้อมูลประกอบอื่นใดเพื่อสนับสนุนการพิจารณาประกาศเป็น “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ได้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ร่างมาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย</p> <p>(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ</p>	<p>ร่างมาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย</p> <p>(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ</p>

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ</p> <p>(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ</p> <p>(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมาชิก</p> <p>(๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร และดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด</p> <p>ให้ผู้ช่วยเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้ช่วยเลขาธิการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ในกรณีที่เห็นสมควรผู้ช่วยเลขาธิการ โดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้</p>	<p>(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ</p> <p>(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ <u>ปลัดกระทรวงสาธารณสุข</u> และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ</p> <p>(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้าน<u>ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u> หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเจ็ด<u>หก</u>คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมาชิก</p> <p>(๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร และดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด</p> <p>ให้ผู้ช่วยเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้ช่วยเลขาธิการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ในกรณีที่เห็นสมควร<u>ผู้ช่วยเลขาธิการ โดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ</u> อาจแต่งตั้ง <u>เจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้</u></p>
<p>ร่างมาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕</p> <p>(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล</p> <p>(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์</p>	<p>ร่างมาตรา ๒๗ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕</p> <p>(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล</p> <p>(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๕) <u>เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์</u></p>

๔. ประเด็นเรื่องสมาชิก เกี่ยวกับคุณสมบัติและหน้าที่ของสมาชิก โดยเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๑๕ และ ๒๐

๔.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงานราชการ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีข้อสังเกตเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสมาชิกในประเด็นเรื่องลักษณะต้องห้าม โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ๒ ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ร่างมาตรา ๑๕ คุณสมบัติของสมาชิกในประเด็นเรื่องลักษณะต้องห้าม มีข้อเสนอให้เพิ่มเติมเนื้อความว่าต้องไม่เป็นบุคคลผู้ซึ่งเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด และไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

ประการที่สอง ร่างมาตรา ๒๐ หน้าที่ของสมาชิก ในอนุมาตรา (๔) ได้กล่าวถึงการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติฯ จึงเห็นควรให้คำนี้ถึงประเด็นเรื่อง “การอนุรักษ์” เพิ่มเติมประเด็นดังกล่าวควบคู่ไปด้วย

๔.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

๑) ปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๑๕ (ข) ลักษณะต้องห้าม อนุมาตรา (๓)

๒) ตามข้อเสนอแนะได้มีการปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๒๐ โดยมีการเพิ่มถ้อยคำว่า “อนุรักษ์” ในอนุมาตรา (๔) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ร่างมาตรา ๒๐ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้</p> <p>(ก) คุณสมบัติ</p> <p>(๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย</p> <p>(๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป</p> <p>(๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๙</p> <p>(ข) ลักษณะต้องห้าม</p> <p>(๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต</p> <p>(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ</p> <p>(๓) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการบริหารพรรคการเมือง</p>	<p>ร่างมาตรา ๑๕ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้</p> <p>(ก) คุณสมบัติ</p> <p>(๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย</p> <p>(๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป</p> <p>(๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๙</p> <p>(ข) ลักษณะต้องห้าม</p> <p>(๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต</p> <p>(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ</p> <p>(๓) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง</p>
<p>ร่างมาตรา ๒๕ สมาชิก มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม</p> <p>(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ</p>	<p>ร่างมาตรา ๒๐ สมาชิก มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม</p> <p>(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ</p>

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>(๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน</p> <p>(๕) เผยแพร่ และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน</p> <p>(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมาชิกในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมือง ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี</p> <p>(๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์อื่นเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕</p> <p>(๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ</p>	<p>(๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษา <u>อนุรักษ์</u> และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน</p> <p>(๕) เผยแพร่ และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน</p> <p>(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมาชิกในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมือง ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี</p> <p>(๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์อื่นเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕</p> <p>(๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ</p>

๕. ประเด็นเรื่องวัตถุประสงค์การจัดเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๒๗

๕.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงานราชการ

ในร่างมาตรา ๒๗ มีหน่วยงานราชการจำนวน ๓ หน่วยงาน ให้ความเห็นในประเด็นเรื่องวัตถุประสงค์ของการจัดทำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่

๑. สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
๒. กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ๓ ประการ ดังนี้

๑. ให้มีการเพิ่มเนื้อความที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ให้สาธารณชนทราบ
๒. ให้มีการพิจารณาว่าจะดำเนินการจัดทำข้อมูลใดบ้าง มีหน่วยงานหรือองค์กรใดทำหน้าที่ในการจัดทำข้อมูล ดูแลรักษา รวมถึงการอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูล
๓. ให้มีการพิจารณา เนื้อความในร่างอนุมาตรา (๔) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่กฎหมายกำหนด โดยมีข้อห่วงกังวลว่าอาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อนุรักษ์ที่มีอยู่

๕.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

๑. ได้เพิ่มอนุมาตรา (๕) ขึ้นมาหนึ่งอนุมาตรา โดยระบุถึงหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการตระหนักและเกิดการส่งเสริมความหลากหลายทางชาติพันธุ์

๒. ตามข้อเสนอแนะให้มีการพิจารณาว่าจะมีหน่วยงานใดที่จะทำหน้าที่จัดเก็บ รักษา และสามารถเข้าถึงชุดข้อมูลได้นั้น ประเด็นข้างต้นสามารถระบุไว้ในระเบียบที่จกต้องดำเนินการจัดทำภายหลังพระราชบัญญัติประกาศใช้บังคับได้

๓. ในการจัดเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการจัดเก็บชุดข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งสามารถนำชุดข้อมูลนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาเพิกถอนเขตพื้นที่ ทั้งนี้ อำนาจตัดสินใจในการเพิกถอนเขตพื้นที่จะอยู่กับหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ได้จัดทำดังกล่าวเป็นชุดข้อมูลสำคัญสามารถใช้ประกอบการพิจารณาการเพิกถอนเขตพื้นที่ เป็นต้น

โดยมีรายละเอียดในการปรับแก้ ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ร่างมาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตาม มาตรา ๕</p> <p>(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล</p> <p>(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์</p>	<p>ร่างมาตรา ๒๗ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตาม มาตรา ๕</p> <p>(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล</p> <p>(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๕) เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์</p>

๖. ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เชื่อมโยงกับหมวด ๕ มาตรา ๓๐ - ๓๔

๖.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงานราชการ

มีหน่วยงานราชการให้ความเห็นใน หมวด ๕ (มาตรา ๓๐ - ๓๔) โดยจำแนกข้อสังเกตและความเห็นเพิ่มเติมได้ ๓ ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง เรื่องมาตรการประกาศพื้นที่คุ้มครอง โดยมีส่วนราชการให้ข้อสังเกตและความเห็นเพิ่มเติมจำนวน ๖ หน่วยงาน ดังนี้

๑. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

๓. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๕. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
๖. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทั้งนี้ หน่วยงานมีข้อสังเกตในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ความทับซ้อนกับกฎหมายฉบับอื่น แนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติ และมาตรการกำกับตรวจสอบพื้นที่ ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๐

ประการที่สอง เรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครอง เชื่อมโยงกับมาตรา ๓๒ โดยมีส่วนราชการให้ข้อสังเกตและความเห็นเพิ่มเติมจำนวน ๓ หน่วยงาน ดังนี้

๑. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้ หน่วยงานมีข้อสังเกตเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครอง ดังนี้

(๑) การมีสิทธิอยู่อาศัย และใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ต้องไม่ทำลาย ความหลากหลายทางชีวภาพหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการใช้พื้นที่ทับซ้อน กับพื้นที่ที่ถูกประกาศกำหนดเขตพื้นที่ตามกฎหมายอื่น

(๒) ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ ตรวจสอบสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภทต่าง ๆ ก่อนให้มีการประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองฯ การกระทำใด ๆ ในพื้นที่อนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง

(๓) ให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

(๔) ในวรรคท้ายของมาตราที่ว่าด้วยเรื่องกำหนดให้ผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำ ไม่ถือเป็นความผิดและไม่ต้องรับโทษนั้น ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๒๗ บุคคลย่อม เสมอภาคกันในทางกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพในการได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ประการที่สาม เรื่องความชัดเจนในการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๔ โดยมีส่วนราชการให้ความเห็นจำนวน ๒ หน่วยงาน ได้แก่ ๑.สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และ ๒.กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีข้อสังเกตให้พิจารณาเรื่องความชัดเจนว่าผู้ใดหรือ หน่วยงานใดจะเป็นผู้ให้การรับรองหรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าธรรมนูญที่ได้จัดทำขึ้นนั้น จะไปขัดหรือแย้งหรือเป็นไปตาม กรอบหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ ธรรมนูญที่ได้จัดทำขึ้นจะต้องไม่ขัดกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและไม่เป็นการลิดรอนสิทธิของกลุ่มประชาชนในพื้นที่

๖.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

ในการพิจารณาความเหมาะสมเรื่องการจัดทำธรรมนูญได้มีการปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๑๓ ๓๐ ๓๓ และ ๓๔ โดยการเพิ่มเนื้อความให้มีกลไกที่เชื่อมโยงกับหลักเกณฑ์และระเบียบของคณะกรรมการในการประกาศพื้นที่คุ้มครอง โดยชุมชนจะต้องจัดทำแผนแม่แบบและแผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบ ประกอบกับได้เพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองในร่างมาตรา ๓๓ โดยการเพิ่มหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ดำเนินการร่วมกับชุมชน เพื่อจัดทำธรรมนูญของพื้นที่และเพิ่มหน้าที่รับผิดชอบของ คมส. ในการให้ความเห็นชอบและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างธรรมนูญพื้นที่คุ้มครองกับแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครองให้มีความสอดคล้องกัน จึงมีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อความในร่างมาตราดังต่อไปนี้

๑. ร่างมาตรา ๑๓ (๘) และ (๙)
๒. ร่างมาตรา ๓๐
๓. ร่างมาตรา ๓๒
๔. ร่างมาตรา ๓๓
๕. ร่างมาตรา ๓๔

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ร่างมาตรา ๑๕ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ</p> <p>(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา</p> <p>(๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม</p> <p>(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และ ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชาคณะกรรมการบริหารสมัชชา คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>	<p>ร่างมาตรา ๑๓ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ เฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ</p> <p>(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา</p> <p>(๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม</p> <p>(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และ ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชาคณะกรรมการบริหารสมัชชา คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>(๘) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา</p> <p>(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๕</p> <p>(๑๐) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย</p>	<p>(๘) ตรวจสอบความสอดคล้องกับแผนแม่บทและแผนที่พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในการจัดทำธรรมนูญของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๔ (๑)</p> <p>(๙) ให้ความเห็นชอบธรรมนูญของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๑๐) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา</p> <p>(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ</p> <p>(๑๒) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย</p>
<p>ร่างมาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้ศูนย์สนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทดังกล่าว</p> <p>เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้วให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ</p> <p>ให้ศูนย์สนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยขอให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่ดังกล่าวด้วยก็ได้</p> <p>เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ</p>
<p>ร่างมาตรา ๓๗ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณสุขโภชนาการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม</p> <p>(๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภค</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๒ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณสุขโภชนาการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม</p> <p>(๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภค</p>

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>บริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๕) ปลุกต้นไม้หรือพืชมงคลชนิดอื่น ๆ</p> <p>(๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>ในกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น</p>	<p>บริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน</p> <p>(๕) ปลุกต้นไม้หรือพืชมงคลชนิดอื่น ๆ</p> <p>(๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>ในกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น</p>
<p>ร่างมาตรา ๓๘ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนในพื้นที่ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๓ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งให้ทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p>
<p>ร่างมาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้</p>	<p>ร่างมาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้</p>

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
<p>ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๕</p> <p>(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บท โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จากคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัดตามมาตรา ๓๓ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๓๕ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน</p> <p>(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์</p>	<p>ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงขึ้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๐</p> <p>(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์</p> <p>(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ</p> <p>(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จากคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัดตามมาตรา ๓๓ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๓๕ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน</p> <p>(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์</p>

เนื่องจากการพิจารณาเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ที่ประชุมมีความคิดเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในเรื่อง “การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒” โดย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอสงวนความในมาตรา ๓๒ โดยที่ประชุมมีความเห็นแบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง ให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ตามเดิม เนื่องจากมีความเหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว

แนวทางที่สอง เห็นควรให้ปรับแก้เนื้อความในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ ตามข้อเสนอกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ เนื่องจากมีความเห็นที่แตกต่างกันในประเด็นเรื่อง “การใช้ถ้อยคำ” ที่ประชุมจึงมีมติให้คงเนื้อความร่างมาตรา ๓๒ ไว้เช่นเดิม โดยให้มีการจัดทำความเห็นของทั้ง ๒ แนวทาง โดยละเอียด เพื่อให้กระบวนการพิจารณาขั้นตอนต่อไปมีการพิจารณาประเด็นนี้อย่างรอบคอบยิ่งขึ้น

๗. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทเฉพาะกาล

๗.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงานราชการ

- ๑) ประเด็นเรื่องถ้อยคำเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายสำหรับการปฏิบัติงานตามข้อบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๖ มีหน่วยงานราชการให้ข้อสังเกตและข้อเสนอเพิ่มเติม ๒ หน่วยงาน คือ ๑.สำนักงานงบประมาณ และ ๒.กระทรวงการคลัง ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้มีการพิจารณาตัดถ้อยคำที่ได้มีการกำหนดประเภทงบประมาณ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประเภทใดก็ตาม จะเป็นไปตามแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายตามความจำเป็นและความเหมาะสม นอกจากนี้ ในส่วนของการดำเนินงานตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีข้อเสนอเพิ่มเติม โดยเห็นควรให้มีการกำหนดชื่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน เนื่องจากจะมีความสัมพันธ์กับการจัดสรรงบประมาณ ประกอบกับเพื่อเป็นประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

๒) ประเด็นเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของของสภากชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๘ โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ให้ข้อสังเกตในร่างมาตรา ๓๘ (หรือร่างมาตรา ๔๓ เดิม) ตามเนื้อความที่กำหนดให้สภากชนเผ่าปฏิบัติหน้าที่แทนสมัชชาในวาระเริ่มแรก สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ มีข้อสังเกตถึงความเหมาะสมในด้านสถานะทางกฎหมายของของสภากชนเผ่าพื้นเมือง

๗.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

๑) ปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๖

๒) ยกร่างมาตรา ๓๘ ขึ้นใหม่ เพื่อความเหมาะสม

โดยมีรายละเอียดในการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับเดิม	การดำเนินการปรับปรุงแก้ไข
ร่างมาตรา ๔๑ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณจากงบประมาณรายจ่ายบูรณาการหรืองบประมาณรายจ่ายงบกลางให้แก่ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นในปีนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้	ร่างมาตรา ๓๖ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ สำหรับความจำเป็นในปีนั้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้
ร่างมาตรา ๔๓ ให้สภากชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ซึ่งสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทยที่ได้ดำเนินการบริหารและจัดการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทำหน้าที่สมัชชาตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งสมัชชาตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ	ร่างมาตรา ๓๘ ให้ศูนย์ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชา ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชาตามมาตรา ๑๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

อย่างไรก็ดี เมื่อได้มีการปรับลดกลไกคณะกรรมการให้คงเหลือคณะกรรมการตามจำเป็น (คงเหลือคณะกรรมการเพียง ๒ คณะ คือ ๑. คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และ ๒. คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์) ส่งผลให้งบประมาณในการดำเนินงานในระยะ ๓ ปีของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีจำนวนลดลง จากเดิมมีความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินงานในระยะ ๓ ปี เป็นเงินจำนวน ๕๐๐ ล้านบาท (ห้าร้อยล้านบาทถ้วน) เมื่อปรับลดกลไกคณะกรรมการทำให้ความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินงานในระยะ ๓ ปี ลดลงไปด้วย จึงมีจำนวนงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ดำเนินงานในระยะ ๓ ปี เป็นยอดเงินสุทธิ จำนวน ๓๐๐ ล้านบาท (สามร้อยล้านบาทถ้วน)

ทั้งนี้ ในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นช่วงที่สอง หลังเสนอเรื่องเข้า ครม. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเห็นชอบในหลักการและเนื้อความตามร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้ไข โดยคงเหลือเพียงประเด็นเรื่อง “การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๖” ประเด็นเดียว ที่มีความเห็นไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่ได้จากการรับฟังทั้งสองช่วง ได้นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ด้วย

๓. ผลการหารือ

ที่ประชุมมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฯ ตามที่ คมส. ปรับปรุงแก้ไข โดย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอสงวนความเห็นในร่างมาตรา ๓๒ โดยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ จึงขอสงวนประเด็นดังกล่าวไว้ ซึ่งที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐในการส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ จึงมีมติให้สงวนความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคงเนื้อความของร่างพระราชบัญญัติไว้ตามเดิม โดยให้มีการนำความเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องของทุกฝ่ายเสนอต่อรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม)

๔. ความเห็นต่อร่างมาตรา ๓๒

ในประเด็นร่างมาตรา ๓๒ มีความเห็นเป็นสองแนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่ง เห็นควรให้คงเนื้อความตามเดิม เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ และ แนวทางที่สอง เห็นควรให้ตัดเนื้อความตามข้อเสนอกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีความเห็นโดยละเอียดดังนี้

ความเห็นที่ ๑ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: ในการดำเนินการใด ๆ ตามอนุมาตรา (๑) ถึงอนุมาตรา (๗) การกระทำนั้นเป็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ควรให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของการใช้ประโยชน์ เนื่องจากการกระทำบางอย่างในอนุมาตรา (๑) ถึงอนุมาตรา (๗) อาจส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและทำลายระบบความหลากหลายทางชีวภาพ

นอกจากนี้ ในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ควรกำหนดให้มีการถามความเห็นจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียชุมชนที่เกี่ยวข้องและประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาจัดทำประกาศพื้นที่คุ้มครอง

ความเห็นที่ ๒ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน): กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่คุ้มครอง จะถูกกำหนดไว้ในแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครองอีกชั้นหนึ่ง โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเกี่ยวกับกิจกรรมที่สามารถกระทำได้และกิจกรรมที่ไม่สามารถกระทำได้ เมื่อพิจารณาอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในร่างมาตรา ๑๐ อนุมาตรา (๕) ควบคู่แล้ว จะเห็นว่ากิจกรรมตามร่างมาตรา ๓๒ อนุมาตรา (๑) ถึง อนุมาตรา (๗) จะต้องถูกกำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการระดับชาติเป็นผู้เห็นชอบการดำเนินการในพื้นที่

ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นกฎหมายแม่ซึ่งต้องมีการออกข้อบังคับ โดยให้คณะกรรมการกำหนดระเบียบหลักเกณฑ์การประกาศพื้นที่คุ้มครอง ซึ่งในร่างระเบียบหลักเกณฑ์ จะทำการกำหนดรายละเอียดในส่วนนี้ โดยเฉพาะในการจัดทำแผนพื้นที่คุ้มครองที่จักต้องมีการรับฟังความคิดเห็น ส่วนในกฎหมายแม่มีได้ระบรายละเอียดดังกล่าวไว้ หากแต่จะทำการระบุในลักษณะกว้างไว้ในมาตรา ๑๐ อนุมาตรา (๕) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการและการใช้พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๒ ในส่วนของการออกแบบหลักเกณฑ์ทำการกำหนดในชั้นของคณะกรรมการ

ความเห็นที่ ๓ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: ในส่วนของวรรคท้ายที่ระบุว่า “กรณีที่มีการกระทำใด ๆ ไม่ถือเป็นเจตนาในการกระทำผิด” โดยฝ่ายเลขานุการได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า เจตนาในการประกาศพื้นที่คุ้มครองฯ ไม่มีเจตนายกเลิกเพิกถอนพื้นที่ตามกฎหมายที่มีอยู่เดิมแต่อย่างใด และมีใช้การยกเว้นการกระทำผิด หากแต่เป็นการประกาศในรูปนามธรรมเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงชีวิตตามจารีตประเพณีของตนเองในพื้นที่นั้นได้ ดังนั้น ในวรรคท้ายที่ยังคงเนื้อความดังกล่าวอาจตีความได้ว่า ไม่เป็นไปตามเจตนาที่คณะทำงานฯ ได้กล่าวไว้แม้จะระบุว่าไม่มีเจตนาในการกระทำผิด ดังเช่นในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ กับพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๕ ว่าในพื้นที่ที่อยู่อาศัยที่ทำกินของราษฎร หรือพื้นที่ที่ราษฎรใช้ประโยชน์ หากเป็นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือแม้แต่พื้นที่ใช้ประโยชน์ของราษฎรถือว่า ไม่มีเจตนาในการทำผิดในกฎหมายที่เจ้าของพื้นที่ได้เขียนไว้แล้ว รวมทั้งกฎหมายอื่นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๖๒ การกระทำผิดที่ได้รับการยกเว้นได้ถูกระบุไว้ในตัวบทของกฎหมายของเจ้าพื้นที่อยู่แล้ว ทั้งนี้ ตามความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความเห็นเสนอให้ตัดเนื้อความในวรรคท้ายออก เนื่องจากกฎหมายที่ใช้กำกับดูแลพื้นที่ได้อำนวยประโยชน์ให้กับราษฎรที่อยู่อาศัยทำกินโดยยกเว้นการกระทำผิดไว้อยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นในการระบุเนื้อความดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่มีลักษณะการให้ความคุ้มครองตามจารีตประเพณี ซึ่งไม่มีเจตนาในการเพิกถอนพื้นที่และไม่ได้ยกเว้นความผิดตามกฎหมายของเจ้าของพื้นที่ จึงขอให้ฝ่ายเลขานุการได้ทบทวนความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกครั้ง

ความเห็นที่ ๔ นักวิชาการกฎหมาย: ตามเนื้อความวรรคท้ายในร่างมาตรา ๓๒ หากกฎหมายเดิมได้มีการระบุไว้แล้ว ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นเพียงการเน้นย้ำเนื้อความเพิ่มเติมเนื่องจากพื้นที่ที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่ดำเนินการในรูปแบบของพื้นที่คุ้มครองนี้ โดยหลักการควรจะได้รับบริการคุ้มครอง โดยเฉพาะในเรื่องของการที่จะไม่ถูกดำเนินคดี แม้ว่ากฎหมายเดิมจะระบุไว้แล้วหากแต่ก็มีความจำเป็นที่ต้องเน้นย้ำ เนื่องจากพื้นที่ที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายแต่ละฉบับมีความแตกต่างกับเขตพื้นที่คุ้มครองของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการรับรองหรืออาจมีพื้นที่บางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามกฎหมายเดิม แต่มีได้อยู่ในความหมายของพื้นที่ที่ไม่ได้รับการยกเว้นตามกฎหมายนั้น แต่ในขณะเดียวกันเป็นก็พื้นที่ที่ถูกประกาศในกฎหมายฉบับนี้ การระบุเนื้อความดังกล่าวจึงเป็นการขยายความเข้าใจว่าหากกลุ่มชาติพันธุ์ทำตามกฎเกณฑ์และกติกา มิได้มีเจตนาในการละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ กล่าวคือ กลุ่มชาติพันธุ์ต้องได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพราะฉะนั้น การเขียนเนื้อความในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการเน้นย้ำหลักการ แม้ว่ากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะกล่าวว่า ตามกฎหมายเดิมได้มีการอำนวยความสะดวกให้ราษฎรแล้ว หากแต่คำว่า “พื้นที่” ในพระราชบัญญัติแต่ละฉบับกับพื้นที่ที่อยู่ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ อาจมีการตีความแตกต่างกันได้ หลักการเรื่องพื้นที่คุ้มครองดังกล่าวจึงไม่ใช่เรื่องหลักการนามธรรมเพียงอย่างเดียวแต่มีการใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากเรื่องพิธีกรรม อาทิ พื้นที่ทำกิน พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำแนวป้องกันไฟฟ้า ซึ่งสามารถดำเนินการได้หากเป็นการกระทำภายใต้ธรรมนุญของพื้นที่คุ้มครองฯ ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ เนื้อความในวรรคท้ายจึงเป็นการเขียนย้ำเพื่อให้เกิดความเข้าใจจึงต้องมีการตีความในหลักการหลายครั้ง

ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องอยู่ภายใต้กติกาของคณะกรรมการระดับชาติ ที่ได้ให้ความเห็นชอบในแผนแม่บทและธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองฯ จะเห็นว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าว จะควบคุมกลุ่มชาติพันธุ์ให้ดำเนินการตามกฎหมายให้ถูกต้อง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความและการถูกดำเนินคดีเนื่องจากการกระทำภายใต้กฎหมายนี้ จึงจำเป็นต้องกำหนดหลักการว่าหากการกระทำนั้นเป็นไปโดยความสุจริตตามแผนแม่บทและธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองจะไม่มี ความผิด ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการระดับชาติ จึงต้องมีการกำหนดหลักการการรับผิดทางอาญาเรื่องของเจตนาเช่นเดียวกับกฎหมายอื่น

ความเห็นที่ ๕ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน): ก่อนการระบุงการกระทำหรือละเว้นการกระทำจะมีกลไกและกระบวนการเป็นลำดับ โดยเริ่มต้นจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครองจนไปสู่กระบวนการรับรองพื้นที่ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้แทนจากกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและธรรมนูญให้เป็นข้อตกลงที่ยอมรับร่วมกัน หากสามารถบรรลุข้อตกลงตามกฎหมายฉบับนี้แล้วจะเป็นข้อผูกพันร่วมกันว่า หากชุมชนชาติพันธุ์ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดของคณะกรรมการฯ แล้ว ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องยอมรับในกระบวนการดังกล่าวให้เป็นข้อตกลงร่วมกัน ดังนั้น การระบุเนื้อความในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ เป็นการแสดงให้เห็นว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดซึ่งเป็นการเน้นย้ำหลักการ นอกจากนี้ ยังเป็นการแสดงความปรารถนาดีว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนาตามที่ได้กล่าวไว้ หากในขั้นตอนของการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ขั้นตอนการจัดทำแผนแม่บท และการจัดทำธรรมนูญพื้นที่ เปิดโอกาสให้หน่วยงานในพื้นที่ร่วมประชุมปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดเป็นข้อตกลงร่วมกัน หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นต้องเริ่มการพิสูจน์ตั้งแต่ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและทำธรรมนูญ ที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากการกระทำนั้นเป็นการตั้งใจที่จะกระทำความผิดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถโต้แย้ง หรือไม่ให้การรับรองตั้งแต่กระบวนการดังกล่าวได้ การระบุเนื้อความในวรรคท้ายจึงเป็นการช่วยให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความมั่นใจว่าหากพวกเขาได้ทำตามขั้นตอน นับตั้งแต่การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมรับฟังและร่วมชี้แจงในการทำแผนแม่บทและธรรมนูญในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อสื่อถึงความปรารถนาดีการระบุเนื้อความดังกล่าวไว้จึงเป็นการเน้นย้ำ มิได้มีเจตนาในการกระทำความผิดหรือมุ่งสร้างสถานการณ์ยกเว้นแต่อย่างใด

ความเห็นที่ ๖ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: มีความเห็นสอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ทุกประการ ทั้งในเรื่องของวิธีการ ลำดับ ขั้นตอน และเจตนา หากแต่ประเด็นที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีข้อทักท้วงสำคัญ คือ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “การระบุเนื้อความในกฎหมาย” กล่าวคือ เมื่อเจตนาในการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครอง ดังนั้น คำว่า “เจตนาหรือไม่เจตนา” จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องระบุ เนื่องจากในตัวบทที่กำกับเรื่องพื้นที่ที่กำหนดไว้ว่า การกระทำใดที่ผิดแล้วต้องลงโทษ การกระทำใดผิดแล้วได้รับการยกเว้น และการกระทำใดไม่ถือว่าเป็นความผิด ในการจัดทำแผนแม่บทจึงต้องเป็นไปตามกฎหมายของพื้นที่ อีกทั้ง ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีบทลงโทษทางอาญา แต่กลับมีการระบุเนื้อความในการยกเว้นการกระทำผิดตามร่างมาตรา ๓๒ นี้ ซึ่งมีความลึกลับจึงเห็นควรให้ตัดเนื้อความในท้ายวรรคสามออก

ความเห็นที่ ๗ นักวิชาการกฎหมาย: การเขียนเนื้อความในวรรคท้ายแม้ว่าจะเป็น การบัญญัติซ้ำ หากแต่จะเป็นการป้องกันการตีความโดยใช้กฎหมายหลายฉบับแล้วมีการตีความไม่ไปในทิศทาง เดียวกัน การบัญญัติเนื้อความดังกล่าวจึงเป็นการเน้นย้ำว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการเช่นเดียวกัน กับพระราชบัญญัติฉบับอื่น หากตัดเนื้อความในวรรคท้ายออกจะเกิดการตีความตามข้อกฎหมายว่า การกระทำภายใต้พื้นที่คุ้มครองที่ระบุไว้ในแผนแม่บทและธรรมนูญมีความผิดตามพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่ เนื่องจากหลักการของพื้นที่คุ้มครองมิได้ยกเลิกกฎหมายเดิมและไม่ได้เป็นการเพิกถอนเขตพื้นที่เดิม การบัญญัติเน้นย้ำอีกครั้งจึงเป็นการเน้นถึงหลักการที่ควรต้องปฏิบัติ เพื่อป้องกันการตีความหลายครั้ง จากกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งมีเนื้อหาบางส่วนที่อาจจะแตกต่างกัน การบัญญัติเนื้อความดังกล่าวในวรรคท้าย จึงมิใช่เรื่องที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้วเกิดความเสียหาย ทั้งนี้ หากมีการกระทำที่เป็นการละเมิด พระราชบัญญัติฉบับอื่น ๆ เช่น หากมีการลักลอบเข้าไปในเขตพื้นที่นอกเหนือจากพื้นที่ที่กำหนดไว้ในแผนที่ พื้นที่คุ้มครองก็จะถูกดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติที่มีอยู่แล้วเช่นเดิม การบัญญัติในลักษณะนี้จึงผสมผสานไปกับ พระราชบัญญัติที่มีอยู่ และเป็นการเน้นย้ำว่าหลักการดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการเห็นชอบหลายระดับแล้ว

ความเห็นที่ ๘ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน): ในส่วนของการคงคำว่า “ไม่มี เจตนาในการกระทำผิด” เพื่อเป็นการเน้นย้ำให้เห็นชัดว่า กระบวนการต่าง ๆ ที่ทุกฝ่ายได้ร่วมกันดำเนินการจะ ไม่ถูกตีความว่าเจตนากระทำความผิด ซึ่งจะมีการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดตั้งแต่กระบวนการจัดทำแผนและ การจัดทำธรรมนูญ โดยเน้นย้ำในตัวบทกฎหมายให้มีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความ เชื่อมั่นว่า กระบวนการจัดทำแผนและการจัดทำธรรมนูญจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดการกระทำ ว่าการกระทำใด สามารถกระทำได้ และการกระทำใดที่ไม่สามารถกระทำได้ ทั้งนี้ หากการกระทำมีความผิดโดยที่คณะกรรมการบริหาร พื้นที่คุ้มครองมิได้มีเจตนาตั้งแต่ต้น ในการตัดเนื้อความวรรคท้ายออกจะเป็นการที่ต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินั้น หากแต่มีการคงเนื้อความในวรรคท้ายไว้จะเป็นเจตนาที่เปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการนี้ ซึ่งเป็นการให้เกียรติและศักดิ์ศรีกับกระบวนการที่ได้กระทำตามกฎหมาย รวมทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและสร้างความรู้สึที่ดีให้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บท พื้นที่คุ้มครอง

ความเห็นที่ ๙ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: ในทางเจตนา วิธีปฏิบัติ และหลักเกณฑ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เห็นชอบในหลักการมิได้มีข้อคิดเห็นแตกต่าง จาก ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เพียงแต่มีข้อทักท้วงในเรื่องลักษณะการเขียนกฎหมาย ซึ่งมีสภาวะยกเว้นการกระทำใดนั้น โดยเฉพาะกฎหมายอาญาซึ่งในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนารมณ์ มุ่งส่งเสริมสนับสนุนและไม่มีบทลงโทษอาญา ดังนั้น ในการระบุเนื้อความโดยยกเว้นองค์ประกอบการกระทำ ผิดอาญาไว้ในร่างมาตรา ๓๒ ดังกล่าว จึงไม่มีความจำเป็นต้องระบุไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

ความเห็นที่ ๑๐ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน): ในเรื่องวิธีการเขียน กฎหมายมีความสำคัญ แม้ว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมุ่งเน้นที่การคุ้มครองและส่งเสริม หากแต่ในกระบวนการ ส่งเสริมและคุ้มครองต้องให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งควรจะทำให้กระบวนการส่งเสริมและคุ้มครองสื่อ ความหมายถึงเจตนาที่บริสุทธิ์ เช่น ออกแบบกลไกให้หน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดทำและพิจารณาแผนร่วมกัน สร้างความเชื่อมั่นร่วมกันว่าสิ่งที่ร่วมกันยกร่างในแผนแม่บทนี้มีได้

เป็นการยกเว้นความผิด แต่ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิด ซึ่งเป็นมาตรการด้านการส่งเสริมและคุ้มครอง เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดูแลพื้นที่ได้อย่างรอบคอบและรัดกุม จึงขออนุญาตคงเนื้อความว่า “ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิด” ส่วนเนื้อความท้ายวรรคที่ว่า ด้วยเรื่องการไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนั้น มีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุกประการว่าไม่ควรยกเว้นความผิดตามกฎหมายอื่น เพื่อแสดงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีเจตนาบริสุทธิ์มิได้มองว่ากลไกดังกล่าวจะเอื้อประโยชน์ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือสร้างสภาวะยกเว้นใด ๆ จึงมีความเห็นให้คงเนื้อความไว้เพื่อแสดงถึงจิตวิญญาณแห่งกฎหมาย (the Spirit of Laws) ที่ปรากฏอยู่ในตัวบทกฎหมาย

ความเห็นที่ ๑๑ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: ในเชิงหลักการและเจตนารมณ์มีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทุกประการ แต่มีข้อสังเกตในวิธีการเขียนกฎหมายทั้งนี้ ขอให้พิจารณาเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ วรรคท้าย ว่าสอดคล้องตามเจตนาหรือไม่ โดยร่างมาตรา ๓๒ วรรคท้ายได้มีการกำหนดให้ไม่ต้องรับผิด ซึ่งหากไม่มีเจตนาเขียนให้เป็นการยกเว้นการกระทำผิดจึงไม่มีความจำเป็นต้องเขียนซ้ำในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากการกระทำตาม อนุมาตรา (๑) ถึง อนุมาตรา (๗) ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีการบัญญัติยกเว้นไว้แล้วในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ หากมีการบัญญัติซ้ำอีกครั้งจะหมายความว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีขอบเขตเกินบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ หากมีการปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรานี้ จะทำให้เนื้อความในวรรคท้ายเป็นไปตามเจตนาที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรได้แถลงในที่ประชุม ทั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงขอยืนยันความเห็นตาม ว่าเนื้อความในวรรคท้ายของมาตรา ๓๒ เป็นเรื่องที่เกินบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ หากเจตนาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเห็นควรให้เขียนกฎหมายให้มีความถูกต้องชัดเจน เป็นไปตามถ้อยแถลง

ความเห็นที่ ๑๒ นักวิชาการกฎหมาย: ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับเนื้อความท้ายวรรคมิใช่ประเด็นเรื่องรัฐธรรมนูญแต่เป็นเรื่องโครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญาตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๙ ที่กล่าวถึงหลักการที่บุคคลจะรับผิดชอบทางอาญาหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่ที่กฎหมายบัญญัติว่ากรณีนั้นยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษ ซึ่งหลักการตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๕๙ ก็มีไม่ได้ระบุฯ หลักเกณฑ์ข้อนี้ขัดแย้งกับหลักกฎหมาย เนื่องจากหลักการนี้เป็นหลักการที่ยึดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น ในมิติของวิชาการมีข้อสนับสนุนชัดเจนว่าหลักการดังกล่าวมิได้ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ การระบุเนื้อความข้างต้นจึงเป็นไปเพื่อป้องกันการตีความกฎหมายหลายฉบับที่มีความแตกต่างของบริบทกฎหมาย เช่น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ หากตีความกฎหมายเดิมอาจไม่ได้หมายรวมถึงพื้นที่คุ้มครองซึ่งเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรม เป็นต้น

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าในการดำเนินการภายในพื้นที่คุ้มครองวัฒนธรรมที่มีข้อตกลงร่วมกัน หากมีการกระทำความผิดจะถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำผิดก็คงมิได้ เนื่องจากการดำเนินการตามภายใต้กรอบของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่มีหลักการครอบคลุมทั้งวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว เนื้อความตอนต้นของวรรคหนึ่งจึงเป็นเนื้อความสำคัญที่สะท้อนถึงหลักการเพื่อป้องกันการตีความในกฎหมายหลายฉบับ

ซึ่งการตีความของเจ้าหน้าที่แต่ละพื้นที่ในแต่ละกฎหมายจะมีดุลยพินิจที่แตกต่างกัน ดังนั้น การที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งคุ้มครองเฉพาะพื้นที่ที่มีความเจาะจง เป็นพื้นที่ที่มีการกำหนดขอบเขต และมีการจัดทำแผนร่วมกับการเขียนหลักการตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้น จึงเป็นหลักการเดียวกันกับพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๕๙ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้มีการปรับโทษ เนื่องจากไม่ได้มีเจตนาละเมิดพระราชบัญญัติฉบับอื่น

ความเห็นที่ ๑๓ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน): เนื้อความที่ได้บัญญัติไว้ดังกล่าวไม่ได้มีเจตนาให้ยกเว้นหรือเป็นการสร้างเงื่อนไขให้ยกเว้น จึงขออนุญาตคงเนื้อความเดิมตามที่ได้ปรับแก้และตัดเนื้อความท้ายวรรคสามความว่า “และไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น” ซึ่งเป็นเนื้อความในลักษณะที่อาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ และอาจจะเป็นเนื้อความที่สื่อไปในทิศทางของการสร้างข้อยกเว้นมากจนเกินไป ส่วนเนื้อความในต้นประโยคนั้นเป็นเพียงการอ้างอิงว่า หากการกระทำนั้นมีความผิดให้ถือว่าไม่มีเจตนา โดยถือว่ากระบวนการที่ได้ร่วมกันจัดทำแผนและจัดทำธรรมนูญ ได้มีการจัดทำมาตรการและแนวทางที่ผ่านกระบวนการพิจารณาถ้อยแถลงจนแล้วเสร็จแล้ว ไม่มีเจตนาที่จะละเมิดกฎหมายในส่วนใดส่วนหนึ่ง การบัญญัติเนื้อความดังกล่าวเพื่อแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของทุกฝ่าย

อนึ่ง คณะทำงานฯ มีความกังวลในประเด็นดังกล่าวเช่นกัน เนื่องจากพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวมีหลายฉบับ เฉพาะนั้นกรณีของการยกเว้นย่อมมีความแตกต่างไปตามพระราชบัญญัติแต่ละฉบับ รวมทั้งในอนาคตอาจมีเทศบัญญัติท้องถิ่นประกาศใช้เพิ่มเติม กรณีเช่นนี้หากมีการระบุกระบวนการต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงเจตนาที่ได้กระทำผิดให้มีความชัดเจน อาจเป็นสิ่งที่จะทำให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความสวยงามและมีความหมาย ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความหวังที่จะเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม ด้านหนึ่งหากการจัดทำแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครองและธรรมนูญพื้นที่คุ้มครองฯ ซึ่งมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมและเห็นชอบทุกกระบวนการ ประกอบกับแผนและธรรมนูญดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการระดับชาติแล้ว หากแต่ในทางปฏิบัติยังมีการตีความว่าการกระทำดังกล่าวเป็น “การกระทำผิด” ความผิดดังกล่าวจะถือเป็นความผิดร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เนื่องจากแผนแม่บทที่จัดทำขึ้นได้ผ่านการพิจารณาด้วยความรอบคอบและทุกฝ่ายเห็นชอบร่วมกันแล้ว จะถือเป็นความผิดของชาวบ้านฝ่ายเดียวหรือเป็นความผิดของคณะกรรมการทุกฝ่าย ดังนั้น หากมองว่าทุกภาคส่วนได้มีความพยายามร่วมมือกันในการจัดทำแผนแม่บทอย่างรอบคอบแล้ว ในการคงเนื้อความว่า “ไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิด” ก็เพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่าย

ความเห็นที่ ๑๔ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา: ในประเด็นนี้มีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โดยเห็นควรให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ วรรคท้ายไว้ เพื่อให้เห็นว่าประเด็นดังกล่าวยังคงเป็นประเด็นที่จะต้องนำไปพิจารณาต่อไป เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะต้องเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ หากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยังมีข้อทักท้วงหรือข้อห่วงกังวลใดเพิ่มเติมอาจเสนอความเห็นดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีเช่นเดียวกันกับในขั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา หากยังคงเนื้อความดังกล่าวไว้จะทำให้เห็นว่าประเด็นดังกล่าวยังมีข้อห่วงกังวลของหน่วยงานก็จะทำให้มีการพิจารณาอย่างรัดกุมมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในความเห็นส่วนตัวพิจารณาแล้วว่าร่างมาตรา ๓๒ อนุมาตรา (๗) ได้ระบุว่า “การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด” นั้นไม่อาจทราบได้ว่าการที่คณะกรรมการกำหนดให้ใช้สิทธิประโยชน์ในพื้นที่นั้น จะเกี่ยวข้องกับประเด็นใดและเป็นไปตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้หรืออยู่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับอื่นหรือไม่ ในส่วนของถ้อยคำในวรรคท้ายมีข้อสังเกตว่า การเขียนเนื้อความว่า “ไม่มีเจตนาในการกระทำความผิด” อาจพิจารณาได้ว่าความผิดนั้นอาจเกิดจากการไม่เจตนาก็ได้ อย่างไรก็ตาม ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๔ ที่ระบุว่า “การแผ้วถางหรือกระทำด้วยประการใด ๆ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติฐะ และได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยการเห็นชอบของคณะกรรมการแล้วผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ” ซึ่งหมายความว่า โดยเจตนาของเขาไม่ได้ระบุว่าบุคคลที่กระทำการใด ๆ นั้น ไม่มีความผิดแต่เป็นความผิดที่ไม่ต้องรับโทษ ซึ่งทำให้มีความชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากถ้อยคำดังกล่าวได้มีการใช้ในพระราชบัญญัติฉบับอื่นแล้ว ดังนั้น การคงถ้อยคำดังกล่าวไว้เพื่อให้มีการพิจารณาถ้อยคำอย่างถี่ถ้วนอีกครั้งว่าเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความต้องการในลักษณะใด ซึ่งจากการรับฟังความเห็นของคณะทำงานฯ (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จะเห็นว่าเจตนารมณ์มุ่งเน้นให้เห็นว่าการกระทำนั้นไม่มีความผิดไม่ต้องรับโทษ จึงเห็นควรให้คงเนื้อความนี้ไว้เพื่อให้มีการพิจารณาโดยละเอียดควบคู่กับพระราชบัญญัติฉบับอื่น

ดังนั้น เห็นควรให้คงเนื้อความในวรรคท้ายนี้ไว้ เพื่อจะทำให้กระบวนการพิจารณาในชั้นอื่นมีการพิจารณาในประเด็นนี้อย่างรอบคอบรัดกุมมากยิ่งขึ้น

ภาพการประชุม

*****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

สรุป

สรุปการรับฟังต่อความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...
ออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน “ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)”
ครั้งที่ ๒ หลังเสนอเรื่องเข้า ครม.

ในกระบวนการการรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รูปแบบออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน “ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)” โดยมีผู้ร่วมให้ แสดงความคิดเห็นจำนวน ๔๔ คน เห็นด้วยกับ พระราชบัญญัติฯ จำนวน ๔๔ คน โดยมีรายละเอียดความเห็น รายมาตรา ดังนี้

๑. ความเห็นต่อหลักการร่างพระราชบัญญัติ ผู้ให้ความเห็นทั้ง ๔๔ คน เห็นด้วยกับหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติ โดยให้ความเห็นว่าเนื่องจากวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนหนึ่งเปราะบาง และถูก คุกคามจากกระแสการพัฒนาที่ไม่เข้าใจถึงวิถีชีวิตและไม่เห็นคุณค่าของหลักคิดที่แตกต่างจากสังคมใหญ่

๒. ความเห็นต่อหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (ตามร่างมาตรา ๕) ผู้ให้ ความเห็นทั้ง ๔๔ คน เห็นด้วยกับหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๕ โดยให้ ความเห็นเพิ่มเติมว่า เรื่องการคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นคนส่วนน้อยที่อาศัยในประเทศไทย เป็นเรื่องสำคัญ ต้องมีการยกระดับคุณภาพชีวิต เพื่อให้มีสิทธิและเสรีภาพเทียบเท่าประชาชนทั่วไป ว่าจะต้อง มีการคุ้มครองและส่งเสริม

๓. ความเห็นต่อหมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ให้ความเห็น ทั้ง ๔๔ คน เห็นด้วยกับหลักการของหมวด ๒ จำนวน ๓๓ คน โดยให้ความเห็นว่า การให้ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ ร่วมเป็นกรรมการ เพื่อสามารถได้สะท้อนความต้องการให้ภาครัฐทราบ และสามารถคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติ พันธุ์ได้อย่างตรงจุด และมีผู้แสดงความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วยจำนวน ๑ คน โดยไม่ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติม

๔. ความเห็นต่อหมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๔ – ๒๖ ผู้ให้ความเห็นทั้ง ๔๔ คน เห็นด้วยกับหลักการของหมวด ๓ โดยให้ความเห็นสนับสนุนเพิ่มเติมว่า เนื่องจาก จะได้มีแกนนำในการดำเนินงานพัฒนาวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

๕. ความเห็นต่อหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๒๗ – ๒๙ ผู้ให้ความเห็นทั้ง ๔๔ คน เห็นด้วยกับหลักการของหมวด ๔ โดยให้ความเห็นสนับสนุน เพิ่มเติมว่า หากไม่มีการจัดทำประวัติศาสตร์เยาวชนรุ่นหลังจะไม่รู้จักรากเหง้าของตนเอง พร้อมทั้งจะทำให้ ข้อมูลที่ตรงกับวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มนั้น

๖. ความเห็นต่อหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๐ – ๓๓ ผู้ให้ความเห็นทั้ง ๔๔ คน เห็นด้วยกับหลักการของหมวด ๕ โดยให้ความเห็นสนับสนุนเพิ่มเติมว่า จะได้มีขอบเขตการคุ้มครองในเชิงพื้นที่

๗. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ในประเด็นอื่นๆ

จากการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ๗.๑ ควรมีการส่งเสริมในการเปิดพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อให้ได้มีโอกาสในการอนุรักษ์ สืบทอด ขนบธรรมเนียมประเพณี นำพุนทางวัฒนธรรมมาสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ได้อย่างยั่งยืน
- ๗.๒ เร่งดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนปฏิรูปสังคม และเพื่อสังครัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐
- ๗.๓ ทุกคน ควรมีประเพณี วัฒนธรรม วิถีของตนเอง ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นร่างพระราชบัญญัติที่ดีอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเสมอภาคกับกลุ่มชาติพันธุ์และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน
- ๗.๔ ควรเร่งพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เพราะการแก้ไขปัญหาและการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับ
- ๗.๘ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ช่วยให้มีพื้นที่ที่พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มพี่น้องชาติพันธุ์

*****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)

เอกสารแนบ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น
ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ความเห็น

*****

๑. ผู้ร่วมให้ความเห็น จำนวน ๔๔ คน

๒. เพศ

ผู้ให้ความเห็นทั้งหมด ๔๔ คน จำแนกได้ คือ

๒.๑) เพศชาย ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๗

๒.๒) เพศหญิง ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๓

๓. อายุ จำแนกได้ คือ

๓.๑) อายุ ๑๒ - ๒๐ ปี จำนวน ๓ คน

๓.๒) อายุ ๒๑- ๕๔ ปี จำนวน ๓๕ คน

๓.๓) อายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๖ คน

๔. อาชีพ/สังกัด

๔.๑) ประชาชนทั่วไป จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๘

(UNESCO Bangkok, กรรมการหมู่บ้าน, เครือข่ายชาวเล อันตามัน, องค์กรพัฒนาเอกชน, เครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปการสังคมและการเมือง (คปสม.))

๔.๒) หน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔

(กระทรวงวัฒนธรรม, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุทัยธานี, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย)

๔.๓) องค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖

(สภาองค์กรชุมชน, เครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปการสังคมและการเมือง (คปสม.), กำนัน, มูลนิธิชุมชนไท, มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ)

๔.๔) นักวิชาการ/นักวิจัย จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒

(โรงเรียนบ้านเกาะหลี่เป๊ะ, สำนักงานวัฒนธรรม จ.พังงา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สาขาวิชาศิลปะภาพถ่าย และสื่อทัศนภาพ วิทยาลัยการออกแบบ ม.รังสิต)

๕. ความเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติฯ

๕.๑) ในฐานะการเป็นประชาชนทั่วไป จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๑

๕.๒) ในฐานะประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕

๕.๓) ในฐานะสถาบันวิชาการ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔

๕.๔) ในฐานะหน่วยงานราชการ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔

๕.๕) ในฐานะองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙

๕.๖) ในฐานะเคยประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๓

๖. กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๕ กลุ่มชาติพันธุ์

ผู้ให้ความเห็นในส่วนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๕ กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย

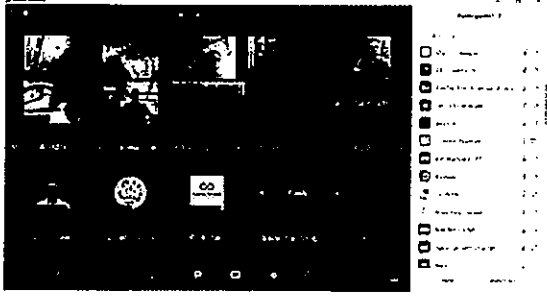
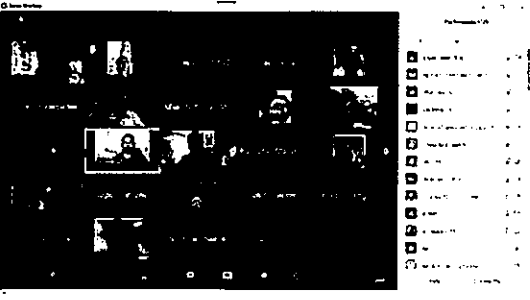
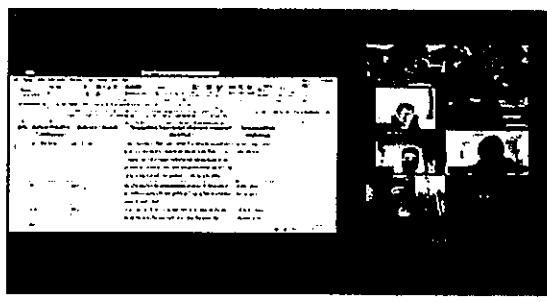
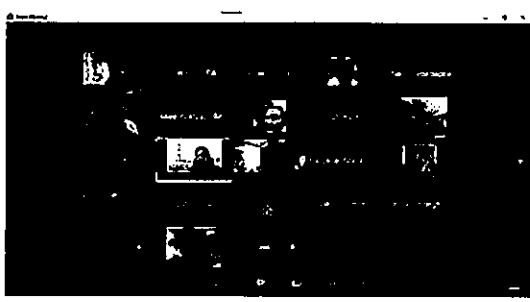
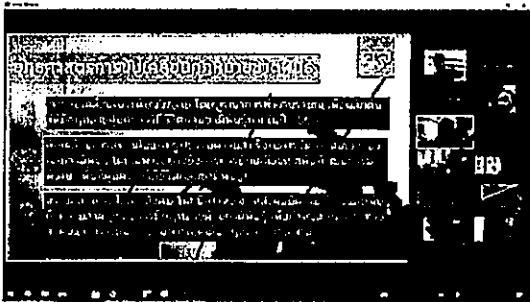
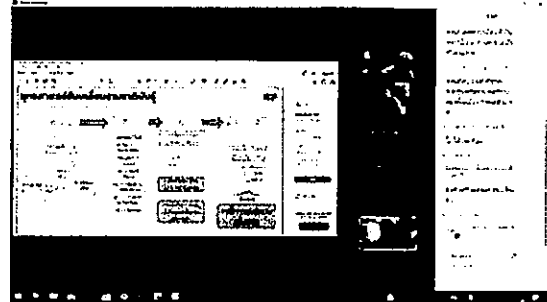
- ๖.๑) กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ๑ คน
- ๖.๒) กลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาไวยัง ๙ คน
- ๖.๓) กลุ่มชาติพันธุ์มอแกน ๑ คน
- ๖.๔) กลุ่มชาติพันธุ์ม่านี ๑ คน
- ๖.๕) กลุ่มชาติพันธุ์ยอง ๑ คน

*****

คู่มือ

ภาพการประชุม

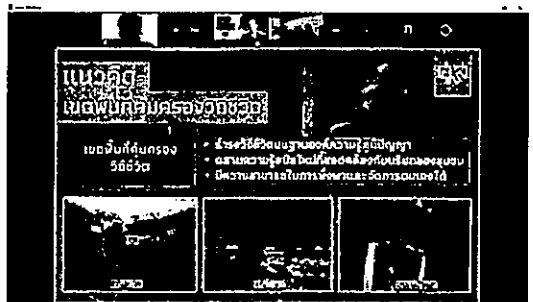
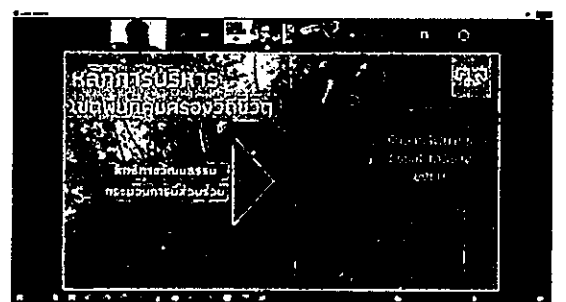
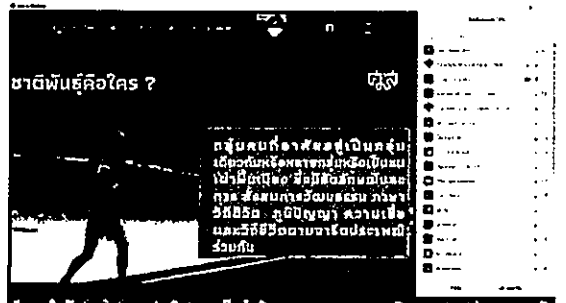
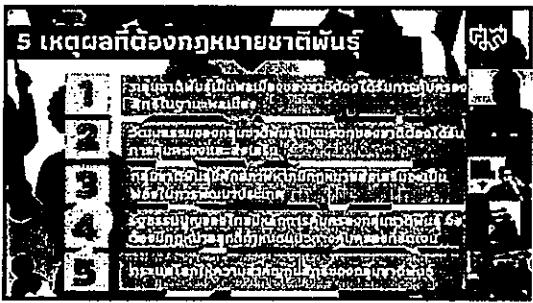
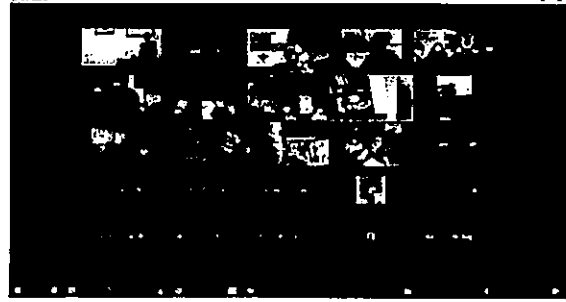
การประชุมรับฟังความคิดเห็นภาคีเครือข่ายองค์กรด้านชาติพันธุ์ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์
เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๗๒ คน

*****

คู่มือ

ภาพการอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์เพื่อสื่อสารและขับเคลื่อน
(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกล

*****

คู่มือ

หลักการรับฟังความคิดเห็นต่อ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

*****

หลักการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้ดำเนินการตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง โดยจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑. ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ๒. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ๓. สถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ และ ๔. ประชาชนทั่วไป ซึ่งมีการรับฟังความคิดเห็นโดยแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ได้แก่ ก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และ หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยมีรูปแบบการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

๑. ขั้นตอนก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในขั้นตอนก่อนการเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ต่อคณะรัฐมนตรี มีการจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีการจัดรับฟังความคิดเห็นเป็น ๒ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยแบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่

- ๑) รูปแบบเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็น
- ๒) รูปแบบระบบสื่อสารทางไกล
- ๓) รูปแบบการรับฟังความเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน

๒. ขั้นตอนหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ผู้รับผิดชอบจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯ มีหนังสือ กระทรวงวัฒนธรรมมีหนังสือ ที่ วธ ๐๗๐๐/๑๙๕๖ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ต่อมา สำนักเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรม มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๗/๑๙๕๖๒ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ แจ้งให้ กระทรวงวัฒนธรรม จัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประมาณการรายจ่าย แหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ ตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ศูนย์ฯ จึงจัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประมาณการรายจ่าย แหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ และมีหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ที่ วธ ๐๗๐๐/๒๕๒๗ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ เสนอรายละเอียดข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อคณะรัฐมนตรี

ในขั้นตอนการเสนอร่างพระราชบัญญัติฯ ต่อคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรม ได้ดำเนินการสอบถามความเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผลการดำเนินการข้างต้นนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีประเด็นข้อเสนเพิ่มเติม สำนักเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรม จึงมีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๑๙๓๓๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๕ แจ้งต่อกระทรวงวัฒนธรรมว่า ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และข้อมูลตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีข้อเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่สมควรพิจารณาให้ได้ข้อยุติก่อนเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาแล้วมีคำสั่งให้กระทรวงวัฒนธรรมรับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อยุติก่อนเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ กระทรวงวัฒนธรรม จึงมอบหมายให้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ดำเนินการตามคำสั่งรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) โดยมีวิธีการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้า ครม. ๒ วิธีการ ดังนี้

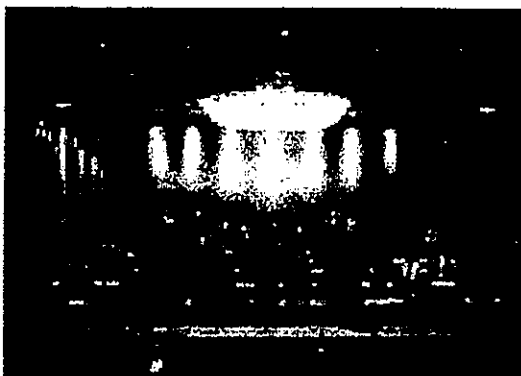
วิธีที่ ๑ การจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ โดยมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมและพิจารณาให้ความเห็นต่อ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขใหม่ ตามความเห็นของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น ๑๖ หน่วยงาน ซึ่งผลการหารือที่ประชุมเห็นชอบในหลักการและเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ โดยมีมติให้ปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ ตามความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีมติให้ส่งวงความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในประเด็นเรื่องการใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒ โดยให้คงเนื้อความเดิมไว้ให้พิจารณาในขั้นต่อไป

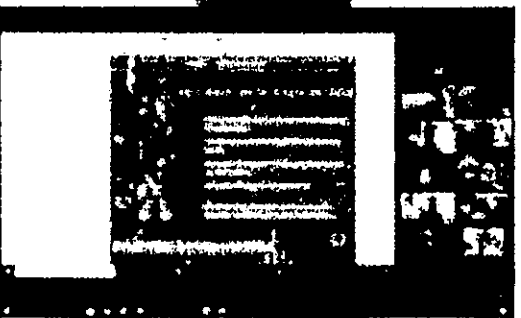
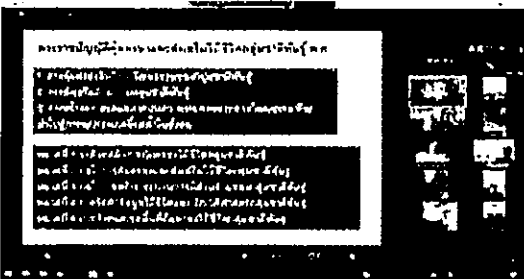
วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และเว็บไซต์ กระทรวงวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน

๓. หลักฐานการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ทั้งสองช่วง มีจำนวนครั้งในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น จำนวนทั้งสิ้น ๓๔ ครั้ง โดยจำแนกออกเป็น ๑.การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จำนวน ๑๗ ครั้ง ซึ่งมีผู้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นจำนวน ๒,๗๐๖ คน ๒.การจัดการรับฟังความคิดเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์ จำนวน ๑๖ ครั้ง ซึ่งมีผู้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นจำนวน ๒๘๒ คน และ ๓.การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่หนึ่ง ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้ให้ความเห็นจำนวน ๓๒ คน และ เนื่องจากได้มีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อความร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นของทุกภาคส่วน ทำให้ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง จึงเปิดรับฟังความคิดเห็นประชาชนทั่วไป ครั้งที่สอง ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และ เว็บไซต์กระทรวงวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ โดยมีผู้ให้ความเห็นจำนวน ๔๔ คน กล่าวโดยสรุปได้ว่ามีผู้ให้ความคิดเห็นผ่านช่องทางเว็บไซต์ทั้งสองครั้งรวมจำนวนทั้งสิ้น ๗๖ คน และมีผู้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในรูปแบบเวทีต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๓,๐๖๔ คน โดยมีรายละเอียดการรับฟังความคิดเห็นปรากฏในเอกสาร "รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...."

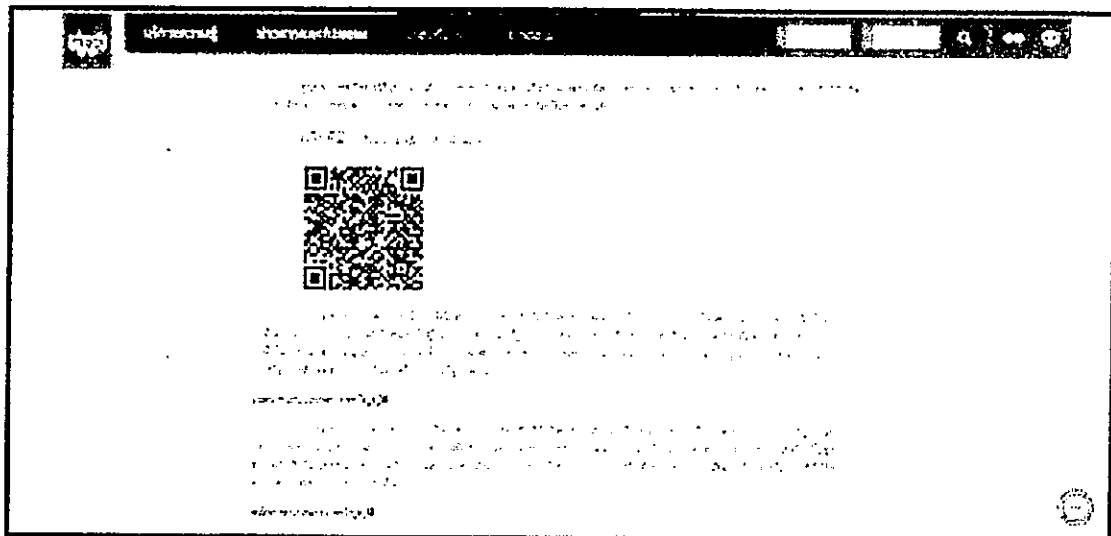
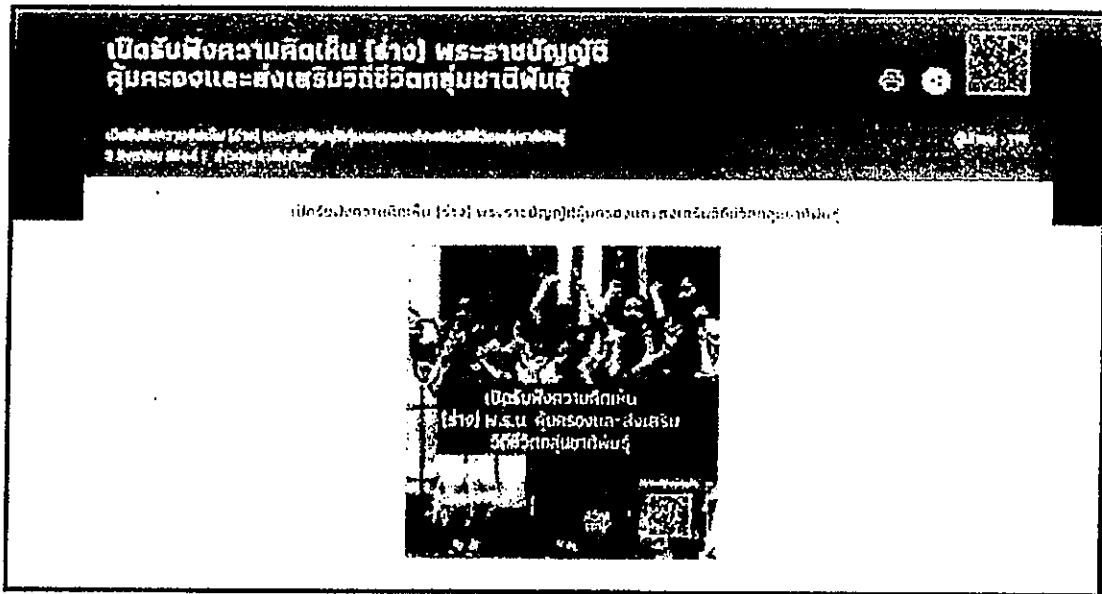
ภาพหลักฐานการรับฟังความเห็น

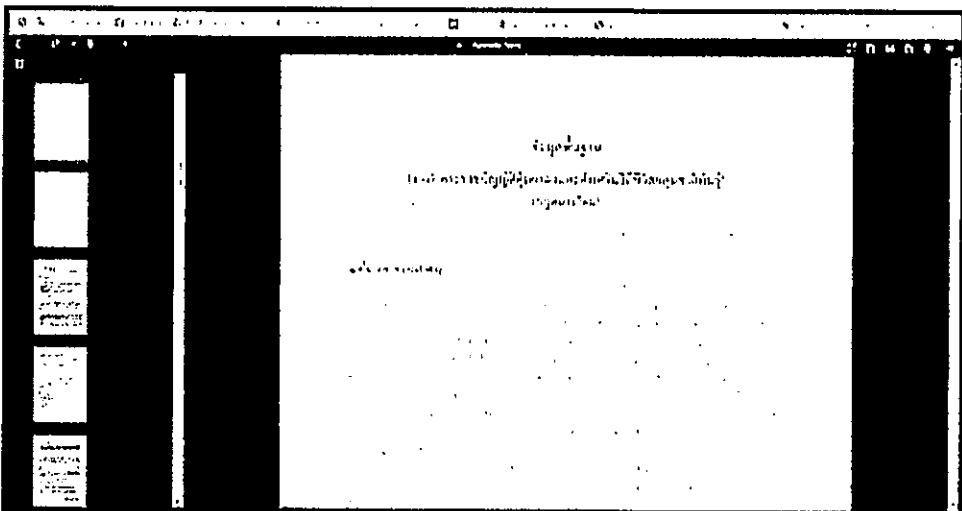
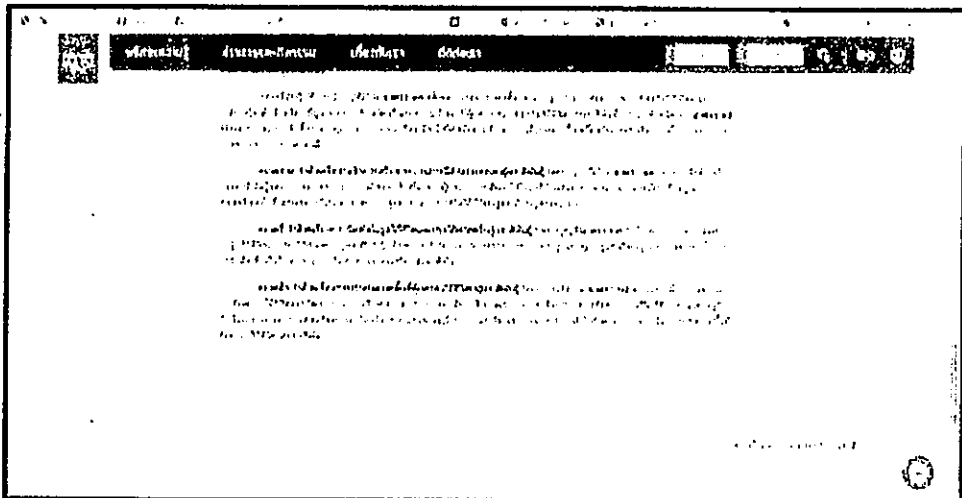
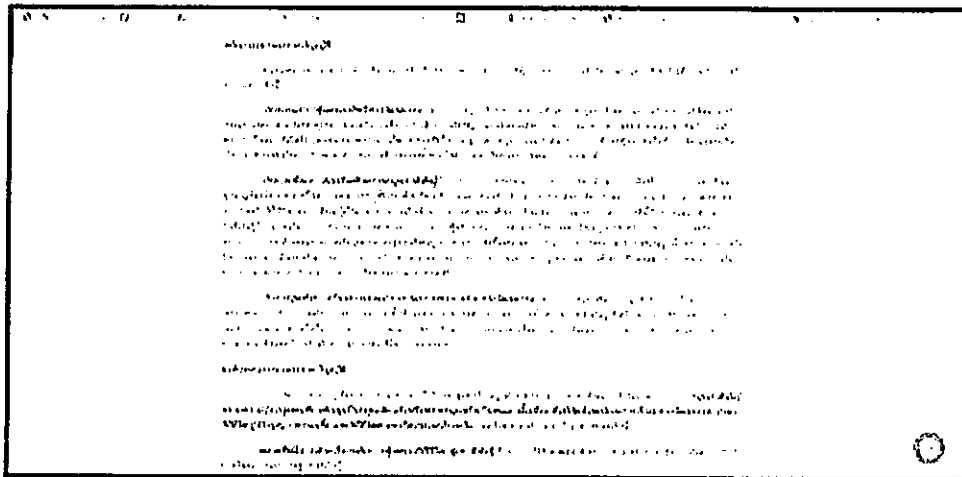

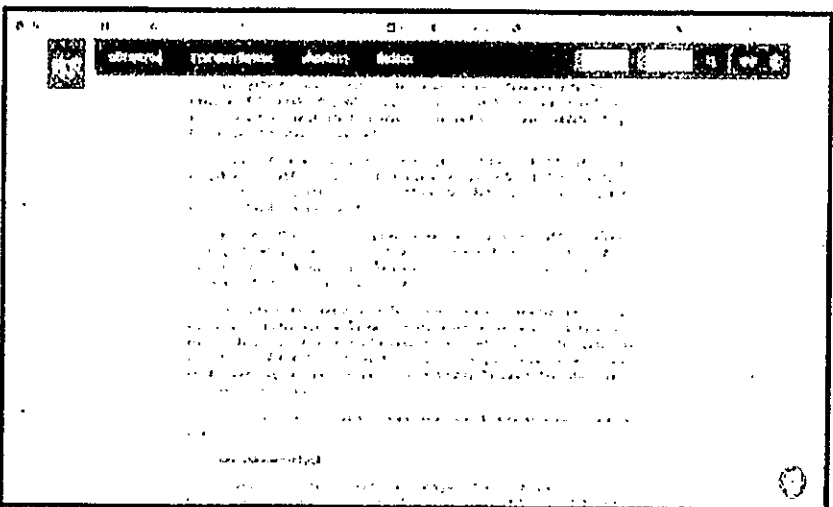
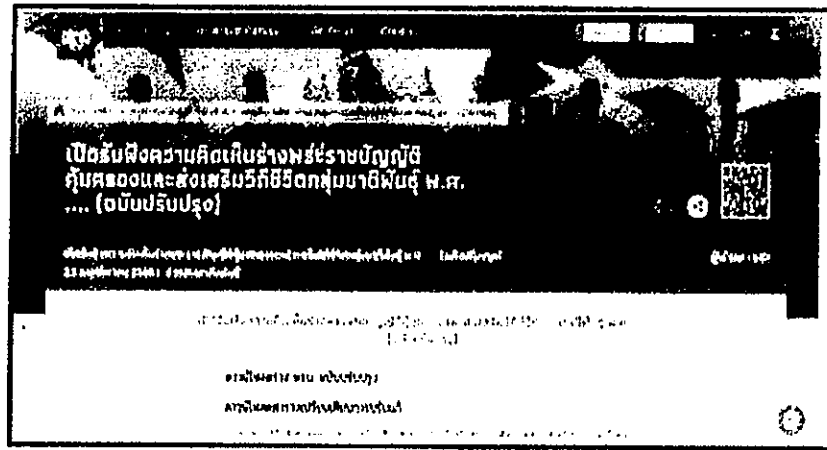
๔. หลักฐานเปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบออนไลน์

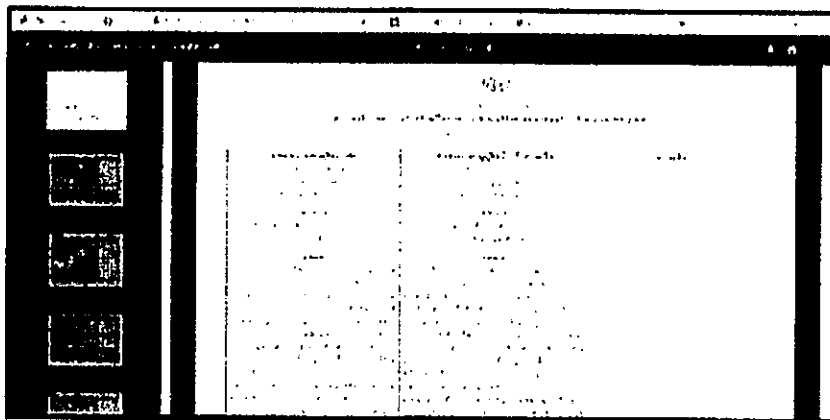
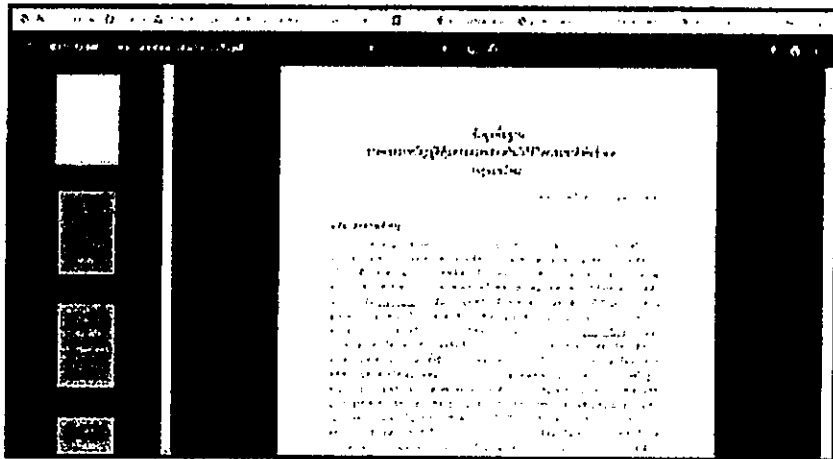
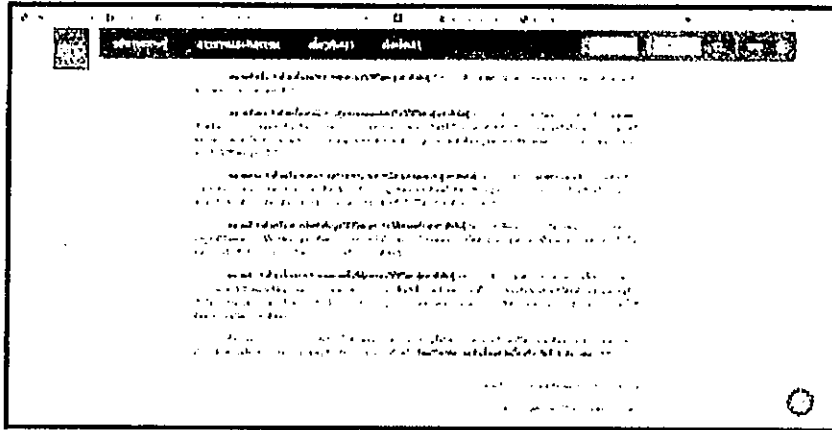
ระยะที่ ๑. ก่อนเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) www.sac.or.th ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน

ระยะที่ ๒ หลังเสนาอํางพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ได้เปิดรับฟังความเห็นผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) www.sac.or.th และเว็บไซต์กระทรวงวัฒนธรรม www2.m-culture.go.th/th ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ | เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน

*****

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
กระทรวงวัฒนธรรม

คู่มือ

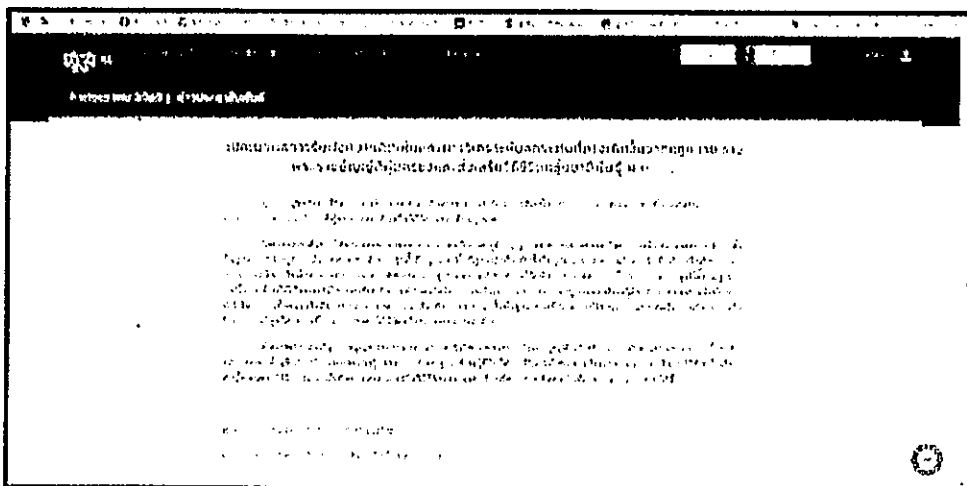
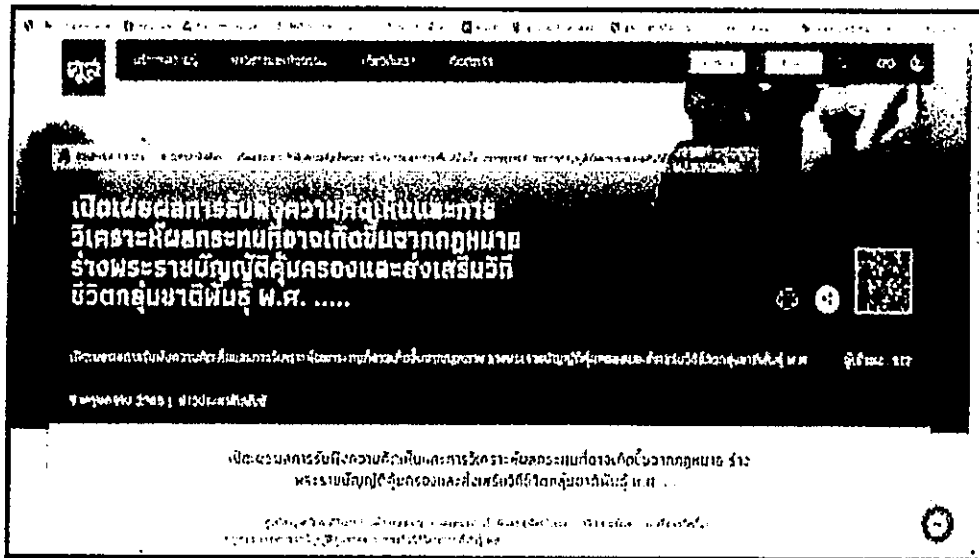
หลักการการรับฟังความคิดเห็นต่อ

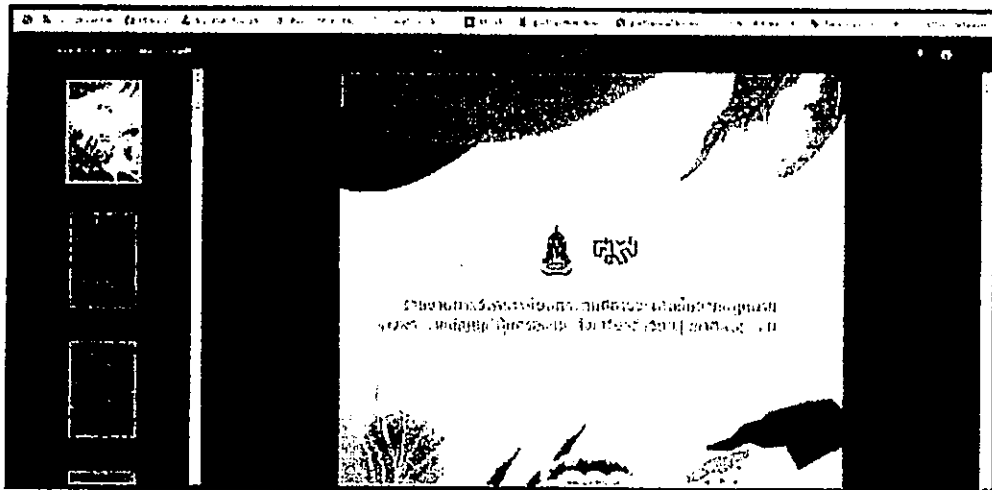
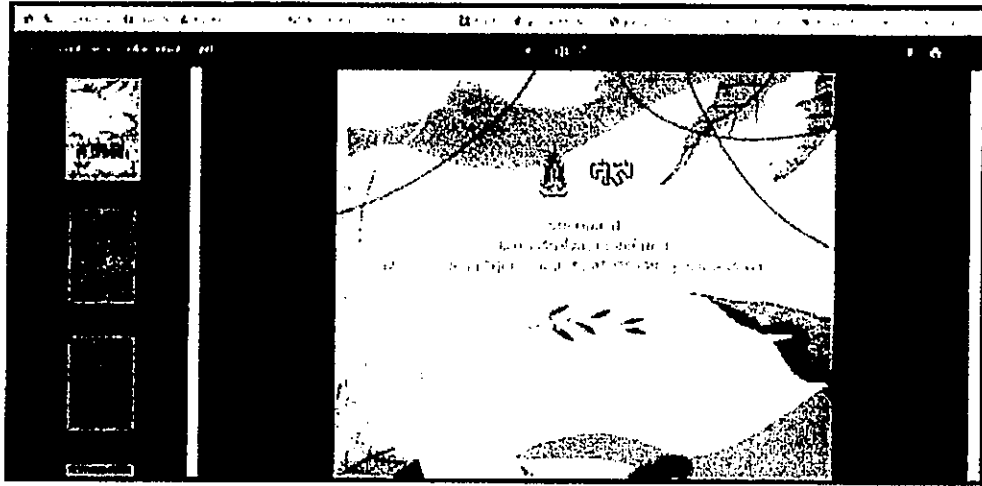
หลักการการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

*****

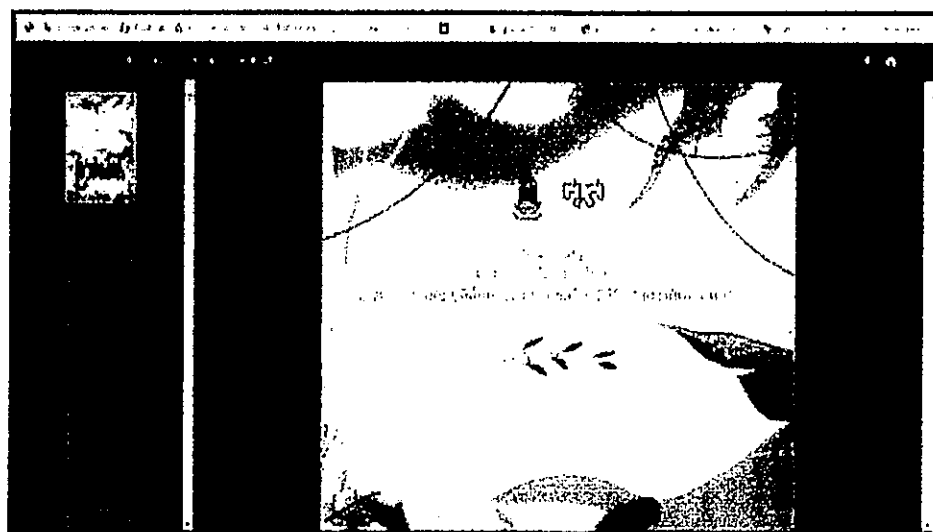
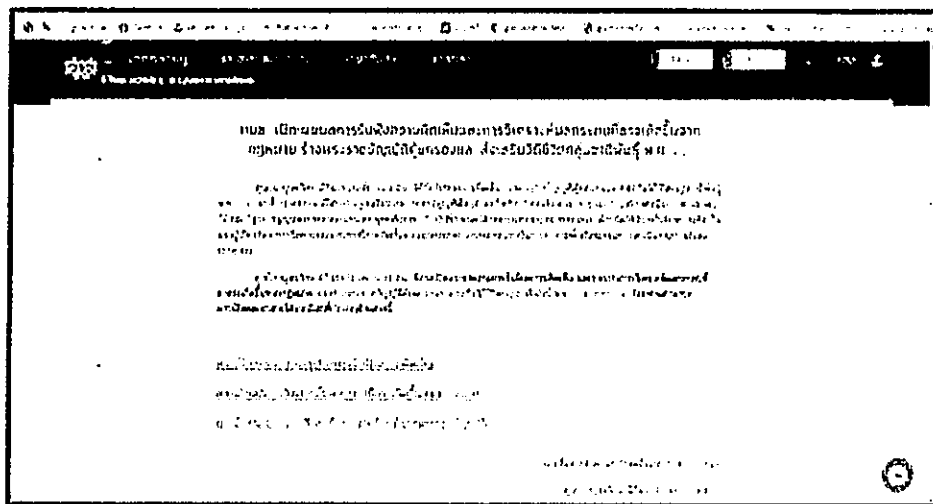
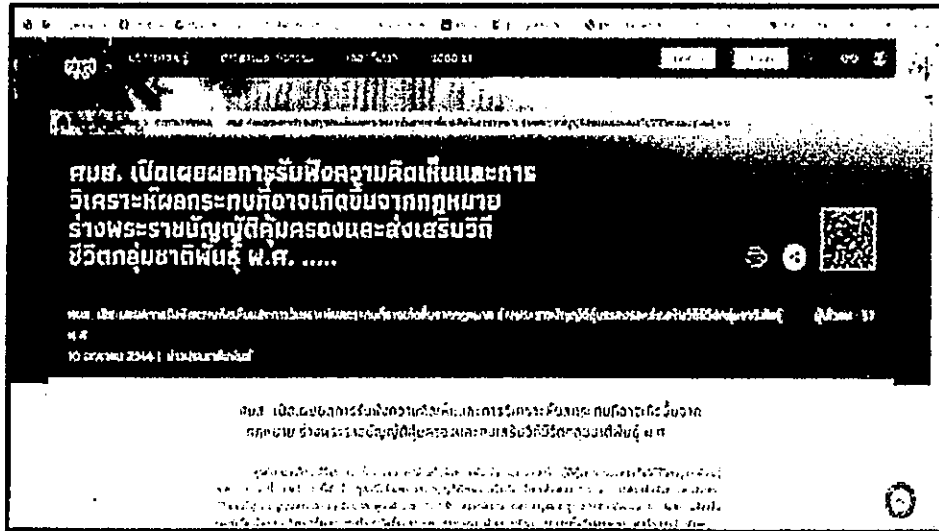
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) www.sac.or.th จำนวน ๒ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ ก่อนเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕

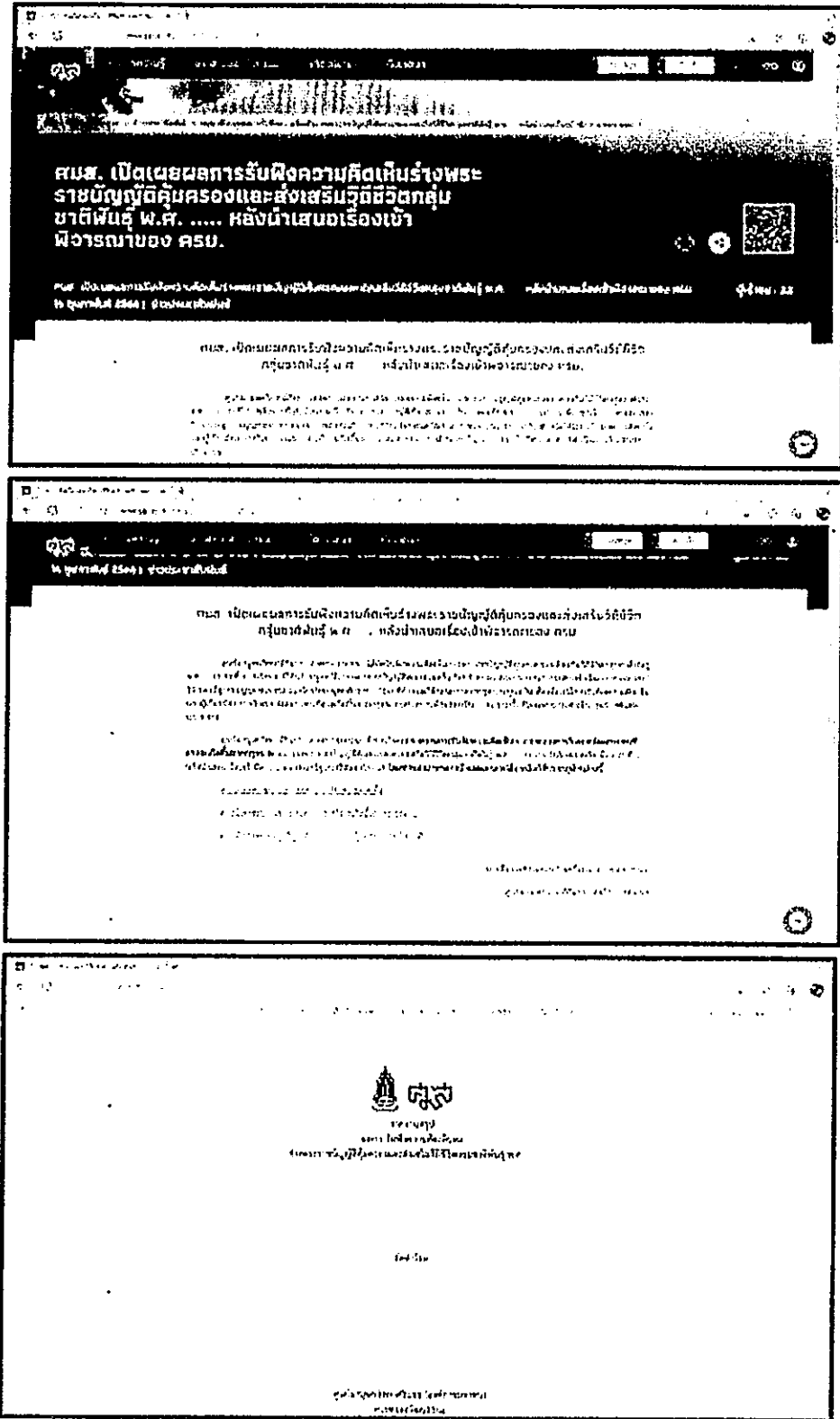

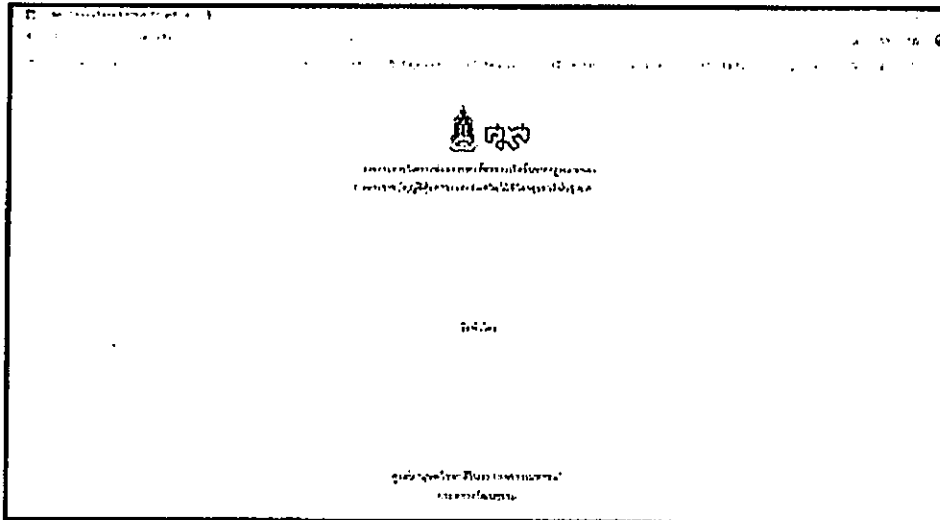
ระยะที่ ๒ หลังเสนาอราชพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
 เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ปรับแก้ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖

ระยะที่ ๓ หลังเสด็จพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
 เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ปรับแก้ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

กรมส่งเสริมการเกษตร	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	กรมส่งเสริมการส่งออก
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10710 โทร 02-2554100 www.dae.go.th	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10300 โทร 02-2554100 www.dit.go.th	กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10300 โทร 02-2554100 www.dit.go.th

*****

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
กระทรวงวัฒนธรรม

แผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรองและกรอบระยะเวลา
ที่ออกตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

.....

ลำดับที่	ชื่อกฎหมายลำดับรอง	มาตรา	กรอบสาระสำคัญ	กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ นับแต่ร่างพระราชบัญญัติ มีผลใช้บังคับ
๑.	ประกาศรัฐมนตรี	มาตรา ๗	กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ และผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ในคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	๖๐ วัน
๒.	ประกาศคณะกรรมการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๑๐ (๔)	กำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ	๒๔๐ วัน
๓.	ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๑๐ (๖)	กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการการใช้ประโยชน์จากที่ดินและ ทรัพยากรธรรมชาติ	๙๐ วัน
๔.	ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๑๐ (๗)	กำหนดมาตรการความร่วมมือเพื่อประโยชน์ในการจัดทำ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์	๙๐ วัน
๕.	ประกาศรัฐมนตรี	มาตรา ๑๔	กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และ การเลือกสมาชิกสมาชิก	๙๐ วัน
๖.	ข้อบังคับสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์ แห่งประเทศไทย	มาตรา ๒๑	กำหนดข้อบังคับว่าด้วยเรื่องการประชุมและบริหารสมัชชา กลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย	๒๔๐ วัน
๗.	ประกาศคณะกรรมการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๒๗	กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์	๒๔๐ วัน

*****